

Onsdagen den 19 december

Kl. 9.00–21.19

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 28 november justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Susanne Ackum* av sagt sig uppdraget som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2018/19:FPM17 Förberedelser inför Storbritanniens utträde ur EU den 30 mars 2019: beredskapsplan 2017/18:FPM162, COM(2018) 880 till utrikesutskottet

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till arbetsmarknadsutskottet:

RiR 2018:33 Jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken – ett outnyttjat verktyg

§ 5 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2018/19:31 till trafikutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2018/19:SfU1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2018/19:AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2018/19:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

*Ekonomisk trygghet
vid ålderdom*

§ 7 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU2
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Ekonomisk trygghet vid ålderdom, som utgiftsområde 11 heter, är en högt prioriterad fråga för oss socialdemokrater.

I det parlamentariska läge vi nu befinner oss i har övergångsregeringen enligt välförankrade principer lagt fram en övergångsbudget som inte ska innehålla skarpa partipolitiskt präglade förslag. Det rimliga i en sådan situation är förstås att vi först får en regering på plats som sedan kan lägga fram en ändringsbudget med sin prägel på politiken. Trots det har Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna röstat igenom andra ramar för statens budget, som innebär en annan inriktning än den vi vill ha. Därför, fru talman, avstår vi från att göra ett ställningstagande i fråga om fördelningen inom utgiftsområdet.

Men jag ska naturligtvis ta tillfället i akt att berätta hur vi vill förbättra pensionerna och villkoren för landets pensionärer. Låt mig först konstatera att en förutsättning för långsiktigt hållbara och trygga pensioner är att vi har ett robust pensionssystem. Det har vi i grunden. Allt fler länder sneglar på hur vi har gjort, just för att vi har ett finansiellt och politiskt hållbart pensionssystem. Vi vältrar inte längre över skulder på morgondagens generationer, och den pension vi tjänat in genom livet kompletteras med ett skattefinansierat grundskydd för den som inte tjänat ihop tillräckligt under sitt yrkesverksamma liv. Men efter 20 år med detta pensionssystem ser vi att det levererar för låga pensioner. Det kan vi förstås inte acceptera.

Den främsta anledningen till att många får för låga pensioner är någonting som i grunden borde vara glädjande, nämligen att vi lever allt längre. Men det innebär i sin tur att pensionsrätterna vi jobbar in ska räcka i allt fler år. För att pensionerna inte ska fortsätta att gröpas ur på det sätt vi nu ser behöver inbetalningarna till systemet öka. Det kan vi åstadkomma genom fler arbetade timmar i ekonomin. Under den föregående mandatperioden har vi glädjande nog sett just detta: att arbetslösheten har sjunkit och

att sysselsättningen har ökat. Men i detta perspektiv handlar det också om att ge förutsättningar för att förlänga arbetslivet – det handlar både om att inträda på arbetsmarknaden något tidigare och om att orka lite längre.

Det andra sättet att öka inbetalningarna är att justera själva avgiftsnivån. Vi socialdemokrater har satt upp ett mål om att vanliga löntagare på sikt ska få en pension som motsvarar 70 procent av slutlönen. Då är vår bedömning att det kommer att krävas både och, alltså både ett förlängt arbetsliv och en höjd ålderspensionsavgift. I det sammanhanget vill jag påminna om att det som bestämdes i den ursprungliga pensionsöverenskommelsen 1994 var en avgift på 18,5 procent av lönen, men det har i praktiken kommit att bli 17,21 procent.

Lika angeläget som det är att höja pensionerna på sikt är det naturligtvis att vidta åtgärder här och nu för att höja inkomsterna, inte minst för de pensionärer som har det allra sämst ställt. Redan under den förra mandatperioden gjorde den S-ledda regeringen betydelsefulla satsningar som säger något om vår vilja framåt.

Först och främst tog vi flera viktiga steg för att avskaffa den orättvisa pensionärsskatten. Pension är uppskjuten lön och ska självfallet beskattas likadant. Det har för oss socialdemokrater hela tiden varit en vägledande princip och en fråga om anständighet. Därför såg vi till att pensionärer med inkomster upp till 17 000 kronor i månaden numera betalar samma skatt som den som arbetar, och de allra flesta pensionärer fick en skattesänkning under vår regeringstid, de senaste fyra åren.

Vi står fast vid att den orättvisa beskattningen ska vara borta helt och hållet senast år 2020. Jag välkomnar att det under valrörelsen utkristalliserades en samsyn i den frågan, så att detta gick att inkludera i övergångsbudgeten.

En annan viktig satsning som genomfördes förra mandatperioden var att vi höjde bostadstillägget för pensionärer, inte bara en gång utan två gånger. Först gjorde vi det genom en höjd ersättningsgrad, och sedan gjorde vi det genom ett höjt tak för den ersättbara boendekostnaden.

Parallellt med detta har vi haft ett konstruktivt och intensivt arbete i Pensionsgruppen, alltså den blocköverskridande sammansättning av partier som vill vårda och värna grunderna i pensionssystemet men också löpande göra nödvändiga förbättringar.

I december 2017 presenterade vi en överenskommelse, den största överenskommelsen sedan pensionssystemet sjösattes för 20 år sedan. Överenskommelsen innehåller flera viktiga förändringspaket. Men den kanske mest angelägna delen, som också har störst bäring på utgiftsområde 11, är den som handlar om ett förstärkt grundskydd – både en förbättrad garantipension och ett förbättrat bostadstillägg. Trots att vi har haft en höst kantad av parlamentarisk oklarhet har vi klarat av att jobba på med detaljerna för att dessa förbättringar ska kunna levereras till landets pensionärer 2020 – det är den tid det tar att hinna med alla beredningar, remisser och beslut som krävs i ett större förändringsarbete. Vi ser fram emot att få återkomma till detta inom kort.

För oss socialdemokrater är det också högst angeläget att den som har arbetat och slitit ett helt liv ska ha en rimlig pension att leva på. Man ska se i pensionskuvertet att det har lönat sig att arbeta. Därför vill vi se ett särskilt pensionstillägg, som enligt vårt förslag skulle ge upp till 600 kro-

nor mer i månaden efter skatt för dem som har de lite lägre inkomstpensionerna. Vi hoppas naturligtvis få gehör för det förslaget, först och främst i Pensionsgruppen, vars processer och överenskommelser vi socialdemokrater värnar, men såklart också här i riksdagens kammare, där besluten till sist alltid fattas.

Fru talman! Jag skulle vilja avsluta med att rikta mig direkt till landets pensionärer, som förtjänar min och andras tacksamhet för att de tillsammans med tidigare generationer har byggt detta land till det fantastiska land det är i dag, med en stark välfärd, en rimlig fördelning och goda möjligheter för de allra flesta att leva ett gott liv.

Men ni som har gjort detta förtjänar inte bara våra lovord och vår respekt: Ni förtjänar framför allt ett starkt och tryggt samhälle som ger tillbaka, ett samhälle där man får en rimlig pension att leva på när det är dags att gå i pension.

Detta är en högt prioriterad fråga för oss socialdemokrater också den kommande mandatperioden. Det är någonting som vi ska arbeta för att leverera till er.

(Applåder)

Anf. 2 ANNE OSKARSSON (SD):

Fru talman! Jag har inga yrkanden att göra, eftersom vår budget ligger högre än rambudgeten. Jag hänvisar dock till vårt särskilda yttrande.

Vi är i dag 2,2 miljoner pensionärer. 30 procent av dessa pensionärer har garantipension. Kvinnornas pensioner löper på 70 procent av männens nivå. Kvinnoyrken som till exempel sjukvårdsbiträde, undersköterska och barnskötare verkar inte vara särskilt uppskattade om man tittar på inkomsterna. Borde inte den viktigaste frågan om välfärd i vårt samhällskontrakt vara att ta hand om barn och gamla? Vi måste ju också vara medvetna om att det oftast är kvinnor som tar hand om äldre anhöriga när kommunen inte kan uppfylla dessas behov.

Att på ålderns höst behöva leva på 12 700 kronor i månaden efter skatt, vilket är snittet för kvinnor, är inte att betrakta som en värdig ålderdom. Den uppskjutna lönen – pensionens – syfte var att ge en värdig ålderdom där man som pensionär, utöver att klara sig ekonomiskt, skulle kunna leva och inte bara överleva.

Ja, det förekommer en åldersdiskriminering. Ett uppenbart exempel på detta är den särskilda pensionsskatten, som medför att pensionärer betalar mer skatt än förvärvsarbete. Denna skatt vill vi sverigedemokrater slopa helt. Ett annat exempel på denna diskriminering är den extra löneskatt på 6,5 procent för arbetande pensionärer som infördes förra året.

Fru talman! Vi sverigedemokrater anser att det är respektlöst att ta ut extra skatt från en redan ekonomiskt utsatt grupp som redan har fått sin inkomst minskad vid avslutat förvärvsarbete.

De kvinnor i min ålder som jag talat med, fru talman, upplever inte en ekonomisk trygghet i sin ålderdom. Upplevelsen är snarast att pensionärer inte räknas och inte har samma rättigheter som de förvärvsarbete.

En av dessa kvinnor säger: Med den pensionen kan jag absolut inte skilja mig. Jag är helt beroende av min man för att föra ett drägligt liv.

Ingen ska behöva vara beroende av en annan person för att klara sin försörjning. Var det inte så att när sambeskattningen avskaffades var det

för att skapa incitament för kvinnor att gå ut i förvärvslivet och vara självförsörjande? Nu sitter de som åldringar och är beroende av sin partner för sin överlevnad. Inom parentes kan också sägas att garantipensionen för gifta är 1 000 kronor lägre än för ogifta.

En annan kvinna säger: Jag kan inte flytta in på trygghetsboende, för det skulle kosta för mycket. Huset jag bor i är betalt, och jag vill kunna behålla min bil och ha lite guldkant på tillvaron.

Det finns många kvinnor i samma situation som bor kvar i sina hus beroende på det ekonomiska incitamentet. Det lönar sig inte att flytta. Detta medför att när de så småningom kanske behöver hjälp är de fångna i sitt eget hem.

Fru talman! 245 000 pensionärer definieras av Pensionsmyndigheten som personer med "relativt låg ekonomisk standard" och har enligt EU-domstolen risk för fattigdom, vilket motsvarar 15 procent av kvinnorna och 9 procent av männen. Totalt sett rör det sig om att var fjärde pensionär har en inkomst efter skatt som ligger under gränsen. EU-domstolen menar vidare att garantipensionen utgör en minimisättning för vad som ska tillfalla en person, medan Pensionsmyndigheten betraktar den som ett tak.

Varför behöver då pensionärer mer pengar? Det är för att kunna leva som andra i samhället, att ha råd att ge sina barn och barnbarn en present då och då och att kunna gå ut och äta med sina vänner. Att leva med en bristfällig ekonomisk standard där man inte kan behålla sin bil och inte fortsätta leva sitt liv är inte värdigt.

Många äldre är dessutom multisjuka och behöver mediciner som ofta är mycket dyra. Många så kallade fattigpensionärer har inte heller råd att gå till tandläkaren eller köpa nya glasögon. Vi sverigedemokrater vill därför höja garantipensionen med 1 000 kronor per månad, vilket skulle medföra att de svagare gruppernas pensioner höjs.

När det gäller bostadstillägget ligger den maximala ersättningen i dag på drygt 5 500 kronor i månaden för pensionärer samtidigt som nybyggda tvåor i snitt kostar 8 000 kronor i månaden. Det saknas med andra ord bostäder till rimliga kostnader, bland annat på grund av undanträngningseffekter från invandringen. Detta har medfört att hemlöshetsstalet har ökat inte bara i storstäderna utan i hela landet. Förra året var ca 2 000 hemlösa.

Bostadstillägget måste höjas. Vi sverigedemokrater vill höja bostadstillägget till 6 000 kronor i månaden.

(Applåder)

Anf. 3 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Eftersom riksdagen i det första steget av budgetprocessen har beslutat om en annan utgiftsram för det utgiftsområde som vi nu ska behandla har Centerpartiet också tänkt avstå när det gäller anslagsäskandet för just det här området. Centerpartiets budgetalternativ bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar ska ryckas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i vår partimotion 2018/19:2610. I den motionen finns förslag till ramar för detta utgiftsområde, som gäller för de äldre. Det betyder att vi vill återkomma med de detaljerade förslagen i det här sammanhanget.

Vi har naturligtvis förslag på området, vi som alla andra. För oss i Centerpartiet är det fortfarande viktigt att vi fortsätter att driva den rättvisa beskattningen, och vi vill se möjligheter att medverka till det även nu.

Vi vill också genomföra en översyn av nivåerna som ingår i försörjningsstödet, existensminimum och förbehållsbelopp för de äldre. Det finns nämligen stora skillnader mellan kommunerna när det gäller hur man använder dessa möjligheter, vilket betyder att om man bor i en kommun som har höga kostnader får man självklart också en mindre del av pensionen att använda till annat än det som är nödvändigt.

Jag och Centerpartiet har också i allra högsta grad varit delaktiga i Pensionsgruppens arbete. Som vi hörde nyss från Socialdemokraterna har vi fortsatt jobba eftersom det är en parlamentariskt sammansatt grupp. Därför har vi under hösten fortsatt vårt jobb.

I Pensionsgruppen har vi tagit ett helhetsgrepp och gjort en totalöversyn av vårt pensionssystem för att det ska stämma bättre överens med de behov vi har i dag och inte de som var verklighet 1994, när systemet sjösattes. Vi har vänt på varje sten, och det har inneburit att vi efter flera års arbete med detta har nått en överenskommelse. Det var för ganska precis ett år sedan, den 14 december 2017.

De första förslag vi har tagit oss an och nu ska verkställa innebär bland annat förbättrade placeringsregler för våra AP-fonder. Skälet till det är givetvis att pensionärerna ska få högre pension och att fonderna ska ge bättre avkastning. Dessutom har vi tryckt på miljö- och klimathänsynen i placeringen.

Vi har tittat på att höja garantipensionen, det vill säga pensionen för dem som har de allra lägsta pensionerna. Avsikten är att detta ska träda i kraft 2020, det vill säga om ungefär ett år. Det är en viktig reform. För mig och Centerpartiet har det varit viktigt att stötta dem som har de allra lägsta pensionerna. Vi vet att det är kvinnor, och kvinnor behöver vi verkligen uppmärksamma i det här sammanhanget. Det är en viktig jämställdhetsfråga.

En höjning av pensionsåldern är med i det vi i allra högsta grad jobbar med just nu. Det är väldigt viktigt att vi höjer pensionsåldern, för vi vet att vi lever längre och får fler friska år. Men det är också viktigt att vi tar till vara de äldres kunskaper och erfarenheter i arbetslivet. Vi ska ju medverka till att integrera nyanlända och invandrare, och då behövs de äldres kompetens för att möjliggöra att man lär sig på arbetsplatsen.

Dessutom är det viktigt att titta på hur det ska bli möjligt att höja pensionsåldern med hjälp av sådant som vi i Pensionsgruppen inte råder över. Det handlar om vidareutbildning och kompetensutbildning. Vi i Pensionsgruppen för samtal med arbetsmarknadens parter, som ställer sig välvilliga till detta.

Det här är viktiga saker som vi jobbar med nu och som vi hoppas ska kunna presenteras i en mycket nära framtid.

Som jag sa till att börja med: I Centerpartiets budgetmotion beskriver vi inriktningen för vad Centerpartiet anser bör ligga till grund för en kommande regerings politik inom området Ekonomisk trygghet vid ålderdom. Jag lovar att återkomma till de konkreta förslagen på det området.

Centerpartiet tänker avstå från att rösta i detta sammanhang.

Anf. 4 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Sverigedemokraterna ska aldrig få makt. Vi ska se till att nationalismen aldrig får genomslag i Sverige eller någon annanstans. Vi röstar nej till ett avgörande inflytande för Sverigedemokraterna. Detta lovade Centerpartiet väljarna i valrörelsen i år. Annie Lööf slog näven i bordet när Åkesson fortsatte sprida sin dynga i partiledardebatten, och många trodde på det hon sa.

Liberalernas Jan Björklund uttryckte sig på liknande sätt: Nationalismen är hotet mot hela den liberala demokratin. Mina söner är adopterade från andra sidan jordklotet, sa partiledaren, och de ska veta en sak: Jag kommer aldrig att medverka till att Sverigedemokraterna får politisk makt i vårt land.

Men nu står vi här med en budget anpassad efter det största hotet mot den liberala demokratin, och vi har Centern och Liberalerna att tacka för det. Hur kunde detta ske? Har man blivit så förblindad av den högljudda Twitterreliten på den blåbruna kanten att man inte ser vad det är som händer i Sverige?

Centern och Liberalerna röstade ju nej till Ulf Kristersson som statsminister. De avstod inte utan röstade nej, för att avstå i en sådan votering är de facto detsamma som att släppa fram en sådan regering.

Det gäller även budgeten. Att lägga ned sina röster är detsamma som att släppa fram budgeten, det som är politikens hjärta. Om Centern och Liberalerna hela tiden varit redo att släppa fram en politik beroende av Sverigedemokraterna, varför har man då sagt det man sagt under årets valrörelse? Varför står dessa partier här i riksdagens kammare och talar om hotet från rasisterna när de sedan röstar fram deras budget?

Fru talman! Sverige har ingen regering. Annars hade vi i Vänsterpartiet, beroende på om vi skulle sitta i regeringsställning eller inte, lagt fram vår politik för att förbättra pensionssystemet. Men vi respekterar demokratiens spelregler och väntar in ett styre i landet i stället för att haverera i riksdagen. Jag hade önskat att kammaren hade respekterat principen först regering, sedan budget.

Nu har vi alltså en blåbrun servettskiss till budget som varken de som har skrivit den eller de som ska tyda den förstår. Den innehåller över 20 miljarder i nedskärningar. Det gör att hela vår offentliga välfärd gröps ur. Undersköterskor, lärare och vårdbiträden ska springa snabbare och få lägre löner och därmed lägre pensioner. Besparingar, köer och färre kollegor är effekten av detta.

Pengar tas från hemtjänsten och ges i stället till de höglönlade i form av RUT-bidrag. Det gläder säkert den med mycket pengar men inte den fattigpensionär som får betala för detta med att få sin hemtjänst indragen. Hade det inte varit bättre att använda skattebetalarnas pengar till att förbättra hemtjänsten för alla, även dem som saknar möjlighet att göra skatteavdrag? Jag förstår inte varför man inte väljer att i stället täppa till hålen i äldreomsorgen.

M-KD-SD-budgeten innebär också drakoniska nedskärningar på Arbetsförmedlingen, den myndighet som gör insatser för den som behöver få ett arbete. Det ger knappast högre pensioner att fler blir arbetslösa.

Vi vill i stället göra något helt annat. Pensionssystemet har misslyckats med sin uppgift att se till att de som arbetat ett helt yrkesliv ska kunna leva gott på ålderns höst. Det nuvarande pensionssystemet är underfinansierat.

Inbetalningarna till pensionerna måste öka. Annars blir pensionen för alltför många människor bara ett minsta möjliga grundskydd.

Nuvarande system omfördelar från lågavlönade till högavlönade. Den som kan jobba länge premieras. För den som inte kan det, exempelvis för att man har ett ganska tungt arbete, finns det ingen kompensation. Den som har haft goda arbetsvillkor och hög grad av kontroll i sitt arbete får alltid högre pension. Systemet premierar i praktiken högre tjänstemän och akademiker som kommer in i systemet sent och kan jobba länge, medan LO-grupper som börjar jobba tidigt och slits ut tidigt straffas som pensionärer.

Ibland sägs det att vi är på väg åt rätt håll. Men uträkningar visar att framtidens pensionärer riskerar att bli ännu fattigare än dagens. Många kommunalare och industriarbetare får mindre än hälften av sin slutlön i pension. Det är alldeles för lite. Över 300 000 svenska pensionärer riskerar att hamna under EU:s fattigdomsgräns. Varannan kvinna som jobbat hela sitt yrkesliv får så låg pension att hon tvingas ansöka om statligt grundskydd, det som kallas garantipension. Bakom siffrorna döljer sig människor som har jobbat och slitit hela sina liv och trott att pensionen var säkrad.

Vänsterpartiet har mot den bakgrunden lyft fram frågan om att höja garantipensionen i budgetförhandlingar med den förra regeringen men tyvärr inte fått gehör. Vi har däremot varit med och höjt bostadstillägget, gjort satsningar på äldreomsorgen, gjort det avgiftsfritt för de äldsta att träffa en läkare, höjt tandvårdsbidraget för pensionärer och gjort mycket mer för att jämna ut den ekonomiska klyftan mellan pensionärer.

Jag hade mycket hellre valt att höja garantipensionen för de pensionärer som har minst marginaler, i stället för att, som KD, M och SD nu gjort, sänka skatten för konsulter och aktieplacere som tjänar 50 000 i månaden och bor här i Stockholm, som inte behöver pengarna. Detta är en väldigt dålig prioritering.

Vänsterpartiet vill ha ett likvärdigt skattesystem – lika skatt på lika inkomst. Den borgerliga regeringen införde en skatteklyfta som straffade pensionärer, sjuka och arbetslösa. Så ska det förstås inte vara.

Det är därför rimligt att ta bort skillnaderna i beskattningen, men ojämlikheten går inte att komma åt genom det. För detta krävs satsningar på de sämst ställda och en omläggning av det nuvarande pensionssystemet, som många av partierna här i kammaren har varit med och tagit fram. Det är inte ett robust pensionssystem. Det ger människor alldeles för låga pensioner.

I Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas egna budgetar sänks dessutom garantipensionen ytterligare. De pensionärer som har det sämst ska alltså enligt dessa partier få det ännu sämre.

Jag menar att en väl utbyggd välfärd också har stor betydelse för kvinnors livsvillkor. Kvinnor utgör inte bara en stor del av välfärdens anställda utan förväntas också ta huvudansvaret för äldre och sjuka anhöriga. Om välfärden inte fungerar är det ofta mammorna som får gå ned i arbetstid och göra jobbet i stället.

En trygg och väl fungerande välfärd bidrar därför både till goda arbetsvillkor för många kvinnor och till att ingen behöver gå ned i arbetstid för att täcka upp för de försämringar som sker i vården eller omsorgen. Det är också detta som sedan ger grunden till en pension att leva på.

Högerpartierna valde dock att i stället skicka ut dessa pengar, som hade kunnat satsas på välfärden, till högavlönade personer, ofta män. Det är fattigpensionärerna som betalar för det. Detta är inget som svenska folket kommer att acceptera eller vilja ha. Det finns ett starkt stöd för att förbättra pensionerna. Vi lovar att vi kommer att ändra inriktningen på denna politik.

Med detta vill jag hänvisa till vårt särskilda yttrande.
(Applåder)

Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Vi hörde vi alldeles nyss hur Vänsterpartiet framförde helt felaktiga uppgifter om hur vi från Centerpartiets sida hanterar budgetbeslutet här i riksdagen. Jag måste rätta detta, för det är viktigt för mig att vi håller oss till sanningen.

Centerpartiet har detta år hanterat budgeten precis som vi alltid har gjort under samma förhållanden. Centerpartiet lägger fram sin egen budget. Det gjorde vi i år också, men ni hörde här att förslagen inte har varit så skarpa från Centerpartiets sida eftersom vi har en övergångsregering. Men jag sa också att vi, när vi får en regering som lägger fram en riktig budget, också kommer att komma med de enskilda detaljförslagen.

Vi röstade i år på den budget vi lagt fram. När den inte gick igenom avstod vi från att ta ställning till någon annan budget. Detta är otroligt viktigt att veta, för vi har definitivt inte röstat på någon annan budget. Vi avstod för att vår egen budget inte gick igenom. Det är viktigt.

Från Vänsterpartiet får vi höra en helt annan förklaring till hur vi hanterar vår budget. Det är viktigt att veta att detta är sanningen och att vi har gjort så här många gånger tidigare.

Anf. 6 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Tack, Solveig Zander, för frågan! Den som lyssnade på mitt inlägg hörde att det var exakt detta jag sa: att Centerpartiet valde att avstå. Men i dag, i denna riksdag, vet både Solveig Zander och jag detta: Att avstå i en sådan votering är att släppa fram en budget och en politik som är beroende av Sverigedemokraterna.

Berätta gärna för mig, Solveig Zander, varför ni inte avstod utan röstade nej till Ulf Kristersson. Tala om för mig hur ni resonerade kring detta, för det är exakt samma sak. Det går inte att lura svenska folket genom att säga att ni alltid har gjort så här. Det är en ny situation nu. Nu har vi ett nationalistiskt, fascistiskt parti, som ni i valrörelsen har sagt att ni inte ska ge politisk makt.

Det är ju det man gör när man lägger sig, när man avstår, och det var exakt detta jag sa i mitt anförande, fru talman. Det går inte att lura folk. De ser, och de märker att det som händer när de liberala partierna inte vågar visa ryggrad är att man släpper fram det största hotet mot den liberala demokratin.

Anf. 7 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Man kan vrida och vända på saker hur som helst, och det har Vänsterpartiet valt att göra nu för att smutskasta Centerpartiet. Vår inställning till ytterlighetspartierna, inklusive Sverigedemokraterna, har vi tydligt talat om.

När det återigen gäller budgeten kan man faktiskt inte välja att säga nej om man har lagt fram en budget. Vi har lagt fram en budget, och vi avstår från att rösta. Vi kan inte gå ut från kammaren för att inte göra något. Varför skulle vi då ändra oss i detta sammanhang och stödja en socialdemokratisk budget, vilket hade varit det andra alternativet? Det är från vår sida helt främmande, och därför har vi hanterat detta som vi alltid gör. Det är viktigt att framhålla.

Anf. 8 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att Solveig Zander väljer att inte svara på min fråga om varför man inte avstod från att rösta i voteringen om Ulf Kristersson. Jag kan tala om för Solveig Zander varför man inte gjorde det. Det var för att man annars hade släppt fram en regering som skulle vara beroende av Sverigedemokraterna. Och det är precis detta ni har gjort i och med budgeten, som är politikens hjärta. Stå för det! Stå inte här och ljug när alla ser det som ni också borde se. Det klär varken en centerpartist eller någon annan.

När det gäller frågan om ytterlighetspartier och sådant handlar det inte om detta just nu. Det handlar om att stå emot ett stort hot mot svenska folket och Sverige, nämligen det som Sverigedemokraterna utgör. Jag hade förväntat mig att Centerpartiet skulle stå med oss i den kampen. Men tyvärr blev jag besviken vid denna votering.

Anf. 9 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Detta betänkande och denna debatt handlar om ekonomisk trygghet vid ålderdom. Jag märker att debatten går ganska långt utanför det vi ska debattera och börjar handla mer om allmänpolitik.

För Liberalernas del hade vi en sammanhållen budgetmotion gällande äldrepolitiken. Den har fallit i och med den budgetomröstning vi hade förra veckan, och därmed avstår vi, som brukligt är, från att välja något annat alternativ som inte stämmer med innehållet i vår budgetmotion. Detta håller vi fast vid.

Det är knepigt i denna debatt när vi bara ska diskutera en del av äldres ekonomi. Flera delar hamnar i andra utskott: skatteutskottet, socialutskottet, bostadsutskottet och så vidare.

Jag vill ändå ta detta lite mer sammanhållet i mitt anförande. I det här sammanhanget är pensionerna, inkomsterna för årsrika personer, en viktig del. Den andra är utgiftsdelen.

Pensionsgruppen arbetar ju med hur man ska hantera garantipensionen. I Pensionsgruppen – det blev senare riksdagens beslut – såg vi att detta var så viktigt för de människor, inte minst kvinnor, som inte hade samlat ihop tillräckligt med arbetslivspoäng. Men det är också viktigt att det ska löna sig att ha arbetat. Det är grundprincipen i vårt finansiellt stabila pensionsystem. Då måste man, samtidigt som man ser vad man kan göra för att förbättra garantipensionen, också se på hur man kan förbättra situationen för dem som har haft väldigt låga inkomster och kanske arbetat heltid hela livet. Det måste löna sig för dem att ha arbetat.

Detta är en svår nöt att knäcka, men jag vet att Pensionsgruppen kommer att göra det.

En fråga gäller detta med ett längre arbetsliv. Vi lever längre, och att höja pensionsåldern, som den i dagligt tal kallas, är en viktig del. De som vill och kan arbeta högre upp i åldrarna ska inte hindras från att göra det. Många mår till och med dåligt av att tvingas i pension när de inget hellre vill än att fortsätta ut i arbetslivet.

Sedan är det de som inte orkar för att de har tunga jobb. Då kommer vi in på ett annat utskotts område, för detta handlar om arbetsmiljö. Vi måste förbättra arbetsmiljön för dem som har tunga jobb, så att de orkar arbeta högre upp i åldrarna och också har möjlighet till vidareutbildning och karriär. Det är flera saker som behöver göras.

Sedan har vi beskattningen. Vi är på väg att jämna ut skatten här. Vi är alla överens om att detta är en viktig del.

Nu kommer vi till boendekostnaderna. Det mest pricksäkra sättet att hjälpa personer med låg pension är bostadstillägget. Vi i Liberalerna vill öka det med 500 kronor successivt fram till 2021, då det når en nivå på 7 000. Det är möjligt att det inte heller räcker med tanke på byggkostnaderna. Vi vill stimulera till flyttrörlighet. Allt fler årsrika personer vill ju flytta till något som är mindre och bekvämare, men kostnaderna för det kan dra iväg och överstiga kostnaderna för den bostad man redan har.

Då kommer vi in på beskattningsfrågor – reavinstskatt och så vidare – och det hör inte till detta utskotts område.

Liberalerna ser här att det är väldigt lite som gäller det här utskottet. Ja, vi har förändrat budgeten när det gäller garantipensionen. Vi anser att flyktingar och människor som kommer från andra länder ska få samma stöd som alla andra och inte särskiljas. Därför för vi över detta till försörjningsstödet. Det är alltså inte en försämring. Bostadstillägget har jag redan nämnt.

Fru talman! Det är många som vill debattera här i dag och helst hinna bli färdiga före kl. 11. Jag slutar därför här.
(Applåder)

Anf. 10 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Den 12 december behandlade riksdagen budgetramarna. Trots att vi har en övergångsregering som har lagt fram en övergångsbudget enligt överenskomna principer valde Moderaterna och Kristdemokraterna att driva igenom sitt budgetförslag i stället. I stället för att avvakta regeringsbildningsprocessen och stå för en ansvarsfull och ordnad process har Moderaterna och Kristdemokraterna alltså valt att föregå detta.

Detta får stora konsekvenser för bland annat miljö- och klimatpolitiken. Vi ser stora försämringar för miljön och klimatet trots att vi har ont om tid för att hejda klimatförändringarna och måste fortsätta vara ett ledande land på det området. I ett läge när världen önskar ett starkt klimatledarskap väljer Kristdemokraterna och Moderaterna att skära bort klimatsatsningar, sänka skatten på bensin och diesel, slopa flygskatten, skära ned på solcellsstödet och halvera skyddet av värdefull natur. Men konsekvenserna kommer att bli större än så. Det påminner faktiskt om när Trump kom till makten och påbörjade enorma nedskärningar i USA:s miljöbudget.

När det gäller området ekonomisk trygghet vid ålderdom, som behandlar allt mellan medel till Pensionsmyndigheten, efterlevandestöd till vuxna och bostadstillägg för pensionärer, har alltså Kristdemokraternas och Moderaternas budgetramar fått stöd i riksdagen. Därför väljer vi nu att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 11.

Jag vill också tillägga att det vid sidan av den ekonomiska tryggheten för var och en vid ålderdomen finns andra behov av trygghet. Vi måste göra vad vi kan för att möta det stora hot som nu finns mot vår jord. Möter vi det inte och gör avsevärda förändringar inom de 10–15 närmaste åren kommer vi inte att lämna efter oss en värld som vi känner igen till kommande generationer.

Vi anser att det som bör vara i fokus för ansvarstagande partier i Sveriges riksdag är att förvalta valresultatet och bidra konstruktivt till att få en handlingskraftig regering på plats – en regering som står upp för grundläggande demokratiska värderingar om öppenhet och internationellt samarbete och som tar ansvar för vår gemenskap och vår planet. En sådan regering kan också efter att den tillträtt lägga fram en ändringsbudget på riksdagens bord.

(Applåder)

Anf. 11 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet om ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Vi debatterar i dag och ska besluta om utgiftsområde 11 i statsbudgeten. Det låter kanske lite torrt om man inte vet vad det är, men är ett mycket viktigt och angeläget område som berör inte bara miljoner pensionärer i Sverige utan även deras anhöriga och många andra. Det är en grupp värd att värna.

Vi ska också vara ärliga och säga att det finns väldigt många som uppnått pensionsåldern som lever ett gott och rikt liv, men det är inte dem som den här debatten gäller.

Det är riksdagen som har ansvaret och rätten att besluta om statsbudgeten och därmed om garantipensioner, efterlevandepensioner, bostadstillägg och äldreomsorgsstöd, som ingår i detta utgiftsområde. Även om Sverige har en övergångsregering som är bunden av vissa principer kan riksdagen inte undandra sig sitt ansvar. Vi kan också konstatera att Sverige behöver reformer och en ansvarsfull politik. Därför har Moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna lagt fram ett gemensamt förslag.

Det är alldeles för många äldre som har fått det allt svårare att klara sig på sin pension. Många har nämnt det här i dag, och jag tror att vi alla är eniga om att vi måste göra detta bättre. Så många som nära en kvarts miljon människor som är äldre än 65 år hamnade i fjol under gränsen för låg ekonomisk standard, alltså 12 000 kronor i månaden efter skatt. Majoriteten, 66 procent, av dessa är kvinnor.

Dessa trista fakta riskerar tyvärr att urholka förtroendet för hela pensionssystemet, och man upplever en rejäl orättvisa när man får svårt att klara sig ekonomiskt på äldre dar. Alla har inte heller haft möjlighet att spara till ålderdomen, och vi har kunnat läsa och höra om allt fler missnöjda seniorer. Ordet ”fattigpensionär” var ett begrepp som ingen av oss trodde att vi skulle få höra. Men den oro som dessa människor känner och

den låga nivå som de lever på är inget som vi kan bortse från i den här kammaren. Ett mått på att man har det sämre ställt är de människor som helt eller delvis lever på garantipension. 657 000 svenska pensionärer får del av den, och fyra av fem är kvinnor.

Pensionsmyndighetens prognos visar att andelen äldre med relativt låg ekonomisk standard kommer att öka framöver. Återigen gäller detta särskilt kvinnor. Trist nog har vi också i jämförelse med våra nordiska grannländer en högre andel pensionärer i den riskgruppen. Tidigare hade Sverige minst andel i gruppen med lägst inkomster, men nu har vi störst andel. Det är ingen bra utveckling.

Just grundskyddet för äldre har stor inverkan på den ekonomiska standarden för äldre, alltså hur man klarar att leva sitt liv i vardagen på ålderns höst. Detta gäller särskilt äldre ensamstående kvinnor, som har det allra svårast. Återigen är det kvinnorna. Många av dessa kvinnor har jobbat men kanske varit hemma några år när barnen var små eller jobbat deltid eller haft jobb inom offentlig sektor med dålig lön. Allt detta påverkar pensionen negativt.

Vi kan inte fortsätta att låta kvinnor vara de stora förlorarna. För just denna grupp är bostadstillägget extra viktigt. Stödet är en rättighet och ett komplement till pensionen som tyvärr inte alla söker. Både bostadspriser och hyror har stigit, och därför är det viktigt att höja såväl hyrestaket som nivån på tillägget och även fribeloppen. Vi har avsatt 431 miljoner kronor i budgeten för just detta ändamål.

Jag tycker att det är glädjande att vi i denna kammare i stort sett är överens om att grundskyddet behöver höjas liksom att vi jobbar med detta i Pensionsgruppen. Detta är något som många av oss lovade i valrörelsen. En svårighet är dock att se till att den som har jobbat faktiskt får lite mer än den som inte har jobbat. Jag tror att vi alla kan vara överens om att det måste löna sig att arbeta och att ha arbetat. Vi i utskottet kan konstatera att regeringen beskriver just detta i budgetpropositionen men har avstått från att redovisa några slutsatser om problemen. Skälet är att man är en övergångsregering. Men denna riksdag är ingen övergångsriksdag, och samhällsproblemen kräver lösningar utanför riksdagen, även när vi, som nu, har gått i stå. Det är därför vi lägger fram våra förslag och vår budget.

Vi moderater, tillsammans med Kristdemokraterna, sänker skatten på pension mer än vad regeringen med Socialdemokraterna och Miljöpartiet gör. Skattesänkning är troligen det bästa sättet att få en högre ekonomisk standard för Sveriges pensionärer.

Vi moderater vill att Sverige ska hålla ihop. Jag tror att vi alla vill detta. Med vår budget stärker vi därför välfärden med 5 miljarder extra till kommuner och landsting utöver det som regeringen har lagt fram i sin budget. Detta kommer också Sveriges sjukaste och äldsta seniorer till del.

Vi moderater säger att man ska kunna lita på att staten sköter sina grundläggande uppgifter och ser till att Sveriges pensionärer kan leva på sin pension. Men det är grundläggande att vi i en modern välfärd hela tiden ser över detta och att det får följa den utveckling som sker. Detta förtjänar alla de som har byggt upp Sverige.

Till sist vill jag tacka både utskottskansliet och kammarkansliet för arbetet under hösten och önska er alla ett gott nytt år och en god jul.
(Applåder)

Anf. 12 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Den som tar del av Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation kan få intrycket att bostadstillägget kommer att höjas redan vid halvårsskiftet 2019. Det är en olycklig signal eftersom det är en tidsplan som inte är genomförbar, något som Katarina Brännström och Moderaterna är väl medvetna om.

Vi är överens i Pensionsgruppen om ett grundskyddspaket som innehåller förbättringar av både garantipensionen och bostadstillägget. Vi har jobbat intensivt i gruppen under hösten för att kunna leverera detta ens till 2020. Vårt gemensamma förslag, som Moderaterna och Kristdemokraterna hänvisar till, är inte bara en höjning av befintliga ersättningsnivåer och anslag utan innehåller också nya beräkningsgrunder, som kräver remisser och beredningar och därmed mer tid.

Min välvilliga tolkning är att den så kallade tidigareläggningen är en miss och att Moderaterna och Kristdemokraterna helt enkelt har skrivit fel i denna servettskiss till budgetreservation. För det kan väl inte vara så att det handlar om att man vill ge sken av att ha en annan ambitionsnivå än övriga partier i Pensionsgruppen, trots att man har kunskap om den beredningsprocess som väntar?

Jag skulle därför vilja ge Katarina Brännström en chans att tydliggöra här att Moderaterna står bakom helheten i Pensionsgruppens uppgörelse avseende förbättrat grundskydd vad gäller både innehåll och genomförande och att anslagshöjningen tyvärr inte kommer att kunna genomföras så tidigt som Moderaterna och Kristdemokraterna utlovar i sin budgetreservation.

Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi är överens om denna viktiga reform i Pensionsgruppen och i övrigt. Det är klart att det finns en möjlighet för en ny regering att prioritera denna fråga om man skulle vilja det.

Teresa Carvalho sa i sitt anförande att den tidigare regeringen har höjt bostadstillägget två gånger parallellt med Pensionsgruppen. Alltså går det alldeles utmärkt att göra detta, så det borde inte vara ett problem. Vi har avsatt pengar därför att vi tycker att detta är en angelägen fråga. Vi har höjt ambitionsnivån, så det är inget misstag från vår sida. Om det rent tekniskt inte skulle bli möjligt får vi vänta tills det blir möjligt, men vi visar att vi vill göra detta. Vi tror inte att landets pensionärer egentligen vill vänta så länge, och därför har vi lyft upp frågan.

Som sagt: Tidigare regeringar har gjort detta, och det har gått bra. Då kan vi också göra det.

Anf. 14 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Det finns en stor skillnad jämfört med när den S-ledda regeringen höjde bostadstillägget eftersom vi då gjorde en höjning av ett befintligt system. Nu är det ett större förändringsarbete som kräver mer beredningar, remisser och tid, vilket jag vet att Katarina Brännström är väl medveten om.

Men det är inte bara med datumdelen som Moderaterna och Kristdemokraterna har slarvat. Jag kan ta ett annat exempel, nämligen inkomstprövningen för bostadstillägget. Jag kan inte föreställa mig att Modera-

terna vill att tjänstepension och privat pension för egenföretagare ska beaktas till 100 procent. Det vore en positionsförflyttning bort från principen att arbete ska löna sig. Jag tror att de vill att det ska likställas med arbetsrelaterad inkomst.

Men nu är vi många vill veta: Har Moderaterna lagt fram förslaget för att man inte vill ha incitament för arbete i bostadstillägget, eller är detta ytterligare en miss som måste rättas till?

Anf. 15 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra Socialdemokraterna. Så fort det inte är Socialdemokraterna som lägger fram ett förslag är det fel, och då är det alltid ett misstag eller så säger de: "Så här kan man inte göra." Jo, det kan man visst. Vi visade under de åtta alliansåren hur mycket man kan genomföra om man bara vill. Det gäller framför allt de skattesänkningar som vi gjorde och som innebar mycket mer i plånboken för pensionärer, undersköterskor och många andra.

När det gäller bostadstillägget är det ett angeläget tillskott. Vi har visat en ambitionsnivå som är högre än regeringens, och vi har avsatt pengar till detta. Om det sedan inte blir tekniskt möjligt får vi väl beklaga och vänta ett halvår till innan det kan bli möjligt. Svårare än så är det inte.

Jag lovar att vi kommer att jobba för att Sveriges pensionärer ska få det mycket bättre än vad de har haft det under de senaste fyra åren.

(Applåder)

Anf. 16 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Ofrivillig ensamhet är en lika stor riskfaktor för att dö i förtid som rökning. Många stora och bra kampanjer har vi alla sett om rökningens skadliga effekter, men hur många kampanjer har vi sett om den ofrivilliga ensamhetens risker?

Fru talman! När jag erbjöds att bli toppkandidat på riksdagslistan för Kristdemokraterna i Örebro län var det ett beslut som jag fattade med lite vanda, för jag hade redan ett arbete som jag älskade mycket. Att jag till slut tackade ja var egentligen av två huvudsakliga skäl. Det ena var att få vara med här i riksdagen och forma och fatta beslut, så att Sverige håller ihop och där vi lever med och inte bredvid varandra. Det andra skälet var att få göra någonting åt den ensamhet och isolering som jag sett på så nära håll som församlingsherde och präst. Många samtal med äldre ensamma människor har hos mig skapat en mycket stark vilja att få vara med och forma ett samhälle där våra äldre kan känna både trygghet och värdighet.

I Storbritannien har regeringen nu inrättat en minister mot ensamhet. Men i Sverige är det tyvärr mycket tyst, om man undantar de kristdemokratiska försöken att få upp denna fråga till ytan.

Varför är ensamheten ett så stort problem? Jag brukar tala om nån-annanismen, att det alltid är någon annan som ska göra något. Det är ett sätt att beskriva det, det vill säga att vi har skapat ett samhälle där vi medvetet har försökt frigöra våra band till varandra – en sorts statsindividualism, om man så vill. I det samhälle som vi har är det alltid någon annans ansvar att sträcka fram en hjälpande eller välkomnande hand.

Politik skapar naturligtvis inte relationer, gemenskaper, medmänsklighet och så vidare; det gör du och jag. Men politiken kan skapa förutsättningar. I detta arbete tror jag att det är viktigt att vi som politiker har med

oss inte bara de fysiska behoven utan också de sociala, själsliga och andliga behoven. Dem får vi inte glömma bort.

Vi kristdemokrater tror att civilsamhället har en nyckelroll i att försöka skapa dessa mötesplatser som är så viktiga, också därför att det är i civilsamhället som vi möts, det är där värderingar skapas, det är där som vi i praktiken lever ut dem och det är där framtidstron skapas. I civilsamhället kan man föda och göda både rädsla och hat, men där kan också kärlek, omtanke och ansvar bli någonting som vi lyfter fram.

I den budget som Kristdemokraterna och Moderaterna har lagt fram, som i allt väsentligt är en alliansbudget, finns det satsningar på de äldre och på äldrevården. Katarina Brännström från Moderaterna har på ett mycket fint sätt beskrivit vad som har varit motivet och hur vi har landat i besluten i den gemensamma KD- och M-budgeten.

I denna budget finns, förutom det som täcks in under vårt utgiftsområde 11, en satsning på en äldreboendemiljard för fler äldreboenden. Det finns satsningar på fler trygghetsboenden, bättre personalkontinuitet inom äldreomsorgen, kunskapslyft kring demens och ett nytt äldrelyft för de äldres hälsa. På detta område har kristdemokrater och moderater också en del förslag.

Jag vill ändå börja med att säga att jag tycker att det är viktigt att vi stärker incitamenten och möjligheterna för äldre att få vara kvar längre på arbetsmarknaden. Därför är det viktigt med förslaget om att ta bort den så kallade löneskatten för äldre från den 1 juli nästa år. Det finns nämligen en enorm kompetens och erfarenhet hos de äldre som Sverige behöver. Då är det direkt motsägelsefullt att ha en speciell löneskatt för de äldre.

Samma datum, den 1 juli 2019, vill vi alltså höja bostadstillägget för pensionärer. Bostadstillägget är viktigt därför att det är ett träffsäkert sätt att nå pensionärer med låg inkomst. Det är också viktigt därför att det i denna budget från Kristdemokraterna och Moderaterna finns ett starkt fokus på att vi vill att fler människor ska ha råd att flytta till anpassade boenden med gemenskapsmöjligheter.

Nästan en kvarts miljon äldre lever alltså i dag under det som kallas låg ekonomisk standard. Det är en kamp för dem varje månad att få pensionen att räcka. De kanske inte är så snåla mot sin omgivning, men de är definitivt snåla mot sig själva. Jag har sett på nära håll hur dessa människor ständigt sätter sig själva i andra hand för att ha råd att ge någonting till sin omgivning.

Därför är det viktigt att vi sänker skatten för alla över 65 år, inte endast för dem som har en pension som överstiger 17 200 kronor. Dessa förslag i M-KD-budgeten innebär för en pensionär med 14 000 kronor i pension att han eller hon får 1 300 kronor mer per år att röra sig med. Skattesänkningen i kombination med bostadstillägget kan ge denna pensionär en möjlighet att få ytterligare 750 kronor mer varje månad för att klara sitt liv med, en förstärkning som absolut är välkommen.

Värdighet känner ingen ålder. Ytterst tänker jag att ett seniorvänligt samhälle, som vi vill skapa, handlar om etik och anständighet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Anf. 17 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Jag gör ett nytt försök att ställa min fråga, nu till Kristdemokraternas ledamot.

I detta hafsverk till budgetreservation från Moderaterna och Kristdemokraterna kan man, som sagt, få intryck av att det redan till halvårsskiftet 2019 kommer en höjning av bostadstillägget, trots att Moderaterna och Kristdemokraterna är väl medvetna om att det inte är genomförbart eftersom det är ett större förändringsarbete som ligger på vårt bord. Det är mycket mer omfattande än när den S-ledda regeringen bara höjde ersättningsnivåerna i befintligt system. Men låt oss lägga det åt sidan. Jag tycker mig ändå ana att det finns en insikt om detta. Jag tycker ändå att det är synd att landets pensionärer får intryck av en höjning som sedan inte kommer att kunna levereras.

Låt mig då till Hans Eklind ställa den fråga som Katarina Brännström från Moderaterna uppenbarligen inte riktigt förstod och som gäller ert förslag om ny inkomstprövning i bostadstillägget. Ni skriver att tjänstepension och privat pension för egenföretagare ska upptas till 100 procent. Jag tror inte att det är det som Kristdemokraterna och Moderaterna menar. Jag tror att de egentligen är överens med de övriga i Pensionsgruppen om att det ska likställas med inkomstpension och arbetsrelaterad inkomst. Men jag ställer ändå frågan till Hans Eklind: Har Kristdemokraterna och Moderaterna lagt fram detta förslag därför att de trots allt inte vill ha ett incitament för arbete i bostadstillägget, eller är detta ytterligare en miss? Hur har Kristdemokraterna och Moderaterna i så fall tänkt hantera denna röra?

Anf. 18 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag blir lite förvånad över kritiken. Visst är vi skyldiga till att vi har en ambition om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag om att bostadstillägget för pensionärer ska höjas till 7 000 kronor per månad, alltså att vi tidigarelägger det med ett halvår, till den 1 juli 2019 i stället för den 1 januari 2020.

Det som ändå gör mig lite förvånad är att denna kritik levereras från socialdemokratin. Där har man kanske inte riktigt städat framför egen dörr, tänker jag. På första maj lovade socialdemokratin att de som har lägst inkomster skulle få upp till 600 kronor mer i månaden. Det var också intressant att Socialdemokraterna på första maj också slog fast att de skulle ta upp detta i den parlamentariska Pensionsgruppen. Men – och detta är ett viktigt men – de tillade också att om Socialdemokraterna inte skulle få stöd för detta skulle reformen genomföras ändå – skattevägen. I Almedalen hade Stefan Löfven och Magdalena Andersson en speciell presskonferens om hur pensionen skulle utformas och så vidare.

Just att vi har förslag på detta område där vi lyfter ut en del och tidigarelägger kan man naturligtvis kritisera. Men jag har lite svårt att förstå varför man kritiserar det som man gör. Tidigare regeringar har gjort detta, och vi vill göra det. Jag säger som Katarina Brännström sa till dig, Teresa Carvalho, att om det inte fungerar får denna fråga bero till den 1 januari. Men, fru talman, vi har alltså lagt fram ett förslag där vi är tydliga med den ambitionsnivå som vi har, som är kopplad till en mängd olika saker. Det är ett träffsäkert sätt att hjälpa dem som vi verkligen vill hjälpa.

Anf. 19 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Jag noterar att Kristdemokraterna är kritiska till att vi socialdemokrater lägger fram förslag som skulle höja pensionerna för dem med lägst inkomstpensioner. Jag låter det tala för sig självt.

Jag kan också konstatera att Hans Eklind är förvirrad över att jag står här och kritiserar Kristdemokraterna för att de i sin budgetreservation utlovar en höjning av bostadstillägget som jag vet att Moderaterna och Kristdemokraterna är medvetna om inte kan levereras inom den tidsplanen. Det är därför jag ställer frågor. Kan Hans Eklind stå här och garantera en höjning av bostadstillägget 2019? Nej, uppenbarligen inte, har vi fått höra.

Hans Eklind och Moderaterna är mig fortfarande svaret skyldiga på den andra frågan: Har ni lagt fram förslaget om ny inkomstprövning inom bostadstillägget i enlighet med Pensionsgruppens förslag, som ni hänvisar till, men med den missuppfattningen att tjänstepension ska upptas till 100 procent i stället för att likställas med arbetsrelaterad inkomst?

Anf. 20 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Det här utgiftsområdet handlar naturligtvis väldigt mycket om pengar. För mig är det ändå intressant att notera att kritiken som riktas mot de förslag som moderater och kristdemokrater har kommit överens om handlar om tekniken, eller tempot, i själva beslutsfattandet och inte om sakinnehållet.

Jag tycker att det viktiga i den här kammaren ändå är att vi, både Moderaterna och Kristdemokraterna, har varit tydliga med att vi vill höja bostadstillägget från den 1 juli nästa år. Det är det uppdrag vi vill ge regeringen, och det ligger i beslutet. De har att återkomma till det. När vi får en regering står just nu lite grann skrivet i stjärnorna, men den ska återkomma med detta. Om det nu visar sig tekniskt omöjligt att tidigarelägga det som Pensionsgruppen är överens om till den 1 juli får man ju avvakta. Svårare än så tycker jag inte att det är.

Det viktiga är att vi sänker skatten på pensioner och vill addera genom att skjuta in bostadstillägget i den här frågan.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

§ 8 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU3
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (prop.
2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 21 EMILIA TÖYRÄ (S):

Fru talman! Vi ska nu debattera socialförsäkringsutskottets betänkande SfU3 om utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Det är ett område där vi socialdemokrater väljer att avstå från att delta i beslutet, av skäl jag kommer att ge.

Vad hände egentligen hösten 2018? Ja, just nu kan vi sammanfatta dagarna sedan den 9 september med att gå igenom alltifrån talmansomröstning till statsministeromröstning och budgetomröstning. Vi kan prata om att praxis antingen har förändrats eller brutits; vad man väljer att säga beror nog på vilka skor man står i. Vad vi i framtiden kommer att säga om den här hösten kan vi av naturliga skäl inte veta, men jag hoppas att vi kommer att se att den var ett undantag i svensk politik och att de partier som säger sig eftersträva ordning och reda även såg till att leva upp till det i praktiken.

I många situationer vi har sett i höst har det inte funnits en klar praxis, och då är praxis att vi gör upp om saker gemensamt – till exempel genom samtal mellan partierna. Så skedde också med övergångsregeringens budget. Samtal fördes mellan partier som kan tänkas sitta med i eller stötta en regering eller dess budget. Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet har alla varit inblandade i att diskutera de principer som denna budget bygger på.

Därför, fru talman, var det många som blev förvånade när flera av dessa partier ändå valde att motionera på övergångsbudgeten. Kammaren har röstat igenom ramar för utskotten som bygger på en blandning av Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag, och sedan är det ytterligare en del ändringar som ingen av dem hade med från början. Det har vållat stora bekymmer i många utskott när man inte vet vad det i kammaren klubbade beslutet faktiskt kommer att innebära på respektive utgiftsområde.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har valt att inte lägga fram några egna budgetmotioner i höst, och det är av den enkla anledningen att vi tycker att en tillträdande regering ska ha möjlighet att forma sin egen politik och sina egna reformer – i enlighet med övergångsbudgetens principer. Vi trodde nog att fler skulle resonera så efter de partiöverskridande samtalen, där vi var överens.

Nu sägs det att riksdagen inte är en övergångsriksdag, och det stämmer ju. Vi är en vald församling, och en av våra viktigaste uppgifter är att utse en statsminister. Efter drygt 100 dagar har vi ännu inte nått dithän.

Fru talman! En övergångsbudget är ingen kul läsning. Det handlar verkligen bara om det mest nödvändiga som krävs för att ett land ska kunna fortsätta regeras utan större katastrofer längs vägen. Den är väl beredd men innehåller varken vallöften eller välbehövliga reformer.

För de flesta som har följt debatterna i höst är det ingen hemlighet att vi socialdemokrater skulle ha velat göra mer och annat som inte ryms eller tillåts i en övergångsbudget. Under den förra mandatperioden påbörjade vi en resa där jämlikhet är ett genomgående tema. Om inte alla människor får ta del av ett samhälles framsteg tror vi inte heller att samhället kan anses ha gjort framsteg.

Därför kan man se att de grupper som framför allt lyftes fram med en socialdemokratiskt ledd regering var de som annars trycks tillbaka: personer med låga inkomster, kvinnor och barnfamiljer. Vi tror på en generell välfärd där vi alla bidrar med det vi kan och även får ta del av det vi behöver. I detta ingår en väl utbyggd föräldraförsäkring, icke behovsprövade barnbidrag och möjligheter för individer att forma sin egen framtid och tillvaro efter de drömmar de har – inte efter storleken på släktingarnas plånbok.

Fru talman! Antalet semesterdagar per år regleras genom semesterlagen. Lagen säger att den som är heltidsanställd har rätt till 25 dagar per år, och med kollektivavtal kan man få ytterligare några dagar. Samtidigt har barn betydligt fler dagar borta från skola och förskola än så per år. Det är lite svårt att få ihop den ekvationen, speciellt för ensamstående föräldrar. Därför lanserade vi socialdemokrater i somras det vi kallar en familjevecka. Det är ytterligare dagar som kan tas ut av föräldrarna för att täcka upp vid oplanerad ledighet, till exempel studiedagar.

Precis som den övriga föräldraförsäkringen ger detta barnen tillgång till sina föräldrar – men också det motsatta. Sverige toppar världsligan över länder att växa upp i som barn, och där har vår familjepolitik spelat en stor roll. Med trygga barn skapar vi trygga vuxna och ett samhälle där vi tar hand om varandra.

Fru talman! Vi fick tyvärr inte möjlighet att införa vår familjevecka den här hösten. Jag hoppas förstås att vi ska få en ny chans så fort som möjligt. Ska vi fortsätta vara bäst i klassen när det gäller barns uppväxtvillkor krävs en socialdemokratiskt ledd regering.

Jag vill avslutningsvis passa på att tacka fru talmannen, kammarkansliet, kanslipersonalen och de övriga ledamöterna i utskottet för en intressant – måste jag ändå säga – höst. Jag önskar er alla en riktigt skön jul och ett gott nytt år!
(Applåder)

Anf. 22 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! För Sverigedemokraterna är familjen en av de centrala och viktigaste byggstenarna i det svenska samhället. Vår utgångspunkt är alltid att barnets bästa ska beaktas i alla situationer inom familjepolitikens område.

Vi lägger stor vikt vid att vi politiker ger familjerna ett flexibelt utrymme till att själva göra val utifrån sina förutsättningar och ställer oss kritiska till incitament som kvoterar eller begränsar familjers valmöjligheter. Eftersom varje familj har sina unika förutsättningar bör vi också utgå från ett pragmatiskt och enkelt synsätt utan att för den skull tappa fokus på barnet, som ju till syvende och sist är det centrala i vår familjepolitik.

Vi välkomnar att fler partier nu ställer sig alltmer kritiska till kvotering, och vi välkomnar det beslut som nyligen togs av kammaren om att inte inrätta ytterligare en pappamånad.

Vi menar att tvingande incitament som kvotering, vilket en del partier vurmar starkt för, inte är rätt väg att gå. En Sifundersökning som gjorts på uppdrag av Familjen Först visar att 76 procent av de tillfrågade föräldrarna svarar att familjen själv ska bestämma. Det finns flera liknande undersökningar med samma resultat. Detta speglar sig också i vardagen ute bland familjerna.

Vi ser exempel på familjer där barn på grund av just dessa tvingande dagar har färre dagar hemma och med andra ord lämnas tidigare på förskola. Dagarna brinner helt enkelt inne, då den andra föräldern av olika anledningar inte har haft möjlighet att ta ledigt även om en önskan har funnits. Inte minst ser vi detta bland egenföretagare, som drabbats hårt.

Vi ser också familjer som drabbas. Det ekonomiska handlingsutrym-
met kan där försämrats betydligt beroende på vem som är hemma, exem-
pelvis i de fall där en förälder är arbetslös och den andra förvärvsarbetar.

Vi förstår att familjer ser till sin familjs bästa och att alternativ vägs
noga för att de ska få en så bra vardag som möjligt. Man kanske till och
med kan vara hemma lite längre med sina barn beroende på vem som är
föräldraledig. Jag menar att föräldraskapet är ett lagarbete där båda bidrar
på bästa sätt till att få ihop vardagen.

Samtidigt noterar vi de rödgrönas iver att se mamman som ett offer i
rollen som just mamma och att med politiska poäng få det till att vara något
dåligt att vara hemma i stället för något som är privilegierande. Man glöm-
mer att se det hela ur ett opolitiskt vardagsperspektiv, och önskan att peta
och styra i familjers privatliv kan inte bli tydligare.

Fru talman! Däremot menar vi sverigedemokrater att statusen i att ta
ansvar och att vara med sina barn ska stärkas, givetvis oavsett vem det är
som tar ansvaret. Att arbeta är viktigt, och att vi får en jämställd inkomst
och – inte minst – pension är oerhört viktigt. Men samtidigt är det betyd-
sefulla år av barnens liv som många i dag stressar sig igenom på grund av
oro för att gå miste om inkomst och karriär.

Här bör vi få in ett annat tänk, så att familjeliv och yrkesliv går att
kombinera på ett bättre sätt än i dag och så att vi i större utsträckning får
välmående och balanserade familjer. Det är i dag alldeles för många för-
äldrar som hamnar i utbrändhet och stress. Vi behöver helt enkelt sända ut
andra signaler.

Att göra det lättare för familjerna att fördela föräldradagarna utan att
det spelar någon större roll rent ekonomiskt är nog bättre än att kvotera.
Vi föreslår att taket i föräldraförsäkringen höjs från tio till tolv prisbas-
belopp samt att ersättningen höjs från 80 till 85 procent. Det gör att vi
sänker inkomstbortfallet. Föräldern med högre inkomst ska kunna vara
hemma utan att det påverkar familjernas ekonomi i lika stor utsträckning
som det gör i dag. De ekonomiska förutsättningarna borde inte styra vem
som är hemma. Det är i stället här krutet ska läggas för att öka möjligheten
för föräldrar att vara hemma på samma premisser.

Vi vet också att framför allt låginkomsttagare och ensamstående har en
ekonomiskt tuff situation som föräldrar. Där är bidragen en betydande del
av den disponibla inkomsten.

Med det som bakgrund vill vi genomföra vissa förändringar. Vi avser
att få till ett mer behovsprövat system, där bostadsbidraget stärks i stället
för generella bidrag som barnbidrag. Barnbidraget är en bra reform som vi
tycker om, men frågan är om det riktar sig rätt när det till fullo är ett gene-
rellt bidrag.

Därför väljer vi att sänka flerbarnstillägget, som ökar kraftigt framför
allt efter barn tre, samt att använda den senaste höjningen av barnbidraget
på 200 kronor till att i stället satsa dessa pengar på att höja bostadsbidraget.
Det gör att de ekonomiskt svagaste får det stöd som behövs, som vi också
beskriver i RUT 2018:1184. Det kan inte ha varit meningen från början att
barnbidraget och flerbarnstillägget i vissa hushåll sparas på hög medan
andra familjer i bästa fall lever på det ekonomiska målnöret varje månad.

Vi föreslår också att inrätta ett förstföderskebidrag, som är ett engångs-
belopp som kan sökas som stöd till inköp av exempelvis bilbarnstol eller
vagn. Vi vet att det är stora kostnader i samband med första barnet och att

framför allt vagn och bilbarnstol är nödvändiga produkter, inte minst ur ett säkerhetsperspektiv.

Sverigedemokraterna vill också med vår familjepolitik att föräldrarna ska ges förutsättningar att vara lika delaktiga redan från graviditetens start. Därför satsar vi på att ge båda föräldrarna ekonomisk möjlighet till ledighet från jobb för att vara med på mödravårdsbesök redan från graviditetens start. Det är viktigt att denna möjlighet finns. Det är betydelsefulla ultraljudsundersökningar som görs under den första och andra trimestern av graviditeten, och vi ser i dag inte att man ger något ekonomiskt stöd åt den andra föräldern att delta vid dessa.

För att ytterligare förbättra förutsättningarna för våra blivande föräldrar vill vi göra det lättare för mamman att bli beviljad graviditetspenning, den före detta havandeskapspenningen. Regelverket kring graviditetspenningen behöver ses över, så att den som har ett fysiskt ansträngande arbete också får detta beviljat. Som det är nu är det svårt att få det beviljat, vilket leder till att ett flertal kvinnor jobbar höggravida med besvär och krämpor och ofta med fysiskt ansträngande arbetsuppgifter. Det är inte rimligt.

I kombination med en översyn vill vi också införa tio graviditetsdagar, som kan tas ut en månad före beräknad förlossning, för att skapa de bästa förutsättningarna, med chans till förberedelser, lugn och harmoni inför förlossningen. Dessa dagar ska vara ovillkorade och betalas ut som en tillfällig föräldrapenning. Det leder också till att merparten av föräldradagarna finns kvar till den tid de är tänkta för: efter att barnet är fött.

Fru talman! Slutligen har vi från Sverigedemokraterna ingen reservation att yrka bifall till, då vår rambudget var större än den som beslutades om. Däremot ber jag att få hänvisa till vårt särskilda yttrande.

(Applåder)

Anf. 23 EMILIA TÖYRÄ (S) replik:

Fru talman! Tack, Linda Lindberg, för möjligheten att få ställa en eller flera frågor – vi får se vad tiden räcker till!

Först det uppenbara: Sverigedemokraterna har, som ledamoten nämnde i sitt anförande, valt att rösta på en ram som ligger betydligt lägre än det Sverigedemokraterna ville göra enligt sin budgetmotion. Jag tycker att detta rimmar lite illa med de ambitioner man säger sig ha.

För det andra talade ledamoten i sitt anförande om att föräldraförsäkringen är en privat angelägenhet och ingenting som berör politiken. Då är det märkligt att det är politiska beslut som ligger bakom hur föräldraförsäkringen ska se ut.

Jag och Socialdemokraterna tycker att samhällets resurser ska användas till det samhället mår bäst av. Vi tror att ett jämställt samhälle är bättre än ett ojämnt. Vi kan också se att det som ger bäst effekt är ett jämställt uttag i föräldraförsäkringen.

Man talar om olika grundnivåer som att detta skulle vara det som är avgörande för hur människor väljer att ta ut föräldraförsäkringen – för om det är kvinnor eller män som tar ut huvuddelen. Men vi kan se att detta inte har någon större effekt. De som är bättre på att ta ut föräldraförsäkringen jämställt är nämligen inte låginkomsttagare utan snarare höginkomsttagare, och detta gäller speciellt där kvinnan är höginkomsttagare.

Frågan framför allt till ledamoten Linda Lindberg är: Varför valde Sverigedemokraterna att rösta på en lägre ram som omöjliggör de satsningar ni säger er vilja göra på det här området?

Anf. 24 LINDA LINDBERG (SD) replik:

Fru talman! Givetvis valde vi att stödja vår egen budget. När den föll tog vi ett helhetsgrepp på frågan. Därför blev vårt beslut att rösta på M:s och KD:s budget, som vi överlag ser som ett bättre alternativ än den som låg för beslut.

Det var väldigt många frågor. Vi från Sverigedemokraterna är övertygade om att de kvoterade dagarna inte är rätt väg att gå, utan familjerna ska själva kunna besluta och styra över sin vardag. Givetvis är det politikens roll att föra en politik som ger valmöjligheter för individen, så det är klart att det är kopplat till politik. Men det är inte vår uppgift att vara inne och peta och styra i familjers vardag.

Anf. 25 EMILIA TÖYRÄ (S) replik:

Fru talman! Inte heller Socialdemokraterna vill styra över hur föräldrar väljer att ta ut sina dagar. Om man vill vara hemma med sina barn eller inte får man styra som man vill. Däremot kanske inte samhället ska vara med och ersätta. Vill man vara hemma längre tid än föräldraledigheten kan man vara det, men det ska samhället inte stötta upp.

Sedan vill jag bara ge ett litet tips till Sverigedemokraterna. Det är åtta partier i riksdagen, och sju av dem agerar på ett visst sätt. Det åttonde väljer att gå emot praxis om och om igen, så man kan inte riktigt lita på var Sverigedemokraterna står i olika frågor. Som Linda Lindberg sa tidigare valde man först att rösta på sitt eget förslag, och sedan röstade man på nästa. Det är tväremot vad alla andra partier väljer att göra, vilket jag personligen tycker är lite knepigt.

Anf. 26 LINDA LINDBERG (SD) replik:

Fru talman! Jag kan förstå att Emilia Töyrä tycker att det är knepigt. Men hade vi valt att lägga vår röst på Socialdemokraternas budget kanske det inte hade varit lika knepigt.

Du står här, Emilia, och menar att ni inte vill vara inne och peta i familjers vardag, men det är egentligen precis det ni gör när vi väljer att ändå stå fast vid att föreslå fler kvoterade dagar.

Anf. 27 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Jag börjar som jag började mitt förra anförande med att säga att i det första steget i budgetprocessen har man beslutat om en annan utgiftsram än den som Centerpartiet har föreslagit. Därför kommer vi att avstå från att rösta också om beslutet på det här området som handlar om familjer och barn.

Centerpartiets budgetalternativ behöver ses i sin helhet och inte i små delar, som det innebär när vi behandlar budgeten utifrån områden. Därför menar vi att man inte kan bryta ut ett område, utan man ska se vår budget som en helhet. Om man vill ta del av innehållet i vår budget ska man titta i partimotionen 2018/19:2610. Där konstaterar vi från Centerpartiet att det behövs en hel del förslag och reformer i Sverige för att medverka till att

även det som gäller familjer och barn ska bli betydligt bättre. Det innebär att vi helt enkelt i detta sammanhang också vill satsa på arbetsmarknaden och möjligheten att komma ut på arbetsmarknaden, för det är viktigt för alla, inte minst för föräldrar.

Ett av problemen i budgeten är att man inte har satsat tillräckligt mycket på detta. Därför menar vi att det är viktigt att vi satsar på att föräldraförsäkringen blir lika jämlik och ger samma möjligheter att använda för företagare. Vi vet att det är knepigt för företagare när det gäller att kunna använda sig av föräldraförsäkringen. Därför vill vi se en bättre föräldraförsäkring anpassad till företagare, för det är ju företagarna som skapar jobben. Det innebär att deras trygghetssystem måste anpassas till deras förhållanden. I integrationens fotspår är det ju viktigt att vi får fler företag och därmed möjligheter för fler föräldrar att komma ut på arbetsmarknaden.

Ur jämställdhetssynpunkt, fru talman, är det viktigt att föräldraledigheten – och hur man delar den – blir mer jämställd och, skulle jag vilja säga, helt jämställd. Därför är det viktigt att satsa på rätt saker. Då gäller det att ge morötter. Från Centerpartiets sida vill vi se en höjning av jämställdhetsbonusen som en större morot för föräldrar att dela lika när man har olika inkomster. Det är också viktigt att se över pensionsrätterna så att de delas mellan föräldrarna under småbarnsåren.

En följd av detta är att Centerpartiet menar att det är otroligt viktigt att Pensionsmyndigheten, som vi talade om i den förra debatten, får en möjlighet att samverka med berörda parter som föräldrar kommer i kontakt med – till exempel mödravården, Försäkringskassan, Skatteverket, banker, skola och så vidare – så att de kan informera om vad det betyder om man inte har ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Vi vet ju att livsinkomsten och den kommande pensionen hör ihop. Därför är det viktigt att man får information om det under livets gång och när man gör olika ställningstaganden.

Den svenska föräldraförsäkringen är ju världens generösaste. Det vet vi, och det är vi stolta över i Sverige. Därmed skulle vi kunna nöja oss, men icke, för från Centerpartiets sida tycker vi att det finns många saker att förändra och förbättra. Jag vill nämna en liten detalj i föräldraförsäkringen i dag, nämligen att man får göra olika uttag under olika tider under föräldraledigheten av garantidagar, lägstanivådagar och vanliga dagar – sådant som är svårt för föräldrarna att känna till. Därmed skapas ett ojämnt uttag från föräldraförsäkringen.

I vår partimotion, fru talman, beskriver vi inriktningen på Centerpartiets föräldrapolitik. Vi menar att den kommande regeringen, som inte ska ha en övergångsbudget, bör klargöra vad vi i Centerpartiet har för avsikt att göra i de här frågorna. Som jag sa tidigare lovar jag att återkomma med detaljerna i det sammanhanget.

Innan jag avslutar, fru talman, vill jag vända mig till tjänstemännen här i riksdagen och tacka för deras arbete under bråda dagar och nätter som har möjliggjort för oss att avsluta den här riksdagsterminen på ett bra sätt med debatter som vi nu har haft. Vi vet alla hur oerhört mycket ni har arbetat och att det har varit mycket oregelbundna arbetstider.

Med detta vill jag önska er alla en god jul och ett gott nytt år. Det är ni väl förtjänta av.

(Applåder)

Anf. 28 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! För första gången i vårt lands historia skulle en opolitisk övergångsbudget hanteras. Anledningen till det är att riksdagspartierna ännu inte lyckats lösa regeringsfrågan, och Sverige har därför en övergångsregering. Vänsterpartiet har inte lagt fram en egen budget eftersom det inte finns någon regering att opponera sig mot.

Sju partier i Sveriges riksdag var överens om de principer som en övergångsbudget skulle bygga på. De borgerliga partierna krävde att vissa saker inte skulle finnas med i övergångsbudgeten medan andra kunde få finnas. Vi var alla överens om dessa principer. De borgerliga partierna har alltså själva deltagit i denna process, bakbundet regeringen och sedan lagt fram egna budgetmotioner.

Jag menar att detta är ganska anmärkningsvärt. En budgetmotion kan absolut gå igenom riksdagen; det har hänt tidigare. Men då måste man själv ha kapacitet att regera. Väljarna måste kunna utkräva ansvar av politikerna. Men ytterkantshögern har blivit bortröstad som regeringsbildare och kan inte regera. Ändå har de bakvägen kuppats igenom sin politik. En övergångsregering är förbjuden att utlysa nyval, vilket man gjorde sist.

Jag menar att detta är problematiskt och att vissa partier saknar respekt för demokratins spelregler. Det är oseriöst och gör att människor tappar förtroendet för politiken.

Det är därutöver ett stort svek att Centerpartiet och Liberalerna lät den blåbruna budgeten gå igenom. Bryr sig dessa partier inte om de människor som känner rasismen in på bara kroppen? Den som röstade på Centerpartiet eller Liberalerna för att de skulle stå upp mot rasisterna gapar nog nu över dessa partiernas agerande i kammaren. Det verkar som att det för dessa partier trots allt var viktigare att sänka skatten för högavlönade, att dra ned på insatser för arbetssökande, att slakta miljöbudgeten och att skattefinansiera trädgårdsmästare i rika hushåll än att försvara demokratin.

Den blåbruna ytterkantensbudgeten är en ordentlig nedskärningsbudget. 20 miljarder ska skäras i vår välfärd. Det innebär att lärarna kommer att få mindre tid med eleverna, att det kommer att ta längre tid på akuten och att storleken på barngrupperna på förskolan kommer att växa ytterligare.

För att kunna ha familj krävs en stark välfärd med välfungerande förskolor som det går att ha barnen på utan dåligt samvete och en äldreomsorg som fungerar och är professionell.

När de blåbruna nu skär ned på välfärden är det ofta kvinnorna som får betala. De får göra fler människors arbete, springa i korridorerna och gå ned i arbetstid för att det blir omöjligt att orka med stressen eller för att täcka upp för en förskola eller en äldreomsorg som inte fungerar. Det är riksdagens blåbruna partier som ger oss kvinnor smärtan i våra axlar och stressen i våra blickar.

Jag har tittat igenom de olika partiernas budgetar. I Sverigedemokraternas budget får den rikaste tiondelen dubbelt så mycket som den fattigaste. Moderaterna är värre; här får den rikaste tiondelen tre gånger så mycket som den fattigaste. Men, mina vänner, Liberalerna slår alla rekord genom att ge den rikaste tiondelen så mycket i ökade inkomster att det blir mer än för hela den övriga befolkningen sammantaget. Män får dubbelt så mycket som kvinnor.

Prot. 2018/19:33

19 december

-----

*Ekonomisk trygghet
för familjer och barn*

Dessa partier vill att de ekonomiska klyftorna ska öka och att vi ska ha riktigt fattiga och riktigt rika i samhället. Det är ett slags medeltida syn på människor och samhälle.

Under förra mandatperioden lyckades Vänsterpartiet se till att underhållsstödet för ensamstående höjdes tre gånger om. Vi höjde bostadsbidraget för första gången på årtal. Vi gjorde stora satsningar för att få mindre barngrupper på förskolan. Vi fick igenom satsningar på förlossningsvården och på att minska förlossningsskadorna. Vi var med och höjde barnbidraget, flerbarnstillägget och studiebidraget.

Familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer och minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ska bidra till ett jämställt föräldraskap. Låt mig nämna att Kristdemokraternas bidrag till detta är att höja avgifterna till förskolan.

Vart tionde barn ser pappa slå mamma hemma. Trots att många kvinnor och tjejer i dag känner rädsla för sexuellt våld när de går hem på kvällen eller går över torget efter en utekväll är hemmet de facto den farligaste platsen för kvinnor.

Vi har det senaste året fått höra en störtflod av berättelser under #metoo om hur den dåliga kvinnosynen också finns bland chefer, kollegor, kunder och konsulter. Det är förnedrande, integritetskränkande och ibland väldigt traumatiska barndomsminnen som har återberättats.

Vi behöver göra allt vi kan för att jämna ut dessa maktrelationer och stoppa, förhindra och motverka fysisk och psykiskt våld riktat mot barn och kvinnor. Vi ska kunna känna oss trygga hemma, på jobbet och ute på gatan.

Det är då en käftsmäll mot alla kvinnor att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna lägger ned den myndighet som ska arbeta med just detta. När kvinnor äntligen vågar berätta svarar Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna med att förminska och osynliggöra oss och inte värdesätta det arbete som många kvinnorörelser gjort för att bygga upp ett samordnat och kraftfullt arbete för ökad jämställdhet.

Det är som åklagaren vid Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet säger: Att lägga ned Jämställdhetsmyndigheten är ett väldigt bra förslag – för sexköpare, människohandlare, grova kopplare och personer som exploaterar tiggare.

Den blåbruna budgeten innebär att ingen nu har ansvar för detta arbete. Resultatet blir att fler kvinnor kommer att bli utsatta för våld och övergrepp. Jag tror inte det är många kvinnor som i dag tackar Moderaterna, Kristdemokraterna eller Sverigedemokraterna för det.

Vi kommer att ändra på denna inriktning. Vi är många människor som tycker att arbetet mot våld och för jämställdhet inte är något som ska nonchaleras.

Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Moderaterna visar åter vilka gammalmodiga partier de är, som lever kvar i ett slags patriarkal medeltid. Men deras tid är nog snart förbi.

Fru talman! Med det vill jag hänvisa till vårt särskilda yttrande.
(Applåder)

Anf. 29 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Vi hörde från Vänsterpartiet i ett tidigare replikskifte att Centerpartiet ljög om hur det tagit ställning i budgetdebatten. Låt mig vara ytterst tydlig med att Centerpartiet inte ljuger.

Eftersom vi har en övergångsbudget innebär det, vilket jag sa för några minuter sedan, att när Sverige får en regering som lägger fram en riktig budget kommer vi också att lägga fram ett budgetförslag som innehåller våra punkter i budgeten.

När jag lyssnar på Vänsterpartiet hör jag till min förvåning inget om några satsningar på möjligheterna till arbete. Ni talar inget om hur man ska möjliggöra för föräldrar att arbeta mer. Då blir min fråga givetvis: Hur kan man höja ersättningsnivå efter ersättningsnivå utan att medverka till att vi också får fler arbetstillfällen och fler som kommer ut i arbete? Det är ju företag och arbete som ger inkomster till samhället som kan satsas på förbättringar. Men Vänsterpartiet säger inte ett ord om hur man ska möjliggöra för fler företagare och fler arbetstillfällen. Jag undrar varför.

Anf. 30 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Solveig Zander för frågan.

Återigen: Det är inte mig Solveig Zander behöver stå till svars inför, utan svenska folket. I valrörelsen sa Centerpartiet: Vi kommer aldrig att släppa fram en politik som är beroende av Sverigedemokraterna. Men det är precis det som Centerpartiet har gjort. Det var därmed inte sanning att man tänkte göra allting för att förhindra en politik som byggde på sverigedemokratiska mandat. Det var uppenbarligen viktigare med andra frågor: att undandra pengar från välfärden, att se till att Arbetsförmedlingen fick mindre resurser och allt det andra som finns i den här katastrofbudgeten, till exempel att Jämställdhetsmyndigheten måste läggas ned.

Jag menar att detta är mycket allvarligt och att Centerpartiet inte har stått vid sitt ord. Jag tror att alla som tittar på den här debatten kan instämma i det. Att lägga ned sina röster är detsamma som att släppa fram en politik, men det förstår uppenbarligen inte Solveig Zander.

Jag talade ganska mycket och länge om hur vi tillsammans bygger ett samhälle som gör att människor kan arbeta. Människor ska tryggt kunna ha sina barn på förskolan för att kunna arbeta de timmar som behövs för att försörja sig. Vi behöver ha en stark äldreomsorg för att kvinnor inte ska behöva känna att de måste ta hand om mormor och farmor, för det innebär att man måste gå ned i arbetstid. För detta krävs det kraftfulla insatser och investeringar i att utbilda människor och i välfärden. På båda dessa områden innebär både Centerpartiets budget och den blåbruna budgeten enorma nedskärningar. Det innebär att många människor förpassas till hemmet. Det är er politik.

Anf. 31 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Att satsa kraftfullt på samhället och på möjligheter för föräldrar handlar inte om att det kommer att regna pengar från himlen, utan pengar till välfärden och till samhällets utveckling kommer från att personer arbetar och att vi har företag i det här landet som medverkar till att Sverige kan utvecklas. En viktig sak som jag presenterade är att vi vill göra en mer jämlik föräldraförsäkring för företagare. Men att vi får fler företagare är tydligen ingenting som Vänsterpartiet vill bidra till.

Vad gäller budgeten har vi sagt att vi avstår. Vi har röstat gult. Hade vi röstat grönt hade det blivit en budget, hade vi röstat rött – nej – hade det blivit en annan budget. Vi avstod.

Och Centerpartiet ljuger inte.

Anf. 32 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag tror att alla vid det här laget förstår vad det är som har hänt. Centerpartiet har lagt ned sina röster, och därför har den sverigedemokratiska budgeten gått igenom. Det är det som har hänt.

De som får ett pengaregn över sig utan att arbeta en enda minut till är ju landets miljonärer. Det är de som nu får enorma skattesänkningar utan att lyfta ett enda finger. Min uppfattning är att vi skulle ha investerat detta i utbildning och i fler anställda i våra förskolor och vår äldreomsorg. Det skulle ha skapat fler arbetstillfällen, fler människor som arbetar och dessutom fler arbetade timmar. Nu är det en massa människor som inte behöver pengarna och inte kommer att arbeta en sekund till som får en mängd skattesänkningar som är helt omotiverade. Jag tycker att det är kortsiktig politik. Det skapar ekonomiska klyftor, och det gör att många människor inte kan delta i arbetslivet.

Anf. 33 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Fru talman! När jag gick hit i dag trodde jag att vi skulle debattera ekonomisk trygghet för föräldrar och barn. Jag känner att den här debatten tar en helt annan vändning. Vi pratar om saker som tillhör andra utskott. Men jag kan inte låta bli att gå upp och bemöta det vi hörde tidigare. Det stämmer – vi liberaler vill att det ska löna sig både att utbilda sig och att arbeta. Vi vill att det ska vara möjligt att utbilda sig inom de så kallade kvinnodominerade yrkena. Vi vill att man ska kunna läsa från undersköterska till sjuksköterska eller från barnsköterska till förskollärare och att det ska löna sig. Man kommer att ta studielån, och man kommer sedan, som det ser ut i dag, att få högre lön på grund av den statliga skatten. Det är det vi vill förändra. Jag kan inte se vad som är problemet i det.

Anf. 34 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Emma Carlsson Löfdahl för hennes replik. Liberalernas budget innebär att de tio rikaste procenten i Sverige får lika mycket i ökade inkomster som hela den övriga befolkningen sammantaget och dubbelt så mycket som kvinnor. Det är en medeltida syn på samhället att de rikaste ska bli ännu rikare, enormt mycket rikare, och att män ska ha mycket mer pengar och makt än kvinnor. Det passar sig inte för ett liberalt parti, tycker jag.

Det är kvinnor som arbetar i den offentliga sektorn. Hela deras lön är finansierad av skatten. Sänker man skatten ger man pengar från den offentliga sektorn till den privata. Då sänker man resurserna för att ge lön till fler barnmorskor, undersköterskor och barnskötare. Då måste man också genomföra nedskärningar, och det är ju det som har hänt i Sverige de senaste åren. Vi skulle behöva 50 miljarder mer i pengar de kommande åren bara för att upprätthålla den kvalitet och nivå vi har i dag, säger Sveriges Kommuner och Landsting.

Det som Liberalerna då gör är att släppa igenom en budget där man gör helt enorma nedskärningar. Jag försvarar den svenska modellen, med ett utjämnande och kraftfullt välfärdssystem där det är hög sysselsättning för kvinnor och där vi kan skapa jämställda relationer. Men om man skär ned så mycket, privatiserar bort så mycket, tar bort alla utbildningsinsatser från Arbetsförmedlingen och lägger ned Jämställdhetsmyndigheten är vi ju tillbaka i 30-talets Sverige. Då undrar jag: Är det detta som är Liberalernas melodi nu?

Anf. 35 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Fru talman! Jag trodde som sagt att vi diskuterade ekonomisk trygghet för föräldrar och barn. Men vi hamnar på väldigt många andra ställen i debatten.

Vad jag ser tydligt i den här debatten är att vi skiljer oss väldigt starkt ideologiskt. Vi vill att det ska löna sig att utbilda sig och arbeta. Vi vill att fler ska komma i arbete; på så sätt får vi större skatteintäkter. Vi liberaler vill bekämpa fattigdom men inte rikedom, och det är det som skiljer oss åt. Ni i Vänsterpartiet vill bekämpa rikedom och vill att alla ska vara lika fattiga.

Anf. 36 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Man ger inte fler människor arbete om man så drakoniskt gör nedskärningar i de utbildningsinsatser som arbetslösa ska få via Arbetsförmedlingen. Om man gör så stora nedskärningar att man inte kan göra satsningar på mer utbildning, så att människor kan matchas till jobben, och om man inte vill ha en kraftfull välfärd, så att föräldrar kan arbeta och så att vi har förskola och äldreomsorg som fungerar, då får man en minskad sysselsättning. Det är bara att gå ut i världen och titta på de länder som saknar välfärd. De har inte särskilt hög sysselsättning. Där är det inte många kvinnor som arbetar. Det är detta som är dilemmat. Ni vill inte investera i människor och i välfärd. Ni säger att människor ska arbeta. Men då måste man investera i välfärd och i människor.

Anf. 37 ANN-SOFIE ALM (M) replik:

Fru talman! Jag har begärt replik för att jag är personligen förvånad och häpen över den frenesi som Nooshi Dadgostar lägger ned på att håna och svartmåla riksdagens beslut. Jag hörde Nooshi Dadgostar från talarstolen säga att ytterkantshögern hade kuppats bort i statsministeromröstningen. Jag hörde henne säga att Centern och Liberalerna röstade på rasis-terna. Jag önskar av Nooshi Dadgostar en förklaring på den beskrivning av Moderaterna och Kristdemokraterna som hon har levererat här i dag. Vi kan börja där.

Anf. 38 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Tack, Ann-Sofie Alm, för frågan!

Det är inte min oro som jag beskriver. Det är inte vi som sitter här som ska vara glada eller ledsna. Det är människor därute som är oerhört oroliga för att Moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna har berett utrymme för ett nationalistiskt fascistiskt parti att få stor påverkan på den politiska utvecklingen.

Det är inte jag som är oroligast, utan det är många vanliga människor utanför Riksdagshuset som jag uppfattar att Ann-Sofie Alm aldrig har talat med. Det är så det ser ut i verkligheten. Det är också därför jag beskriver den oron från talarstolen. Många människor känner det in på bara kroppen. De känner det på arbetsmarknaden när de blir diskriminerade, ute på krogen och i förskolan när småbarn skriker åt människor med annan hudfärg.

Jag menar att det är de anständiga partiernas plikt att stå emot detta och inte bereda ett rasistiskt parti möjlighet att påverka så mycket i svensk politik. För mig är inte det en icke-fråga och någonting som jag säger till Ann-Sofie Alm så att Ann-Sofie Alm ska känna på ett eller annat sätt. Jag säger det för att det är viktigt på riktigt.

Små barn sa till mig i valrörelsen: Är det så att jag nu kommer att bli tillbakaskickad till ett land där jag aldrig har varit? Vad ska hända med mina föräldrar? Det påverkar familjer och barn på riktigt. Jag önskar att Ann-Sofie Alm kunde ta detta på allvar.

Anf. 39 ANN-SOFIE ALM (M) replik:

Fru talman! Jag hör inte den förklaring jag ville ha. Jag hör heller inte den ursäkt av Nooshi Dadgostar som jag tycker hade varit på sin plats.

Däremot ska jag förklara för dig varför det var så viktigt med budgetbeslutet i förra veckan. Det är för att över en halv miljon människor bor i de bostadsområden som är utsatta. De kan inte vänta på att vi bildar en regering. De kan inte vänta på att polisen får de resurser som ska vara. Barngrupperna kan inte vänta på att bli mindre. Det behövs budget för det. Vi har avsatt 400 miljarder för mindre barngrupper.

När det gäller Jämställdhetsmyndigheten behöver vi inte en myndighet för varje samhällsproblem. Vi behöver lösa problemen. Därför är det viktigt att vi har en budget på plats.

Anf. 40 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag kan tala om för Ann-Sofie Alm att vi som bor i till exempel Botkyrka, som jag själv, vi röstar inte på Moderaterna. Vi behöver inte fler nedskärningar och skattesänkningar. Vi behöver inte 20 miljarder till miljonärerna i Stockholms innerstad. Vi behöver satsningar på våra förskolor och i vår äldreomsorg, och på våra skolor som inte ger tillräckligt mycket kvalitet till våra barn. Det är vad vi behöver. Ann-Sofie Alm behöver inte stå här och berätta för mig att deras politik ska stötta upp mitt bostadsområde. Ingen av oss har röstat på Ann-Sofie Alms parti.

Anf. 41 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L):

Fru talman! Jag är tacksam för att vi är tillbaka till att diskutera det vi kom hit för, trygghet för föräldrar och barn.

Vi har en föräldraförsäkring i Sverige som omfattar möjligheter för föräldrar att vara hemma i samband med ett barns födelse eller adoption. Likaså har man möjlighet att vara hemma från jobbet då barnet är sjukt. Det är vad vi i dagligt tal kallar vab, vård av barn, men som egentligen heter tillfällig föräldrapenning.

Detta är en försäkring som vi ska vara stolta över. När jag träffat personer från andra länder och vi börjar jämföra våra olika försäkringar i de olika länderna inser man att vi har en otrolig försäkring. Men allt kan bli bättre.

Familjer kan se ut på väldigt många sätt. Alla ska ha möjlighet att kombinera föräldrarollen med förvärvsarbete. Det är viktigt, så långt det är möjligt, att båda föräldrarna har möjlighet att vara föräldralediga och vara tillsammans med sina barn – både för jämställdhetens skull och för att barnen behöver båda sina föräldrar och har ett behov av att knyta an till dem båda.

Vi liberaler skissar på en omfattande reform av föräldraförsäkringen, men den kommer inte att påverka kommande budgetår. Därför ber jag att få återkomma till det förslaget längre fram.

Vi har i dag barn som lever med kroniska sjukdomar. Det kräver många insatser från föräldrarna i form av vård och omsorg för att få familjens vardag att fungera. Då dessa barn börjar förskolan eller går över till skolan lämnar föräldrarna över det ansvaret till pedagogerna i skolan.

För att det ska fungera och för att föräldrarna och personalen ska känna sig trygga måste föräldrarna berätta för eller undervisa personalen i hur den ska hantera de olika situationer som kan uppstå. Föräldrar har inte i dag laglig rätt att vara frånvarande från sitt arbete för att göra det.

De flesta arbetsgivare är lösningsfokuserade, löser det på något sätt och låter föräldrarna besöka skolan. Men vi liberaler anser inte att det ska vara beroende av vilken arbetsgivare man har. Det ska självklart vara en rättighet som alla föräldrar har möjlighet att använda sig av. Vi vill att det ska ingå i den tillfälliga föräldrapenningen.

Detsamma gäller de barn och ungdomar som behöver stöd och hjälp från socialtjänsten. Inte heller dessa besök ger rätt till vård av barn, eller tillfällig föräldrapenning. Det vill vi också ändra på.

För de barn som har insatser enligt LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, finns den möjligheten. Där har man infört så kallade kontaktdagar. Vi anser att detta måste vara möjligt för alla barn, även de som inte har insatser enligt LSS.

Vi har många barnfamiljer i vårt land som lever i en ekonomiskt utsatt situation. Det gäller särskilt de familjer som består av endast en förälder. Vi vill därför höja bostadsbidraget. Vi vill göra det med 100 kronor per barn och månad och sänka gränsen för inkomster till de nivåer som gällde 2016.

På detta sätt riktar vi insatser till de familjer som verkligen behöver dem, och vi kan underlätta deras ekonomiska situation och vardag.

Det finns tillfällen då föräldrar avlider och barn och ungdomar mister sin förälder. Då har de möjlighet till det så kallade efterlevnadsstödet för att få ekonomisk hjälp till boende, mat och andra utgifter. Men för de barn som bor på ett HVB-hem, ett hem för vård och boende, eller ett stödboende tillgodoses kostnaderna genom placeringen. Vi liberaler anser därför att det inte ska vara möjligt att ha ett efterlevnadsstöd när man får detta tillgodosett på helt annat sätt.

Fru talman! Liberalerna hade en egen budgetmotion och en egen motion på detta område. Men då dessa föll i en tidigare votering i riksdagen hänvisar jag i dag till vårt särskilda yttrande.

(Applåder)

Anf. 42 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Denna debatt handlar om socialförsäkringsutskottet betänkande 3 om utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Det finns såklart mycket att säga om detta viktiga politikområde, men vi är som bekant mitt uppe i en regeringsbildningsprocess och har en särskild situation. Om några minuter får vi reda på hur talmannen avser att gå vidare med den kommande tidens diskussion om hur Sverige kan få ett stabilt och handlingskraftigt styre.

Eftersom Sverige har en övergångsregering har den lagt fram en särskild övergångsbudget. Denna budget innehåller inte ny politik, utan den är tänkt att fungera som en övergång till dess att en ny regering tillträder och kan lägga fram en ändringsbudget med den regeringens politik.

Som alla vet är det inte övergångsregeringens budgetramar som har gått igenom i kammaren, utan det är i stället Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag. Trots att övergångsregeringen utifrån förankrade principer har lagt fram en budget under denna känsliga och viktiga tid valde Moderaterna och Kristdemokraterna att inte invänta regeringsbildningsprocessen utan att i stället direkt gå fram med sin politik. Det är en politik som också gick igenom med stöd av Sverigedemokraterna.

Därmed har vårt förslag till budgetramar fallit. Vi kommer därför inte att delta i beslutet utan hänvisar till vårt särskilda yttrande.

Jag beklagar att Kristdemokraterna och Moderaterna inte har inväntat regeringsbildningen utan i stället har valt att gå fram med denna politik, som försämrar Sveriges klimatpolitik och gör det billigare att släppa ut i en tid när vi borde göra allt vi kan för att hejda klimatförändringarna och lämna efter oss en värld till våra barn och barnbarn som inte är förstörd.

När det gäller ekonomisk trygghet för familjer och barn, som utgiftsområdet handlar om, vill jag passa på att påminna om Kristdemokraternas och Moderaternas bryska sätt att klippa i en sammanhållen budget.

Ingen tanke tycks ha ägnats åt övergångs- och utfasningsregler. Den ekonomiska tryggheten, eller tryggheten över huvud taget för många familjer, har genom detta agerande kommit i gungning. Det gäller familjer som har lämnat sina sammanhang. Det är familjer som har lämnat sina bostäder, barn som har lämnat kompisar och skolsammanhang eller familjer som har flyttat när föräldrar till exempel har börjat jobba på Jämställdhetsmyndigheten. Det gäller alla andra vars jobb med ett penseldrag kommer att försvinna med tanke på de nedskärningar som görs utan att en konsekvensbeskrivning av jobbens innehåll har gjorts. Det kommer förstås att bli svårare att få insatser genom Arbetsförmedlingen när neddragningar görs. Listan kan göras lång.

Jag kan inte säga annat än att det är djupt oansvarigt. Det är nog en och annan förälder som tycker att den extra bonus som det sjätte jobbskatteavdraget ger är fullständigt onödigt med tanke på vad pengarna ger när vi i stället använder dem tillsammans till vår tids utmaningar här och nu och i framtiden.

Det är ett bedrövligt misstag som görs.
(Applåder)

Anf. 43 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Tack så hjärtligt för ordet! I dessa historiska dagar när vi firar demokratin känns det extra fantastiskt att få säga de orden: Tack för ordet!

Trots att regeringsbildningen nu verkar vara lika känslig som att få till den allra mest perfekta julknäcken stannar inte världen utanför. Det var

länge sedan Sverige befann sig i en så orolig omvärld som vi gör nu. Det var länge sedan som det mullrade så högt ute i landet av missnöje. Osäkerheten inför den stundande lågkonjunkturen är påtaglig. Det handlar om otryggheten på grund av den växande grova brottsligheten och oron för att välfärden inte ska räcka till. Det mullrande missnöjet har inte tillkommit den senaste tiden, och jag skulle vilja påstå att det parlamentariska läget är en direkt följd av detta.

Sverige behöver därför hoppfullhet. Sverige behöver därför en framgångsrik politik för jämlikhet och jämställdhet för det samhälle som nu växer fram. Sverige behöver öppna ögon som inte fastnar i problem utan i stället tillsammans med öppna sinnen fokuserar på lösningar och möjligheter.

Jag är därför stolt över det arbete som Alliansen har lagt ned tillsammans för att forma den politik som Moderaterna och Kristdemokraterna nu tillsammans har lagt fram i vår budget. Om man läser budgeten ser man tydligt att det är en liberal budget som hyllar och stärker individens frihet och stärker statens kärnverksamheter. Det är en budget som tar fasta på att återupprätta samhällskontraktet så att människor kan känna sig trygga.

Regeringen är inte tillsatt ännu. Men vi är valda ledamöter av riksdagen. Det är riksdagens rätt och riksdagens plikt att besluta över statsbudgeten, och det vore därför direkt fel av oss att inte rusta Sverige inför svårare tider.

Fru talman! Jag skulle vilja ta tillfället i akt att tacka socialförsäkringsutskottet för ett bra samarbete under denna märkliga höst. Arbetet i utskottet har präglats av god stämning och god och konstruktiv samarbetsvilja. En stor del av detta arbetsklimat har vi att tacka vårt oerhört sakkunniga, generösa och alltid så hjälpsamma kansli för. Ett stort tack!

Under utskottets beredning har Moderaterna och Kristdemokraterna lämnat ett gemensamt förslag. Jag vill, fru talman, yrka bifall till detta.

Vårt gemensamma budgetförslag innebär inga avvikelser från övergångsregeringens, eller den avgående regeringens, budgetförslag för utgiftsområde 12. Det bör ses som ett sammanhållet paket. Däremot ser vi att för att vända Sverige åt rätt håll behöver vi framdeles grundligt utreda reformer även på detta område.

Föräldraförsäkringen behöver ses över för att bli mer jämställd, och då menar jag inte genom kvotering. Moderaterna menar att det måste bli lättare att nå riktig och långsiktig jämställdhet. Arbete är grunden till ett jämställt samhälle. Det handlar om att kunna åtnjuta lika stor frihet och ha lika stor kontroll över vardagliga beslut.

Långa tider av frånvaro från arbetsmarknaden, då man exempelvis kombinerar bidrag och föräldrapenning på grundnivå, leder till att trösklarna in på arbetsmarknaden blir allt högre och att risken för långvarigt utanförskap ökar.

Utrikes födda kvinnor har i dag en sysselsättningsgrad som är 23 procentenheter lägre än för inrikes födda kvinnor. Många av dem har inte ens kommit in på arbetsmarknaden för att få sitt första jobb. Detta är en fattigdomsfälla som vi inte längre kan acceptera. Därför föreslår Moderaterna att föräldrapenning på grundnivå, det vill säga för den som inte har arbetsinkomst, ska ses över. Samtidigt vill vi att rätten till avgiftsfri förskola ska utökas för barn till de föräldrar som är långvarigt arbetslösa.

Fru talman! Ett annat förslag som vi framöver önskar utreda är en reform som ska avskaffa dagens parallella system med underhållsbidrag och underhållsstöd. Vi ska i stället se om det går att ersätta denna med en modell där fler föräldrar betalar underhållsstöd som motsvarar den egna levnadsstandarderna alternativt den taxerade inkomsten.

Dagens system beräknar underhåll utifrån två helt olika system baserade på olika beräkningsgrunder och olika lagar och som skapar ekonomiska incitament för föräldrar att välja det ena eller det andra sättet. Det här löser inte det grundläggande problemet när en frånvarande förälder inte tar sitt ekonomiska ansvar fullt ut. Tvärtom riskerar nuvarande system att vara konflikt drivande, då föräldrarna i en redan ansträngd separationssituation tvingas ta ett stort ansvar att komma överens och sköta de ekonomiska transaktionerna rörande underhållet.

Med barnens bästa för ögonen bör vi i stället sträva efter ett förenklat system där Försäkringskassan ges i uppdrag att administrera det nya underhållet, beräkna storleken på det, betala ut det till den förälder som barnet bor hos och kräva in motsvarande summa från den frånvarande föräldern. I de fall där en förälder saknar inkomst eller har mycket låga inkomster ska naturligtvis en garanterad lägstanivå utgå även fortsättningsvis.

Fru talman! Fördelarna med en sådan här modell är först och främst att det är bäst för barnen. Det är lättöverskådligt, förutsägbart, minskar ekonomiska konflikter mellan föräldrarna, stärker ensamstående ekonomi och ökar incitamentet för växelvis boende. Som höres finns stora jämställdhetsvinster i förslaget.

Fru talman! I dag är det 100 år och två dagar sedan beslutet om allmän och lika rösträtt fattades, och då är just jämställdhetsvinster någonting att vara extra nyfiken på.

Hjärtligt tack för ordet, återigen!
(Applåder)

Anf. 44 EMILIA TÖYRÄ (S) replik:

Fru talman! Tack, Ann-Sofie Alm, för möjligheten att ställa några frågor i en replik!

I ledamotens anförande lyftes fram att det finns väldigt mycket som Moderaterna skulle vilja göra för att reformera föräldraförsäkringen och göra den mer jämställd. Därför undrar jag vad man skulle göra konkret för att främja jämställdheten när man inte vill avvara dagar i föräldraförsäkringen som vi ju ser har haft positiva effekter för jämställdheten. Det här är det enda som vi tydligt ser gör skillnad för ett jämställt uttag i föräldraförsäkringen.

Jag skulle också vilja fråga ledamoten om olika förslag som har lyfts fram under hösten när det gäller den tillfälliga föräldraförsäkringen, alltså vård av barn. Man vill införa en karensdag. På vilket sätt skulle det främja tryggheten hos barnen? Hur ska de kunna vara borta från förskolan och inte smitta alla de andra barnen när de är sjuka om föräldrarna inte kan vara hemma med dem?

Anf. 45 ANN-SOFIE ALM (M) replik:

Fru talman! Tack, Emilia Töyrä, för frågorna!

När det gäller jämställdheten och föräldraförsäkringen är det ett ganska stort grepp man måste ta. Vår föräldraförsäkring har tidvis förbättrats men

lades i stort sett fram för en annan tid. Det är ett annat samhälle som växer fram nu. Vi måste se till att de generella uttagen i föräldraförsäkringen inte blir generella utan att det verkligen blir ett jämställt utfall av föräldraförsäkringen.

De reformer som vi skulle vilja se är att man tittar på ekonomiska incitament i stället för att kvotera och gå in i familjernas egen, privata sfär och bestämma hur de ska göra. Man kanske kan dela på pensionspoängen, till exempel. När det gäller det livslånga perspektivet behöver man se att den ekonomiska jämställdheten är vad man ska eftersträva, inte uttaget av dagar.

Det kan hända många saker i ett barns liv med föräldrarna. En förälder kan falla bort av olika orsaker – man kan till exempel skiljas. Det här är någonting som påverkar barnet först och främst men också den ekonomiska jämställdheten, främst för kvinnor. Det är kvinnor som tar den största delen av ansvaret när det gäller att ta ut de extra dagarna. Det måste man komma åt på ett annat sätt än att kvotera, för man når aldrig riktig jämställdhet på det viset.

Anf. 46 EMILIA TÖYRÄ (S) replik:

Fru talman! Ja, för man kommer ju definitivt åt jämställdheten genom att rycka bort alla de reformer som har införts för att främja den. Det tyckte jag var ett intressant inlägg från Moderaterna.

Det som är tydligt i den här debatten är att det finns många idéer från olika partier. Ann-Sofie Alm lyfte också fram det i sitt anförande. Då vill jag passa på att ställa frågan: Om man nu har så många idéer, varför väljer man att inte driva dem? Även om man har fått igenom sina ramar i många frågor har man valt att inte göra någonting just på det här området. Vill man inte driva de idéer man har? Det sas i anförandet att det är viktigt att lyfta fram sin egen politik och att det är därför man har agerat på det här sättet.

Anf. 47 ANN-SOFIE ALM (M) replik:

Fru talman! Det är helt sant. Vi vill driva fram förändringar och reformer för att jämställdheten ska öka. Men det är reformer som kräver stora utredningar. Vi har inte utrett det här än, så det måste vi göra, och det ska vi också göra. Vi hoppas verkligen på ert stöd i det arbetet, för det är viktigt att vara nyfiken på olika sorters jämställdhetsreformer.

Anf. 48 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Familjen är samhällets viktigaste gemenskap och byggsten. I familjen läggs grunden för trygga barn och ett tryggt samhälle. Därför ser vi kristdemokrater ofta på samhällets utmaningar ur familjens perspektiv.

För att skapa ett mer familjevänligt samhälle ställer vi oss frågor som: Hur kan vi ge familjen mer tid tillsammans? Hur kan familjeliv och yrkesliv kombineras på lika villkor för både män och kvinnor? Hur kan vi skapa en trygg förskola? Hur kan barn som växer upp i familjer med utsatt ekonomi få en stimulerande fritid? Hur kan vi skapa trygghet för föräldrar till barn med omfattande funktionsnedsättning?

För oss kristdemokrater är utgångspunkten att alla barn ska ha en ekonomisk och social trygghet och en god relation till båda föräldrarna. Vi anser att det offentliga i första hand ska stötta och hjälpa, inte styra och hindra. Vi ser vikten av långsiktigt ansvar och föräldrarnas betydelse för barnens trygghet.

Fru talman! Det är mammor och pappor som vet vad som passar bäst för just deras familj. Vi välkomnade därför att riksdagen tidigare i höst förhindrade ytterligare kvotering i föräldraförsäkringen. Men vi kristdemokrater vill gå längre. Föräldraförsäkringen bör vara helt fri och flexibel. Vi vill att föräldrarna ska kunna överlåta dagar till andra närstående till familjen, exempelvis far- och morföräldrar eller vuxna syskon till barnet. Det skulle underlätta vardagen inte minst för ensamstående föräldrar.

Fru talman! Det krävs flera reformer för att ge föräldrar bättre förutsättningar för att skapa en trygg familj. Vi kristdemokrater kommer därför att fortsätta arbeta för att exempelvis

- sänka skatten för föräldrar
- skydda den sjukpenninggrundande och föräldrapenninggrundande inkomsten i tre år
- höja bostadsbidraget för dem som har barn
- stärka pensionsrätten för barnår
- införa en automatiskt delad premiepension för föräldrar.

Det sistnämnda skulle framför allt stärka kvinnornas pension.

Vi är dock glada över att vi kristdemokrater tillsammans med Moderaterna redan nu kan genomföra insatser som på olika sätt kommer att göra det bättre för barn och familjer.

En bra förskola eller annan barnomsorg är en avgörande förutsättning för att föräldrar ska känna sig trygga när de går till jobbet. Dessvärre vittnar förskolepersonal ofta om alltför stora barngrupper. Det får i sin tur negativa effekter på barnens utveckling, trygghet och lärande. Tillsammans med Moderaterna ökar vi därför statsbidraget för att minska barngrupperna. Det kommer att göra det lättare för personalen att utföra sitt arbete på ett bra sätt samtidigt som föräldrar kan känna sig trygga med att kvaliteten på förskolan är hög och att barnens bästa är i centrum.

Fru talman! Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv, och ett gott föräldraskap lägger grunden för en trygg barndom. Men oavsett hur väl förberedd man är på livets kanske viktigaste uppgift kommer det att komma stunder då man upplever svårigheter i föräldraskapet. Det offentliga ska då inte ta över föräldrarnas roll i första hand utan stödja och hjälpa föräldrarna att på ett bättre sätt klara föräldrarollen.

Föräldrar, inte minst tonårsföräldrar, saknar ofta någon att prata och rådgöra med när det uppstår svåra situationer. Genom att nu göra det obligatoriskt för kommunerna att erbjuda föräldrastödsprogram kan vi på ett bättre sätt stödja föräldrarna i deras viktiga roll och samtidigt ge barnen en bättre start i livet. Det är en vinst för hela samhället.

Fru talman! Alla barn ska ha chansen att utveckla sina intressen och talanger. Men vissa sporter och aktiviteter kan kosta för mycket för ekonomiskt utsatta familjer. Omkring 7 procent av Sveriges barn bor i hushåll

som får ekonomiskt bistånd. Statistiken visar dessvärre att barn i dessa familjer är underrepresenterade vid organiserade fritidsaktiviteter.

Därför är det mycket olyckligt att den avsatta rödgröna regeringen valde att ta bort fritidspengen som Kristdemokraterna drev igenom under alliansregeringen. Fritidspengen riktade sig till barn som lever i hushåll som haft försörjningsstöd i minst sex månader. Barnombudsmannen, Rädna Barnen och Föreningen Sveriges socialchefer kritiserade också den rödgröna regeringens beslut att ta bort fritidspengen.

Vi kristdemokrater är därför glada över att vi tillsammans med Moderaterna nu återinför fritidspengen. Det ger även barn som lever i familjer med en utsatt ekonomisk situation chansen till stimulerande och utvecklande fritid, gemenskap och delaktighet. Det kan göra skillnad för hur ett barn med svårigheter i barndomen klarar sig i skolan och resten av livet.

Fru talman! När vi pratar om familjer och trygghet får vi aldrig glömma föräldrar till barn med omfattande funktionsnedsättning som varje dag kämpar för att klara vardagen. Jag har under hösten träffat flera personer som drabbats av de senaste årens nedskärningar inom LSS och inte minst personlig assistans. Jag kommer särskilt ihåg mötet med Rickard. Det kändes hela vägen djupt in i mitt hjärta när Rickard berättade att han lever med en ständig skräck för framtiden. Vad kommer att hända i morgon, om ett år, om tio år med hans son som är beroende av assistans dygnet runt om vi inte räddar LSS?

Jag är oerhört glad över den politiska samsyn som jag nu uppfattar finns i riksdagen om att andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov. Genom M:s och KD:s budgetreservation kan vi äntligen ta det första efterlängta steget för att säkerställa detta, som borde vara en självklarhet. Det är något som vi kristdemokrater har kämpat för länge och som kommer att förbättra situationen för många drabbade.

Mycket mer behöver dock göras inom LSS. Vi kristdemokrater kommer att fortsätta kämpa för att exempelvis höja schablonbeloppet och inte minst för att säkerställa rätten till assistans för barn under 16 år och utifrån det femte grundläggande behovet.

Det går inte att sätta en prislapp på det mänskliga värdet av att värna rätten till assistans. Däremot visar en rapport från Lunds universitet att samhällets kostnader kan öka med drygt 8 miljarder kronor per år om vi tar bort personlig assistans. Kostnadsökningarna hamnar då till stor del inom socialförsäkringsutskottets område som en följd av att föräldern sjukskriver sig när han eller hon inte orkar ta hand om sitt barn.

Jag är därför tacksam över att vi kristdemokrater och Moderaterna är överens om att värna assistansreformens långsiktiga hållbarhet, såväl rättsligt som ekonomiskt och med hänsyn till de totala samhällsekonomiska kostnaderna.

Fru talman! I övrigt stöder jag och Kristdemokraterna utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

Prot. 2018/19:33

19 december

-----

*Ekonomisk trygghet
för familjer och barn*

§ 9 Utbildning och universitetsforskning

Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU1

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 49 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Är det nu vi ska få veta? Varför slår moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater in på vägen att dra ned på finansieringen för svensk skola när det borde vara tvärtom? Varför har Kristdemokraterna sålt ut hela sin utbildningspolitik för att kunna fördubbla antalet prästutbildade? Och vad fick Sverigedemokraterna för att ge sitt stöd? Sverigedemokraterna skulle ju inte ge någonting gratis. Kommer Sverigedemokraterna att hjälpa Moderaterna och Kristdemokraterna att sätta sexåringar i skolbänken utan att de fått passera den brygga som förskoleklass innebär?

Nåväl, högerpolitik blev det – det är ett som är säkert – och det i ett läge då riksdagen egentligen borde koncentrera sig på att få en ny regering på plats så att den kan lägga fram sin nya politik.

Fru talman! Kunskapsresultaten ska höjas för alla i en trygg skola, och dagens och framtidens kompetensförsörjning ska klaras. Då krävs det långsiktighet och bredare överenskommelser. Det behöver politiken ta ansvar för. Alla kan inte vara överens om allt. Vi ska inte och kommer inte att kunna vara det. Men tillräckligt många av oss behöver kunna komma överens.

Det som lärare, rektorer och forskning har gett oss vid handen, nämligen Skolkommissionens arbete, måste vårdas och utvecklas. Likvärdigheten i svensk skola måste stärkas. Bara på det sättet kan kunskapsresultaten fortsätta att stiga. Det kräver mer av statlig finansiering och statlig styrning för just likvärdighet.

Vi måste fortsätta satsa på lärarna men också på andra yrkesgrupper i skolan, exempelvis elevhälsan, för att ge eleverna den trygga och lärorika skolgång de har rätt till. Trygghet och studiero ska finnas i alla klassrum och på alla skolor. De tidiga insatserna måste också stärkas och fortsätta.

Allt det måste göras för att nå det för oss självklara målet om höjda kunskapsresultat och för att skolan ska bryta mönstret att familjebakgrund fortfarande är förhärskande i fråga om hur väl en elev klarar skolan. Vi behöver kunna enas om att vi ska nå en likvärdig skola som har höga kunskapsresultat, där elevens lärande och bildning står i fokus. Allt annat är ett misslyckande, oavsett om man är socialdemokrat eller liberal.

Till detta övergripande mål ska också läggas andra stora utmaningar vi har att ta oss an. Elever ska klara gymnasieskolan, och skolan ska ge elever goda kunskaper för att få ett jobb eller kunna studera vidare på yrkeshögskola eller högskola. Individens behov av utbildning och bildning genom livet ska vara vägledande i kombination med arbetsmarknadens behov, inte minst de regionala arbetsmarknaderna. Ingen ska hållas tillbaka, men ingen ska heller lämnas efter.

Visst har vi mycket att ta oss an. Och vi är många som frustar av energi för att få sätta igång.

Men mitt i allt detta har vi att ta hänsyn till att en majoritet i riksdagen röstade bort Stefan Löfven och den sittande regeringen, men samma majoritet hade inte en gemensam plan för vad som skulle komma i stället. Det är uppenbart att vi behöver hitta nya vägar för att styra Sverige. Jag för min del tror fortfarande att en mittenregering är det som är bäst för Sverige utifrån gällande valresultat.

Nåväl, det finns ingen ny regering, utan landet styrs av en övergångsregering som i sin tur har lagt en övergångsbudget på riksdagens bord – en övergångsbudget som inte är någon permanent lösning. Den är framtagen efter speciella principer som har förhandlats fram mellan socialdemokrater, miljöpartister, vänsterpartister, centerpartister, kristdemokrater och liberaler.

Fru talman! En övergångsbudget tar sig inte an de stora samhällsproblemen med nya reformer. Det är den inte heller avsedd att göra. Övergångsregeringens budgetproposition ger inte uttryck för regeringens eller Socialdemokraternas politiska prioriteringar för framtiden. Den finns därför att viktiga samhällsfunktioner, välfärden och myndigheter ska fungera ungefär som tidigare. Den behövs för att skapa stabilitet och är just en övergångsbudget i väntan på att en ny regering ska tillträda och presentera sin nya politik.

Det är när en budget läggs fram av en nytillträdd regering som vi menar att det är rimligt att som oppositionsparti lämna in motioner. Just nu borde riksdagens arbete koncentreras på att få på plats en handlingskraftig regering, tycker vi.

Fru talman! En nytillträdd regering kommer att snarast behöva lägga fram en extra ändringsbudget med nödvändiga korrigeringar. Det hade gällt om övergångsbudgeten vunnit riksdagens gehör och det kommer att gälla också nu med Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas politik på plats. Vår mycket enkla utskottshantering för att klara beredningskravet av de nya förslagen gav vid handen ett antal misstag, bara hos oss. De har troligtvis rättats till nu under utskottets beredning, men ärligt talat kommer det ju att visa sig först när det ska regeras på de beslut som riksdagen nu fattar. Nog kommer en ändringsbudget att behövas, oavsett en ny regering.

Fru talman! Sveriges elever, studenter, lärare och många fler som finns inom svensk skola skulle inte må bra av att gå tillbaka till den tid då kunskapsresultaten sjönk som en sten. När Moderaterna sist fick igenom sin ekonomiska politik lämnade var fjärde utbildad lärare yrket av annan orsak än pension. 10 000 anställda försvann från skolan.

I dag när vi debatterar budgeten får vi ett smakprov på högerens skolpolitik, nämligen att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna valt att dra bort en halv miljard från området utbildning och forskning – detta jämfört med en avskalad övergångsbudget utan ny politisk riktning.

Med detta hamnar svensk skola i samma hägn av nedprioriteringar som neddragningarna på miljöområdet, på jämställdhet, på arbetsmarknad och på bostadsbyggande. På något annat sätt går det inte att se på detta. Det kan ju inte vara så att det bara är politisk styrning när M, KD och SD ger

mer pengar, som ni gör till exempel till försvar och polisen. Men det innebär bara teknikaliteter när man gör stora neddragningar.

Det är klart att det är en politisk styrning både i vad man prioriterar och i vad man drar bort. På utbildningens område är pengar borta som tidigare har gått till stärkt likvärdighet, till fler anställda i lågstadiet och till en bättre arbetsmiljö. På utbildningens område tar ni bort en halv miljard. Det är fakta, oavsett hur mycket ni försöker hävda motsatsen.

Det hade ju varit spännande att vara en fluga på väggen och höra hur man kom fram till en halv miljard mindre pengar till utbildning, eftersom vi vet att Kristdemokraterna ville lägga 1,7 miljarder mer än övergångsbudgeten medan Moderaterna ville ta bort 288 miljoner från övergångsbudgeten. När man sätter sig och förhandlar kommer man samsalabim fram till att man gemensamt sparar halv miljard på utbildningsområdet. Det är alltså mer än vad som var sänkningen från Moderaterna. Bara det är väl en politisk signal som heter duga!

Det är tyvärr inte utbildning som är de här partiernas främsta område att prioritera. Kristdemokraterna har sålt ut hela sin politik. För vad? Mindre barngrupper på förskolan vill de nog gärna säga själva. Men jag kan avslöja en hemlighet. Pengar till mindre barngrupper i förskolan hade nog legat på riksdagens bord nästan oavsett vilken regering som tillträder, för det är det många partier som lovat.

På samma sätt som vi är många partier som lovat fler platser till yrkes- högskola, yrkesvux och universitet, satsning på lärarna och på förskolläro- och lärarutbildning. Kanske var detta svårt att leverera för Moderaterna och Kristdemokraterna, men jag kan drista mig till att säga att det inte hade varit svårt att leverera för socialdemokrater.

Så för vad sålde Kristdemokraterna ut hela sin utbildningspolitik? Inte kan det väl ha varit för de 8 miljoner som kommer att fördubbla antalet präster i Sverige, eller kanske? Det har jag bara hittat i Kristdemokraternas förslag. I så fall är ju det en viktig upplysning till de som röstat på Kristdemokraterna. Visserligen är det ett parti som väldigt sällan talar om skolan, och när man gör det är det oftast genom att ifrågasätta förskollärare och barnskötare. Så lite betydde alltså Kristdemokraternas löfte på utbildningens område.

För att inte tala om Moderaterna som gått till val på att satsa på skolan, men som nu väljer att dra ned på just området utbildning och forskning. Sverigedemokraterna tål också att nämnas i detta sammanhang för de ville också ge mer pengar till området, men det slutade med att de röstade igenom en halv miljard mindre pengar till utbildning och forskning. Så hur ska man tolka det? Det som förenar dessa tre partier är uppenbarligen att när det kommer till kritan får finansiering av utbildning alltid stryka på foten till förmån för skattesänkningar. Det oroar mig för framtiden.

Fru talman! Jag tror att många kloka medborgare förstår att sättet som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna har hanterat politiken på under den här hösten är oseriöst. Det hade varit bättre att acceptera övergångsbudgeten och ägna all sin kraft till att se till att en ny regering kan komma på plats, så att den nya regeringen fick lägga fram sin nya politik. Nu blev det inte så. I stället bifölls Moderaternas och Kristdemokraternas förslag med stöd av Sverigedemokraterna i det första steget i budgetprocessen. Det gav budgetpolitiken en annan inriktning, och det är

också andra utgiftsramar som har beslutats i det andra steget av budgetprocessen. Det handlar om andra utgiftsramar än dem som vi socialdemokrater har förespråkat. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 16.

Vi socialdemokrater tänker inte bidra till att dra bort en halv miljard på området utbildning och forskning. Vi tänker ägna all vår kraft åt att satsa pengar på svensk skola och utbildning, inte att dra ned på pengar.

Vi tänker lägga all vår energi på att försöka hitta breda överenskommelser och långsiktighet för svensk skola och utbildning för en starkt likvärdighet, för högre kunskapsresultat, för att stärka lärarna, för trygghet och studiero, för tidiga insatser och för kompetensförsörjning. Det är värden och övergripande mål som förenar såväl socialdemokratien som liberalismen, och det är prioriteringar som vi borde kunna hitta breda majoriteter för i denna kammare.

Men den här gången kommer dock en annan ordning att vinna kammarens stöd. Det beklagar jag.

(Applåder)

Anf. 50 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Fru talman! Den budget som nu ska antas är baserad på Alliansens gemensamma politik enligt en reservation från Moderaterna och Kristdemokraterna och innebär 1,2 miljarder till mindre barngrupper i förskolan. Vi höjer anslaget till högre utbildning med 400 miljoner. Vi höjer anslaget till yrkeshögskolan med 250 miljoner. Vi avsätter 100 miljoner för inrättandet av språkförskola, och vi skjuter till 7 miljarder till kommunerna och huvudmännen för att de ska kunna leverera bra verksamhet.

Totalt ökar budgeten för skola och utbildning med 2,38 miljarder jämfört med årets budget. Den budget som Moderaterna och KD har fått igenom betyder att det blir mer pengar till skola och utbildning än vad någon S-V-MP-regering någonsin har levererat.

Anslagen ökar alltså med 2,38 miljarder. Hur, fru talman, kan det i Matilda Ernkran's värld innebära att man drar ned på skolan?

Anf. 51 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Jag förstår att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna är mycket nöjda med den budget som de har drivit igenom i riksdagens kammare. Jag är inte det. Skälet är så enkelt att man bara kan läsa budgeten och titta på sista raden.

Det spelar ingen roll hur mycket de vänder och vrider på det hela; det fattas en halv miljard jämfört med övergångsbudgeten som är avskalad och inte har några nya politiska reformer. Det står minus 501 miljoner kronor, en halv miljard, på området utbildning och forskning. Det spelar ingen roll hur mycket de vänder och vrider på det. Detta är fakta.

Det oroar mig att de återigen har slagit in på en väg där de inte står upp för att finansiera svensk skola. Vad var det egentligen som hände i svensk skola när Moderaterna styrde den ekonomiska politiken senast? Jo, det blev 10 000 färre anställda i skolan, var fjärde utbildad lärare lämnade skolan av annan anledning än pension och kunskapsresultaten sjönk som en sten.

Kan det vara så, Erik Bengtzboe i Moderaterna, att er ekonomiska politik inte går ihop? Man kan inte lova allt till alla och samtidigt sänka skatterna med 15 miljarder. Någonstans måste pengarna plockas ifrån. Senast ni satt vid makten plockade ni pengarna från svensk skola. Den här gången – första gången ni åter får chansen att driva igenom er politik – står det på sista raden att ni har plockat bort en halv miljard, om man jämför med en avskalad övergångsbudget utan politisk riktning.

Det spelar ingen roll hur du vänder och vrider på det hela. De politiska signalerna är tydliga. Ni tänker inte prioritera den svenska skolan så att den blir tillräckligt väl utbyggd. Det är sorgligt.
(Applåder)

Anf. 52 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Fru talman! Det tycks ha blivit kutym för Socialdemokraterna att retorik går före politik.

Mellan 2006 och 2014 ökade anslagen till svensk skola. Det vet utskottets ordförande, fru talman. Sanningen är att anslagen nu ökar från 77,9 miljarder till 80,3 miljarder. Hur kan 80 miljarder i Matilda Ernkrans värld vara mindre än 77 miljarder? Hur går den matematiken ihop i Socialdemokraternas värld?

Anslagen till skola och utbildning ökar alltså med 2,38 miljarder. Att skicka signalen till svenska lärare, föräldrar och kommunalråd att vi drar ned är direkt oansvarigt och ohederligt. Och, fru talman, det är ta mig tusan ovärdigt utskottets ordförande.

Anf. 53 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Det är upp till andra att bedöma vad som är ovärdigt och ohederligt. Jag konstaterar dock att det är enkelt att läsa innantill och se var Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna drar ned på finansieringen för framtiden jämfört med övergångsbudgeten och var de ökar.

Det kan verkligen inte vara så att det bara handlar om politiska prioriteringar när ni satsar på försvar och polis och att det ni drar ned på handlar om teknikaliteter och ohederlighet från oss som läser detta. Detta är faktiskt också en politisk signal. På samma sätt som ni drar ned på områden som miljö, jämställdhet, arbetsmarknad och bostadsbyggande plockar ni också bort en halv miljard från området utbildning och forskning. Ni kompenserar heller inte detta med pengar till kommunerna. De går plus minus noll.

(Applåder)

Anf. 54 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Som Liberalernas ledamot i utskottet hade jag önskat få höra vilka prioriteringar Socialdemokraterna vill göra inför 2019. När jag lyssnade ordentligt handlade det mer om vad Moderaterna och Kristdemokraterna vill göra. Det intresserar mig inte just i denna stund.

Jag har dock en fråga när det gäller kommentaren från utskottets ordförande om tillkännagivandet om att införa en tioårig grundskola. Det lät lite grann i anförandet som att detta bara är något som vi har slängt upp på utskottets bord och vill hafsa igenom och att vi nu skulle utsätta barnen i förskolan för experiment. Detta stämmer dock inte, fru talman.

Allianspartierna har med stöd av Sverigedemokraterna återkommande gjort tillkännagivanden där vi – en majoritet i Sveriges riksdag – har krävt att regeringen ska återkomma med förslag om att införa tioårig grundskola. Förskoleklassen ska göras om till årskurs 1. Förskollärare och lärare i de lägre årskurserna ska fortbildas och vidareutbildas så att de också kan undervisa i grundskolans årskurs 1. Detta gjordes på våren 2015 och ytterligare en gång 2016. Hur förklarar Matilda Ernkrans att de ändå inte har levererat detta förslag?

Anf. 55 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Tack, Roger Haddad, för frågan!

Jag tycker att jag gav en väldigt tydlig redovisning av Socialdemokraternas inriktning och vad vi prioriterar i svensk skola.

Jag hoppas att vi har en majoritet i kammaren som kan komma överens framöver. Det kan handla om en ökad statlig finansiering och styrning och förstärkt likvärdighet. Det är så vi får högre kunskapsresultat. Det kan också handla om att stärka lärarna, jobba med trygghet och studiero, förstärka de tidiga insatserna och stärka kompetensförsörjningen. Jag är övertygad om att jag i mitt anförande sa detta inte bara en gång utan flera gånger.

Det som Roger Haddad säger är helt sant: Det kom uppmaningar till den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen att sätta sexåringar i skolbänken och inte låta dem få den brygga mellan förskolan och skolan som förskoleklassen utgör. I förskoleklassen finns pedagoger som är utbildade att möta sexåringar på deras nivå och göra dem redo att kunna sitta still i skolbänken och ta till sig kunskap från det år de fyller sju.

Vi hanterade det genom att faktiskt göra förskoleklassen obligatorisk och ta in detta i skolplikten. Vi tycker att det är en rimlig väg. Detta har börjat gälla från och med denna höst. Det är rimligt, tycker vi, att låta detta få verka i svensk skola. Sedan kan vi utvärdera det och se hur man kan gå vidare framgent.

Jag reagerar när moderater och kristdemokrater säger att man under denna mandatperiod ska ta bort sexårsverksamheten. För faktum kvarstår: Detta är inte möjligt för allianspartierna såvida de inte tar ett aktivt stöd av Sverigedemokraterna. Jag trodde att vi socialdemokrater och liberaler var överens om att inte göra det.

Anf. 56 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Hundratals förslag från både Alliansen och de rödgröna har passerat kammaren de senaste åren genom att de sverigedemokratiska ledamöterna har råkat inta samma ståndpunkt. Det tycker jag inte är något konstigt.

Detta handlar dock inte om något nytt förslag. Det var vad jag ville säga. Om ordföranden ska angripa oss när det gäller tioårig grundskola måste hon hålla sig till fakta.

Det stämmer inte att kunskapsresultaten har försämrats. De har faktiskt gått upp, vilket är positivt. De är dock sämre än 2015 när vi precis hade haft ansvar för grundskolan. Det är problematiskt.

Internationella studier visar att svenska elever går i skolan under en kortare tid. I andra länder börjar man tidigare. Detta är alltså inget kontroversiellt. Det är vi som avviker, inte de andra länderna.

Vi vill förändra detta genom att göra om förskoleklassen till årskurs 1. Erkänn, Matilda Ernkrans, att ni har stoppat och fördröjt denna viktiga reform!

Anf. 57 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Vi har nu en obligatorisk förskoleklass som en del av skolplikten. Där kan vi fortfarande tillvarata den mycket viktiga och professionella pedagogik som finns där man möter sexåringarna och gör dem redo för första klass så att de kan ta till sig kunskap på ett bra sätt. Jag tycker att detta är ett rimligt sätt att hantera de olika önskemål och underlag som finns i frågan.

Det som kvarstår är att Moderaterna och Kristdemokraterna – och nu sällar sig även Liberalerna till denna grupp – har lovat att ta bort sexårsverksamheten under denna period. På grund av den parlamentariska situationen i Sveriges riksdag kan man bara göra detta genom ett aktivt stöd från Sverigedemokraterna.

Denna väg trodde jag inte Sverige skulle vandra. Jag hoppas att det är så och att Socialdemokraterna och Liberalerna även fortsättningsvis är överens om det.

(Applåder)

Anf. 58 JIMMY LOORD (KD) replik:

Fru talman! Tack för ditt anförande, Matilda Ernkrans! Men jag blir lite förvånad över det höga och delvis nedlåtande tonläge som du använder dig av.

Det har gjorts en redogörelse för de satsningar som vi faktiskt gör på skolområdet. Men jag ska komma till min fråga och delvis göra ett konstaterande. Samhället är större än politiken. Civilsamhället gör stora insatser för samhället, och kyrkorna är en viktig del av civilsamhället. Arbetsmarknaden är god. Goda insatser görs.

Min fråga, Matilda, är: Varför talar du så nedlåtande och hånfullt om teologiutbildningarna? Är inte civilsamhällets aktörer viktigare än så?

Anf. 59 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Jag har inte över huvud taget lagt in någon värdering i fråga om teologiutbildningarnas vara eller inte vara. Det tycker inte jag är min uppgift, eller jag vill inte ta på mig den uppgiften. Däremot har jag konstaterat att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna gör en ansenlig höjning av anslaget till tre av våra teologihögskolor som utbildar präster.

På riktigt är min fråga till Kristdemokraterna: Är detta den vinst som ni tycker att ni har kammat hem i den förhandling som partierna hade när de skulle komma överens om hur budgeten skulle läggas fram? Ni kristdemokrater tyckte ju att vi skulle satsa 1,7 miljarder mer än övergångsbudgeten på utbildningens område. Och ni bestämde er för att tillsammans med Moderaterna lägga er en halv miljard under övergångsbudgeten på detta område.

Det enda som urskiljer sig i Kristdemokraternas förslag – sådant som jag inte kan hitta i några andra motioner och som jag kan tänka mig att ni faktiskt fick slåss lite för – är förslaget om att ansenligt höja stödet till teologihögskolorna.

Det är naturligtvis upp till Kristdemokraterna, men var det verkligen värt att sälja ut hela er utbildningspolitik för detta? Är det Kristdemokraternas bedömning att det viktigaste för de kommande åren är att vi fördubblar antalet prästutbildade? Den bedömningen får stå för er. Det är ni som har gjort den. Jag bara undrar, och jag tror att fler undrar: Var det detta som ni gick till val på? Var det detta som Kristdemokraterna lovade när det gäller utbildningspolitiken? Detta är ju den stora seger som ni har vunnit.

Anf. 60 JIMMY LOORD (KD) replik:

Fru talman! Matilda Ernkrans! En av de riktigt stora vinsterna i den budgetreservation som vi har gjort är den stora satsningen för att minska barngrupperna. 55 procent av de yngre barnen i våra barngrupper är i barngrupper som är på tok för stora. Förskolepedagoger tvingas ibland att välja det näst sämsta eftersom tiden och resurserna inte räcker till. Jag är stolt och glad över att vi nu kan göra denna satsning.

Men jag ska återkomma till min första fråga. Kyrkorna och civilsamhället har gjort stora insatser nu under de år när vi har haft en stor invandring. De har tagit ett stort ansvar i integrationsarbetet. Arbetsmarknaden är god. Jag anar fortfarande en lite hånfull ton vad gäller denna satsning. Jag undrar varför, Matilda.

Anf. 61 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Jag vänder mig bestämt mot att det läggs på toner i hur jag uttrycker saker. Jag har inte använt någon hånfull ton. Jag lägger ingen värdering över huvud taget på hur många platser det ska finnas på teologiutbildningen eller inte. Det tycker jag inte är min sak. Däremot konstaterar jag att det har varit en oerhört viktig fråga för Kristdemokraterna i utbildningspolitiken. Då är det bra om Kristdemokraterna står för det.

Barngrupperna är på tok för stora – det håller jag med om. Det var därför mitt parti lovade, och fortsätter att lova, att göra miljardinvesteringar i svensk förskola och skola under de kommande åren. Vi behöver göra det för att kunna minska barngrupperna.

Det finns ett problem med den politik som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna nu har lagt fram. Man kan titta på de 290 kommunerna. Ni drar bort ett antal riktade statsbidrag, och så lägger ni på lite generella statsbidrag. Men summa summarum blir det noll. Kommunerna kommer inte att få en krona mer för att lösa detta. Det är ett problem.

(Applåder)

(TREDJE VICE TALMANNEN: Än en gång vill jag påminna ledamöterna om att vi använder både förnamn och efternamn vid tilltal och inte du vid tilltal.)

Anf. 62 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Fru talman! Det är en enorm frustration över att Socialdemokraterna inte får igenom sitt budgetförslag. Det har gått som ett mantra genom alla dessa utskottsdebatter. Nu sällar sig också Matilda Ernkrans till det sällskapet.

Det borde inte komma som en överraskning hur Sverigedemokraterna ställer sig. Vi har konsekvent gjort så här sedan hösten 2014. Så sent som förra året ställde sig Sverigedemokraterna bakom en annan budget i en avgörande omröstning. Den omfattade även utgiftsområde 16.

Det som också är märkligt är att Matilda Ernkrans ständigt i sitt anförande refererar till pengar, som om mer pengar till verksamhet vore det enda receptet för att skapa en bättre skola. Vi har väldigt svårt för detta. Också politikens inriktning måste vara viktig. Om man lägger mer pengar i en budget utan att ändra politikens inriktning blir det som att köra på samma spår som man tidigare har gjort trots att det inte har resulterat i vad man önskar.

Fru talman! Min fråga till Matilda Ernkrans är: Är Matilda Ernkrans nöjd med den utveckling som har skett långsiktigt i svensk skola, från 70-talet och framåt? Är Matilda Ernkrans nöjd med detta? Är det därför som Socialdemokraterna inte presenterar mer skarpa förslag? Och är det därför de väljer att inte diskutera med andra parter i riksdagen för att säkerställa att de har stöd när det väl är dags för budgetvoteringen?

Anf. 63 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Jag får nog drista mig att rätta ledamoten på en punkt. Det finns ett förslag från en övergångsregering om en övergångsbudget. Som jag sa i mitt anförande innehåller den budgeten inte regeringens och inte Socialdemokraternas inriktning för framtiden. Den är till sin form en avskalad budget som ska ge största möjliga utrymme för en ny regering att lägga fram sin nya politik.

Detta tycker vi socialdemokrater hade varit det mest rimliga och mest seriösa sättet att hantera den parlamentariska situation som Sverige nu befinner sig i. Vi har inte någon regering på plats. Den vi hade röstades bort av en majoritet som uppenbarligen inte hade en gemensam plan för hur man skulle få till en regering igen. Jag tillhör dem som i detta parlamentariska läge fortfarande anser att en mittenregering är det bästa för Sverige.

När regeringen är på plats och budgeten läggs fram är det rimligt att de partier som är i opposition lägger fram sina förslag. Det är det vi står för.

Sedan är det inte så att Socialdemokraterna lever i ett vakuum. Vi tar intryck av de människor som kan skolan. Vi har en god grund för politiken i och med Skolkommissionen – det var lärare, rektorer och forskare. De var väldigt tydliga med att vi, om vi ska klara det som är skolans utmaningar, gemensamt behöver ställa upp med mer av statlig finansiering och mer av statlig styrning för likvärdighet. Det är det vi grundar våra beslut och ställningstaganden på, till skillnad från Sverigedemokraterna.

Anf. 64 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick svar på min fråga. Men det är uppenbart att Matilda Ernkrans har en helt annan uppfattning om hur den demokratiska processen i en kammare ska se ut.

För oss sverigedemokrater är det givetvis viktigt att leverera resultat och att detta leder fram till en bättre skola. Då är det så att om vi när vårt eget budgetförslag har fallit har att välja mellan två budgetförslag där det ena förslaget inte kommer att leda till bättre resultat och det andra har en helt annan inriktning på politiken, då är valet i det läget ganska enkelt för oss sverigedemokrater. Då väljer vi det förslag som för politiken framåt

och som ändrar inriktningen på en politik som vi anser har varit dålig under ganska lång tid.

Prot. 2018/19:33
19 december

-----
*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 65 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Tack för Sverigedemokraternas tydlighet! Er partiledare har ju haft väldigt hög svansföring efter valet och sagt att Sverigedemokraterna inte kommer att ge sitt stöd gratis till någon. Då kan vi läsa det Sverigedemokraterna vill göra. Ni vill till exempel spara 1 ½ miljard på det som är till stärkt likvärdighet – det som gör att byggnadsarbetarens son eller kanske barnet med invandrade föräldrar faktiskt får en chans och möjlighet att klara skolan och höja sina kunskapsresultat med det finurliga att alla höjer sina kunskapsresultat. Det vill ni ta bort 1 ½ miljard från. Det vill inte vi socialdemokrater, och det finns inte med i övergångsbudgeten.

Däremot kan man notera att i M-KD-förslaget tar man bort en halv miljard som har gått till stärkt likvärdighet. Det räckte uppenbarligen, om jag ska förstå det här rätt, med den anpassningen från Moderaterna och Kristdemokraterna för att ni här skulle ta den ställning som faktiskt innebär att vi sparar en halv miljard på svensk skola.

(Applåder)

Anf. 66 PATRICK RESLOW (SD):

Fru talman! Svensk skola var en gång i tiden en förebild för flertalet andra västeuropeiska länder. Efter ett halvsekel av nedmontering är denna status sedan länge borta. I stället för att vårda och utveckla ett välfungerande system blev skolan under lång tid en experimentverkstad för klåfingriga socialister, där läxor, betyg och disciplin ifrågasattes och där alla elever skulle stöpas i en och samma form. Det blev viktigare att diskutera driftsformer och genuspedagogik än att fokusera på kunskapsuppdraget. Inte heller blev det bättre av att man lät kommunerna överta huvudmannaskapet för skolan.

Jag vill på inget sätt svartmåla svensk skola. Det finns väldigt många skolor som är mycket bra, och det finns många engagerade och drivna lärare. Men stödet, uppbackningen, visionerna och ambitionerna från politiskt håll saknas i mångt och mycket, och de brister som vi ser i svensk skola är synnerligen allvarliga.

Sverigedemokraterna har i sin budgetmotion avseende utgiftsområde 16 lagt fram en rad förslag för att stärka lärarrollen, lärarutbildningen, skolresultaten och arbetsmiljön. Det är givetvis omöjligt att på så här kort tid gå igenom och ge en fullständig bild av vad vi för fram, men jag tänkte i alla fall lyfta fram några punkter där vi sverigedemokrater efterlyser kraftfulla åtgärder.

En grundläggande förutsättning för att lära är att det är lugn och ro i klassrummet. Så ser det inte ut i dag på de flesta håll. För något år sedan kartlade Skolinspektionen arbetet med att skapa studiero i grund- och gymnasieskolan. Resultatet var nedslående. Nästan 50 procent av eleverna upplevde att de stördes på lektionerna, och var fjärde grund- och gymnasieskola lyckades inte skapa en skolmiljö som präglades av studiero. Lärare slår larm om att undervisningstid får tas i anspråk för att skapa lugn och ro innan lektionen kan börja.

Det är sällan de allra bästa eleverna som drabbas av detta, utan det är oftast de elever som har allra störst behov av stöd. I värsta fall tappar eleverna sin lust till lärande. Nyfikenheten förbyts till olust. Skoltröttheten slår till. Ansträngningarna minskar. Så här kan det inte fortsätta.

Men det är inte bara bristande studiero som är alarmerande. En fjärdedel av lärarna sa i den aktuella rapporten att de utsatts för våld eller hot. Anmälningarna om våld och hot har ökat, till och med fördubblats, mellan 2012 och 2017. Det har gått så långt att det till och med har startats en debatt om införande av larmbågar i svenska skolor.

Droger är vanligt förekommande även på skolor. Hedersrelaterat våld är i dag vardagsmat. Det präglas av att unga kvinnor förbjuds träffa sina kompisar. Bröderna står och vaktar när skolan är slut och ser till att syst-rarna inte träffar fel personer. Inte på någon annan arbetsplats hade vi accepterat detta.

Just därför lägger Sverigedemokraterna fram en rad förslag för att stärka tryggheten och studieron på skolorna:

- Vi vill se ett stärkt rektorsansvar.
- Vi vill införa jourkolor och jourklasser dit den som mobbar eller trakasserar andra flyttas i syfte att ändra sitt beteende.
- Vi vill se pliktiskolor där elever som utreds för mycket grov brottslighet placeras.
- Vi vill att lärare och annan skolpersonal får obligatorisk fortbildning i hedersproblematik och att dessa inslag stärks även i lärarutbildningen.
- Vi vill införa skriftliga ordningsomdömen och att frånvarostatistik ska föras in i slutbetyget.

Den svenska skolan måste också lyfta sina ambitioner. Sverige ska vara en kunskapsnation, där skolans primära fokus ska och måste vara kunskapsuppdraget. Om Sverige ska vara ett konkurrenskraftigt land måste man också ha höga förväntningar på eleverna. Forskning visar också att ju högre förväntningar man har på eleverna, desto bättre resultat får vi.

Det har emellertid under lång tid sett helt annorlunda ut. I dag är det alldeles för många elever som lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det är till och med värre än så: Elever som lämnar grundskolan med godkända betyg får också i många fall med sig beskedet när man kommer till gymnasieskolan att betygen inte räcker till. Man har alltså inte tillräckliga förkunskaper för att klara av studier på gymnasieskolan. Det är ytterst allvarligt om betyget man får inte motsvarar de kunskaper man har. Gymnasieskolan har därmed också i många fall förvandlats till en reparationsverkstad för bristande förkunskaper från grundskolan. I längden är detta helt ohållbart.

Politikens inriktning måste förändras. Kraven i grundskolan måste öka. Gymnasieskolan måste knytas närmare till högskola och universitet liksom till arbetsmarknadens behov. Studie- och yrkesvägledningen måste stärkas. I stället för att diskutera stress, betygshets, läxfri skolgång och längre sovmorgnar måste den politiska debatten handla om att säkerställa höga kunskapsnivåer.

Skolan måste också bli bättre på att möta elevers olika behov. Särbe-
gåvade barn ska mötas med ökade utmaningar, och de elever som har det
svårare måste få mer hjälp i ett mycket tidigare skede. Vi förespråkar där-
för exempelvis nivågruppering i matematik, svenska och engelska från års-
kurs 4.

Vi sverigedemokrater menar också att det är förödande för kunskaps-
inhämtandet att nyanlända elever alldeles för snabbt kommer in i reguljära
klasser. En framgångsrik skolgång förutsätter också att man kan tillgodo-
göra sig utbildningen. Där är kunskaper i svenska helt avgörande.

Vi vill därför inrätta en obligatorisk förberedelseskola för dessa elever,
varifrån de slussas in i vanlig klass först när de behärskar språket så pass
väl att de fullt ut kan tillgodogöra sig utbildningen. Det borde vara ganska
uppenbart att om man inte behärskar språket har man också svårt att till-
godogöra sig utbildning och kan därmed inte heller leverera resultat. Här
har dock andra principer än kunskapsuppdraget varit helt ledande.

Vi vill också stärka Skolinspektionen för att säkerställa att svensk skola
upprätthåller en hög kvalitet. Vi vill att Skolinspektionen ska göra fler kon-
troller och fler oregelbundna kontroller. Skolinspektionen ska också agera
kraftfullt mot skolor som inte lever upp till de krav som ställs, som brister
i utbildningskvalitet eller där hot, sexuella trakasserier och mobbning inte
åtgärdas trots anmärkningar.

Fru talman! För att Sverige ska kunna vara en världsledande kunskaps-
nation måste rekryteringen av lärare stärkas och lärarrollen renodlas. I dag
är det alldeles för låga intagningskrav till lärarutbildningen. Många lärar-
studenter väljer också att hoppa av utbildningen eller jobba med annat än
undervisning efter examen. Tänk om vi vore mer som Finland, där lärar-
yrket har precis samma attraktiva status som läkaryrket! Det skulle vara
någonting.

I stället har läraryrket nedmonterats under lång tid. Löneutvecklingen
har släpat efter. De bästa studenterna väljer bort läraryrket för andra ut-
bildningar. Ordningsproblem i svensk skola avskräcker folk från att bli lä-
rare. Vi sverigedemokrater ser ett starkt behov av ämneskunskaper, något
som har fått falla undan i lärarutbildningen, och tydligare och fler karriär-
vägar för lärare så att man också har någonting att sträva efter i sin yrkes-
roll.

Vi ser också att lärarrollen har utvecklats till något helt annat än den
borde vara. Läraren har blivit någon sorts extra socialsekreterare. Det är
viktigt att renodla lärarrollen, och just därför föreslår vi rejäla anslag för
att förstärka så kallad stödpersonal i skolan. Det kan handla om it-personal,
administrativ personal och vaktmästeri eller personal inom elevhälsan
såsom kuratorer, sjuksköterskor, skolläkare och skolpsykologer. Allt detta
för att avlasta lärarna så att de kan fokusera på själva syftet med lärarrollen.

Övriga större satsningar som vi lyfter fram i vår motion är bland annat
att vi vill slopa karensavdraget för personal inom förskola, grundskola och
fritidsverksamhet. Vi vill införa ett stimulansbidrag för att upprätthålla nä-
ringsrik och högkvalitativ mat i både förskola och grundskola. Vi vill
också ge ökat stöd till glesbygdsskolor. Detta är bara några av de punkter
som vi för fram.

Med allt detta sagt är det vår bestämda uppfattning att Sverige behöver
en ny kurs, en ny färdriktning, en ny skolpolitik och en ny inriktning för
densamma. Vårt anslag överstiger den ram som kammaren antagit. Därför

kan vi inte yrka på någonting, utan vi hänvisar till och står bakom det vi säger i vårt särskilda yttrande.

I detta anförande instämde Michael Rubbestad och Robert Stenkvist (båda SD).

Anf. 67 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! I sitt anförande säger Patrick Reslow att vi inte ska tala om stress utan om kunskap. I en tid när den psykiska ohälsan växer, inte minst bland unga flickor, och när elever i gymnasieskolan bränner ut sig vill Patrick Reslow att vi inte ska tala om detta problem.

Fru talman! En elev som mår dåligt kan inte tillgodogöra sig den undervisning och den kunskap som är skolans primära uppgift. En människa är en helhet – fungerar inte hälsan fungerar inte heller inlärningen.

Miljöpartiet menar att vi måste ta tag i den psykiska ohälsa som drabbar barn och unga. Det handlar om insatser för en köfri barn- och ungdomspsykiatri och om en förstärkt elevhälsa. Men det handlar också om att se över hur skolans system är utformade och till exempel ersätta kursbetyg i gymnasiet med ämnesbetyg så att man inte konstant bedöms och betygsätts efter sin sämsta prestation.

För Miljöpartiet är frågan om elevers psykiska ohälsa en central del i att höja kunskapsresultaten. Jag vänder mig därför skarpt mot att ställa psykisk hälsa mot strävan efter kunskap.

Anf. 68 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Fru talman! Annika Hirvonen Falk klyver ord i sin replik. Jag har inte sagt att man inte ska tala om stress. Jag har sagt att det läggs alldeles för stort fokus på bland annat stress i stället för på kunskapsuppdraget.

Annika Hirvonen Falk har själv bistått en politik som har bidragit till att öka stressen i skolan eftersom man inte har studiero och det inte råder lugn och ro i klassrummen. Det är en politik som inte har främjat betyg på ett tidigt stadium, utan betyg kommer som ett stressmoment i ett sent skede av skolgången. Mobbning tillåts för att man inte gör tillräckligt mycket åt det från skolans sida, för att man inte tar krafttag och skiljer mobbarna från dem som mobbas utan låter dem gå kvar i samma skola och möta varandra. Det är klart att det skapar stress.

Fokus måste vara på kunskapsuppdraget. Om vi klarar kunskapsuppdraget, renodlar lärarrollen och ser till att det råder lugn och ro i klassrummen är jag säker på att Annika Hirvonen Falk kommer att se att stressen minskar.

På en punkt vill jag gärna ge Annika Hirvonen Falk rätt, och det är i fråga om hennes syn på ämnesbetyg. Jag tror också att kursbetygen har varit en stressfaktor och att en övergång till ämnesbetyg kommer att göra det betydligt bättre, inte minst på gymnasiet. Där kan man i dag se exempelvis att den som inte klarar Matte 1 genast hamnar i uppförsbacke på Matte 2, för att inte tala om Matte 3, i stället för den långa process som vi hade tidigare när vi hade ämnesbetyg.

I övrigt tycker jag att Annika Hirvonen Falk går ett steg för långt när hon säger att jag har sagt att vi inte ska tala om stress. I själva verket säger jag att det finns andra faktorer som måste prioriteras från politikens sida än bara läxfrihet, betygsfrihet och stress.

Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Nu satt jag ju inte i utbildningsutskottet förra mandatperioden, men jag har nog aldrig hört en utbildningspolitiker som bara fokuserar på läxfrihet och stress. Tvärtom har jag hört många som menar att det här hänger ihop.

Vi måste arbeta mot den psykiska ohälsa som faktiskt är ett av hindren för att elever ska prestera i skolan. Miljöpartiet har gjort ett aktivt arbete för att motverka mobbning och sexuella trakasserier. Också här skiljer vi oss från Sverigedemokraterna i kunskapen om maktstrukturer kopplade till exempelvis destruktiva maskulinitetsnormer, sexualisering och sexualiserat våld och insikten att det hänger ihop.

Betyg på ett tidigt stadium har utvärderats och forskats på, och forskningen visar att det har motsatt effekt på kunskapsutvecklingen för dem som presterar sämst i skolan och inga fördelar för dem som presterar bäst.

Anf. 70 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Fru talman! Det finns också internationell forskning som visar att betyg om man använder dem från ett tidigt stadium blir en naturlig del i skolarbetet och inte upplevs som någonting konstigt alls.

Problemet uppstår om vi börjar ge betyg i årskurs 6, 8 eller 9. Då blir det i ett sent skede, där man är i ett annat utvecklingsstadium. Det leder automatiskt till ökad stress. Men om betyget är med från början, om man redan från början får betyg eller skriftliga omdömen, blir det en naturlig del i skolarbetet.

Där skiljer vi oss tydligen helt och hållet åt. Miljöpartiet har under lång tid varit med och stött regeringar som har en helt annan syn på till exempel betyg och betygens nödvändighet i svensk utbildning.

Anf. 71 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman och kära riksdagskollegor! Skollagen slår fast att utbildningen inom den svenska skolan syftar till att främja alla elevers utveckling och lärande samt ge livslång lust att lära. Skollagen föreskriver att utbildningen ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas, och att hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen med utbildningen. Det är vackert. Det är så det bör vara i skolan – alla barn får en chans. Men sådan är tyvärr inte verkligheten i dag.

Fru talman! Låt mig ge ett exempel från min hemkommun Malmö, ett exempel som tyvärr inte är unikt i Sverige.

Värner Rydénskolan är uppkallad efter Sveriges utbildningsminister för hundra år sedan. På Värner Rydénskolan uppnår mindre än hälften av eleverna behörighet till gymnasiet, och då har nyanlända barn redan räknats bort. Det är en skola som utbildar till utanförskap, för vi vet att skolmisslyckande leder till arbetslöshet, ohälsa och ofrihet.

Tänk dig själv att stå där på morgonen på ditt barns första skoldag. Du håller ditt barn i handen, ditt barn som är det viktigaste du har och som du nu ska lämna över i en ny värld – en värld där barn ska få de kunskaper de behöver, där de förhoppningsvis får vänner för livet och där de kommer

att spendera de flesta vakna timmar under de år då de formas som människor. Tänk då att veta att du lämnar över ditt barn till en skola där inte ens hälften lyckas. Tänk dig den känslan för en förälder!

Det är provocerande. Det gör mig faktiskt både förbannad och ledsen när jag tänker på de tusentals barn som aldrig får den möjlighet att ta sig fram i livet som de borde ha, barn som får veta av sina lärare att i den klass de går i kommer bara fem elever att komma in på gymnasiet. Det är barn som själva säger att de som nu har fått makten faktiskt måste göra något. Och de har rätt – vi måste göra något.

Varenda svensk skola måste kunna erbjuda en skolgång som ger barnen förutsättningar att ta del av samhällets alla möjligheter. Alla barn måste ges de kunskaper som krävs för att ta ett jobb eller skapa jobb och därigenom säkra sig en egen försörjning. Alla barn måste få nycklarna till den frihet det är att kunna tolka sin omvärld och själv kunna bestämma över sitt liv.

Och nej, det är ingen ursäkt att en skola ligger i ett socialt utsatt område. Det kan vi som samhälle inte acceptera som ursäkt för skolmisslyckanden. Hela grunden för den svenska skolan är att ett barn ska kunna lyckas oavsett var hon är född och oavsett vilka föräldrar livets lott har gett henne.

Ändå har detta accepterats av det svenska skolsystemet – från kommun till skolverk och skolinspektion. För de låga resultaten är ju kvar, och enligt granskningarna av skolan är allting grönt. Men hur kan vi som samhälle tycka att en skola gör allting rätt när den inte ger barn en framtid?

Fru talman! Låt mig understryka att detta inte är en kritik av lärarna eller annan personal på de utsatta skolorna runt om i Sverige, som kämpar varje dag för att lyckas. Det är en kritik av alla nivåer av beslutsfattande och utveckling som inte lyckats bättre, inklusive oss i denna kammare. Det är dags att ta eleverna som utgångspunkt när vi utvecklar skolpolitiken. En kommande regering har som sitt främsta uppdrag inom skolpolitiken att säkra att alla barn i Sverige får en ärlig chans, oavsett var de bor.

Ska vi lyckas krävs insatser på alla nivåer som utgår från elevens behov. Det är vad Centerpartiets politik gör. Därför vill vi ha hög kvalitet i förskolan. Den långsiktiga målsättningen måste vara en utbyggd förskola och att fler barn ska få möjlighet att delta i förskoleverksamheten, inte minst de barn som i dag inte har samma tillgång till det svenska språket i hemmet.

För att höja kvaliteten och få fler kompetenta pedagoger i verksamheten behöver vi införa karriärtjänster, och kompetensutvecklingsgarantin måste även gälla pedagoger i förskolan. Det bör även vara lättare för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare under den tid de arbetar i förskolan.

Ett bra sätt att nå barn till nyanlända föräldrar är att erbjuda integrationsförskola, där förskoleverksamheten bedrivs parallellt med sfi-undervisning för föräldrarna. Försök har gjorts i vissa stadsdelar i Stockholm, med bra resultat. Detta bör utvidgas till fler delar av landet.

Det är också viktigt att resurser går dit där de behövs, varför de riktade statsbidragen måste ses över och bli färre. Det skulle ge mer fokus på verksamhet och mindre på administration.

Det är såklart också viktigt att vi talar om den viktigaste delen av samhällets verktygslåda för att ge alla barn samma möjligheter i livet, nämligen lärarna. Det finns ett stort behov av att höja läraryrkets status. Därför måste det skapas förutsättningar för fristående lärarutbildningar, kontinuerlig och systematisk kompetensutveckling, kollegialt lärande samt minskad detaljstyrning i skolan. Det behövs också tydliga karriärvägar för lärarkåren, skickliga skolledare som leder det pedagogiska utvecklingsarbetet och mer klassrumsnära forskning.

Fru talman! Det råder i dag stor brist på lärare, och bristen kommer att öka de kommande åren. Samtidigt finns det pensionerade lärare och många lärare som arbetar i skolan utan lärarlegitimation men i många fall med lärarutbildning och stor kompetens. Mot bakgrund av detta bör kravet på lärarlegitimation slopas under fem år. Annars skapar vi en ohållbar situation för skolledare, lärare och elever.

För högpresterande personer med en annan examen än en pedagogisk måste det finnas goda möjligheter att snabbt läsa in den pedagogiska kompetens som behövs för att bli lärare. Jag och Centerpartiet vill därför utöka och bredda de kompletterande pedagogiska utbildningarna och bygga ut Teach for Sweden.

Fler enskilda aktörer måste också få möjlighet att bedriva fristående lärarutbildning. Det är i dag svårt i praktiken. Man måste ha tillstånd att utfärda lärarexamen även om man bara vill ge exempelvis kortare påbyggnadsutbildningar. Jag och Centerpartiet vill därför att regelverket för enskilda utbildningsanordnare ses över i syfte att öppna för fristående lärarutbildningar.

Vidare vill vi ha en tydlig och långsiktig satsning på ett nationellt digitalt lärarlyft. Lärarutbildningarna måste ta in det digitala perspektivet i alla relevanta ämnen, och lärare och skolledare måste få en kontinuerlig uppdatering i digitalt lärande.

Fru talman! Jag vill se ett tydligt och utökat statligt ansvar för hur lärare och skolledare kontinuerligt under sin karriär kan utvecklas och få tillgång till kompetensutveckling. Vi i Centerpartiet vill införa en statlig kompetensutvecklingsgaranti för en garanterad högkvalitativ och relevant kompetensutveckling. En sådan garanti stärker lärarnas möjligheter att ta del av klassrumsnära fortbildning och utvecklas i sin profession.

Lönenivån inom läraryrket är såklart viktig för yrkets attraktivitet, precis som karriärmöjligheterna. Med ett karriärsystem för förskollärare, lärare och skolledare kan vi både öka kompetensen och höja lönerna på området. I ett första steg mot ett tydligt karriärsystem för lärare vill Centerpartiet se en utökning av antalet karriärtjänster.

För att göra det möjligt för lärare att vara lärare och ägna sig åt sitt pedagogiska uppdrag, för elevernas skull, vill Centerpartiet att det införs lärarassistenter. Denna nya yrkesgrupp ska, förutom att ägna sig åt att stödja lärare i kringarbete som rör administration, teknik, etcetera, också kunna vara ett stöd i själva undervisningen.

Fru talman! Det är väldigt viktigt att skolan hänger ihop med arbetsmarknaden. Skolan ska ge en stabil grund för elevernas kommande etablering på arbetsmarknaden. Därför är utbildningsväsendets koppling till arbetsmarknaden av central betydelse.

Centerpartiet föreslår ett antal reformer för att stärka denna koppling. En tvåårig yrkesskola bör inrättas, gymnasiets introduktionsprogram bör stärkas och studie- och yrkesvägledarnas roll bör ses över och stärkas. Därtill behöver det bli fler lärlingsutbildningar och yrkescollege för att säkra att alla människor kan gå från utbildning till jobb.

Genom nästa utbildningsnivå, yrkeshögskolans utbildningar, förses företag med kompetent arbetskraft, och de studerande får en utbildning som i hög grad leder till arbete. Därför måste yrkeshögskolan, med sina i dag relativt små resurser, stärkas och byggas ut. Detta är en prioriterad uppgift för den kommande regeringen. När det gäller att erbjuda kompletterande utbildning inriktad mot ett specifikt yrke har just yrkeshögskolan en viktig roll att spela, oavsett om det handlar om personer som precis gått ut gymnasiet eller personer som vill komplettera sin utbildning.

Fru talman! Vi måste ha högre kvalitet i utbildningen på alla nivåer. Vi måste ha en mer internationell utbildning, och vi måste säkra att kompetensen hos lärarna blir högre. Vi måste säkra att alla barn faktiskt får den utbildning de förtjänar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Christensson (C).

Anf. 72 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Vi är här för att debattera utbildningsväsendets utgiftsområde 16 eller, som det kallas i folkmun, servettskiss från den yttersta högern.

Svensk politik befinner sig i ett mycket märkligt läge. Samtidigt som den mediala bilden fokuserat på den knepiga parlamentariska situationen har det politiska innehållet hamnat i skymundan. Den parlamentariska situationen är tydlig. De rödgröna partierna samlade störst förtroende efter valet den 9 september. Före detta Alliansen blev näst största före detta block, och tyvärr ökade stödet för extremhögern.

Men oavsett mandatfördelning och politiska spel är uppgiften för oss som landets högsta förtroendevalda att se till att statens budgetramar hanteras på ett seriöst och ansvarsfullt sätt. Den nuvarande budgetsituationen kan inte kallas vare sig seriös eller ansvarsfull och har redan fått konsekvenser för verksamheter runt om i landet.

Låt mig vara tydlig, fru talman. Den övergångsbudget som lades fram av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är inte en idealisk budget för någon av oss. Men på grund av den parlamentariska situation Sverige befinner sig i just nu är det den budgeten som borde ha röstats igenom av samtliga anständiga partier som vill nå fram till en lösning utan att under tiden sätta vare sig myndigheter eller övriga samhällsfunktioner i ett pressat läge.

Det är därför med sorg jag kan konstatera att en minoritet i Sveriges riksdag bestående av konservativa partier med ett aktivt stöd av extremhögern, samma konstellation som också drev på för att fälla det största regeringsunderlaget, fått igenom sitt budgetförslag i riksdagens kammare.

Fru talman! Det är inte något nytt att ytterkantshögern, bestående av moderater, kristdemokrater och extremhögern, alltid har satsat mindre på den svenska skolan. Jag behöver inte nämna de åtta år då Alliansen satt

vid makten, då skattesänkningar alltid gick före satsningar på vår välfärd och vår skola.

I de fall dessa högerpartier mot förmodan lagt mer resurser har det snabbt kunnat konstateras att det har varit luftslott, alternativt för dåligt planerade förslag, vilket kommer att ta många år att reparera. I många fall har satsningarna dessutom syftat till att skapa en skola som inte längre utgår från principer om likvärdighet och jämlikhet.

Hur ser det då ut i det nuvarande budgetförslag som har lagts fram?

Förskolan har i dag ett uppdrag att stödja barn i deras språkutveckling, både på barnens modersmål och på svenska, för de barn som är nyanlända. Här menar högern att det finns forskning som visar att förskolor där majoriteten av barnen har ett annat modersmål än svenska inte har lyckats med sitt uppdrag, utan att ge några som helst exempel på vilken forskning som konstaterar sådant.

Man säger vidare: ”För de barn som aldrig eller mycket sällan möter svenska språket i hemmet behövs en särskild språkförskola för att de ska kunna svenska när de börjar skolan.” Jag tror att vi träffar människor i separata världar. Barn i den åldern har otroligt lätt för att lära sig ett språk.

Att förskolans personal i dagsläget har det tufft och går på knäna på grund av att det är för lite personal är ett faktum. Att det ibland kan behövas tillfälliga lösningar för att ge samtliga barn, inklusive nyanlända, en bra förskolegång är också ett faktum och inget märkligt.

Men låt oss vara ärliga: Detta förslag handlar inte om att vare sig hjälpa nyanlända barn att lära sig språket – deras familjer har dessutom splittrats på grund av den migrationslagstiftning som samma partier står bakom – eller att hjälpa förskolan i dess uppdrag att stödja deras språkutveckling för att de ska kunna komma vidare i skolan. Det handlar om att separera barn i så tidig ålder som möjligt. Tvärt emot det man säger visar forskning – en att de barn som separeras i tidig ålder får en känsla av att de inte är som alla andra. Detta är ord som jag tagit från Skolverket och som publicerades för tre månader sedan. Där konstaterar man detta faktum.

Men trots detta fortsätter det yttersta högerblocket med ett hafsverk som inte ens kommer att genomföras under denna mandatperiod eftersom det kommer att ta för lång tid att utreda det. Förhoppningsvis får vi en annan regering innan dess.

Sedan kommer vi till nästa budgetpost, där samma ytterkantsblock satsar på att förbereda ett införande av tioårig grundskola. Förskoleklassen skrotas och omvandlas till klass 1. En mycket viktig övergång mellan förskolan och grundskolan slopas därmed.

Det finns mycket att säga om införandet av den tioåriga grundskolan. Men att denna satsning dessutom enbart består av fortbildningsinsatser för personalen i förskoleklassen är skrattretande – inte för att förskoleklassens personal inte behöver fortbildning, tvärtom, men för att förskoleklassen med så här kort varsel och med den lärarbrist som råder i dag inte kan tackla den utmaning vi står inför samtidigt som man inför tioårig grundskola.

Låt mig citera Åsa Fahlén, ordförande för Lärarnas Riksförbund: ”Hur ska undervisningen öka när lärare saknas?” Hon nämner även att högern sänker skatten för höginkomsttagare men konstaterar att medianlönen

bland grundskollärare ligger på 32 900 kronor i månaden, det vill säga ungefär 10 000 kronor lägre än vad som krävs för att få skattelättnader av den yttersta högern.

Sedan Vänsterpartiet började budgetförhandla med S- och MP-regeringen under förra mandatperioden har vi trots vår roll som oppositionsparti fått igenom en rad satsningar på svensk välfärd och inte minst inom utbildningsväsendet. Vi i Vänsterpartiet är inte nöjda och vill gå betydligt längre, men vi är glada över de satsningar som genomförts på initiativ av oss.

Upprustning av skollokaler är ett exempel, liksom satsningar på utemiljöer i förskolan och skolan. Dessa satsningar tas nu helt och hållet bort i budgetförslaget från den yttersta högern. Likaså kan vi nämna de flera hundra miljoner som skulle ha gått till jämlikhets- och likvärdighetsarbetet i skolan, vilket Matilda Ernkrans också nämnde.

Fru talman! I förskolan och skolan får barnen lära sig om jämställdhet och hur viktig den är. I riksdagen beslutar högern att lägga ned en myndighet som arbetar specifikt med jämställdhetsfrågor. Detta sker ett år efter metoo-revolutionen, då personal och skolelever startade diverse kampanjer för att uppmärksamma resten av samhället på det sexuella våld och den sexism som även förekommer inom skolans värld. Man gör det dessutom med hjälp av ett parti som har företrädare som, vilket avslöjades i förra veckan, har nätkonton där det sprids kvinnohat och där man tipsar människor om hur de ska kunna våldta kvinnor.

I förskolan och i skolan får man lära sig att vi måste visa omtanke om vår miljö och vårt klimat. Men när 15-åriga Greta och andra ungdomar driver en enorm opinionsbildning om vår tids ödesfråga möts de av en hatande höger som dessutom tar bort resurserna avseende miljöåtgärder och slopar den satsning som vi gjorde tillsammans med regeringen, där tusentals ungdomar fick åka gratis buss under sommaren.

I förskolan och i skolan får barnen lära sig att rasism är fel. Rasism är en ideologi vi aldrig får acceptera eller normalisera. I riksdagen öppnas nu inte bara dörren för extremhögern, utan extremhögern får nu äga Moderaternas och Kristdemokraternas nycklar till denna dörr.

Sverige firade nyligen att vi har rösträtt sedan hundra år tillbaka. Vi kallar det för att demokratin fyller 100 år. Att skraddarsy en budget i syfte att få extremhögerens aktiva stöd är att spotta på alla de människor som kämpat hela sitt liv för just människors lika rätt och för demokratin. Tänk på detta, Centerpartiet och Liberalerna, nästa gång ni slår näven i bordet när Åkesson säger något ni ogillar eller tycker är rasistiskt eller nästa gång en partiledare ska lova sitt barn att man aldrig kommer att samarbeta med extremhögern!

Vilka är då vinnarna i denna budget? Är det lärarna i förskolan och skolan, är det skolelever eller skolpersonal eller någon annan som verkar inom utbildningsväsendet? Svaret är ganska enkelt: Nej, det är återigen de allra rikaste i vårt samhälle som är vinnarna i den budget som nu har lagts fram av Alliansen. Det är sådan logiken är för högern: Man ska alltid gynna de rika, alltid sänka skatterna för de rika och aldrig någonsin satsa tillräckligt mycket pengar på vår välfärd och vår skola.

(Applåder)

Anf. 73 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Fru talman! Tack, Daniel Riazat, för anförandet!

Låt mig först och främst konstatera att de riktade statsbidrag som Daniel Riazat hänvisar till när det gäller bland annat upprustning av skollokaler och jämlikhetspengar upphör den sista december i år, oavsett vad övergångsbudgeten säger. I och med att bemyndigandet att spendera pengarna upphör den sista december finns alltså de pengarna inte tillgängliga 2019. Detta vet Daniel Riazat mycket väl, för det är något som riksdagen beslutade när man antog den förra budgeten från S, V och MP. De pengarna försvinner alltså den sista december oavsett om övergångsbudgeten går igenom eller inte.

Sedan känner jag ett behov av att bemöta diskussionen om förskoleklassen och att göra grundskolan tioårig. Vi är övertygade om att det kommer att stärka progressionen i skolsystemet och kunskapsinhämtningen om förskoleklassen inte blir den fristående satellit som den i dag är i skolsystemet. Det finns ganska mycket forskning som ger belägg för detta. Bland annat finns det svensk forskning som konstaterar att svenska förskoleelever själva tror att de ska börja skolan när de börjar förskoleklassen och sedan blir besvikna när de inser att det är först ett år senare som skolan börjar.

Förslaget handlar inte om att utöka undervisningstiden eller ens om att förändra det pedagogiska innehållet i förskoleklassen, som det ibland ges sken av. Förskoleklassen ska se ut mer eller mindre som den gör i dag, men vi vill att den organisatoriskt ska vara en del av lågstadiet, för att vi ska slippa den typ av onödiga överlämningar som vi vet att ett stadiebyte tyvärr innebär, där många elever faller ur och halkar efter.

Jag ser inte riktigt vad Vänsterpartiet finner så provocerande i detta. Vad är så dumt med att göra lågstadiet fyraårigt? På vad sätt vore det dumt om förskolepedagogiken kunde följa med in i lågstadiet för de elever som behöver mer av förskolepedagogiken?

Anf. 74 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att svara på frågan om skollokaler och utemiljöer. Erik Bengtzboe, som är skicklig retoriskt, kan alltid försöka säga att detta är något som inte skulle finnas med i budgeten. Men nu är det så att det finns med i övergångsbudgeten, vilket betyder att man hade gett ett bemyndigande till myndigheterna att dela ut dessa pengar. Det som folket förlorar är ungefär 680 miljoner kronor, som ni tar bort från satsningen. Du kan få förklara detta för lokala politiker, dina partikamrater, skolelever och andra som i mångt och mycket har eftersatta skollokaler och utemiljöer och som skulle ha behövt dessa pengar. Detta får du stå till svars för, inte vi från den rödgröna sidan.

När det kommer till förskoleklassen och att den ska omvandlas till klass 1 är det tragiskt att man gör en så stor grej av denna fråga, om ni nu menar att det inte blir någon som helst skillnad någonstans och att de fackliga organisationerna och andra dessutom har fel i denna fråga, det vill säga att professionen har fel och Moderaterna rätt. Jag menar tvärtom. Jag menar att vi som politiker måste lyssna mer på professionen. I detta fall är det tydligt att det inte bara handlar om att byta namn och kalla det för klass 1, utan det handlar om det som Moderaterna alltid driver mot forskningen, nämligen att vi ständigt ska ha mer krav på våra barn i lägre åldrar. Jag har inget emot krav eller förväntningar på barn; det finns forskning som visar

att det hjälper. Det är bara det att den forskning som du hänvisar till, att det skulle vara fruktansvärt bra att ha klass 1 i stället för förskoleklassen, inte finns.

Anf. 75 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Fru talman! Jo, Daniel Riazat, den forskningen finns, och den företräds av bland andra Åsa Fahlén och Lärarnas Riksförbund, som har som ett skarpt krav på nästa regering att förskoleklassen ska ingå i grundskolan och att grundskolan ska göras tioårig. Däremot har de invändningar mot att utöka undervisningstiden. Detta skulle Daniel Riazat veta om han hade läst den debattartikel av Åsa Fahlén som han själv hänvisade till.

Det gör enormt stor skillnad om vi kan garantera att de elever som befinner sig i förskoleklassen och som av olika anledningar behöver extra stöd och insatser kan fortsätta att få dessa kontinuerligt in i lågstadiet. I dag vet vi genom alla utvärderingar vi får att oerhört många elever tappar detta stöd och dessa insatser när överlämningen från förskoleklass till lågstadiet görs.

Förskoleklassen blev med stöd av Vänsterpartiet obligatorisk. Den är redan på plats. Varför inte göra det enklare för lärarna att följa med och ta hand om eleverna?

Anf. 76 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Givetvis!

När det gäller forskning som handlar om mer undervisningstid i lägre åldrar existerar den absolut inte. Däremot har Erik rätt i att det finns olika rapporter när det kommer till själva införandet av tioårig grundskola eller inte.

Jag vill säga att det har varit en ganska smart taktik av dig, Erik Bengtzboe, att prata om dessa sakfrågor för att kunna undvika att prata om det faktum att ni frångår principen för hur man agerar i en sådan budgetsituation som landet befinner sig i. Ni har öppnat dörren för extremhögern, anammat stora delar av deras retorik och helt enkelt gett dem nyckeln till denna dörr. Jag tycker att mycket mer fokus bör ligga på detta.

Moderaterna satsar inte bara mindre på skolan utan öppnar även dörren för extremhögern.

Anf. 77 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Mitt i den agitation vi hörde tidigare fanns några konkreta synpunkter från Daniel Riazat, bland annat om barn och deras tillgång till möjligheten att lära sig svenska.

Du sa att vi säkert träffar olika barn, Daniel Riazat. Det är sannolikt sant, eftersom du träffar barn mest i Falun och jag mest i Malmö. Det som vi och andra partier har pratat om i samband med tillgång till förskola och att förenkla möjligheterna för barn som har kommit till Sverige att lära sig svenska handlar om att barn faktiskt behöver lära sig svenska. Vi kan se i dag att barn som kommer till Sverige innan skolan börjar har lägre sannolikhet att klara skolan, bland annat därför att de klarar sig sämre i svenska och i svenska som andraspråk. Det finns ett konkret behov. Om vi vill att alla barn ska få samma möjligheter att klara skolan och gå vidare till gymnasiet och skapa sig en framtid är nyckeln just språket. I dag lyckas man

inte fullt ut att uppnå det, inte ens för barn som har kommit till Sverige innan skolan börjar.

Jag undrar: Ser du inte behovet av att säkra att fler barn får bättre tillgång till svenska språket och att börja även före skolgången, så att alla barn kan få samma möjligheter?

Anf. 78 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag råkar vara ett av de barn som kom när jag var relativt liten. Jag har bra exempel på hur den svenska skolan funkar som bäst när den integrerar elever och inkluderar dem i den ordinarie skolverksamheten.

Tvärt emot den logik som företräds av högern, där man ständigt ska separera barnen, som får en känsla av att inte tillhöra en större grupp och inte är som alla andra, har jag varit med om precis det motsatta. När jag jämför med dem som gick samtidigt som jag men inte fick den chans som jag fick ser jag skillnaden i deras studieresultat. Jag skulle därför vilja säga att det är precis tvärtom, vilket är exakt vad Skolverket visar: Ju mer vi separerar barnen från varandra, desto mindre kommer de att lära sig såväl språket som övriga ämnen, som de lyckas sämre i. Det är ganska självklart: Ett inkluderande system leder till att elever känner sig som en del av gruppen. I det läget är det också enklare att lära ut.

Ni kan argumentera emot forskningen, Niels Paarup-Petersen, men då vill jag gärna ha belägg för att det finns något som talar emot den existerande forskning och de empiriska studier som har gjorts. Dessa släpptes som sagt för tre månader sedan. Jag skulle vilja säga att det är misslyckat att separera barn.

Jag tror inte att du har som syfte att separera barn, Niels Paarup-Petersen, utan jag tror att du verkligen vill att barnen ska kunna gå i en bra förskola och lära sig språket så fort som möjligt. Men läs lite mellan raderna hos dem du har släppt fram i budgeten – ytterkantshögern! De har inte samma syfte som du. Frågan till Nils blir: Vad säger du om detta?

Anf. 79 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Daniel Riazat är väldigt bra på att prata om högern, och man kan prioritera sin tid för detta. Jag frågade snarare vad Vänstern vill göra vid detta tillfälle, för det är detta som är den grundläggande frågan när man står här som politiker. Det handlar inte om vad alla de andra vill göra utan om vad jag eller vi vill göra, vilken vision vi har för samhället och hur vi vill genomföra den. Vi kan absolut spendera en massa dagar på att bara skylla på varandra och klaga på alla andra, men jag tror inte att samhället blir så mycket bättre av det.

Min fråga var: Hur vill du göra för att säkra att barn som kommer hit till Sverige faktiskt får den kunskap i svenska språket som gör att de får samma möjligheter att klara sig igenom skolan som mina barn, som är födda i Sverige? Hur kan vi uppnå det? I dag har de mycket mindre möjligheter att klara skolan. Detta visar all statistik, och det är det riktiga problemet, inte vilken budget som någon annan står för.

Anf. 80 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Det stämmer att när vi har ett skolsystem eller ett förskolesystem där det inte finns tillräckligt med personal, där satsningarna under

ganska många år tyvärr inte har gått till personalen eller till att utveckla språkstödande verksamheter och annat ger det ett dåligt resultat.

Vi ska samtidigt vara ärliga och säga att svensk förskola är bland de bästa i hela världen. Svensk förskola är i världsklass, när det kommer till såväl den generella verksamheten som den språkliga verksamheten. Det som barnen behöver är mer satsningar på språkstöd i till exempel förskolan, vilket redan existerar och som de rödgröna partierna har gett mer pengar till under de senaste åren. Vad de behöver är att bli inkluderade.

Barn lär sig som mest när de är mellan två och fyra år, enligt all forskning. Det är inte raketforskning vi pratar om, utan detta handlar om faktiska behov som alla barn har, mer personal och mer satsningar på språkstödare. Då kommer detta att lösa sig av sig självt.

Anf. 81 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Först vill vi från Liberalerna deklarerar att i och med att vår budgetmotion och de ramar som vi har presenterat inte har vunnit kammarens gehör kommer vi att avstå vid dagens omröstning om budgeten.

Fru talman! Det påstås ofta att vi har stora problem i svensk skola, och det är korrekt. Men om man tittar på resultaten och resultatutvecklingen över tid och hur många som trots allt klarar sig igenom grundskolan och gymnasieskolan tycker vi att det generellt sett går bra.

Vi måste också rikta ett stort tack till all den personal inom förskola, skola, gymnasium och hela utbildningssystemet som gör sitt yttersta varje dag. Jag förstår deras frustration ibland när de tittar på skoldebatterna och menar att vi bara svartmålar. Jag kan garantera att flera av oss som är engagerade i skolpolitiken verkligen ser vilka oerhört stora insatser som skolledare, rektorer och lärare gör dagligen.

I och med att svensk skola är så helt avgörande och central i vår demokrati och i vårt samhälle kan vi ändå inte acceptera att ungefär var fjärde elev lämnar den obligatoriska grundskolan utan godkänt betyg i ett eller flera ämnen. Det finns inget viktigare än att alla barn och ungdomar som lämnar svensk grundskola ska ha lärt sig att läsa, räkna och skriva innan de går vidare i livet. Det finns inget viktigare politiskt mål som vi måste jobba för. Fler måste gå igenom grundskolan med godkända betyg.

Häromdagen uppmärksammades vi i utskottet på problematiken med så kallade hemmasittare, och vi har också lyft fram det ett antal gånger de senaste dagarna. Egentligen är det, fru talman, ett mycket sorgligt kapitel som ytterligare indikerar att många barn och ungdomar inte får det stöd och den hjälp som de har rätt till enligt skollagen.

Vi såg i programmet *Kalla fakta* i TV4 för ungefär en månad sedan att ungefär 5 500 barn och ungdomar inte går till skolan. Några kallar dem för skolkare. Några säger att de medvetet uteblir. Jag har lärt mig och accepterar förklaringen att det är en ofrivillig frånvaro som de står för. De blir mobbade, de blir utfrysta och de blir utpekade. Till detta, fru talman, ska läggas att de inte får det stöd som de har rätt till i skolan. Det är helt oacceptabelt, och det är ett gigantiskt misslyckande för svenskt skolsystem.

Vi har därför föreslagit att man ska anställa fler speciallärare, att man ska rädda specialresurserna – specialklasserna och de mindre undervisningsgrupperna – och att man ska inkludera där man kan inkludera, vilket i sin tur kräver kompetenta och behöriga lärare. Även om dessa barn erbjuds en plats i en särskild undervisningsgrupp kan de inte placeras där

med vem som helst, utan det måste vara lärare som kan hantera dessa barn. Det är ett stort misslyckande, kanske det största misslyckandet, att minst 5 500 barn i vårt land inte går till skolan i dag på grund av att vi i ett av världens rikaste länder inte klarar av att erbjuda dem rätt skolgång.

Hösten 2018 var det 17 200 elever som lämnade grundskolan utan att vara formellt behöriga till ett nationellt program på gymnasiet. Å andra sidan kan vi se att det också går åt rätt håll. År 2018 jämfört med 2014, då vi reformerade gymnasiereformen, är det 4 000 fler ungdomar som tar examen från gymnasiet; och det är positivt. Det händer alltså även positiva saker.

Det är till och med så, även om våra kritiker inte trodde och inte tror på yrkes- och lärlingsprogrammen, att det faktiskt är fler elever som har gått ett yrkesprogram som lämnar den nya gymnasieskolan. Och det är fler som lämnar gymnasieskolan med ett slutbetyg och en gymnasieexamen, vilket är fantastiskt. Alla som har sökt jobb och kallats till anställningsintervju vet att en av de viktigaste frågorna brukar vara: Har du en fullständig och slutförd gymnasieutbildning?

Detta är alltså en viktig biljett vidare i livet att slutföra en gymnasieutbildning.

Vi vill förstärka yrkesprogrammen, vi vill förstärka lärlingsutbildningarna och vi vill återställa den neddragning som Socialdemokraterna gjorde av lärlingsersättningen. Det har vi redovisat i vår budgetmotion. Vi vill också höja lärlingsersättningen med 5 000 kronor i månaden för att ytterligare utöka samverkan med branschen och få in fler ungdomar som väljer att gå den vägen och få denna möjlighet i livet.

Vi kan diskutera skolpolitik och utbildningspolitik hur många timmar som helst. Men det finns en central del som jag särskilt vill lyfta fram under mina återstående minuter, och det är lärarnas viktigaste och avgörande roll. Det finns ingen viktigare åtgärd än att rekrytera de bästa studenterna och de bästa lärarna till skolväsendet. Vi måste behålla lärare. Det är i dag många lärare – 38 000 utbildade lärare – som av olika anledningar har valt att göra någonting helt annat. De har gått fyra eller fem år på lärarutbildningen. Men sedan har de insett att läraryrket inte var någonting för dem, att de inte klarar av detta uppdrag eller att de inte har rätt villkor och rätt arbetsmiljö. Det absolut viktigaste är att behålla de duktiga pedagoger och lärare som vi har. Det gör man med en bra arbetsmiljö, med bra karriärmöjligheter och med högre löner. Jag är besviken. Oavsett om det är denna budget eller ursprungsbudgeten som går igenom uteblir de kraftiga och långsiktiga satsningarna på högre lärarlöner.

När det gäller att locka tillbaka lärare är lärarlönerna en del. Väldigt många säger att det handlar om bättre arbetsmiljö. De säger att om de skulle få bättre villkor och bättre förutsättningar kan de faktiskt tänka sig att komma tillbaka. Men de vill inte ägna sin tid och sin energi bara åt administrativa uppgifter, att ringa och jaga föräldrar, eller att inleda de första 20 minuterna av en lektion med att försöka få ordning och reda i klassrummet. Det krävs alltså andra saker.

Vi måste rekrytera duktiga lärare, och det är akut. Enligt den prognos som jag har sett krävs det 70 000 fler lärare omgående. Det stämmer alltså att vi vill bidra till att rekrytera fler. Men vi är mycket kritiska till den oansvariga expansionsplan som regeringen har påbörjat av lärarutbildningarna. 50 procent hoppar av lärarutbildningen. Den absolut viktigaste

förklaringen är dåliga förkunskaper från gymnasiet. Lärarstudenterna är inte motiverade, de har inte rätt inställning och de kanske till och med är olämpliga.

Om man fortsätter att anslå mer resurser och tillföra fler platser när det inte finns konkurrens kommer det att innebära att de som söker kommer att komma in på lärarutbildningen oavsett. Och det är på de viktigaste ämneslärarutbildningarna och liknande utbildningar som vi egentligen behöver de absolut bästa. Vi måste därför göra mer för att behålla lärare, locka tillbaka lärare och rekrytera de bästa och viktigaste. Då kommer vi att vända skolresultaten. Då kan vi också återupprätta läraryrkets status.
(Applåder)

Anf. 82 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag har en mycket enkel fråga som jag ändå tror att Roger Haddad kommer att ha väldigt svårt att svara på. I valrörelsen och även efter att valresultatet kom, och där det konstaterades att de rödgröna var störst, att Alliansen var det minsta blocket och att extremhögern hade gått framåt, sa Jan Björklund, som är Roger Haddads partiledare, att han hade lovat sitt barn att han aldrig någonsin kommer att bidra till att extremhögern och rasisterna får makt.

Jag undrar: Vad hände sedan under budgetomröstningen? Det fanns ändå en alternativ väg att gå, ansvarets väg så att säga, där de ansvarsfulla och anständiga partierna valde att göra en övergångsbudget tillsammans. Varför valde Liberalerna att inte hålla det löfte som Jan Björklund hade gett till sitt barn om att aldrig någonsin låta extremhögern få politiskt inflytande, vilket den nu har fått i Sverige? Varför släppte ni igenom en sådan budget?

Anf. 83 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Det finns ingen regering, och regeringsdiskussioner pågår fortfarande. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Daniel Riazat gör detta inlägg över huvud taget, eftersom budgetprocessen har varit mycket komplicerad. Anledningen till att vi inte har en riktig budget är att vi inte har en regering.

Man kan ha synpunkter på det här förslaget, men för att svara på din fråga, Daniel Riazat: Det vi har gjort är att rösta på vårt förslag. Vi tror inte på Socialdemokraternas budget, och vi tror inte på Vänsterpartiets budget. Dessutom har ju du varit med och styrt det här landet i fyra år, genom er budgetsamverkan. Vi är det parti som lägger mest pengar på hela utbildningsområdet inför kommande år. Du kunde ha röstat på det om du var angelägen om utbildningsbudgeten; plus 2,8 miljarder skulle du ha fått.

Vi har följt den praxis vi alltid har gjort, nämligen att rösta på vårt förslag och avstå i slutvoteringen. Anledningen till det är att vi inte ingår i någon samverkan med till exempel M och KD. Visst, det finns vissa förslag i deras budget som man känner igen från alliansprogrammet, men detta är ett sätt för oss att deklarerera att vi inte ingår i underlaget för detta. Vi ingår inte heller i S-underlaget, och därför har vi avstått.

Anf. 84 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Nu låter det på Roger Haddad som att detta är ett år som alla andra, och det är det inte.

Ett vanligt budgetår lägger partierna eller konstellationerna fram sina förslag, och sedan röstar man precis så som Roger Haddad sa att man brukar göra. Faktum är dock att vi i år befinner oss i ett parlamentariskt läge där det handlar om att ställa sig bakom en övergångsbudget, det vill säga inte min budget, inte Matilda Ernkrans eller Socialdemokraternas budget och inte något annat partis budget. Det handlar alltså om att ta fram ett förslag till och ställa sig bakom en gemensam budget för att se till att staten ska kunna förvaltas. Det är det enda rimliga i ett sådant läge.

Det låter också som att ni inte har släppt igenom den budget ni faktiskt har släppt igenom. Faktum är att ni genom att lägga ned era röster i vote-ringen valde att ge Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokra-terna makten över budgeten.

Anf. 85 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Det är korrekt att konsekvensen av vårt beslut är att en M- och KD-budget går igenom. Som ledamot i riksdagen tycker jag ändå att den är mindre skadlig än Vänsterpartiets budget – absolut. Dessutom görs det kraftfulla förstärkningar på utbildningsområdet och inte minst i den ekonomiska politiken. Det är det som i så fall kommer att utvärderas senare, det vill säga om det var rätt eller inte.

Överdriv dock inte den budget som nu har antagits, Daniel Riazat! Den förändrar nämligen bara på marginalen ursprungsbudgeten. Titta bara på skol- och forskningsområdet: Det är på ett antal områden man går in och förändrar, men i övrigt gäller ju den budget som övergångsregeringen har lagt fram till riksdagen. Det har du inte sagt, men det är ett faktum.

Anf. 86 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! För att ta vid där det förra replikskiftet avslutades vill jag, bara för att få ett förtydligande, fråga: Menar Roger Haddad att han ser marginella skillnader mellan övergångsbudgeten och M-KD-SD:s förslag generellt eller just när det gäller utbildningsutskottets frågor? Jag ser ju att det är dramatiska förändringar på ett antal områden – nedläggning av stora delar av statens jämställdhetspolitik, en slakt av miljöpolitiken etcetera. På utbildningsutskottets områden är det dock mindre förändringar.

Fru talman! Det jag begärde replik för att säga är först och främst att jag blev väldigt glad av att höra Roger Haddads anförande. I många delar känner jag samma engagemang i och frustration över läget i dag. 5 000 barn som inte går till skolan varje dag är ett misslyckande för samhället. Jag tycker att det är viktigt och värdefullt att vi börjar prata om dessa barn som samhällets ansvar snarare än pekar finger åt enskilda individer – föräldrar, barnen själva eller för den delen lärarna. Detta är ett samhällsansvar, och jag ser fram emot att tillsammans hitta lösningar.

Sedan har jag en kommentar gällande lärarutbildningen. Jag delar uppfattningen att det är ett stort problem att inte tillräckligt många examineras. Jag ser dock att den största utmaningen handlar om att lärarstudenterna får på tok för lite undervisningstid. Vad vill Liberalerna göra åt det?

Anf. 87 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Det var många frågor, men konkret när det gäller lärarutbildningen ser vi gärna att man fokuserar resurserna på kvalitet och inte på kvantitet.

Det är inte antalet utbildningsplatser som är det viktigaste, men vill man utöka med 10 000 platser och inte får rätt sökande kommer de sökande in på väldigt låga betyg. Även Universitetskanslersämbetet har konstaterat att högskolorna och universiteten inte kan förvänta sig att de sökande har högre betyg än vad som krävs, och det är ju de absolut lägsta nivåerna som krävs. Tittar man på staplarna ser man att de med högst betyg tyvärr inte väljer till exempel ämneslärarutbildningen. Vi har 8 procents avhopp från läkarprogrammet medan vi kan ha upp till 35–40 procents avhopp från vissa ämnesinriktade program.

Vi har också diskuterat här tidigare att det som främst grundskolan men även gymnasiet levererar starkt påverkar. Det tycker jag alltså på sikt är det absolut viktigaste.

I stället för att expandera dessa tusentals platser och ha ännu fler platser vill vi därför ha resurser till lärosätena för att satsa på kvalitet. Det kan till exempel gälla fler lärare och därmed fler undervisningstimmar. Vi vill införa lämplighetsprov generellt sett på lärarutbildningen, inte bara på enskilda lärosäten, för att bedöma kvaliteten. Man måste också säkerställa VFU:n, handledarskapet och praktiken så att det fungerar. Allt detta sätts nämligen ur spel när man bara vill maxa antalet studenter.

Anf. 88 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Jag kan absolut vara öppen för att kraven på den särskilda behörigheten kan behöva ses över. Frågan om lämplighetsprov har dock utvärderats, och man har kommit fram till att det kanske inte skulle ha den önskvärda effekten. Faktum är att det är kvaliteten på eleverna – det vill säga lärarna – som utexamineras som är det avgörande, inte vilken kvalitet de nyantagna har. Det är ändå en flerårig utbildning som ska rusta studenterna.

Jag tror att nyckeln till att få fler att fullfölja utbildningen är att höja kvaliteten, precis som även Roger Haddad delvis har varit inne på. Där tror jag att den mest centrala frågan är att höja antalet undervisningstimmar i veckan, för i dag är de faktiskt alldeles för få.

Anf. 89 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Det är ju Annika Hirvonen Falks parti som tillsammans med Socialdemokraterna har styrt Utbildningsdepartementet. Vi menar att man i stället för er politik och er inriktning ska styra om resurser till kvalitet och satsa på till exempel fler undervisningstimmar i stället för enbart på fler platser. Jag tycker att det är fel väg att gå.

Det är också din regering och ditt departement, Annika Hirvonen Falk, som har gått emot Universitets- och högskolerådet och sagt att vi ska ha lämplighetsprov på lärarutbildningarna men att man vill se vilken variant. Det tycker jag är bra. Jag har besökt Högskolan i Jönköping, som har beslutat att permanenta detta. Där ser de enkom positiva effekter; det är högre kvalitet och högre genomströmning, och studenterna är motiverade. De ser alltså att det visst påverkar positivt.

Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Skollagens kanske viktigaste mening lyder: ”Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.” Det står inte: Barn till föräldrar som är födda i Sverige och som har gått en

högre utbildning ska få stöd och stimulans att utvecklas så långt som möjligt. Alla barn och elever – oavsett om du har en särskild begåvning, en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller är precis så där på medianen vanlig – ska ges stöd och stimulans och utvecklas så långt som möjligt.

Detta är vägledande för Miljöpartiets skolpolitik. Detta är anledningen till att vi vill förverkliga den läsa-skriva-räkna-garanti som ska se till att alla barn får med sig de grundläggande förmågor som behövs för att klara skolgången. Detta är bakgrunden till att vi vill bjuda in forskare, professionen och elevorganisationerna i dialogen om skolans stora utmaningar för att hitta de lösningar på dagens utmaningar som ger effekt för alla.

Fru talman! Skolan har stora utmaningar. Ojämligheten är en av de största. I dag spelar fortfarande föräldrarnas bakgrund en större roll för elevernas resultat i skolan än vilken lärare de har och vilken undervisning som bedrivs. Detta är ett stort problem.

Vi har också en segregation som avspeglar sig i skolan. Skolor i ett område kan ha dramatiskt sämre resultat än skolor i ett annat område.

Miljöpartiet har under de senaste fyra åren arbetat för att flytta fokuset i skoldebatten från sådant som kanske är enklare att greppa och lösa, som problem när det gäller kepsar eller mobiltelefoner, till de strukturella, stora utmaningarna. Genom Skolkommissionens arbete har en grund lagts som vi nu vill bygga vidare på för att klara av att uppnå den målsättning som vi gemensamt skrivit in i skollagen.

Lärarna har en central uppgift att klara av skolans alla utmaningar, men alla utmaningar som vi förväntar oss att skolan ska arbeta med kan inte läggas på lärarna. Vi har en stor lärarbrist; det är en av våra största utmaningar de kommande fyra åren. Därför behöver vi se till att läraryrket blir attraktivt, men vi behöver också se till att avlasta lärarna. Fler funktioner behöver ta plats i större utsträckning.

Det handlar inte bara om specialpedagoger, utan det handlar också om elevhälsans stödjande roll, såväl i det sociala och när det gäller inlärnings-svårigheter som i den viktiga frågan om elevers välmående. Det handlar möjligen om lärarassistenter, och det handlar kanske om bemannade skolbibliotek.

Jag hoppas att vi i brett samförstånd kan bli överens om långsiktiga reformer för skolan. Men jag tror också, som många har varit inne på, att läraryrkets attraktivitet måste öka, så att fler vill vara kvar och utvecklas i yrket.

Förslaget om professionsprogram är något som Miljöpartiet vill gå vidare med. Vi tror att om vi ger en tydlig ram för det som nu har varit karriärtjänster, lärarlönelyft med mera blir det både en tydlighet för den enskilda läraren i fråga om hur denna kan utvecklas i sitt yrke och ger verktygen för huvudmännen att rekrytera lärare med den kompetens som behövs i just det området.

Fru talman! I dag är det så att de skolor som har de största utmaningarna ofta har svårast att rekrytera de duktiga lärarna. Där behöriga lärare behövs som mest saknas de oftare. Även här kan tydliga professionsprogram underlätta; då kan en rektor ställa särskilda krav för att just den skolan ska kunna rekrytera de mest kompetenta lärarna.

En av de stora reformer som Miljöpartiet har drivit igenom de senaste åren är jämlikhetsmiljarderna. Det är en historiskt stor satsning på skolan som ger mer till alla och mest till dem som behöver det bäst. Jämlikhetsmiljarderna kommer, när detta är fullt utbyggt, att omfatta 6 miljarder kronor. Min förhoppning är att den regering som tillträder kommer att fullfölja denna viktiga satsning.

Miljöpartiet vill också att en liknande satsning ska genomföras för förskolan. För oss är förskolan en viktig del av hela skolgången. Vi vill värna den brygga som förskoleklassen i dag utgör. Vi tror att vi ska bygga vidare på det framgångskoncept som vi har och som vi faktiskt trodde att vi var överens om över blockgränserna sedan den uppgörelse som träffades i slutet av den förra mandatperioden, när också förskoleklassen blev obligatorisk.

Fru talman! Jag ser framför mig ett fortsatt arbete med de strukturella utmaningar som skolan står inför i stället för hastiga reformer över huvudet på lärares och forskares kunskap.

Miljöpartiet gläds åt att resultaten i svensk skola nu har vänt. Det är en arbetsseger för alla som arbetar i skolan, det vill säga för lärare och elever. Vi ser fram emot att ta svensk skola till världstoppen om vi får vara med och styra de kommande fyra åren.

(Applåder)

Anf. 91 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman! Låt mig inleda med att ta tillfället i akt att berätta om min vän Muhammad.

Muhammad kom till Sverige för bara lite drygt tre år sedan. Han kom då som ung tonåring från ett krigshärjat Syrien – kanske inte de absolut bästa förutsättningar man kan ha i starten på sitt vuxna liv.

Nu, lite drygt tre år senare, har Muhammad redan gått ut gymnasiet med toppbetyg och har siktet fast inställt på att han ska bli läkare och stanna i Sverige. Hans svenska är tveklöst bättre än min.

Fru talman! Detta är kanske det tydligaste exemplet på vilken enormt stor skillnad en välfungerande skola kan göra.

Det är med skola och utbildning som vi på fullaste allvar kan möjliggöra klassresor för människor. Det är genom att rusta alla med de kunskaper och färdigheter man behöver i livet som vi kan skapa livschanser. Genom att göra detta ser vi dessutom till att kompetensförsörja alla svenska företag och svensk välfärd.

Fru talman! Kunskap är inte bara den moderna näringspolitiken; kunskap är dessutom den moderna fördelningspolitiken. Vill man garantera att inga barn ska behöva ärva sina föräldrars utanförskap gör man det genom en bra och välfungerande skola.

Fru talman! Denna budget innehåller många viktiga steg för att förstärka fokuset på kunskap i svensk skola, och det är välbehövliga reformer. Vi har i dag en situation där var sjätte elev inte klarar grundskolan och därmed inte blir behörig till att börja på gymnasiet. Vi ser särskilt tydligt hur kunskaper i matematik och svenska redan i tidiga år halkar efter och hur elever redan på mellanstadiet inte klarar kunskapskraven i dessa ämnen.

Det är tämligen tydligt, anser åtminstone vi i Moderaterna, att vi inte bara behöver få ett tydligare fokus på tidigare stöd utan också på tidigare undervisning för att se till att vi klarar de höga ambitioner vi har när det gäller att vara ett kunskapssamhälle och att vara en skola som faktiskt gör allvar av sitt kompensatoriska uppdrag.

Fru talman! Skola och utbildning får med vår budget 2,38 miljarder mer än vad man har i år. Vi lägger nu grunden för att möjliggöra en tioårig grundskola, vi ser till att det blir möjligt att utöka undervisningstiden och vi investerar redan nu i mindre barngrupper i förskolan, för vi vet att det är viktiga åtgärder för att säkerställa högre kunskaper i skolan.

Jag noterar att det finns partier som vill ge sken av att man har ännu högre ambitioner för svensk skola. Då får man gärna lägga fram de ambitionerna på bordet, så kan vi diskutera dem i sak. Men att hänvisa till en övergångsbudget som inte innehåller någon saklig politik, att som Sverige största politiska parti inte ens orka leverera en servettskiss, är anmärkningsvärt.

Fru talman! Vi har i den här budgeten också ett särskilt ansvar för dem som har de svagaste förutsättningarna, och låt oss ärligt konstatera att svensk skola misslyckats med det kompensatoriska uppdraget. Det är inte så i dag att alla elever, oavsett bakgrund, garanteras en bra skolgång, utan skillnaderna är förödande stora. Vi har skolor i dag där varannan elev inte klarar grundskolan och där många halkar efter och trillar ur. Det är därför vi gör riktade satsningar i form av språkförskola, och det är därför vi stärker upp med fler karriärlärare i utanförskapsområden. Vi stärker också möjligheten till validering av nyanländas kompetens för att i ännu större utsträckning snabba på och skärpa integrationen.

Likvärdighetsmiljarderna, som har varit uppe i debatten tidigare, byggs ut till de 3 ½ miljarder som är utlovade, och det generella stödet till kommunerna ökar med ytterligare 3 ½ miljarder. Detta är välbehövliga resurser för att de höga ambitioner vi har för vår välfärd ska gå att uppfylla. Det är pengar som går att använda till fler lärarassistenter, högre löner, till att avlasta lärarna på andra sätt och låta dem fokusera på sitt kärnuppdrag, nämligen kunskapsförmedling.

Fru talman! Låt oss samtidigt konstatera att den här budgeten inte är allt och långt ifrån tillräcklig. Mycket mer behöver göras. Insatser behövs för att stärka trygghet och arbetsro i svensk skola. Lärarna behöver bli fler och få bättre förutsättningar. Fritidshemmens roll behöver uppgraderas. Vi behöver rensa bland statsbidragen för att renodla skolans uppdrag, och vi behöver se till att staten tar ett större ansvar för de skolor som inte klarar av att leverera. Men inget av detta är möjligt utan att vi får en ny regering på plats som kan leverera dessa beslut.

Detta är en bra budget för svensk skola, men svensk skola behöver också en bra utbildningsminister.

Låt mig särskilt, fru talman, beröra Sveriges lärare. Sveriges lärare är de som gör allt det arbete som vi talar om i den här kammaren över huvud taget möjligt. De är vårt samhälles kanske viktigaste resurs när de med glädje och entusiasm varje dag tar sig an att utbilda framtiden. Åtgärder som ett professionsprogram, ytterligare resurser till karriärtjänster, avlastning genom lärarassistenter och att rensa upp bland onödig byråkrati är nödvändiga reformer som behöver komma på plats så snart som möjligt under mandatperioden för att lärarna ska få rätt förutsättningar.

Fru talman! Lärarna behöver också bli fler om de ska klara av sitt uppdrag. Därför behöver vi utreda möjligheten till en fristående lärarutbildning. Vi behöver ha högre krav på lärarutbildningen men också mer undervisningstid för dem som väl är där. Vi behöver göra det lättare att skola om sig från andra yrkeskategorier till lärare. Och vi behöver göra det enklare att rekrytera lärare från utlandet – något som många kommuner redan i dag tvingas göra för att kunna kompetensförsörja sina verksamheter.

Detta är inte bara viktiga reformer för att stärka svensk skola i dag. Det är dessutom hörnstenar för att möjliggöra framtida reformer. Det är omöjligt att utöka ambitionerna för svensk skola om det inte finns lärarresurser. Och jag förstår att många lärare tycker att det är provocerande att ytterligare ett år går utan att välbehövligen reformer kommer på plats.

Fru talman! Vi har en övergångsregering, men vi har inte en övergångsriksdag. Den övergångsbudget som har presenterats innehåller i stora delar avskalningar men skulle också betyda stora bekymmer för det som är utskottets ansvarsområde. Ramen är stor, men innehållet är desto sämre. I övergångsbudgeten är det en halv miljard kronor som försvinner från högre utbildning och forskning i ett läge där lärarna och ingenjörerna behöver bli fler, inte färre. Detta återställer Moderaterna och Kristdemokraterna.

Övergångsbudgeten är också ett särskilt hårt slag mot yrkeshögskolan. Med det förslag som ligger på bordet från regeringen skulle drakoniska neddragningar i antalet utbildningsstarter bli en verklighet, samtidigt som arbetsmarknaden skriker efter just den kompetens som utbildas på yrkeshögskolan. 11 000 platser skulle försvinna om inte Moderaternas och Kristdemokraternas budget skulle gå igenom före nyår.

Det här är inte en rimlig utveckling. Yrkeshögskolan har haft ett stort förtroende i den här kammaren. Nio av tio elever på yrkeshögskolan får ett jobb, och det är dessutom välbehövligen jobb på svensk arbetsmarknad. Trots det breda stöd som yrkeshögskolan muntligt blivit utlovat av partierna i den här riksdagen orkar man inte leverera en budget som säkerställer att verksamheten kan utvecklas i den takt man har lovat. Jag tycker därför att det vore oansvarigt att inte göra de förändringar som behövs. Jag är därför glad att vi skjuter till en kvarts miljard för att säkerställa de rollerna.

Fru talman! En bra och välfungerande skola skapar social rörlighet. Om vi vill att Sverige ska vara ett land som konkurrerar med kunskap och inte med låga löner är det genom utbildning vi bygger grunden för detta. Och vill vi göra verklighet av fina politiska fraser om att det inte är din bakgrund som ska avgöra din framtid är det genom en bra och grundläggande skolgång som vi skapar livschanser och möjliga klassresor.

Låt mig avslutningsvis yrka bifall till utskottets förslag och därmed till en budget som innebär ökat kunskapsfokus, fler karriärlärare, utökad lovskola, mer undervisningstid, tioårig grundskola, mindre barngrupper i förskolan, stärkt integration genom fler förstelärare i utanförskapsområden, högre löner, särskild språkförskola för nyanlända, stärkt validering av nyanländas kompetens, full utbyggnad av likvärdighetsmiljarderna 2019, generellt stöd till välfärden på 5 miljarder, därtill ett stärkt stöd till högre utbildning och forskning på en halv miljard och en total återställning av stödet till både yrkeshögskolan och yrkesvux – inte helt illa av en servett-skiss.

(Applåder)

Anf. 92 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! En skola i toppklass är en förutsättning för att Sverige ska stå sig väl även i framtiden och för att varje barn ska få möjlighet att utvecklas så mycket som möjligt utifrån sin potential.

Få uppgifter är viktigare än att återupprätta den svenska skolans kunskapsfokus. Att alla ska få möjlighet och förutsättningar att lyckas med sin skolgång är den allra viktigaste frågan.

Skolan står inför stora utmaningar. Det räcker inte att bara tillföra mer resurser, utan det är viktigt att vi också gör rätt saker.

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap, att stimulera elevernas intellektuella utveckling och att förbereda barn och unga för vuxenlivet. Skolan har också ett bildningsuppdrag. Skolan ska bygga på, och förmedla vidare, de värden och dygder som är centrala för ett gott liv och ett gott samhälle.

Skolan ska inte bara utbilda människor för att klara sig på arbetsmarknaden utan också till medborgare som kan vara med och förvalta och ta ansvar för samhällets gemensamma angelägenheter. Om skolan inte lyckas med sitt uppdrag kommer det att skapa stora problem för framtiden för både barn och unga och också för Sverige som land.

En verkligt bra skola, som jag tror att vi alla eftersträvar, kommer att kräva att en stor andel av de mest lämpade i varje generation väljer läraryrket och att vi också lyckas behålla våra duktiga lärare. Vi har redan fått höra från talarstolen att vi i dag har drygt 38 000 lärare som valt att arbeta med något annat än det läraryrke man utbildade sig för. SCB siar i sin prognos att vi kommer att ha en brist på ca 80 000 lärare år 2035. Det är klart att detta är mycket alarmerande, samtidigt som vi får påminna oss själva om att det faktiskt är vi som sitter på makten och möjligheten att vända utvecklingen. Detta är förstås inte något som görs i en handvändning, men vi kan vända utvecklingen för skolan. Flera insatser behöver göras, och de förslag som M och KD nu har presenterat är en god början.

Fru talman! För att göra läraryrket mer attraktivt behövs möjligheter att göra karriär och att utvecklas i yrket. Mer behöver göras för att fler av Sveriges skickligaste lärare ska söka sig till de skolor som har de största utmaningarna. Därför säger vi att karriärläraryrket bör byggas ut under de kommande åren samtidigt som satsningen på fler förstelärare i utanförskapsområden utökas. Fokus under 2019 kommer därför att bli att utöka antalet karriärlärare i utanförskapsområden, och förstelärare i dessa områden ska ha ett lönetillägg på 10 000.

Fru talman! Utbildningar som leder till att stärka Sveriges regionala tillväxt och som matchar de olika regionernas behov av kompetensförsörjning är något som bör prioriteras. Här har yrkeshögskolan kommit att spela en viktig roll och ha en viktig funktion i hela landet. Resultaten för yrkeshögskolan är bra; 93 procent av dem som har tagit examen har arbete inom ett år efter examen. De allra flesta har det dessutom inom ett yrkesområde som stämmer överens med utbildningens inriktning.

Dessa utbildningar är populära. Min bild är att kommuner och regioner ute i landet slåss om att få sina utbildningsansökningar beviljade. Detta att utbildningarna sker i nära samverkan med näringslivet är också något som ökar attraktiviteten.

Yrkeshögskolan har behov av att expandera, och för att den ska lyckas med det avsätter vi de medel i vår budget som den tidigare regeringen aviserade men som inte finns med i övergångsbudgeten.

Fru talman! Låt mig också säga något om ett ämne som vi redan har haft ett replikskifte om. I dagens globaliserade värld behövs människor med kunskaper om och ökad förståelse för olika kulturer och trosuppfattningar. Civilsamhället har tagit ett stort ansvar under de år vi har haft en stor invandring, och kyrkor och samfund har tagit ett stort ansvar i integrationsarbetet.

Därför är det viktigt att samfunden har välutbildad personal som kan hantera komplexa livssituationer. Vi har också ett gemensamt ansvar för att se till att kyrkornas framtida personal och ledare utbildas i vår demokratiska tradition. Vi avsätter därför medel till tre teologiska utbildningar.

Fru talman! Låt mig också säga något om förskolan. Skolverkets föräldraundersökning visar att föräldrar är nöjda med personalens arbete och med pedagogiken. Mindre nöjda är de däremot med barngruppernas storlek.

Både Skolverkets egna rapporter och Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att såväl personal som föräldrar anser att barngrupperna är för stora. Skolverket ger som riktmärke för antalet barn i barngrupp i förskolan 6–12 barn för barn i åldern ett till tre år respektive 9–15 barn för barn i åldern fyra till fem år.

Om det vore så att riktmärket för barngrupper följdes skulle vi ha skäl att vara förhållandevis nöjda. Men Skolverket konstaterar att det är en svår situation med stora barngrupper på många håll runt om i landet. Mer än 55 procent av de allra minsta barnen vistas dagligen i barngrupper som ligger långt över Skolverkets riktmärke om maximalt antal barn.

Läraryrket enkat bland 1 294 förskollärare 2017 visar att var tredje förskollärare arbetar med en barngrupp som består av 21 barn. Pedagoger som jobbar i förskolan vittnar om en ohållbar situation.

Kommuner kan ansöka om ett statsbidrag för att minska storleken på barngrupperna i förskolan. Det har visat sig att många fler söker detta bidrag än vad det finns medel för. Därför tillskjuter vi 400 miljoner per år till detta, utöver de 830 miljoner kronor som statsbidraget nu utgörs av. Vi anser också att det måste vara ett mål på sikt att de som söker bidraget ska sträva efter Skolverkets riktmärke om max 12 barn i småbarnsgrupper och max 15 barn i grupper för barn i ålder fyra till fem år.

Förskolan ska vara en lugn och trygg plats för alla barn som går där. Det ska finnas en känd, trygg famn att krypa upp i om ett knä skrapas, och inget barn ska behöva uppleva stress i stora, stökiga barngrupper.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag inom utgiftsområde 16.

(Applåder)

Anf. 93 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Låt mig först meddela att vi inte deltar i beslutet utan hänvisar till vårt särskilda yttrande.

Jag ska kort berätta om våra budgetsatsningar inom främst högre utbildning och forskning. Jag tycker att det också ska beröras i denna enda debattrunda.

Framstående nationers andel av bruttonationalprodukten som går till forskning och utbildning är ungefär 4 procent. Snittet i Europa är dock mindre än så. Sverige ligger i dag en bit under denna nivå, och på sikt bör vi höja andelen av bnp som går till forskning och utbildning så att den ligger ungefär på fyraprocentnivån. En höjning av anslagen måste alltså till i framtiden, och det är vad vi siktar på.

Det ska sägas att Sverige inte på något sätt ligger dåligt till i en internationell jämförelse. Jag kollade siffrorna i förra veckan, och vi ligger faktiskt ganska bra till.

Vad är då problemet i dag med den högre utbildningen? Som jag har varit inne på tidigare är inte antalet teoretiskt högskolestuderande något stort problem i Sverige i dag. Här ligger vi mycket bra till internationellt och i linje med vad som kan anses relevant för samhället. Idealet och målsättningen kan inte vara att alla ska gå en teoretisk högskoleutbildning. Alla är inte lagda för det, och vi behöver rörmokare och elektriker också.

Fru talman! Samhället har i dag ett skriande behov av människor som går vissa yrkesutbildningar. Låt oss därför satsa på yrkeshögskolorna så att de mer praktiskt lagda kan göra en yrkeskarriär som passar dem och så att samhället kan fungera optimalt. I den budget som gick igenom finns också en satsning på yrkeshögskolan, tror jag mig ha noterat.

Vad gäller anslag till forskning vill vi öka de direkta anslagen till lärosätena och minska anslagen för institutioner som delar ut villkorade anslag – detta för att värna och stärka den akademiska friheten för lärosätena. Det är lite tvärtemot vad SVT:s vetenskapsredaktion påstod inför valet när de gjorde en intervju med mig. Självfallet tror vi att kvaliteten på forskningen bibehålls eller till och med ökar genom detta förslag.

Vi anser också att de strategiska forskningsområden som regeringen anslår medel till ska bli färre men vassare. När man prioriterar ska man just prioritera och inte smeta ut anslagen alltför brett.

Det har också kommit kritik från en del lärosäten att andelen externa anslag är för stor, vilket har fått till följd att lärosätena har svårt att styra forskningen på önskvärt sätt. Också detta problem skulle åtgärdas med en större andel direkta anslag.

Antalet institutioner som delar ut anslag bör också bli mindre. Det är ingen vits att ha så många myndigheter med samma verksamhet som vi har nu. Det medför överdriven administration och svårigheter för forskare att söka anslag. Det optimala vore att alla anslagsansökningar gick till en och samma statliga institution, men det kanske är att gå för långt. Färre bör de bli i alla fall.

Forskare ska forska och inte ägna halva sin tid åt att söka anslag. Forskare ska i huvudsak söka sanning, inte söka anslag.

Vi vill dock satsa pengar på ett forskningsinstitut. Det har många andra jämförbara framgångsrika länder. I Sverige vore det utmärkt att bygga vidare på RISE Research Institutes of Sweden för att skapa ett sådant slagkraftigt institut. Vi vill att RISE utökar sin verksamhet och utvecklar kvaliteten i sina satsningar som ett led i en strävan att främja företagsnära tillväxtdrivande forskning.

Jag har tidigare i den här talarstolen kritiserat genusundervisningen och genusforskningen för att den inte alltid vilar på vetenskaplig grund. Jag

vidhåller samma kritik även denna gång. En icke försumbar andel av forsknings- och undervisningsmedlen går till verksamheter som helt enkelt inte vilar på vetenskaplig grund och kanske inte ens på beprövad erfarenhet.

Låt mig dock vara mycket tydlig på en punkt. Män och kvinnor ska behandlas lika, och inte nog med det – de ska ges samma förutsättningar att lyckas, avancera och göra karriär. Däremot blir det väldigt fel när man kräver samma utfall för män och kvinnor eller för olika grupper över huvud taget. Är utfallet skevt kan det bero på att olika grupper har olika intressen. Det kan också – och det här är viktigt – bero på att det någonstans i utbildningskedjan inte föreligger samma förutsättningar, och då får man såklart gå den krångliga vägen och rätta till det.

Jag går över till ett annat område. Det har kommit rapporter om att den lärarledda undervisningen på vissa lärosäten och på vissa utbildningar sjunkit sedan början av 90-talet. Samma rapporter har ivrigt påtalat att detta medfört sämre kvalitet på undervisningen. Därför satsar vi en slant för att öka antalet lärarledda undervisningstimmar på högskolorna. Vilka utbildningar och kurser det ska gälla får lärosätena såklart avgöra efter eget gottfinnande, men det är meningen att dessa pengar ska gå specifikt till att öka antalet lärarledda lektioner där det som mest behövs.

Jag läste förresten i veckan en rapport från Lärarnas tidning om att det är alarmerande lite lärarledd undervisningstid just på lärarutbildningarna. Detta är ju allt annat än bra. Dessa extrapengar kanske borde gå just dit. Om jag minns rätt berördes ämnet i ett replikskifte här innan också.

Nu är det väl bäst att påpeka att det inte enkelt går att jämföra den lärarledda undervisningstiden i början av 90-talet med den i dag. Vi har ju digitala läroverktyg som vi inte hade på 90-talet. Likväl är detta ett problem i dag.

Vi har problem med att få tillräckligt många studerande på bristyrkesutbildningar – sådana utbildningar som samhället har ett behov av och där det råder en bristsituation inom näringslivet. Hur åtgärdar vi då denna obalans? Vi vill ge 1 000 kronor extra i månaden i studiemedel till de studenter som väljer en sådan utbildning, detta för att locka fler studenter till dessa utbildningar och bristyrken. Vi är säkra på att en sådan här satsning kommer att löna sig rejält inför framtiden. Får vi en bättre matchning när det gäller vad arbetsmarknaden har behov av vinner alla på det – studenter, näringsliv och samhälle.

Jag tänkte avsluta med ett par korta ord om våra satsningar inom grundskolan. Vi har satsat pengar huvudsakligen för att skapa ett bra och tryggt klassrumsklimat i skolorna. Vi anser att detta är den viktigaste enskilda frågan – för elevernas och lärarnas skull och inte minst för att höja studieresultaten. Om man tror att det går att lösa problemen i dagens skola enbart genom att höja lönerna för lärarna kan jag säga att i alla fall vi anser att detta är helt fel väg att gå. Vi måste få lugna och trygga klassrum i alla våra skolor, inte bara i skolorna i Danderyd. Det kommer att krävas en lång rad åtgärder för att komma till rätta med det galopperande stöket i skolorna som förekommer i vissa områden. Inte alla av de här åtgärderna är i första hand av ekonomisk natur.

I detta anförande instämde Patrick Reslow (SD).

Anf. 94 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Jämställdhetsmyndigheten ska läggas ned. Det föreslår Kristdemokraterna och Moderaterna med stöd av Sverigedemokraterna i sin budget för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering.

Vad har då detta att göra med utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, som vi debatterar nu? En hel del faktiskt. Jämställdhetsmyndigheten har till exempel ansvar för det samordnande arbetet med jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet. Hur tänker Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Moderaterna att detta arbete ska samordnas när myndigheten läggs ned? Ska arbetet inom högskolor och universitet fortsätta, eller läggs det också ned efter utgången av 2019?

Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Moderaterna var visserligen emot att Jämställdhetsmyndigheten skulle inrättas, men att ta bort den nu utan att utvärdera verksamheten känns bara tjurigt, speciellt som partierna inte kunnat visa hur de vill ha det i stället. Det här innebär flera steg tillbaka för jämställdheten i Sverige.

Kvinnor är i majoritet på grundutbildningarna. Ändå går den största delen av alla forskningsanslag till mäns forskning, och den övervägande delen av alla professorer är män. Jag är övertygad om att arbetet med en jämställd högre utbildning och forskning inte är klart till utgången av 2019. Det behövs en fortsatt samordning.

Vänsterpartiet menar att högskolan aktivt ska motverka alla former av diskriminering. Den ska främja jämställdhet och motverka könsstereotypa utbildningsval till exempel genom ett integrerat genusperspektiv i utbildningen. Kunskapen och kompetensen i hbtq-frågor behöver också förbättras. För att arbetet för jämställd utbildning och forskning ska kunna samordnas och drivas på behövs Jämställdhetsmyndigheten.

Högskolan och forskningen står dessutom inte fria från samhället i övrigt. Föreställningar om kvinnligt och manligt påverkar även där resursfördelningssystemen. Mäns syn på kvinnor påverkar hur män behandlar kvinnor. Det visar inte minst akademiuppropet, högskolans svar på metoo.

Jag hoppas att jag i denna debatt får ett svar på hur högerpartierna tänker arbeta för jämställdhet inom den högre utbildningen och forskningen.

Fru talman! Forskningen vid statliga universitet och högskolor finansieras med medel från andra utgiftsområden. Inom flera av dessa områden gör högerpartierna stora nedskärningar. Det är nedskärningar som drabbar arbetslösa, sjuka och låginkomsttagare, men de drabbar även till exempel miljön och miljöforskningen i och med att anslagen till miljö- och naturvård dras ned. Visst är det lovt att klimatforskningen får ett extra tillskott, men sedan då? Forskningen kan inte bedrivas isolerat från samhället. Ska vi klara klimat- och miljömålen måste också forskningen kunna omställas i åtgärder. Åtgärderna sparas nu bort för att de rika ska kunna få sänkt skatt. I min värld är vår gemensamma framtid viktigare än att de som tjänar mest ska kunna få skattesänkningar.

Fru talman! Vi har en övergångsregering som nu tvingas utgå från en konservativ nedskärningsbudget – en servettskiss, som den också kallas. Det är en nedskärningsbudget som kraftigt försvårar för den regering som förhoppningsvis snart kommer att kunna tillträda att föra sin politik och lägga fram en tilläggsbudget.

Prot. 2018/19:33

19 december

-----

*Utbildning och
universitetsforskning*

Vi i Vänsterpartiet förordade tillsammans med övriga rödgröna partier att riksdagen skulle anta övergångsbudgeten. Övriga partier ville annorlunda. Det förslag som vi nu har på bordet är en kompromiss mellan moderater och kristdemokrater. Jag konstaterar att det mesta inom området utbildning och universitetsforskning är hämtat från Moderaternas budgetmotion och att Kristdemokraterna fått ett och annat tröstpris, som 8 miljoner för kyrkliga studier.

Grattis KD, och grattis alla höginkomsttagare som får denna budget i julklapp av högern, trots att ni minst av alla behöver julklappar! Vi andra tar nya tag och arbetar för en tilläggsbudget som fördelar om och rättar till, som utgår från välfärd och minskade klyftor och som prioriterar jämställdhet och klimat.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

Studiestöd

§ 10 Studiestöd

Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU2
Utgiftsområde 15 Studiestöd (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 95 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Hon föddes 1938, äldst i en syskonskara på åtta. När hon fyllde sju hade hon bestämt sig, hon skulle bli sjuksköterska. Hennes mor skakade uppgivet på huvudet. Ingen i släkten hade någonsin läst vidare tidigare och några pengar fanns inte att uppbringa.

Efter sju år i folkskolan väntade jobb i speceributiker, på serveringar och på ålderdomshemmet. Men drömmen om att bli sjuksköterska fanns där alltså.

Hon gifter sig ung och får fyra barn. Hon jobbar kvar på ålderdomshemmet där syster Viola noterar hennes goda handlag och ser till att hon kommer in på sjukvårdsbiträdeskursen.

Där får hon blodad tand. Hon tänker att om hon studerar vidare till undersköterska kanske steget till sjuksköterska kan vara inom räckhåll. Hon läser in årskurs 8 och 9 och fullgör sin undersköterskeexamen. Samtidigt jobbar hon natt på ålderdomshemmet samt tar hand om man och barn.

När barnen väl blir större väcks återigen sjuksköterskedrömmen till liv. Vågar hon söka? Kommer hon att klara av utbildningen? Har hon råd? Hon vågade söka och blev till slut antagen. Det ordnade sig med ekonomin tack vare studielån och extrajobb, och hon klarade utbildningen.

År 1986 får min mamma sin efterlängtrade sjuksköterskeexamen och når sina drömmars mål. Hon är den första i sin släkt med en akademisk examen, och efter det har vi blivit fler.

Den här berättelsen är en av många som handlar om hur utbildning öppnar dörrar till nya möjligheter. Varje berättelse är berättelsen om en unik individ som med utbildning som grund kunnat forma sitt liv och nå sina drömmars mål.

Fru talman! Under den gångna mandatperioden har den socialdemokratiskt ledda regeringen satsat stort på komvux genom ett nytt kunskapslyft och genom att införa en rätt till behörighetsgivande utbildning. Den har gjort sfi till en del av komvux och kraftigt byggt ut den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Komvux har kommit att bli en väldigt omtyckt del av svensk utbildning. Det kan bero på att det handlar om både människans och samhällets utveckling. Samtidigt som människor får en chans till utveckling säkerställer vi att den kompetens som behövs i vår växande ekonomi finns där.

Det handlar om möjligheten att nå drömjobbet, men också om att kunna delta i samhällsdebatten och om att vara med och bygga upp det gemensamma samhället. Nyttan är individens, men nyttan är också hela samhällets.

Fru talman! En socialdemokratisk utbildningspolitik öppnar dörrar till utbildningssystemet på alla nivåer och skapar stöd till dem med störst behov.

Vi vet att människor är bildningsbara. Men politiken behöver hjälpa till att överbrygga de hinder som finns för att fler ska våga ta det där klivet som kan rusta och stärka för de jobb som finns nu och de jobb som komma skall. För många är ekonomin det stora hindret.

Sverige har i ett internationellt perspektiv ett generöst studiestöd för vuxna som utbildar sig, och det ska vi fortsätta att ha, fru talman. Men trots att studiestödet är förmånligt finns det personer som avstår från studier för att de inte vågar eller kan använda studiemedelssystemet och inte heller har några andra möjligheter att klara sitt uppehälle under studietiden.

Det gäller i synnerhet äldre studerande som har behov av att studera på lägre utbildningsnivåer. Den tveksamheten beror ofta på en osäkerhet när det gäller den egna studieförmågan. Men den hänger också samman med en social bakgrund där det inte förekommit vare sig studier eller studielån.

Detta, fru talman, är anledningen till att den S-ledda regeringen införde studiestartsstödet som kom att gälla från den 1 juli 2017. Det är ett stöd som vänder sig till arbetslösa i åldern 25–56 år som har ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå.

Hittills har 5 000 personer beviljats stödet, och prognosen för nästa år ligger på det dubbla. Den studerande kan få 9 400 kronor i månaden i bidrag under maximalt 50 veckors heltidsstudier. Vår socialdemokratiska ambition är att så många som möjligt ska uppnå en gymnasieexamen, eftersom det är vad företagen, näringslivet och hela arbetsmarknaden kräver i dag.

Men, fru talman, detta rekryterande studiestartsstöd har moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater beslutat att avskaffa. Skälet som anges är att det är färre individer som är föremål för stödet än beräknat. Ja, det stämmer. Men samtidigt visar tidigare satsningar att det tar tid innan en reform av det här slaget når fullt genomslag.

I stället för att avskaffa stödet i sin helhet kunde moderater och kristdemokrater ha föreslagit ett lägre anslag. Men det har de valt att inte göra. Därför undrar jag, fru talman, om det egentliga skälet verkligen är att det är för få sökande.

Finns det andra orsaker till att man vill avskaffa studiestartsstödet? Finns det måhända en politisk aversion mot den breda utbildningsansats som vi socialdemokrater förespråkar? Kan vi ana ett ideologiskt motstånd från högerpartierna till att fler ska ges möjlighet studier på alla nivåer?

Det är inte första gången som borgerliga partier avskaffar riktade och rekryterande studiestöd. När alliansregeringen tillträdde 2006 avskaffade den det framgångsrika rekryteringsbidraget som den dåvarande socialdemokratiska regeringen införde och som riktades mot lågutbildade individer.

Fru talman! Detsamma gäller utbildningskontraktet, som också står med på högerpartiernas svarta lista. Det är ett stöd som riktas till arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år som saknar fullföljd gymnasieutbildning. De ges här möjligheten att kombinera studier med jobb eller praktik.

Skälet till avskaffandet sägs vara att det finns en risk att insatsen fördröjer ungas inträde på arbetsmarknaden. Detta är en helt obegriplig förklaring från samma partier som under åtta år i regeringsstyre tillät ungdomsarbetslösheten att skena iväg så till den milda grad att vi fick ekonomiskt stöd från EU.

Den S-ledda regeringen agerade därför snabbt och beslutade att ingen ung skulle behöva vänta längre än 90 dagar på ett erbjudande om jobb, praktik eller utbildning. Nu är det målet uppnått, och ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 14 år. Ungdomskontraktet är en del av framgången.

Fru talman! En viktig del i den svenska modellen är att göra det möjligt för fler att kunna studera vidare, byta karriär och fortbilda sig under hela livet och i hela landet. Det kan handla om drömjobbet som sjuksköterska, om att utveckla sin kompetens eller att stärka sin ställning i arbetslivet. Det förutsätter ett flexibelt och uthålligt studiestöd som kan möta upp olika behov hos olika grupper i olika livssituationer.

Att avskaffa studiestartsstödet är därför helt fel väg att gå. Det kommer att utestänga de individer som annars inte skulle studera från möjligheten att få en grundläggande eller gymnasial utbildning. Det slår mot rättvisan, det slår mot jämlikheten och det slår mot hela vårt land.

Fru talman! Vår moderna ekonomi, vårt samhälle och vårt näringsliv är under ett allt hårdare tryck och under en allt hårdare internationell konkurrens. Ett avgörande sätt att klara detta är utbildning – på alla nivåer. Detta, fru talman, stärker individen. Det stärker jämlikheten. Det stärker hela vårt samhälle.

(Applåder)

Anf. 96 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Nästa år är det exakt 100 år sedan Hjalmar Oskar Ahlberg år 1919 erhöll det första svenska studielånet. Det var 1 500 kronor för ett helår som skulle betalas tillbaka inom loppet av tio år. Det är ett belopp som motsvarar ungefär 27 000 kronor omräknat till dagens penningvärde. Beloppet var till 100 procent lånebaserat och saknade således en bidragsdel. Det var ett ”räntefritt lån för underlättande av studiemöjligheter för begåvade men fattiga lärjungar vid offentliga läroanstalter”.

Sedan 1919 har Sverige utvecklats, och 1965 lades grunderna för det system vi har i dag. Det är ett väl utvecklat studiestödssystem – möjligen världens mest generösa – för att möjliggöra studier för människor från alla samhällsklasser oavsett den enskilde individens unika förutsättningar.

Sverigedemokraterna vill bevara detta generösa system då vi anser att samhället på sikt tjänar enormt på en välutbildad befolkning. En utbildning är att likställa med en investering. Det är även rättvist med ett studiestödssystem där alla människor får möjlighet att studera och utveckla sina kunskaper och förmågor.

I vissa avseenden vill Sverigedemokraterna se ett ännu mer generöst system. Det gäller exempelvis yrken där det råder brist på personal, där vi vill ge ett riktat bidrag i form av ett förhöjt studiebidrag med 1 000 kronor extra per månad under studiemånaderna för ett visst antal studieplatser.

Studiestartsstödet skapas som det är utformat i dag orättvisor och klyftor mellan grupper. De som inte tillhör den snävt inriktade målgruppen är hänvisade till att ta studielån för att finansiera sina studier till skillnad mot vad som gäller för denna bidragsform, som innebär att den enskilde slipper ta studielån under en period. Stödet innebär en ojämlig snedvridning i studiefinansieringen. Andra varianter och lösningar som inte riktar sig till en specifik målgrupp behöver i stället diskuteras och utredas vidare.

Som tidigare nämnts är det snart 100 år sedan det första studielånet utbetalades. Små förbättringar och justeringar sker löpande, men om Sverige ska fortsätta att vara en världsledande kunskapsnation kommer ytterligare förbättringar att behöva genomföras.

Vi behöver till exempel se över fribeloppet som det ser ut i dag. Om den enskilde bedömer att han eller hon kan och vill arbeta vid sidan av sina studier – ska vi då som lagstiftare sätta upp hinder och regler för hur mycket man kan arbeta? Bör vi inte i stället tro på människans förmåga att själv bestämma och sätta sina egna gränser?

Är det inte rimligt att vi i ett Sverige där vi lever längre, mår bättre och förväntas arbeta längre också kan studera längre upp i åldrarna? Med dagens system försämras förutsättningarna stegvis för den enskilde redan från 47 års ålder, och vid 56 års ålder finns det i princip inte några möjligheter till studier kvar alls.

Många utbildningar blir allt längre. De 240 veckorna motsvarande tolv terminer då man erhåller studiestöd blir allt svårare att få att räcka till, särskilt om man har gjort ett felval och önskar byta inriktning. Att en satsning på studie- och yrkesvägledare i grundskola och gymnasium skulle kunna minska antalet felval är vi övertygade om inom mitt parti. Men den grupp människor som senare i livet önskar ändra inriktning eller bygga vidare på tidigare studier efter att ha praktiserat ett antal år i yrkeslivet är inte hjälpta av en studie- och yrkesvägledare på samma vis. De är helt beroende av de 240 veckorna eller de 40 extra veckorna efter 40 års ålder med de nuvarande begränsningarna.

Kanske är det förslag som Sacos studentråd bedömer vara ett examenslån ett frö och en första idé till vidare utveckling av studiestödssystemet. Frågan bör i alla fall diskuteras vidare.

Vi har en välfärdssektor som står inför stora problem där bristen på exempelvis lärare, poliser, socialsekreterare och andra akademikergrupper beskrivs som akut.

Moderaterna föreslog initialt att den som genomgår en polisutbildning ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna. Under de första fem åren som polis skrivs en femtedel av studielånet av varje år. Efter fem år är hela lånet avskrivet. Nu finns visserligen inte detta förslag kvar i den gemensamma motionen från Moderaterna och Kristdemokraterna, men jag finner ändå att man är inne på ett intressant spår.

Förslagen bör diskuteras och utredas vidare och kanske innefatta även andra yrkeskategorier, exempelvis lärare. Det råder en akut lärarbrist, och så många som upp till 59 000 av alla utbildade lärare arbetar inom andra områden än skolan. Det kanske också skulle kunna innefatta vården, som går alltmer på knäna? Återigen: Förslagen bör diskuteras vidare.

Fru talman! Jag och Sverigedemokraterna kommer under 2019 att lägga mycket tid och arbete på att ta fram nya förslag och nya underlag för hur vi kan utveckla studiestödet och möta många av de utmaningar som vi ser och som jag har beskrivit här i dag. Jag ser fram emot konstruktiva samtal med övriga partier i utskottet som önskar föra en dialog för ett Sverige som behåller sin plats som kunskapsnation med det mest generösa systemet i världen för att möjliggöra studier som leder till arbete.

Jag vill avsluta med att nämna att vi inte har något yrkande, utan jag hänvisar till vårt särskilda yttrande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Patrick Reslow (SD).

Anf. 97 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Oavsett vem man är, varifrån man kommer eller vilka föräldrar man har ska man ha goda möjligheter att lyckas i Sverige. Jobb och utbildning är helt avgörande förutsättningar för det. Jobb är den allra viktigaste nyckeln för att kunna bryta ett utanförskap. Men möjligheten att, oavsett bakgrund, studera och utbilda sig är avgörande för att kunna få ett arbete.

Att tillhandahålla en högkvalitativ utbildning som är tillgänglig är ett av politikens viktigaste uppdrag. För den enskilde innebär tillgången till utbildning en möjlighet till både bildning och personlig utveckling. Men det ger också förutsättningar att få ett arbete. För samhället innebär utbildning förutsättningar att stärka produktiviteten i Sverige. Men det handlar också om att skapa förutsättningar för att möta den utmaning som finns både i privata företag och i offentlig sektor när det gäller att få rätt kompetens.

Därutöver är utbildning viktig och effektiv för omfördelning. Genom att göra utbildning tillgänglig gör man det möjligt för människor att jämna ut sina livschanser. Studiemedlen fyller en otroligt viktig funktion i utbildningssystemet. De ger människor som annars inte skulle ha haft tillgång till utbildning möjlighet att studera. Utan studiemedel kanske de inte hade studerat, trots det faktum att utbildningen hade varit lönsam för den enskilde som en egen investering. Men så är inte fallet i dag.

Det finns flera reformer som behövs på området. Jag vill lyfta fram en av de viktigaste, som inte ligger inom detta betänkande. Det handlar om att utbildning alltid måste löna sig. Det måste bli mer lönsamt att utbilda sig i Sverige i dag. Detta är ett av de allra största problem vi ser. Det finns undersökningar som visar att fyra av tio högskoleutbildningar i dag inte

lönar sig och att Sverige är det land där högre utbildning lönar sig sämst. Det är otroligt viktigt att se till att skapa fler incitament för att människor ska utbilda sig. Studiemedlen har också en viktig och avgörande funktion för att människor ska ta steget att vilja utbilda sig.

I betänkandet lyfter Centerpartiet flera reformer vi vill se på området. Jag vill börja med att säga att vi vill se ett mer flexibelt studiemedels-system. För att öka genomströmningen så att fler går igenom den högre utbildningen eller vuxenutbildningen behöver systemet vara mer flexibelt. Man behöver kunna premiera de personer som läser sin utbildning i snab-bare takt. Men man behöver också skapa förutsättningar för de personer som till följd av antingen sjukdom eller andra svårigheter behöver ha en lägre studietakt. De behöver också få förutsättningar i det svenska utbildningssystemet.

Det behöver också bli möjligt att studera högre upp i åldrarna för att klara den omställning som vi behöver och ser på arbetsmarknaden i form av ett längre arbetsliv, nya jobb som skapas och gamla jobb som försvin-ner. Då behöver möjligheten att kunna omskola sig men också vidareut-bilda sig bli bättre. Då behöver studiemedelssystemet förbättras.

Centerpartiet har konkreta förslag för att skapa förutsättningar för att kunna ta studielån högre upp i åldrarna. Den gräns som i dag gör att studie-stödet begränsas efter maximalt sex års tid och redan efter 47 års ålder vill vi förändra. Nuvarande system säger också att det efter 56 års ålder inte längre är möjligt att få studiestöd. Centerpartiet vill höja den gränsen, och vi vill också se till att man ska kunna ha möjlighet att få två års extra studiemedel för att läsa en kompletterande yrkeshögskoleutbildning eller en masterutbildning på högskola om man så önskar. Det handlar om att skapa förutsättningar för att människor även senare i livet ska kunna om-skola sig. Det är helt avgörande för att få det flexibla arbetsliv och bättre studiesystem som vi ser behov av.

Det var en besvikelse att den tidigare regeringen under förra mandat-perioden ständigt lyfte fram utmaningen med att vi behöver kunna studera i hela landet och hela livet utan att presentera konkreta förslag på hur man ska göra om studiemedelssystemet för att skapa de förutsättningarna för människor som senare i livet vill omskola sig eller vidareutbilda sig. Cen-terpartiet har konkreta förslag för att skapa bättre förutsättningar för det.

Det finns också saker som inte står i betänkandet och som Centerpartiet inte har ändrat uppfattning om men som vi tycker är otroligt viktiga när det gäller studiemedelssystemet. Jag vill lyfta fram några.

Först och främst vill Centerpartiet att fribeloppet slopas för lånedelen men också höjs för bidragsdelen så att människor som känner att de har förmågan att studera och arbeta samtidigt får förutsättningar för det på ett bättre sätt än vad som är möjligt i dag. Det handlar om att ha en tro på individen, och på det här sättet kan man förändra fribeloppet.

Vi vill också se incitament avseende skuldavskrivning när det handlar om viss högre utbildning. Vi har konkreta förslag gällande Teach for Swe-den och möjligheten att skriva av studielånen för dem som deltar där. Vi har också förslag om skuldavskrivning för dem som flyttar ut till glesbyg-den. Det var med i Landsbygdskommitténs betänkande som presenterades för några år sedan.

Stu­diemedelssystemet är ett av de mest urbaniserade system som vi har i Sverige. Man får bidrag och väldigt för­månliga lån för att flytta till en bra utbildning i de större städerna. Stu­diestödssystemet och en avskrivning av stu­diemedel för dem som flyttar till glesbygd vore välkommet för att kunna utjäma och skapa bättre för­utsättningar för människor att bo och leva i hela landet.

(Applåder)

Anf. 98 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Vi behandlar nu utbildningsutskottets utgiftsområde 15 som avser stu­diestödssystemet. Lite förenklat, för dem som sitter där hemma och ser debatten, handlar det i princip om det som rör CSN:s olika beståndsdelar.

Arbetarklassens kamp för rätten till utbildning är lika lång som dess historia. Det sa två av mitt partis tidigare partiledare, Lars Werner och C.-H. Hermansson. Tvärtemot den desinformation som under lång tid har spridits av högern har bildning och kunskap varit det främsta verktyget för arbetarrörelsen. Arbetarrörelsen har också haft stora framgångar inom utbildningsområdet. De materiella villkoren för skolgången har efter hand förbättrats med fria måltider och fria läromedel i stora delar av utbildningsväsendet. Den sorterande parallellskola som fanns avskaffades. Men framgångarna har tyvärr stannat av, och utbildning är inte alltid på lika villkor för alla.

Fru talman! En av de viktigaste för­utsättningarna för att göra kunskap och utbildning tillgängligt för fler är att ha ett bra stu­diestödssystem som ger social och ekonomisk trygghet för studerande. Stu­diemedel och stu­diestöd som går att leva på är också en nödvändig för­utsättning för att kunna studera på heltid. Det är därmed en för­utsättning för att kunna skapa utbildningar av högsta kvalitet och på lika villkor.

År 2006 medverkade Vänsterpartiet till att göra ett tilläggsbidrag för studerande med barn. Vidare vill jag säga att vi inte är nöjda med dagens stu­diestödssystem. Men låt oss vara ärliga och säga att det är unikt i sitt slag om vi jämför med stora delar av världen. Det är en viktig faktor som lägger grunden till allas rätt till kunskap. Men kanske är det den viktigaste faktorn för de barn och unga som tillhör arbetarklassen och underklassen i vårt samhälle och även för de människor som kanske vill utbilda sig senare i livet.

Förra året såg Vänsterpartiet till att bidragsdelen i CSN:s stu­diemedel höjdes. Vi såg till att gymnasieelever efter decennier med samma låga bidrag fick ett högre bidrag. Det gjorde vi tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vi fick dessutom igenom en satsning på CSN-lån för körkort som är nödvändigt när människor ska skaffa sig ett arbete. Så blir det när socialdemokratin samarbetar vänsterut.

Nu när vi hanterar den servettskiss eller det hafsverk till budget som ytterkantshögern har lagt fram nås vi av beskedet att det nyligen införda stu­diestartsstödet ska avskaffas.

Vad är då stu­diestartsstöd? Stu­diestartsstöd är, som har sagts tidigare här från talarstolen, ett bidrag som vissa arbetslösa kan få under en kortare tid för att läsa in en gymnasieutbildning och öka chanserna till arbete. Det är hemkommunen som i första hand bedömer vilka som tillhör målgruppen, och det är hos kommunen man söker.

Hur går detta ihop med högerens så kallade arbetslinje? Hur går detta ihop med en arbetsmarknad som skriker av kompetensbrist och ett utbildningsväsen som dagligen gör vad det kan för att skapa flexibla system så att fler som är i arbetslöshet hamnar i arbete samtidigt som människor ges möjlighet till omskolning för att möta de behov som finns på arbetsmarknaden?

Detta handlar bara om en sak. Högern och rasisterna väljer alltid de rikaste framför majoriteten av folket. Låt oss kolla på deras budget. Den innehåller utökade RUT-bidrag till välbärgade hem, sänkta skatter för höginkomsttagare, slopande av sänkningen av fackföreningsavgiften och låga eller obefintliga satsningar på miljö, klimat, jämställdhet, antirasism och jämlikhet. Det är högern.

Jag skulle vilja avsluta med att citera en av mina favoritförfattare och skribenter, Göran Greider. Han säger: ”De rika måste ha mer pengar för att vilja arbeta. De fattiga mindre för att vilja arbeta. Det är liberalismen. Det är avskyvärt.”

(Applåder)

Anf. 99 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Vårt samhälle står inför stora utmaningar och förändringar. Med automation kommer mångas arbete att förändras, och arbetslivet förlängs samtidigt i takt med att vi lever längre och blir allt friskare. Det här kommer att ställa krav på att fler människor skolar om sig och byter spår längre upp i åldrarna. Studiemedelssystemet måste möjliggöra den omställning och den utbildning som vårt samhälle behöver och som våra medborgare drömmer om.

Ålderstaket i studiemedelssystemet behöver höjas. Flera debattörer har varit inne på det i dag.

Fru talman! Det är också viktigt med en flexibilitet i systemet så att människor oavsett livssituation kan tillägna sig den utbildning de behöver för att vara delaktiga i samhället och fortsätta arbeta. Behovet hos den som just lämnat gymnasiet skiljer sig väldigt mycket från behovet hos flerbarnsföräldern som mitt i livet behöver byta yrke och skola om sig. Det behöver finnas studiemedelssystem för alla kategorier.

Att studiestartsstödet nu skärs ned så kraftigt att det inte kommer att vara möjligt att bevilja nya personer studiestartsstöd är olyckligt. Moderaterna och Kristdemokraterna menar att systemet inte har varit effektivt. Jag undrar vad de menar. Vill de ersätta det med ett annat system? Hur ska det systemet i så fall se ut? När kommer det systemet på plats?

Faktum kvarstår. De här människorna, som i dag är i arbetslöshet och som saknar den utbildning som krävs på dagens arbetsmarknad, nämligen motsvarande gymnasieexamen, finns kvar även 2019 och 2020. Men det studiemedel som införts just för att de ska kunna få biljetten ut ur arbetslöshet, få den där examen som arbetsgivarna kräver, rycks nu undan.

Sveriges ekonomi är stark. Vi har brist på arbetskraft i väldigt många sektorer. I det läget behöver vi satsa på utbildning, så att de som är arbetslösa kan ta de jobb som är lediga i dag.

Jag frågar Moderaterna och Kristdemokraterna igen: Vad är ert alternativ till studiestartsstödet som ni nu avskaffar?

Fru talman! I övrigt kommer jag inte att delta i beslutet i kammaren i dag, eftersom den övergångsbudget som Miljöpartiet hade föredragit i det läge vi nu befinner oss – utan regering – har fallit i kammaren.

(Applåder)

Anf. 100 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Många här hade nog velat kunna studera. Många har också fått en högre utbildning och har inte funnit att det fanns några bekymmer med att genomföra det. Men för många andra är det inte på det sättet. Det är viktigt att det finns en form av studiestöd. Det är det vi debatterar inom det här utgiftsområdet.

Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag, som bygger på motionen från M och KD, i betänkandet.

Studiestöd är en viktig grundbult för hela utbildningspolitiken. Men det är också en viktig, ofta avgörande, del för att kunna motivera att man kan studera och ge ekonomisk möjlighet att studera vidare. Det ska inte finnas ekonomiska hinder för att kunna gå en vidareutbildning. Därför vill vi satsa 25 miljarder i statens budget på just studiestöd.

Tidigare har man kanske gått en högre utbildning som ung, arbetat inom det yrket och ibland stannat kvar på samma arbetsplats i stort sett hela livet, tills man inte längre arbetar. Nu har samhället förändrats. Nya krav och nya utbildningar kommer att krävas. Som många har påpekat tidigare kommer utbildning att krävas under hela ens verksamma arbetsliv. Därför är det viktigt att vi gör om studiestödet så att man kan få studiemedel även i högre åldrar. Moderaterna har också tydliga förslag för att man i högre ålder ska kunna få hjälp med studiestöd.

Fru talman! Vi vill också säkerställa att utbyggnaden av regional yrkesvux och yrkeshögskola ska finnas med i studiemedelssystemet. Det är viktiga utbildningsformer, som min kollega Erik Bengtzboe och även Jimmy Loord från KD har påpekat tidigare. Det är viktiga utbildningar som i stor utsträckning leder till jobb efter utbildningen.

Vi har diskuterat studiestartsstöd och utbildningskontrakt. Det infördes den 1 juli 2017. Vi var med på det från början då vi såg att det skulle kunna vara en möjlighet. Man hade en plan på att 20 000 skulle delta. Första året var det 2 600 och andra året 3 000 som deltog. Det är ungefär 15 procent av det som var tänkt.

Man har försökt att göra reklam för detta på många sätt. Jag har läst många olika artiklar där man försöker locka personer att vilja ha studiestartsstödet. Man har också försökt förenkla de snåriga reglerna men ändå inte nått fram. Därför tycker vi inte att det är ett stöd som fungerar. Om vi har ett stöd som inte ger den utdelning som det är tänkt, som inte är effektivt och inte ger möjlighet till arbete ska det systemet inte heller vara kvar. Det är att ta ansvar.

Jag kan lugna Pia Nilsson som vill att vi ska minska anslaget. Det är just det vi tänker göra. Till nästa år tänker vi halvera anslaget.

I stället har vi andra satsningar, som man till exempel kan se under arbetsmarknadsutskottets utgiftsområde 14. Där talar vi om lärlingsutbildningar, lära-på-jobbet och andra utbildningar. Det finns många olika förslag på vad man kan göra i stället.

Ett stöd som inte fungerar ska inte vara kvar. Ofta behövs individanpassning, inte bara generella satsningar.

Fru talman! Vi gör flera olika satsningar som jag vill sammanfatta här:

- Vi ökar anslagen till studiemedel för yrkesutbildning med 100 miljoner och för yrkeshögskoleutbildningar med 160 miljoner.
- Vi vill öka anslaget till studiemedel för platser på lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna med 29 miljoner.
- Vi vill öka anslaget till utbyggnad av platser på högskolan generellt med 88 miljoner.
- Vi vill att anslaget till CSN ökas med 14 miljoner. Det är en satsning till då studiestartsstödet avvecklas helt 2021.

Fru talman! Vi vill också ha en utökad lagstiftning för att införa betald polisutbildning. Det räcker inte att öka antalet platser på polisutbildningen. Vi måste också se till att man kan få en betald polisutbildning.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet om utgiftsområde 15. Det baseras på motionen från M och KD.

Anf. 101 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Marie-Louise Hänel Sandström säger att det inte är ansvarsfullt att behålla den här typen av stöd som inte når den träffsäkerhet som Moderaterna efterlyser.

Ledamoten ger en helt skev beskrivning av studiestartsstödet. Det är 4 900 som uppbär stödet i dag. Prognosen från CSN är att det ser ut att bli det dubbla, enligt uppgifter för några veckor sedan.

Det handlar om individer som inte skulle studera annars. Här har vi verkligen lyckats träffa helt rätt. 9 400 kronor i månaden är bara ett bidrag, inte ett lån.

Det är högst oansvarigt av Moderaterna att inte vilja fortsätta med det här. Nu löper det halva året 2019, precis som ledamoten sa. Men det avskaffas 2020. Då försvinner det helt. Vilket ansvar tar Marie-Louise Hänel Sandström då för de här personerna och många fler som i dag står utan grundläggande och gymnasial utbildning? Vilket ansvar tar ni därvidlag?

Jag förstår att Moderaterna står bakom de tre målen med studiestödet, bland annat att det ska verka rekryterande. Jag måste fråga: Vilka förslag har ni lagt fram, som jag kanske har förbisett, som går i riktning mot att rekrytera fler, så att man bidrar till ett högre deltagande i utbildningen?

Anf. 102 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Precis som Pia Nilsson säger vill vi alltså göra en halvering till nästa år. Det är ansvarsfullt att i stället använda ett stöd som fungerar. Man får ändå inte den individpassning som det handlar om. Precis som ledamoten Pia Nilsson säger handlar det om individer, och de har absolut ett stort behov att få hjälp. Vi tycker inte att det generella stödet ger den hjälpen. Därför vill vi förändra det.

Självklart måste vi ha andra metoder för att nå dessa individer. Då talar jag om jobbmatchning. Genom Arbetsförmedlingen kan man nå flera. Men Arbetsförmedlingen ser tyvärr inte den möjlighet som man trodde att man skulle få genom studiestartsstödet.

Jag har läst många artiklar om studiestartsstödet för att se om jag hittar någonstans där man har varit positiv till det. Tyvärr sägs det i artiklarna att det har varit ett fiasko. Ibland sägs det att det är ett omöjligt system med så många krångliga regler att man inte vill ha kvar det. Därför vill jag ha ett ansvarsfullt system som fungerar och som gör att individer kan få ett jobb.

Anf. 103 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Inte tror jag att de som i dag berörs av stödet tycker att det är ett fiasko. Jag tror att det är en succé som verkligen gör skillnad. Det kan vara en livlina för många av dem som är berörda av det.

Fru talman! Jag tror att det är någonting annat som döljer sig bakom er avoga inställning till att ge alla möjligheten. Jag tror att det finns ett ideologiskt motstånd. Det märkte vi inte minst när det första ni gjorde när ni tillträdde som regering 2006 var att ta bort rekryteringsbidraget. Det bidraget riktade sig också till lågutbildade, men det tog ni bort. Ni gör precis samma sak här igen.

Det här känns inte seriöst. Vi har onekligen olika uppfattningar om i vilken grad ett studiestartsstöd behövs.

Jag beklagar detta. Jag tycker inte att jag har fått något svar på frågan om vilka erbjudanden ni kommer med i stället och vilka förslag ni har. Står ni bakom att studiestartsstödet ska vara rekryterande eller inte?

Anf. 104 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Pia Nilsson! Vi kanske ser olika på hur man ska utforma ett stöd, men det ska i princip utformas efter individen. Absolut vill Moderaterna att lågutbildade ska ha möjlighet att utbilda sig. Därför vill vi ha studiemedel högre upp i åldrarna, alltså att man ska kunna utbilda sig under större delen av sitt arbetsliv. Vi tar ansvar för individen genom att införa mer individanpassade stöd än stöd som inte fungerar för en större grupp.

Anf. 105 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag vill fortsätta på samma spår som min socialdemokratiska kollega i utbildningsutskottet nyss framförde. Jag tycker helt enkelt att Moderaterna kommer undan för lätt i den här frågan.

Moderaterna pratar om arbetslinjen och om att ge alla människor lika förutsättningar för att lyckas här i livet. Det här är ett väldigt bra exempel på när Moderaterna återigen springer överklassens ärenden genom att å ena sidan sänka skatten för de välbärgade, å andra sidan ta bort ett grundläggande behov och en hjälp som vi främst kan ge till människor som befinner sig långt utanför arbetsmarknaden.

Varför anser inte Moderaterna att också människor som har befunnit sig i arbetslöshet ett tag ska få chansen att ta sig in på arbetsmarknaden? Vad finns det för slags hat gentemot dessa människor som behöver det stöd som har visat sig fungera under den korta tid som det har funnits och där söktrycket ökar? Varför vill Moderaterna inte ge det?

En annan fråga till Moderaterna är: På vilket sätt kan Moderaterna utan att skämmas släppa in ett rasistiskt parti och skraddarsy ett budgetförslag till det partiet för att kunna få igenom det i Sveriges riksdag när vi befinner oss i ett parlamentariskt läge där högerpartierna är det mindre blocket och

det rödgröna blocket är det största blocket? Vi gick ändå med på att ta fram en övergångsbudget tillsammans med alla just på grund av att vi befinner oss i en speciell situation. På vilket sätt går det ihop med era värderingar att inte bara släppa in utan också – som jag sa i mitt tidigare anförande – ge nyckeln till Sverigedemokraterna till det bygge som ni inom högern och på ytterkantsblocket har påbörjat?

Anf. 106 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Daniel Riazat ställde flera frågor. När det talas om sänkta skatter och hat mot folk känner jag absolut inte igen mig. Jag ser det som ett ekonomiskt ansvar. Har vi möjlighet ska vi kunna sänka skatter för att ge tillbaka pengar till våra invånare som det är viktigt att värna och hjälpa. Det finns alltså inte något hat mot lågutbildade, tvärtom. Det är därför som jag engagerar mig i utbildningsutskottet. Vi vill hjälpa lågutbildade på många olika sätt för att de ska kunna komma ut på arbetsmarknaden. Jag talade tidigare om lärlingsutbildning, lärande på jobbet, olika jobbmatchningar, mer hjälp i skolan för att man ska kunna klara en utbildning.

Daniel Riazat kom in på detta med att samarbeta. M och KD har en gemensam budget som har beslutats i riksdagen. Vi ser att det finns mycket stora bekymmer som vi måste göra någonting åt. Vi kan inte vänta med det. Som tidigare sagts har vi inte en övergångsriksdag, utan vi har en riksdag som måste arbeta vidare. Det måste göras många stora förändringar, och dem vill inte jag vänta på. Därför har M och KD en gemensam budget.

Anf. 107 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag önskar att jag hade kunnat tacka för svaret, men det var inget svar.

Moderaterna och även Marie-Louise Hänel Sandström har sagt när det gäller satsningar som inte ger tillräckligt mycket resultat måste man ta bort dem. Då är frågan: Varför är RUT-bidraget kvar? Varför har vi kvar vinsten i välfärden? Varför finns det en rad olika icke-fungerande åtgärder som borgerligheten har varit med om att driva fram, men som ni ändå vill behålla?

Det här blir motsägelsefullt, som Marie-Louise Hänel Sandström själv också säkert förstår. Å ena sidan tar man bort gratis bussresor för ungdomar. När man sitter vid makten under åtta års tid satsar man mindre på komvux och i princip krossar komvux. Å andra sidan vill man i dag ta bort studiestartsstödet och sedan säger man att man ändå vill ge lika förutsättningar för alla människor. Det går inte ihop.

Anf. 108 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det gäller att få saker att gå ihop. Hur hänger studiestartsstöd och RUT-bidraget ihop? Från början var det en stor anledning att RUT-bidraget skulle göra svarta jobb vita. Sedan har vi nog olika åsikter om vad som fungerar och inte fungerar.

Jag tycker fortfarande att system som inte fungerar inte ska finnas kvar. Vi ska ha system som fungerar för att vi ska kunna hjälpa dem som vi är satta att hjälpa. I det här fallet talar jag om att hjälpa invånare och studenter att komma ut i arbetslivet. Vi ska hitta så bra förutsättningar som möjligt för dessa personer. Vi ska ha en ansvarsfull ekonomisk politik för det, och det tycker jag att vi har. Sedan delar vi kanske inte den uppfattningen.

Anf. 109 JIMMY LOORD (KD):

Fru talman! Utbildning och bildning har avgörande betydelse för ett gott samhälle och för människors personliga utveckling. Utbildning ska också möta arbetsmarknadens behov av välutbildad arbetskraft.

I Sverige ska alla kunna förverkliga sina drömmar så långt det bara är möjligt. Vi vill att alla ska ha tillgång till en utbildning, och i Sverige har vi ett unikt system genom att det är avgiftsfritt att studera. Det är något att värna om och vara stolt över.

Men studietiden är också förenad med levnadsomkostnader. Sverige har även här ett unikt system att värna om och vara stolt över. Genom att minska ekonomiska hinder ska alla medborgare ha möjlighet till utbildning oavsett vilka familjeförhållanden man kommer ifrån.

Både bidragsdelen och lånedelen i studiestödet är viktiga delar för att vi ska kunna bedriva en ändamålsenlig utbildningspolitik. Alla delar av studiestödet, det vill säga studiebidrag under gymnasiestudier, bidrag till elever med funktionsnedsättning, lärlingsersättningar och studiemedel med bidragsdel och lånedel, ska bidra till att utjämna ekonomiska förutsättningar hos enskilda och mellan grupper i samhället.

Möjligheterna till fortsatta studier ska inte vara begränsade till ett visst åldersintervall i yngre år. I stället måste möjligheter finnas att påbörja helt nya studier eller att komplettera tidigare utbildning under hela livet. Det innebär att vuxenutbildningen ska vara väl utbyggd. Därigenom ökar dessutom förutsättningarna att tillgodose och möta arbetsmarknadens mångfacetterade och ofta snabbt skiftande behov av utbildad arbetskraft.

Därför vill jag även i denna debatt, fru talman, betona vikten av att yrkeshögskolan och det planerade regionala yrkesvux nu ges möjlighet att expandera. Vi måste också anpassa studiestödet efter det. Det är av stor vikt att vi fortsätter investera i utbildningar som i hög grad leder till arbete.

Låt mig också få säga något om det som har debatterats här tidigare. En av de förändringar som vi nu gör är att ta bort studiestartsstödet. Detta stöd ställer sig i raden av andra mer eller mindre misslyckade satsningar för att minska arbetslösheten med riktade ekonomiska bidrag. Mottagandet av studiestartsstödet har varit kyligt, om inte iskallt.

De avsatta pengarna, nära miljarden, beräknas räcka till stöd för närmare 20 000 personer per år. Enligt den utredning som föregick det nya programmet skulle så många som varannan av dem, ca 10 000, som återvände till skolbänken och klarade sin examen kunna få ett jobb. Första läsåret var det, som redan nämnts, bara lite drygt 10 procent – 2 600 personer – som nappade på möjligheten att slutföra sina gymnasiestudier. I år har några fler kvitterat ut stödet.

För mig blir det väldigt tydligt att pengar inte är den främsta motivationen för att börja plugga igen. En viktigare faktor för att klara av sina studier är att det finns en uppriktig studiemotivation hos den studerande, och framför allt att utbildningen leder till jobb – inte att den genererar ett högt studiebidrag det första året.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet för utgiftsområde 15.

Anf. 110 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag blir uppriktigt upprörd över Jimmy Loords och Kristdemokraternas föraktfulla inställning till människor som inte av egen kraft och motivation klarar av att ta sig in i utbildningssystemet. De gör det bara för pengarnas skull.

Kristdemokraterna visar här ett hyckleri på väldigt hög nivå. Jimmy Loord säger att alla ska ges möjlighet att studera. Alla ska ha samma villkor. I nästa andetag säger han: Jaja, men ni måste ha studiemotivation. Kom inte här och tro att ni endast ska få betalt.

Det är dock bra att svenska folket får höra och förstå vad Kristdemokraterna egentligen tycker.

Om studiestartsstödet är felriktat och därför ska tas bort, hur var det då med fas 3, Jimmy Loord? Det var väl det största misslyckandet någonsin? Det tog ni inte bort, utan det fick vi göra. I fas 3 var det inte ens tillåtet att studera för människorna var, sa man, för sköra. Så här sa den förra utbildningsministern: Det här handlar om sköra människor, och utbildning är inte rätt för dem.

Sköra människor är också bildade och begåvande människor. Även de har rätt till utbildning. Vi fick senare till en ändring. Naturligtvis ska även de få utbilda sig.

Och hur var det med YA-jobben? Dem har vi inte tagit bort. Men de blev en Reinfeldtflopp.

Det tar tid för alla insatser innan de ger fullt utslag. Vilka förslag tänker Jimmy Loord lägga fram för att människor utanför det traditionella hägnet kommer in?

Anf. 111 JIMMY LOORD (KD) replik:

Fru talman! Tack, Pia Nilsson, för dina något aggressiva frågor! Jag kan bara konstatera att vi har olika syn på vad som ger effekt och vad som är viktigt.

Som jag nämnde i mitt anförande sällar sig studiestartsstödet till raden av andra mer eller mindre misslyckade satsningar för att minska arbetslösheten. Det verkar som om Pia Nilsson har en förkärlek för att behålla sådana insatser. Jag tycker dock att vi har ett ekonomiskt ansvar att se till att de pengar och resurser som vi lägger på utbildningar som förhoppningsvis ska leda till arbete är effektiva. Det måste ge resultat.

Tyvärr har vi sett alldeles för många projekt, arbeten och insatser som gör att individer fastnar i arbetsmarknadsåtgärder. Det vill jag inte bidra till.

Anf. 112 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Tillsammans med Moderaterna skriver ni att ni tänker finansiera andra prioriterade satsningar för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Skulle Jimmy Loord från Kristdemokraterna vilja redogöra för vilka de insatserna är? Jag har sökt med ljus och lykta men hittar dem inte.

Handlar det om att ta bort subventionen för extratjänster? Handlar det om att ta bort moderna beredskapsjobb? Vad handlar det om? Jag hittar inte en enda rad om alternativa studievägar. För det är väl ändå sådana man måste införa om man står bakom målet att studiestödet ska vara rekryterande.

Här kommer återigen det där föraktet fram. Vem som helst – kreti och pleti – ska inte studera utan bara de med akademisk studiemotivation, vilket ni till och med skriver i er kommittémotion. Jag häpnar.

(Applåder)

Anf. 113 JIMMY LOORD (KD) replik:

Fru talman! Pia Nilsson talar om förakt. Ingenting kan vara mer felaktigt.

Utgångspunkten för både utbildningsinsatser och arbetsmarknadsinsatser måste vara att de är individen till gagn. Man måste ställa sig på individens sida och se till att studier och arbetsmarknadsinsatser leder till riktiga arbeten. Med en sådan ingångspunkt och ett sådant perspektiv lägger vi fram vår budgetreservation.

Det finns ingen anledning att ha kvar insatser som inte ger resultat. Det handlar inte om förakt, utan det är att ställa sig på individens sida och ibland den svaga individens sida.

Vi vill se lärlingsutbildningar, instegsjobb och en satsning på yrkes-högskolan, vilket jag nämnde tidigare. Det handlar också om regionala yrkesvux. Vi har flera satsningar här, Pia Nilsson.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 13.)

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

§ 11 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU1
Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering
(prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 114 ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! De debatter som förs här i kammaren dessa dagar sker i en väldigt annorlunda politisk situation. Det har aldrig hänt förut att en ny regering fortfarande inte tillträtt hundra dagar efter ett val. Det har inte heller hänt tidigare att en riksdagsmajoritet röstat bort en sittande statsminister utan att ha en färdig plan för vad som ska hända sedan. Och det är första gången som Sveriges riksdag tar ställning till en övergångsbudget.

Att det inte har hänt förut betyder dock inte att det inte kan hända igen. Hur vi agerar i den aktuella situationen kan mycket väl skapa praxis för framtiden. Det har varit vägledande för hur vi socialdemokrater har valt att hantera den här processen såväl i Regeringskansliet som här i riksdagen.

När statsministern röstades bort fick vi en övergångsregering som administrerar i enlighet med regeringsformens bestämmelser. Den kan inte ta politiska initiativ. Den kan inte avgå, och den kan inte utlysa nyval.

Däremot måste den lägga fram en budget för riksdagen inom en fastslagen tidsram. Därför förhandlades det, mellan de flesta av riksdagens partier, fram principer för hur en övergångsbudget skulle se ut, vad den borde innehålla och vad den inte borde innehålla. Den budgetproposition som sedan lades fram följde de överenskomna principerna och var alltså inte en partipolitisk produkt utan ett dokument som skulle ge en kommande regering de allra bästa förutsättningarna för att lägga fram en ändringsbudget med en tydlig politisk inriktning.

Vår uppfattning är att det borde ligga i allas intresse att sätta en praxis som innebär att en övergångsbudget accepteras av riksdagen och att en tillträdande regering därmed får det avgörande inflytandet över statsbudgeten. Därför är det beklagligt att andra partier valde att väcka egna budgetmotioner och dessutom sedan rösta igenom dem här i kammaren, i detta mycket ovanliga läge. Det är självklart helt sant att reformer behövs, men karaktären på en partimotion gör att detta inte är den bästa formen för att driva fram ny politik, vilket de senaste veckorna med all önskvärd tydlighet har visat.

Den förvirrade process vi nu fått bevittna lever knappast upp till epitet som ansvarsfull eller sansad. Jag hoppas verkligen att den inte kommer att upphöjas till praxis. Såväl medborgare som myndigheter har rätt att förvänta sig mer än så här av riksdagens partier.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis säga några ord om utgiftsområde 13. I valrörelsen lanserade Moderaterna en ny slogan: lika för alla. Nu, tre månader efter valet, väljer samma parti att i arbetsmarknadsutskottet och i flera andra utskott kraftigt skära ned på sådant som syftar just till att göra förutsättningarna mer lika för alla.

Delegationen mot segregation och de särskilda pengarna till kommunerna för det ändamålet ger förutsättningar för att bedriva ett samlat och långsiktigt arbete för att motverka ett av vår tids största samhällsproblem, nämligen segregationen. Genom tidiga insatser för unga, trygghetsarbete i stadsdelar, samarbete för att få fler i arbete och mycket annat kan utvecklingen vändas. Det är beklagligt att Moderaterna prioriterar skattesänkningar framför åtgärder mot segregation.

Jämställdhetsarbetet i Sverige behöver stärkas. Förra året startade äntligen en ny myndighet för att säkerställa att så sker. Myndigheten ska självklart inte ta över allt jämställdhetsarbete från alla andra aktörer – tvärtom. Ett av de viktigaste uppdrag som myndigheten fick var att se till att andra gör det de ska, att stödja och att driva på. Att lägga ned Jämställdhetsmyndigheten utan att ens antyda var arbetet mot människohandel eller mäns våld mot kvinnor eller det arbete som sker för att stödja myndigheternas jämställdhetsarbete ska göras i stället är inte bara ekonomiskt oansvarigt. Det visar på ett djupt ointresse för jämställdhetsarbetet och dessutom en bristande respekt för den kompetens som har samlats i myndigheten.

Vi socialdemokrater har valt att inte lägga fram vår politik på detta område i form av en motion, eftersom vi anser att övergångsbudgeten borde ha röstats igenom. I ett senare skede kommer vi självklart att återkomma – förhoppningsvis i form av en budgetproposition, i annat fall i

form av en partimotion – och redogöra för våra politiska visioner och förslag för jämställdhet och nyanländas etablering.

Då vi inte står bakom det rambeslut som är taget avstår vi från att delta i beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet och hänvisar till det särskilda yttrandet från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i utskottet.

Däremot kommer vi socialdemokrater att arbeta vidare för att det djupt olyckliga beslutet om nedläggning av Jämställdhetsmyndigheten ska ändras.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen Falk (MP).

Anf. 115 HENRIK VINGE (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Fru talman! Att genomföra den enorma asyl- och anhöriginvandringen till Sverige och parallellt med det bygga upp ett stort integrationspolitiskt komplex för att på olika sätt försöka minska de problem som uppstått på grund av den stora invandringen har varit 2000-talets stora politiska projekt i Sverige. Och det har fungerat oerhört dåligt.

Den totala kostnaden för allt detta vågar man knappt spekulera om, men bara på det utgiftsområde som vi diskuterar i dag har kostnaden sedan år 2000 varit mer än 150 miljarder.

Det motsvarar mycket vårdpersonal, fru talman. Det är många sjuksköterskor som skulle kunna hjälpa till att minska vårdköerna. 150 miljarder skulle kunna göra stor skillnad för de allra fattigaste pensionärerna, eller varför inte för de handikappade barn som den förra regeringen drog in assistansen för. Det är mycket pengar, som vanliga hårt arbetande skattebetalare har betalat in.

Resultatet av detta känner vi till. Vi vet vad vi har fått för dessa pengar. Vi har fått otrygghet. Vi har fått en otrygghet i Sverige som är större än den någonsin har varit i modern tid. De senaste sju åtta åren har vi haft mer än 1 000 skottlossningar. Vi har haft 116 stycken granatattacker. Antalet så kallade utanförskapsområden fortsätter att växa, och i dag bor där över en halv miljon människor. Om man skulle slå ihop alla dessa utanförskapsområden och göra dem till ett område skulle det bli lika stort som Sveriges näst största stad.

Fru talman! På grund av de gamla partiernas invandrings- och integrationspolitik har Sverige blivit ett splittrat land. Det har blivit ett land av segregation, misstro, brottslighet och våld. Det är ingen liten prestation. Man måste ändå medge att det har varit en effektiv politik. Jag minns en tid, för inte alltför länge sedan, när Sverige var ett föredöme i världen.

Man har förändrat landet i grunden, från att ha varit ett av världens tryggaste länder med en stark gemenskap till att bli ett avskräckande exempel för omvärlden. I en rapport från EU-kommissionen som kom rätt nyligen pekades Sverige ut som ett av Europas farligaste länder när det gäller brottslighet och våld.

Fru talman! Invandrings- och integrationspolitiken är det största politiska fiasko som Sverige har upplevt sedan Vasaskeppet sjönk här utanför för snart 400 år sedan.

Som om det inte vore nog att de gamla partierna har ansvaret för detta, fru talman, kommer samma gamla partier hit i dag igen och argumenterar för att vi ska fortsätta med det här. Man vill fortsätta med samma gamla politik. De gamla partierna tycker att vi ska fortsätta att ha Europas största asyl- och anhöriginvandring. Vi ska fortsätta att lägga miljardbelopp på ännu större och mer omfattande integrationsprojekt.

Fru talman! Ibland påstås det att Albert Einstein ska ha sagt att vaninne är att göra samma sak om och om igen och förvänta sig ett nytt resultat. Ibland får jag känslan av att jag kanske förstår vad han menade.

Ett annat klassiskt citat som kommer till mig när jag funderar på detta är någonting som den gamle socialdemokraten Gustav Möller sa. Han sa nämligen att varje försnillad skattekrona är en stöld från folket. Jag undrar om inte Möller skulle anse att pengarna som går till dessa integrationsprojekt är just försnillade skattekronor. Jag undrar vad han i så fall skulle kalla dem som ansvarar för den stölden.

Fru talman! Genom att minska invandringen till Sverige skulle Sverigedemokraterna kunna spara inte mindre än 7 miljarder på bara detta utgiftsområde under nästa år. Läger man till övriga utgiftsområden som berörs av invandringen skulle vi kunna spara åtskilliga fler miljarder. Det är pengar som vi skulle använda för att hjälpa fler människor att komma in i arbete. Det är pengar som vi skulle använda för att stärka trygghet och gemenskap i vårt land. Vi skulle se till att vi får fler poliser på gator och torg och fler vårdanställda, som kan minska vårdköerna. Vi skulle sänka skatten för småföretagarna och för dem som har det allra sämst. Vi skulle kanske inte minst stärka den ekonomiska situationen för Sveriges fattigaste pensionärer. Bland annat detta skulle vi göra.

Genom att minska invandringen och genom att ställa krav på att den som har kommit till Sverige ska anpassa sig till det svenska samhället kommer vi att minska de problem som de gamla partiernas invandrings- och integrationspolitik har ställt till med. Det är ett sätt för oss att påbörja arbetet med att återuppbygga Sverige till att bli ett sammanhållet land igen.

För att fler människor ska komma i arbete skulle vi vilja införa riktiga lärlingsanställningar. Det här är någonting som har fungerat bra historiskt. Men det är också någonting som har fungerat bra i modern tid, inte minst i Tyskland, och vi tror att det skulle kunna underlätta för nyanlända, ungdomar och även människor som är långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag skulle också vilja nämna någonting om alla de barn som växer upp i de utanförskapsområden som de gamla partierna har skapat. Det är nämligen så att de barn som föds och växer upp där tyvärr har väsentligt sämre chanser statistiskt sett att lyckas med det som de vill lyckas med i livet. De löper även betydligt större risk att hamna i kriminalitet, arbetslöshet, missbruk och andra typer av utanförskap.

Fru talman! De här barnen har inte valt var de ska födas. De är inte ansvariga för samhällsutvecklingen eller för de problem som vi pratar om här i dag. För att vi på lång sikt ska kunna bryta utanförskap och ställa saker och ting till rätta kommer vi att behöva satsa mer på de här barnen.

Därför är vi nu glada att kunna se att vårt förslag om obligatoriska förskolor i vissa av dessa områden får ett visst genomslag. Vi kommer att kunna se det de närmaste åren.

Detta är viktigt, eftersom många av de här barnen växer upp i en miljö där man har ganska lite kontakt med det svenska samhället. Många gånger kan det vara så att föräldrar, grannar och släktingar inte talar språket särskilt väl. I många fall har i stort sett varenda klasskamrat, och kanske även personalen på skola och fritidshem, utländsk bakgrund.

När dessa barn ska ut i vuxenlivet och kanske ska söka ett arbete eller en utbildning riskerar det svenska majoritetssamhället att framstå som obekant för dem. Det kan uppstå kulturkrockar och missförstånd som leder till olika typer av bakslag, vilket kan leda till frustration och hopplöshet och i förlängningen till en känsla av att vara annorlunda och inte passa in.

Förhoppningen är att den obligatoriska förskolan ska underlätta lite grann genom att fungera som ett fönster in i det svenska samhället. Fokus ska vara på språkinläring så att när det här barnet sedan växer upp och ska ut i samhället ska förhoppningsvis varken det svenska språket eller den svenska kulturen längre framstå som någonting främmande utan tvärtom som någonting som känns bekant från barndomen. Förhoppningen är att detta ska kunna minska friktionen och de problem som kan uppstå och i stället göra det lite enklare för de barn som växer upp i utanförskapsområden att bli en del av det svenska samhället.

Vi tror också att det här är någonting som genom att visa på ett alternativ skulle kunna hjälpa inte minst flickorna som växer upp i sammanhang där till exempel hederskultur råder. Det kan stärka dem och göra dem mer benägna och bekväma med att bli en del av det svenska samhället och kanske söka hjälp i den mån det behövs.

Fru talman! Att lyckas vända den utveckling som de gamla partierna har ställt till med på invandrings- och integrationsområdet och återskapa trygghet, sammanhållning och gemenskap i vårt Sverige är den stora utmaningen för min generations politiker. Det är ingen liten uppgift. Jag kan inte lova att det blir en enkel resa, och jag kan inte lova att det kommer att gå fort. Men en sak känner jag mig faktiskt ganska säker på, inte minst när jag ser ut över den här församlingen och tänker på vad den har ställt till med, och det är att vi kommer att lyckas betydligt bättre än vad ni har gjort.

Anf. 116 GULAN AVCI (L) replik:

Fru talman! När det kommer till Sverigedemokraterna och deras syn på integration tycker jag att det blir väldigt märkligt när Henrik Vinge står i talarstolen och talar om anpassning till det svenska samhället. De som kommer hit måste anamma den svenska kulturen, lära sig svenska och stå för sin egen försörjning, säger han.

Jag håller med om det, men det som jag inte förstår är att ni både vill ha kakan och äta upp den. Man kan inte kräva allt detta av dem som kommer till Sverige utan att som politiker vara beredd, om man nu vill ta ansvar för integrationen, att också vidta de åtgärder som krävs för varje individs möjlighet att kunna etablera sig i det svenska samhället och på arbetsmarknaden.

Er politik innebär otroligt stora neddragningar både på etableringssidan och på de medel och resurser som kommuner som tar emot väldigt många nyanlända behöver. Ni kommer med era förslag och hur ni vill fördela anslagen inte att klara den etablering som Henrik Vinge vill åstadkomma, samtidigt som han vill dra in alla de här stödinsatserna.

Min fråga är: Hur ska de som kommer hit kunna anpassa sig till allt det som Henrik Vinge och Sverigedemokraterna vill att man ska göra när ni inte är beredda att ta ansvar politiskt och ekonomiskt och fördela resurserna därefter?

Anf. 117 HENRIK VINGE (SD) replik:

Fru talman! Tack för bra frågor, Gulan Avci! Det man först och främst kan konstatera är att de stora besparingar som vi gör sker för att invandringen minskar med vår politik. Det kommer helt enkelt hit färre människor, och då blir kostnaderna lägre av det skälet.

Sedan har vi valt att på olika sätt försöka effektivisera och satsa resurserna på de åtgärder som fungerar och inte bara på det som låter bra i form av olika typer av symbol- och signalpolitik på det integrationspolitiska området.

Det som faktiskt fungerar är naturligtvis språkinlärning, och där satsar vi också extra pengar. Det är inte just på utgiftsområde 13, men på utbildningsområdet och även på kulturområdet. Där tittar vi på till exempel utökad samhällskunskapsundervisning för den som kommit till Sverige så att man på olika sätt kan få en introduktion och ett sätt att förstå och lära sig språket och hur det svenska samhället fungerar. Där satsar vi mer än vad regeringen gör.

Andra saker som är viktiga är till exempel att komma i arbete. Där tittar vi som jag nämnde på lärlingsanställningar, som är ett sätt att sänka trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden. Det kommer inte bara att underlätta för nyanlända utan också för svenska ungdomar och långtidsarbetslösa.

Det som går som en röd tråd genom vårt sätt att se på det är att vi inte ska ha särlösningar där man på olika sätt försöker singla ut någonting som ska gälla för invandrare och någonting annat som ska gälla för svenskar. Det är bättre att vi försöker hitta lösningar som är generella och blir bättre för alla. Lärlingsanställningar är till exempel en sådan lösning.

Vi har alltså ett stort antal sådana satsningar som faktiskt fungerar. Men som sagt, den stora skillnaden är också att vi inte vill satsa pengar på sådant som låter bra men som inte får någon effekt. Det är kanske den stora skillnaden mellan Sverigedemokraterna och övriga partier på det här området.

Anf. 118 GULAN AVCI (L) replik:

Fru talman! När man är nyanländ i Sverige kan man inte förväntas ta ansvar för sin egen etablering och integration. Det måste till specifikt riktade resurser för just den här gruppen.

Jag håller med om att man självklart inte får missa alla de andra grupperna, exempelvis unga personer med låg utbildning, personer med funktionsnedsättning och de som generellt står långt från arbetsmarknaden. För dem måste vi också vidta åtgärder så att de kan komma in på arbetsmarknaden. Men det var inte det som var min fråga.

Jag tycker att det ofta är väldigt svart eller vitt från Sverigedemokraternas sida när man pratar om integrationsmisslyckandena. Jag håller med om att de etablerade partierna inte har lyckats. Vi har ett enormt utanförskap som slår väldigt hårt inte minst mot kvinnors frihet och rätt att leva ett liv som alla andra. Men kan Henrik Vinge i alla fall erkänna att det finns tiotusentals företag i Sverige som drivs av invandrare och att över 700 000 människor varje dag går till jobbet som du och jag och är med och bidrar till det svenska samhället?

Anf. 119 HENRIK VINGE (SD) replik:

Fru talman! Jag är den första att erkänna att det finns mängder av människor som har kommit hit till Sverige och som bidrar på arbetsmarknaden och på en massa andra sätt.

I dag målas det ibland upp som om klyftan i Sverige går mellan svenskar och invandrare i allmänhet, att klyftorna skulle bero på människors bakgrund. Vår målsättning är ju att det inte ska vara så. Vår målsättning är att det inte i första hand ska handla om var man är född, vad man har för bakgrund eller hur man ser ut. Klyftan i Sverige bör inte gå mellan vem som är född här och inte utan mellan den som är konstruktiv och vill bidra till ett bättre Sverige och den som är destruktiv och förstör. Klyftan ska gå mellan dem som bygger bilarna och dem som bränner bilarna.

Då tycker jag att man visst kan ställa krav. Man kan ställa krav på att den som kommer hit tar ett personligt ansvar för att anpassa sig till det svenska samhället och för att följa de lagar och regler som gäller här. Det tycker jag definitivt att man kan göra. Vi ska hjälpa till med språkundervisning, samhällskunskap och så vidare, men det yttersta ansvaret ligger faktiskt alltid på individen.

Anf. 120 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill uppmärksamma ledamöterna på att det är fri replikrätt endast i första omgången. Serkan Köse och Hanif Bali som har begärt replik har inte möjlighet till replik nu.

Anf. 121 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Henrik Vinge.

Min första fråga: När ni generöst delar ut alla dessa miljarder, dessa inte bara tiotals utan hundratals miljarder som ni ska spara in, hur kommer det sig att ni på det här utgiftsområdet och på det som vi kommer att debattera i morgon har en sådan notorisk oförmåga att hålla reda på pengarna? När man tittar i era fotnoter och RUT-uppdrag upptäcker man att det inte alls framgår vart de tar vägen, de personer som ni tar bort från åtgärderna som ni vill spara in på. Till skillnad från alla andra partier anser ni att de kan försvinna ut i tomma intet. Gång på gång saknas det många miljarder i era budgetar.

Min andra fråga har att göra med den retoriska finten som kommer här. Först utmålar ni invandring som modern till alla kostnader och alla problem. Ni säger i praktiken att de som kommer från krig och förföljelse, dem vill ni skicka hem. Ni vill skilja barn från deras föräldrar och föräldrar från deras barn. Sedan – lite generöst – kommer ni med medkänsla i form av integrationsförskola och lärlingsanställning, allt det vi har kommit med, och kallar det plötsligt er idé. Hur ska ni ha det egentligen? Är de som

kommer hit våra framtida sjuksköterskor, våra framtida företagare? Eller framtida – det är faktiskt hundratusentals, inte tiotusentals, som har startat företag i Sverige och anställt personer.

Vill du, Henrik Vinge, att integrationen ska lyckas? Ursäkta mig, frågan är: *Tror* du att integrationen ska lyckas, eller tror du innerst inne inte det? Hur är det – kan integrationen lyckas, eller kan den inte det? Hur ska du ha det?

Anf. 122 HENRIK VINGE (SD) replik:

Fru talman! Jag tror att man kan konstatera att så länge Centerpartiet och övriga gamla partier har stort inflytande över integrationspolitiken kommer den inte att lyckas. Den slutsatsen tror jag att man kan dra eftersom ni har haft det inflytandet under ett antal decennier. Man har bedrivit den här typen av integrationspolitik. Man har provat varenda åtgärd inifrån och ut flera gånger om, men man lyckas inte. Det blir bara värre. Segregationen ökar, kriminaliteten ökar, rekryteringen till gäng ökar – alla typer av problem som uppstår på grund av segregation, utanförskap och klyftor ökar i Sverige. Skulle man slå ihop alla dagens utanförskapsområden skulle det bli Sveriges största stad. Det här har Centerpartiet ett ansvar i, så jag har inte förtroende för er integrationspolitik. Absolut inte.

Jag tror att om vi ska lyckas återskapa gemenskap och trygghet i Sverige kommer vi att behöva en ny giv när det gäller detta, en som går ut på att ställa krav. Det måste vi våga göra. Vi måste våga ställa krav att den som kommer hit ska anpassa sig till det svenska samhället, lära sig svenska och på olika sätt försöka bli en konstruktiv del av Sverige. De kraven har man historiskt sett varit alldeles för dålig på att ställa.

Vi måste också utföra de åtgärder som är effektiva. Vi måste sluta med symbolåtgärder och att odsla pengar på saker som kanske låter bra men inte ger någon effekt. Vi måste titta på det som faktiskt fungerar. Om man skulle titta på sådana åtgärder, det vill säga om Sverigedemokraterna skulle få större inflytande över det här, kanske vi skulle lyckas bättre. Det tror jag.

Jag tror också att vi måste våga prata om att kultur spelar en roll. Att man blir en del av det svenska samhället, inte bara genom arbete eller annat utan genom att på olika sätt anamma vårt sätt att leva här, är viktigt i sig. Framför allt är det viktigt att man låter sina barn göra det om de föds och växer upp här så att man inte bidrar till de parallella samhällen och strukturer där människor växer upp och känner främlingskap inför det svenska majoritetssamhället. Det är någonting som vi måste våga prata om. Vi är tyvärr fortfarande ganska ensamma om att våga prata om den kulturella aspekten av integration.

Anf. 123 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag noterar att Henrik Vinge inte alls svarade på frågorna.

Att du som sverigedemokrat inte har förtroende för vår migrationspolitik förvånar mig inte, Henrik Vinge. Det har jag inga som helst illusioner om. För övrigt bär vi inte ansvaret för den misslyckade arbetsmarknadspolitiken eller den misslyckade rättspolitik. Vi har verkligen föreslagit reformer på de områdena, och det ska jag återkomma till sedan.

Det avgörande här är att du inte har svarat på någon av mina två frågor. Var är alla tiotals miljarder? Ni bara trollar bort människor i era beräkningar. Du har heller inte svarat rakt och klart på den andra frågan. Tror du, Henrik Vinge, att migrationen kan lyckas om vi gör som i Kanada, Tyskland och Danmark – länder som har lyckats göra rätt saker? Eller tror du inte det?

Klistra inte på mig alla misslyckanden! Det är saker som vi vill ändra på. Men svara själv på frågan! Tror du att integrationen kan lyckas över huvud taget?

Anf. 124 HENRIK VINGE (SD) replik:

Fru talman! Jag får kanske uppmuntra Martin Ådahl att lyssna lite bättre. Mitt svar på frågan är att jag inte tror att vi kan lyckas om vi fortsätter i samma gamla hjulspår som förut, för det har bevisligen inte fungerat under ett antal decennier.

Centerpartiet försöker nu låta påskina att man inte skulle ha ett ansvar i detta. Ni satt i regering i åtta år medan antalet utanförskapsområden bara ökade, och det ni vill göra nu är att ändra någon liten siffra i marginalen.

Det man behöver göra om man vill komma till rätta med det här är att fullständigt ändra kurs. Vi måste fullständigt ändra kurs. Vi måste minska asyl- och anhöriginvandringen till Sverige, och vi behöver börja ställa krav på ett helt annat sätt på dem som kommer hit. Dit är inte Centerpartiet berett att gå. Skulle vi gå i en mer sverigedemokratisk riktning tror jag att det finns en chans att vända utvecklingen. Det är svaret på frågan. Men med er politik är jag övertygad om att det inte går.

Jag vill bara nämna någonting om det här med budgeten, som Ådahl talar om. Det är naturligtvis inte sant. Jag förstår inte riktigt vad jag ska svara på det. Det är påhittat av Martin Ådahl. Jag kan inte svara mer än så.

Anf. 125 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill för kammarens skull uppmärksamma att vi alla använder inte du-form utan för- och efternamn i våra anföranden eller replikskiften.

Anf. 126 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! Innan jag talar lite om integration ska jag säga att vi har ett annat stort ämne i denna debatt: jämställdhet. Det kommer min partikollega Annika Qarllsson att tala om senare. Detta om ni undrar varför det inte kommer upp här i inledningen. Integration kommer även min kollega Alireza Akhondi att tala om.

Själv tänkte jag börja i verkligheten med en helt sann historia.

Hösten 2015 kom Bashar Mustafa från inbördeskrigets Irak till Mora, närmare bestämt till Gesunda, där det finns ett asylboende. Han var en ung man bland många andra som kom till Sverige den hösten. Men Bashars öde tog en annorlunda vändning. Bolaget Morakniv bjöd honom på en hockeymatch – vilket jag som leksing kan beklaga, men ändå. Bashar och hans vän Hayder Alhasan fick chansen att gå på en hockeymatch, och sedan erbjöd Morakniv praktik på företaget. De jobbade hårt. De frågade mycket, och de fick lära sig mycket. Efter en månad kom Bashar till sin praktikchef med en exportplan.

Så här berättar Bashar i en intervju: ”Jag kommer från Irak och har rest i många grannländer där, men hade aldrig sett en Morakniv. Jag undrade varför. Så jag började läsa på om företaget, och gå igenom Moraknivs affär, på arabiska. Jag upptäckte att där fanns en stor publik som visst känner till Morakniv, men som inte vet var de ska köpa knivarna.”

Bashar började ringa samtal på arabiska – han fick ju inte resa, då han inte hade uppehållstillstånd. På bara nio månader hade han femdubblat exporten till Mellanöstern och Nordafrika. I dag har den ökat med 1 300 procent, från bara en halv miljon till över 7 miljoner. Bashar har fått jobb. Hayder och hans kompis har fått jobb. Många fler på Morakniv har fått jobb. Lärlingsanställning, hårt jobb, svenska på jobbet, bra företagsklimat, framgång.

Nu undrar väl många om det här verkligen är möjligt. Än en gång: Är det möjligt att lyckas med integrationen? Av dem som lyssnar på mig nu tror jag att en del tänker att det här är en fin historia, men att det är ett undantag att nyanlända får jobb i växande småföretag. Integrationen kan ju inte lyckas.

Så är det. SD har tyvärr rätt i någon mening. Integrationen i Sverige lider av de låga förväntningarnas tyranni. I stället för att möta människor med förväntningar om att jobba hårt, göra rätt för sig, plugga sena kvällar och tidiga morgnar och kämpa i sitt anletes svett har staten ofta mött dem som kämpat för att komma hit med väntan, sysslolöshet, undermålig svenskundervisning och till slut åtgärder, med en suck och en klapp på axeln. Flyktbarnen, som av ödet placerats sida vid sida med klasskamrater vars ovanliga språk de inte känner, har ofta mötts av planlöshet och uppgivenhet. Alla de som ville kämpa fick inte kämpa.

Nu ska det sägas att statens brister runt om i vårt land ofta har kompensats av fantastiska individer: fotbollstränare, lärare som läxläst sent på kvällarna, familjer som delat ut liggunderlag till barn som inte haft några på utflykten – alla dem som vi kallar eldsjälarna och som vi politiker kallar för civilsamhället. De måste få mer pengar eftersom varenda krona till dem ger så mycket mer än vad byråkratin ger. Men de kan inte ensamma laga det som har brustit i vår integration och vårt mottagande.

Vi i Centerpartiet vill ha en ny start för integrationen i Sverige. Och det kan inte göras med en budget som antas av riksdagen utan att vi ens har en regering. Därför kommer vi inte att delta i beslutet; vår budgetmotion har fallit. Detta kan bara göras långsiktigt, kraftfullt och på riktigt.

Men tillbaka till Bashar och den chans han fick. Vi måste fixa till mottagandet. Från första dagen behöver vi intensiv språkundervisning, samhällsorientering och yrkespraktik – inte ett år av väntan och sedan år av etablering. Det behövs ett intensivt integrationsår som börjar direkt när du anländer, med höga förväntningar, höga krav och långa timmar. Du gör din plikt, och sedan får du chansen till ett jobb och kan bli en del av Sverige.

Men ska vi komma åt roten till problemen måste vi också komma åt strukturerna. Många undrar kanske varför Centerpartiet under denna kons-tiga höst tjatat så mycket om strukturreformer. Det är därför att detta är kärnan i alltihop. Det rör sig om de systemfel som drabbat oss alla i årtionden och placerat framför allt dem som är svagast längst bak i jobbkön och bostadskön. Det handlar om en arbetsmarknad som knuffat ut de allra

svagaste från det första jobbet och stoppat småföretagen från att anställa dem.

I dag, när vi har passerat krönet på högkonjunkturen, är tre fjärdedelar av alla arbetslösa, 259 000 personer, i utsatt läge. Hälften av alla arbetslösa, 197 000 personer, är i dag utlandsfödda. Många barn ser inte sina föräldrar gå till jobbet på morgonen. Vi kallar det en framgång och en succé när hälften av dem som har kommit hit får jobb efter tre år, oftast i statliga åtgärder.

Vi måste höja förväntningarna! Vi måste minska skattebördan så att småföretagarna får en chans att anställa just dem som är mest utsatta. Vi måste återskapa de där första jobben, dem som Tyskland, Danmark och Nederländerna har, där man börjar på lite lägre lön. Kalla det för inträdesjobb, lärlingsjobb eller enkla jobb – även om de aldrig är riktigt enkla annat än på papperet. Men folk får en chans.

Vi måste göra den fria arbetsmarknaden mer flexibel så att vi vågar byta jobb oftare och fler får chansen att komma in. Vi måste i grunden göra om Arbetsförmedlingen, som slösar tiotals miljarder som de mest utsatta bäst behöver, och inte belöna slöseri. I stället måste vi belöna de fristående, privata eller ideella aktörer som får resultat.

Vi kan inte fortsätta att skicka nyanlända till sfi, där inte ens hälften lär sig svenska. Även där måste vi betala efter resultat och kvalitet. Lär sig ingen svenska på kursen ska den som håller i undervisningen inte få mer pengar. Men den som lyckas flytta fram dem som går kursen i språk och utveckling ska belönas och kunna expandera.

Alla akademiker som kommit till Sverige behöver snabbt kunna komplettera sina betyg och fylla de otaliga hålen i näringslivet och i välfärden, som skriker efter ingenjörer, läkare och sjuksköterskor – apropå vad vi behöver i Sverige framöver.

Slutligen måste vi ge hopp tillbaka till de kvarter och förorter som i dag aldrig tillåts lyfta utan fastnar i otrygghet, med små och stora brott i vardagen, undermåliga skolor och själlös stadsplanering, där många människor fastnar i ett andra klassens samhälle och många kämpar för ett bättre liv men aldrig får chansen. Vi måste ta över och vända skolor, bryta hyreslängornas monotoni och se till att polisen är närvarande hela tiden och upprätthåller den ordning som krävs tills gängen ger vika. Vi måste vända dessa områden och ta bort dem från polisens lista, som Centerpartiet har gjort i Falkenberg med det första område som lämnade polisens lista. Vi måste kort och gott visa att det går, att det är möjligt. Vi måste ge hoppet tillbaka.

Den, fru talman, som tror på ett öppet, internationalistiskt, humanistiskt, dynamiskt Sverige och på liberala värden om människans frihet och inte ryggar tillbaka inför den aggressiva nationalism och den främlingsfientlighet som växer i vårt samhälle utan, kort sagt, tror på allt det som gjort Sverige stort, rikt och framgångsrikt, måste också kunna visa hur integrationen kan lyckas och att integrationen kan lyckas och ge människor drömmen tillbaka, som Bashar Mustafa fick på Morakniv.

Lyckas vi med detta kommer vi inte att bli kvitt främlingsfientligheten, men vi kommer att höja förväntningarna. Och det, fru talman, är möjligt. (Applåder)

Anf. 127 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Detta var första gången som en övergångsregering lämnade en budgetproposition till riksdagen. I regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagen finns bestämmelser om budgetpropositionen och dess innehåll. Någon särskild reglering av hur en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering ska utformas finns dock inte.

I en promemoria från Statsrådsberedningen hade vissa riktlinjer utfärdats för det praktiska arbetet i Regeringskansliet under en övergångsregeringsperiod. Konstitutionsutskottet har vid granskningar av en övergångsregerings befogenheter hänvisat till dessa riktlinjer. Enligt riktlinjerna bör en övergångsregering endast avgöra löpande eller brådskande ärenden. Vidare anges att en övergångsregering inte bör lägga fram propositioner som är politiskt kontroversiella eller har en tydlig partipolitisk inriktning.

När det särskilt gäller en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering anges att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning. Av regeringsformen följer vidare att den senaste beslutade budgeten ska fortsätta att gälla för det fall riksdagen inte har beslutat om en ny budget. Vid framtagandet av denna proposition har regeringen därför bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt i budgeten för 2018, i väntan på att en ny regering tillträder och kan lämna de förslag till ändringar som följer av dess politiska inriktning.

Med beaktande av detta har särskilda principer tagits fram för utformningen av denna proposition. Principerna har tagits fram efter kontakter med företrädare för regeringspartierna och Vänsterpartiet samt Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna. Alla tycktes vara överens.

Fru talman! Jag kan inte vara den enda som har vänner, väljare och grannar som undrar vad som händer i de här berömda korridorerna. Vad svarar man? Vad svarar ni? Att inget av detta har hänt tidigare och att vi faktiskt inte vet vad som händer nästa gång eller nästa dag? Att det rimliga vore att bilda en regering först och sedan driva sin ekonomiska politik och lägga fram en budget?

Men, fru talman, Moderaterna och Kristdemokraterna hade andra idéer. De ville, tillsammans med Sverigedemokraterna, visade det sig, skapa lite kaos. Vi ser en helig treenighet ta form – en treenighet av stockkonservativ form, som tycker att det där med jämställdhet nog har gått lite för långt.

Det är givetvis helt i sin demokratiska ordning att driva igenom den mörkblåaste budget vi har skådat på länge, men är det anständigt? Är det genomtänkt? Ja, till skillnad från vad många andra säger tror jag faktiskt att det är väldigt genomtänkt. Jag tror att planen är att driva en bakåtsträvande politik och göra en verklig ideologisk tvärsving långt ut till höger.

Det är ett högt spel, men med Liberalerna och Centern i ledband ser vi nu en resa tillbaka i tiden, till värderingar och förslag som vi trodde att vi hade lämnat bakom oss. Det är väldigt tydligt vilken typ av reformer och vilken politik vi har att vänta oss när de högerkonservativa får bestämma och anpassar sig till och normaliserar de högerextrema. Det går oroväckande enkelt också.

Prot. 2018/19:33

19 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Fru talman! Över 27 000 personer har skrivit under namnlistor i protest mot att Jämställdhetsmyndigheten läggs ned.

Beslutet från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna om att lägga ned Jämställdhetsmyndigheten är en katastrof för Sveriges hela jämställdhetspolitik och det samlade arbetet mot mäns våld. Det är Jämställdhetsmyndigheten som ansvarar för regeringens tioåriga nationella strategi för att få stopp på mäns många olika former av våld mot kvinnor och barn. Med Jämställdhetsmyndigheten har vi fått en förvaltningsmyndighet med uppdrag att följa upp och analysera utvecklingen och att arbeta med genomförande och samordning med olika aktörer.

Det är orimligt och oansvarigt att lägga ned sin förvaltningsmyndighet för jämställdhetspolitiken utan att ha en plan för hur och var arbetet ska ske i stället. Moderaterna har inte förklarat vad som kommer att hända med pågående projekt inom Jämställdhetsmyndigheten. Man har hänvisat till att det finns andra myndigheter som kan arbeta med frågan, men ingenting har konkretiserats.

Fru talman! I en demokrati är jämställdhet och inkludering grunden. Att motverka orättvisa och segregering borde ligga i ett lands främsta intresse. Men det tycker inte den konservativa treenigheten, som förutom att lägga ned Jämställdhetsmyndigheten även vill lägga ned Delegationen mot segregation.

Avvecklandet av stödet till socioekonomiskt utsatta områden, som har utformats för att stärka kommunernas eget långsiktiga arbete, är oansvarigt. Nedläggningen av Delegationen mot segregation sänder signaler om att Moderaterna och Kristdemokraterna tillsammans med Sverigedemokraterna inte tycker att segregation är ett problem som måste förstås eller motverkas.

Liberalerna skriver i sitt särskilda yttrande att de inte instämmer i utskottets förslag om att lägga ned Jämställdhetsmyndigheten. De skriver vidare att de är djupt bekymrade över vad som kommer att hända med alla de uppdrag som har samlats hos myndigheten. Men vad är egentligen den oron värd mer än papperet den står på?

Centerpartiet föreslår heller ingen annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 13 än regeringen.

Liberaler och centerpartister, man kan inte stå bredvid och titta på och se saker och ting hända samtidigt som man klagar!

Liberaler är väldigt duktiga på att slå sig för bröstet och beskriva sig som jämställdhetsivrare. Och jag läser i en debattartikel i Aftonbladet i dag att Liberalerna ska arbeta vidare för att det djupt olyckliga riksdagsbeslutet om nedläggning ska ändras. Jag vill gärna veta hur. Ni har ju redan släppt igenom ramen för budgeten.

Det här är konsekvenserna när man släpper fram en mörkblå konservativ budget.

(Applåder)

Anf. 128 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att vi inte kommer att delta i beslutet och vill hänvisa till vårt särskilda yttrande.

I måndags var det 100 år sedan allmän och lika rösträtt infördes för män och kvinnor. Sverige har de senaste 100 åren varit ett föredöme när det gäller jämställdhet. Vi kan stoltsera med en sysselsättningsgrad för kvinnor som få andra länder har.

Men bakom siffrorna finns en annan verklighet. Inte minst gäller det kvinnor som är födda utanför Europa. Situationen för dem är alarmerande. Nästan 30 procent av dessa kvinnor i åldrarna 20–64 står utanför arbetsmarknaden.

Sverige står inför en kommande lågkonjunktur. De som drabbas hårdast är ofta kvinnor födda utanför Europa, nyanlända, unga människor med låg utbildning, personer med funktionsnedsättning och, rent generellt, de som står allra längst bort från arbetsmarknaden. Trots detta har den avgående regeringen under de senaste fyra åren inte rustat dem som kommer att ha det tuffast när lågkonjunkturen väl är ett faktum.

Socialdemokraternas största integrationsåtgärder har varit extratjänsterna – anställningar som till 100 procent subventioneras av staten. Det är förtäckta bidrag som man låtsas är riktiga jobb.

Fru talman! Vi liberaler vill att alla människor ska kunna skapa sig ett liv i vårt samhälle. Men då krävs det en annan politik. Det krävs en integrationspolitik som ställer höga krav på individen och lägger ett stort ansvar på oss politiker att ge människor rätt verktyg för att etableras. Det behövs stora satsningar för dem som står längst bort från arbetsmarknaden. Därför har vi liberaler avsatt mer än en halv miljard i vår budget för att 5 000 nya nystartsjobb ska tillkomma, vilket är en riktad satsning på just utrikesfödda kvinnor och deras arbetsmarknadsanpassning.

Integrationen var en av våra viktigaste valfrågor, men redan 2002 lanserade vi en integrationspolitik för egenmakt, arbete och självständighet. Det var en politik som gjorde upp med Socialdemokraternas långvariga omhändertagandepolitik. Då som nu har språket haft en central roll i vår integrationspolitik. Att språk är makt tror jag att alla kan intyga som har varit i ett land där man inte kan göra sig förstådd.

Språket är biljetten in i samhället. Att kunna svenska innebär att man som vuxen kan delta i samhällslivet, gå till läkaren på egen hand eller bara utträtta ett enkelt ärende utan att någon annan, inte sällan ett barn, ska behöva vara tolk. Många utrikesfödda kvinnor som kommer från samhällen med hederskultur är helt beroende av sina män. Bättre kunskaper i svenska kan bryta deras isolering och bana vägen för ett liv i frihet.

Vi liberaler vill öka både kvaliteten och kraven på sfi-undervisningen. För att höja kunskaperna i svenska räcker det inte med att bara delta i undervisningen, utan det måste också ställas krav på resultat. Vi vill införa en kontrollstation efter 52 veckors sfi-studier. Uppnås inte kunskapsmålen måste praktik eller jobb vara ett alternativ i stället för att sitta av fler timmar med studier som inte leder någonstans.

Fru talman! Jag vet hur svårt det kan vara att lära sig ett nytt språk när man kommer som vuxen till ett nytt land. Jag har själv fått erfara det då mina föräldrar behövde göra den tuffa resan. För barn är det lättare, men trots detta finns det alltför många barn som saknar de kunskaper i svenska som de behöver eftersom många inte pratar svenska hemma. Då blir förskolan ännu viktigare för dessa barns lärande och språkutveckling. Därför vill vi liberaler införa en obligatorisk språkförskola för alla nyanlända barn och barn till nyanlända med fokus på träning i det svenska språket.

För många nyanlända är medborgarskapet slutet på integrationsprocessen. Att söka medborgarskap är det yttersta beviset på att man vill bygga sin framtid här och vara en del av gemenskapen. Därför vill vi liberaler att det ska vara obligatoriskt att göra ett språk- och samhällsprov som visar att man har tillräckliga kunskaper för att delta i det svenska samhället. För oss liberaler handlar kravet om att uppvärdera medborgarskapets betydelse och att sätta en stolthet i att vara en del av det svenska samhället. Jag noterar i debatten i dag att vi tycks vara relativt ensamma med att aktivt driva detta krav som en viktig åtgärd för integrationen.

En lyckad integration är en av nycklarna till Sveriges framtid. Trots detta har jag hittills inte hört någon uttrycka konkreta politiska förslag i den här debatten.

Jag hade ett replikskifte med Henrik Vinge. Sverigedemokraterna, som har de mest långtgående kraven på att nyanlända måste anpassa sig till det svenska samhället, är samtidigt det parti som avsätter minst resurser för att detta ska vara möjligt. Enligt Sverigedemokraterna ska samtliga arbetsmarknadsprogram avskaffas och alla resurser för nyanländas integrering dras ned. Att bygga sin politik på att både ha kakan och äta upp den samtidigt är inte ett seriöst sätt att lösa samhällsproblem.

Henrik Vinge sa tidigare i debatten att det bara är hans parti som vågar prata om kultur. Nej, jag håller inte med dig om det, Henrik Vinge. Det är bara att googla på vad jag och många andra liberaler har sagt i debatten, inte minst när det kommer till frågan hur vi ska bekämpa det hedersrelaterade våldet och förtrycket.

Jag har under en stor del av mitt politiska engagemang kämpat för att Sverige ska uppmärksamma utrikesfödda kvinnor. Jag är själv uppvuxen i förorten. Jag har sett hur integrationsmisslyckandena har slagit hårdast mot just kvinnor. Under min uppväxt såg jag sällan den feministiska rörelsen höja sina röster för invandrarkvinnorna eller för de flickor som levde med hedersförtryck.

För mig är det viktigt att inte bara prata om det stöd som kvinnorna i förorten behöver. Vi ska bejaka den fantastiska styrka och inneboende kraft som de har. Den resa som många kvinnor har gjort för att komma till Sverige visar vilket otroligt driv dessa människor har. Men för att kvinnorna verkligen ska få chansen måste vi vara tydliga med att den syn på jämställdhet och frihet som gäller i Sverige också ska gälla dem. Inte minst är det viktigt att den gäller de kvinnor som i dag lever i ofrihet, i osynliggörande och i ett utanförskap som gör att svensk jämställdhet inte kan tas på allvar då den inte är ett privilegium för alla kvinnor i detta land.

Redan under asyltiden behövs obligatorisk samhällsinformation som gör det tydligt att kvinnor och män har samma rättigheter och skyldigheter i Sverige. Kvinnors rätt att bestämma över sitt eget liv är inte förhandlingsbar.

Fru talman! Det finns ytterligare ett skäl till att det är viktigt att lyfta fram kvinnorna: De är nyckeln till nästa generations framtid. Forskning visar att barn till nyanlända kvinnor som jobbar lyckas bättre i skolan och har lättare att integreras i det svenska samhället. Satsar vi på kvinnorna kan barnen få möjlighet till en bättre framtid. Det är en övertygelse jag aldrig kommer att ge upp. För sanningen är att om vi misslyckas kommer

nästa generation barn och unga att ärva sina föräldrars utanförskap. Parallellsambhällena kommer att breda ut sig och kriminaliteten öka ännu mer. Att misslyckas med integrationen är helt enkelt inte ett alternativ.

Utmaningarna är stora, men det är också möjligheterna. De allra flesta som har kommit till Sverige vill vara med och bidra. För att vända utvecklingen krävs politisk vilja och handlingskraft i Sverige. Sverige förtjänar en integrationspolitik värd namnet så att vi 100 år efter att kvinnor fick rösträtt också kan säga att jämställdheten gäller lika för alla kvinnor i Sverige, oavsett varifrån du kommer och vem du är. Det viktigaste är vart du är på väg.

(Applåder)

(forts. § 14)

Prot. 2018/19:33

19 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 december

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 129 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Fler kvinnor än tidigare faller offer för människohandel. Kvinnors kroppar används i större utsträckning för handel för sexuella ändamål än tidigare. Och i dag avvecklar Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna samordningen mot människohandel.

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor fortsätter att öka. I dag avvecklar samma partier det förebyggande arbete som bedrivs på Jämställdhetsmyndigheten mot mäns våld mot kvinnor.

Fru talman! Vi får larmrapporter om att det hedersrelaterade våldet ökar. Barn förs utomlands för äktenskap och könsstympning. Män kontrollerar sina döttrar och systrar. Jämställdhetsmyndighetens arbete med strategier för att påverka män som förtrycker i hederns namn avbryts i dag av Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna.

Det är en skam att Sverige nu sällar sig till de länder som låter politiken dikteras av högerpopulistisk och antifeministisk symbolpolitik. De som drabbas är kvinnor och flickor i vårt land. Signalen ekar internationellt. Sverige, som har haft världens första feministiska regering under de gångna fyra åren, backar nu tillbaka arbetet mot våld mot kvinnor flera decennier. Det som blir kvar är det reaktiva och i och för sig jätteviktiga arbetet som kvinnojourer, Nationellt centrum för kvinnofrid och andra bedrivit. Men det som stryks är det arbete som vi har påbörjat med målet att slaget inte ska utdelas och våldtäkten inte begås.

31 804 människor har väddat till denna kammare att inte lägga ned Jämställdhetsmyndigheten. Professorer, experter, socialsekreterare med flera har skrivit till oss och varnat för konsekvenserna av den snabbavveckling som nu står för dörren. De ord som moderater och kristdemokrater för bara ett par år sedan stod här och framförde om att viktiga verksamheter skulle riskeras genom inrättandet av Jämställdhetsmyndigheten var tomma. Moderaterna och Kristdemokraterna brydde sig aldrig om det arbete mot mäns våld mot kvinnor, mot hedersrelaterat våld och förtryck, för jämställdhetsintegrering och mot prostitution och människohandel som de sa sig värna. Sanningen är att de vill avveckla statens jämställdhetspolitik – punkt.

I intervjuer har vi hört hur Jessica Polfjärd från Moderaterna har talat om att jämställdhetsarbetet ska bedrivas av många myndigheter. Det som hon inte har förstått, eller inte låtsas förstå, är att Jämställdhetsmyndighetens uppgift är att stödja alla andra myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering. Det är Jämställdhetsmyndigheten som har denna uppgift i dag, som samlar in kunskap, sprider kunskap, ger råd, ger stöd och följer upp och ser till att vi får effekt i jämställdhetsarbetet och att vi får mycket jämställdhet för pengarna.

Utredning efter utredning har visat att det behövs en samlad instans för att göra detta arbete. Det är utredningar som tillsattes av den borgerliga regeringen, eller av Liberalerna, kanske vi ska säga. Det hedrar er i Liberalerna att ni står upp för den feministiska jämställdhetspolitiken. Men jag beklagar att ni ändå släppte igenom den budget som nu gör detta till ett faktum.

Fru talman! I dag låg den rapport från Riksrevisionen som jag har i min hand i mitt postfack – ödets ironi, kan man säga. Den heter *Jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken – ett outnyttjat verktyg*. Dagens beslut innebär en sak, nämligen att den kommer att fortsätta vara just ett outnyttjat verktyg.

Det är nämligen jämställdhetsintegreringen som stryker på foten i dag, ihop med det förebyggande arbetet mot våld i nära relation, mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck. Det inkluderar det arbete mot könsstämpning som myndigheten precis har inlett, med besök i Somaliland, som är en av de platser där många flickor blir könsstämpade.

Fru talman! Jag beklagar djupt den här mörka dagen. Jag beklagar också att Sverige har tappat ett regeringsbärande parti. Moderaterna närmar sig Sverigedemokraterna inte bara i sakpolitiken, genom att avskaffa asylrätten, slakta miljö- och klimatpolitiken och nu också avveckla jämställdhetspolitiken; Moderaterna närmar sig Sverigedemokraterna också i det populistiska sätt man bedriver sin politik på. Inte bara har vi fått vädjanden om att värna den viktiga verksamhet som bedrivs på Jämställdhetsmyndigheten, utan vi har också fått reda på att de 41 miljoner som nu finns kvar för avvecklingen inte ens räcker till. Moderaterna har slagit dövörat till.

Detta är symbolpolitik som går emot det Moderaterna tidigare har sagt sig stå för. Det är ekonomiskt ansvarslöst. Oavsett vad man tycker i sak om organiseringen av jämställdhetspolitiken är det ekonomiskt ansvarslöst att snabbavveckla myndigheten utan konsekvensanalys och utan plan för hur de viktiga verksamheterna ska tas om hand.

Ärligt talat: Det verkar inte som att ni bryr er det minsta. Kanske var det detta ni gav Sverigedemokraterna för att de skulle stödja er budget. (Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Eriksson, Elisabeth Falkhaven, Emma Hult, Rebecka Le Moine och Anna Sibinska (alla MP).

Anf. 130 JESSICA POLFJÄRD (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i dess helhet.

Under förra hösten svepte en vind från kontinent till kontinent, från land till land och från bransch till bransch, med budskapet: ”Me too.” Kvinnor trädde fram och berättade om sina upplevelser av trakasserier – vidriga övergrepp som de utsatts för av arbetskollegor, främmande män och familjemedlemmar. Det gällde helt olika branscher och helt olika länder, men berättelserna från kvinnorna var desamma: Man har utsatts för oönskade närmanden, och man har fått leva med minnen av övergrepp genom hela sitt liv. Många gånger har det också lett till psykisk ohälsa, ångest och självskadebeteenden.

Alla dessa berättelser och vittnesmål skapade en debatt. Vi debatterade dem här i kammaren, och vi debatterade dem i samhället. Jag är glad över att detta fick jämställdheten att debatteras och diskuteras i Sverige. Jag tror faktiskt inte att politiken hade mäktat med att skapa samma uppmärksamhet kring dessa viktiga frågor.

I en värld där våra unga dagligen interagerar med varandra på sociala medier är det viktigt att vi förebygger och att vi pratar om vad som är acceptabelt, vad som är kränkningar och vad som är trakasserier. Vi

behöver prata om att all interaktion ska bygga på ömsesidig respekt. Om man inte kan spela efter de reglerna kommer det att få konsekvenser.

Familjen och skolan har ett viktigt uppdrag när det gäller att prata om värderingar – hur vi förhåller oss till varandra, hur vi accepterar varandras olikheter och hur vi betraktar varandra. Vi politiker kan inte göra allting. Jag tror inte att vi här, hur mycket vi än skulle orka jobba för de här frågorna, kan ändra på alla attityder i samhället. Därför behöver vi vara fler som pratar om värderingar och attityder och som pratar om jämställdhetens alla värden.

Kvinnors utsatthet har ökat under de senaste åren. Sexualbrotten har ökat kraftigt de senaste åren, och det är alarmerande. Vi kan läsa om att grova sexuella övergrepp inte utreds därför att polisen inte hinner. Hur är det möjligt? I ett av världens mest jämställda länder hinner inte polisen prioritera den här typen av brott. *Det* är en jämställdhetsfråga. Det är regeringen som bär ansvaret för detta, och det är den som är ytterst ansvarig. Där tycker jag att man ska vara självkritisk.

Moderaterna har föreslagit ett brett åtgärdsprogram. Vi har bland annat föreslagit en skärpning av straffen för våldtäkt. Straffen för våldtäkt är alltför milda, och ofta dömer domstolarna i den nedre delen av straffskalan. Detta är också ett område där man faktiskt inte har gjort särskilt mycket på 50 år, sedan brottsbalken infördes. Man kan fundera på även det ur ett jämställdhetsperspektiv.

Det finns också anledning att se strängare på vissa former av sexuella ofredanden som inte når upp till vad som utgör en våldtäkt. Därför bör en ny rubricering med en högre straffskala införas för sexuellt ofredande. Skadeståndet till den som utsätts för våldtäkt och andra sexualbrott måste höjas. Detta tycker jag är politikens kärnuppgift när det gäller vad vi kan besluta över.

Vidare ökar Moderaterna och Kristdemokraterna resurserna till polisen. Vi tycker att det är varje polisregions ansvar att också ha särskilda grupper som är specialiserade på just sexualbrott.

Vi vet att många av övergreppen har skett av arbetskollegor på arbetsplatsen. Därför är det viktigt att alla arbetsgivare klagör att kränkningar inte är tillåtna och upprättar rutiner för att hantera sådana. Det måste finnas tydliga regler för det.

Detta är några exempel på vad politiken kan göra. Vi vet att det även finns andra som arbetar med den här frågan – när det gäller hedersrelaterat våld, när det gäller mäns våld mot kvinnor och när det gäller barn som har utsatts för våld eller bevittnat våld – och de är en stor och viktig aktör i detta. De bär också tillit från dem som har drabbats.

Det finns dock en stor grupp människor, framför allt kvinnor och flickor, som aldrig skulle våga skriva under hashtaggen *metoo* – som aldrig skulle kunna räcka upp handen och säga att de blivit utsatta för ett övergrepp. Det lever många kvinnor i Sverige som inte kan ta del av jämställdheten över huvud taget. De ser en jämställdhet långt där borta som inte är deras. Det som står i vägen är det som kallas heder. Det handlar om patriarkala strukturer som har kvinnans sexualitet i centrum och där familjens kapital är kvinnors och flickors kyskhet. Det handlar om män som kontrollerar kvinnor i varje ögonblick – män som följer kvinnorna när de går till affären, som kontrollerar deras frihet och som begränsar deras livsutrymme.

Det här leder till isolering och den värsta sortens utanförskap. Det är inte en beskrivning av något som hände för hundra år sedan, utan det är en beskrivning av vad som sker just nu, medan vi står här och debatterar jämställdheten. Vi kan inte blunda för de problemen. Vi kan inte acceptera att utvecklingen går åt fel håll och att klockan vrids tillbaka. Lagstadgad jämställdhet gäller för alla, och vi förhandlar inte om det.

Hedersnormen inpräntas redan från tidig ålder: Den flicka som varken lär sig behärska svenska språket eller deltar i sammanhang utanför sitt eget hem riskerar att förpassas till ett utanförskap som permanentas. Skolan ska vara en trygg plats där varje elev ska kunna känna trygghet oavsett kön eller religion, och vi vill att nyanlända elever ska få möjlighet till samhällsorientering och språkundervisning för att kunna ta del av det svenska samhället.

Moderaterna vill kriminalisera moralpoliser och införa en särskild brottsrubricering för hedersbrott. Hedersmotiv ska ses som en försvårande omständighet när man utdömer straff, och utvisning på grund av brott ska kunna användas i fler fall.

Fru talman! Sverige har kommit långt när det gäller jämställdheten mellan kvinnor och män, men det finns fortfarande omfattande problem. Kvinnor tjänar mindre än män, och kvinnor deltar på arbetsmarknaden i mindre utsträckning än män. Detta påverkar naturligtvis inkomsten på både kort och lång sikt. Utrikesfödda kvinnor har en särskilt svag ställning på arbetsmarknaden och fastnar i bidragsberoende i högre grad än andra.

Utgångspunkterna för Moderaternas ideologi och centrala reformer är varje människas frihet, personliga ansvar och vilja att göra rätt för sig. Moderat politik är den bästa för att nå jämställdhet och lika villkor för män och kvinnor på kort och lång sikt.

Ekonomisk självständighet är en avgörande förutsättning för kvinnors egenmakt och oberoende. Att Sverige är ett av världens mest jämställda länder är ett resultat av medvetet, metodiskt och långsiktigt arbete samt medvetna reformer när det gäller frågor som arbetsmarknad, socialförsäkringar, välfärd och barnomsorg.

För Moderaterna visar det att detta är en fråga som har flera sidor och att många måste fortsätta att arbeta med frågan för att jämställdheten ska kunna bli lika och gälla för alla.

(Applåder)

Anf. 131 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Ett år efter metoo avvecklar Jessica Polfjärd den statliga jämställdhetspolitiken.

Jag dristade mig till att gå tillbaka till debatten för ett år sedan, där Jessica Polfjärds kollega från Moderaterna, Erik Andersson, deltog. Han talade då om att man genom att sammanföra uppgifter på Jämställdhetsmyndigheten riskerade att slå sönder väl fungerande verksamheter. Det skulle vara svårt att få kompetensen att flytta med till Göteborg.

Knappt ett år efter att Jämställdhetsmyndigheten inrättades vet vi att Erik Andersson från Moderaterna hade fel. Experter har flyttat från hela landet för att bosätta sig i Göteborg och arbeta för jämställdhet på Jämställdhetsmyndigheten. Barnen har flyttats till nya skolor. Trots de farhågor som Moderaterna hyste har man lyckats.

Men nu slår ni sönder denna verksamhet, som då var så viktig. Ni har skrivit in någon mening om att dessa viktiga saker ska flyttas till andra platser. Det framgår inte vart, och det framgår heller inte med vilka resurser.

Jessica Polfjärd: Vilken konsekvensanalys har Moderaterna gjort? Varför slår ni sönder väl fungerande, viktiga verksamheter?

Anf. 132 JESSICA POLFJÄRD (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Annika Hirvonen.

Jag tror att det fanns en ganska rak linje i Moderaternas besked även under den förra budgetdebatten under just detta utgiftsområde. Vi ville inte att denna myndighet skulle inrättas, och vi tycker inte att det är det viktigaste för att föra jämställdhetspolitiken vidare. Vi tror inte på att denna myndighet är det som kommer att göra jämställdheten till den stora fråga som vi kommer att lyckas få igenom ur ett politiskt perspektiv därför att vi samlar all kompetens under en hatt.

Vi ser också, precis som Annika Hirvonen sa, att man tog kompetens från övriga myndigheter. Man tog kompetens från andra delar av samhället för att samla den i denna grupp. Det kan vara behjärtansvärt, men vi tror att denna samordning kommer att kunna fungera ändå.

Det finns många som arbetar med denna typ av frågor som har kompetens och som avlovades kompetens när myndigheten inrättades. Man har både kunskap och möjligheter. Vi kan ta forskningen som ett exempel. Varför ska forskningen fördelas via Jämställdhetsmyndigheten när det går att ge uppdrag direkt till universitet och högskolor och få möjligheten att få forskare att också intressera sig för jämställdheten? Det är något som vi behöver belysa mer.

Jag är helt övertygad om att detta är en viktig fråga. Ska jämställdhetsintegreringen fungera måste fler hjälpa till. Det handlar till exempel om skola, om utbildning, om samhället i stort, om forskningen, om arbetsmarknaden och om ekonomisk jämställdhet. Då måste fler hjälpa till.

Anf. 133 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Man skulle kunna korta denna replik till tre bokstäver, nämligen "hur".

Det viktigaste för jämställdheten är inte Jämställdhetsmyndigheten, men Moderaternas politik i dag handlar ju om att avveckla Jämställdhetsmyndigheten. Menar Jessica Polfjärd att detta är det viktigaste för jämställdhetspolitiken? Då har man ju totalt tagit armkrok med Sverigedemokraterna, som vill backa hela jämställdhetspolitiken.

Jessica Polfjärd säger att universitet och högskolor kan göra det. Vi talade precis här i kammaren om budgeten för universitet och högskolor. Inte en krona har Moderaterna flyttat dit! Inte en krona har ni flyttat till Arbetsförmedlingen eller någon annan instans! Ni bara stryker – det är bara röd penna i jämställdhetspolitiken!

Hur menar Moderaterna att vi ska uppnå de viktiga målen för jämställdhet? Var är pengarna? Vem ska göra jobbet?

(Applåder)

Anf. 134 JESSICA POLFJÄRD (M) replik:

Fru talman! Jag skulle nog kunna vända på frågeställningen och faktiskt tycka att Annika Hirvonen Falk i detta skede förminskar jämställdhetspolitiken till en fråga om "hur". Vem ska utföra det, vem ska göra detta och varför ska myndigheten ha hela uppdraget?

Vi ser att det finns många som kan dela på denna kompetens. Vi hade ett arbete som infördes och utfördes av människor som har engagemang, kunskap och kompetens i dessa frågor innan vi införde Jämställdhetsmyndigheten.

Länsstyrelsen i Östergötland jobbade med hedersrelaterat våld. Det är en verksamhet som är fantastisk, där man sitter på kompetens och har möjlighet att samverka med andra aktörer inom detta område. Det är en verksamhet som jag tycker ska permanentas och som har fått goda resultat.

Det är du, Annika Hirvonen Falk, som fastnar i "hur". Du har begränsat din sikt genom att se en myndighet som det enda som skulle kunna lösa jämställdhetens alla problem. Vi tror att det måste vara fler aktörer som deltar i den resan.

(Applåder)

Anf. 135 ANNA JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Jessica Polfjärd talade engagerat i sitt anförande om en väldig massa problem på detta område – mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, behovet av en förändrad syn på sexualbrott och så vidare – och började i metoo-upproret.

Det man funderar på som lyssnare är på vilket sätt Jessica Polfjärd och Moderaterna menar att alla dessa problem löses genom att man lägger ned Jämställdhetsmyndigheten. I övrigt är det ju väldigt tunt. Jag noterar att hela jämställdhetsavsnittet i den partimotion som detta betänkande bygger på omfattar 20 rader på ett A4-papper. Det är Moderaternas jämställdhet, som vi tar ställning till i kammaren i dag.

På vilket sätt löser vi problemen med hedersproblematik, mäns våld mot kvinnor, olika löner, sämre villkor i arbetslivet och skillnader i hälsa genom att lägga ned den expertmyndighet som inte har i uppdrag att ta över arbetet från någon annan utan som har i uppdrag att utföra en del väldigt viktiga konkreta arbetsuppgifter som vi nu inte vet vem som ska utföra samt att följa upp och stödja andra myndigheter och organisationer i jämställdhetsarbetet? Vem ska i framtiden se till att jämställdhetsintegrationen i myndigheter fortsätter och följs upp?

Precis som Jessica Polfjärd sa i sitt anförande är Sverige långt framme i jämställdhetsarbetet, men det finns mycket kvar att göra. Ett problem har varit att man, trots att man ofta har satsat mycket pengar, inte har kunnat se att det har fått de resultat man hade förväntat sig. Det var ju därför Jämställdhetsmyndigheten kom till.

Hur har Jessica Polfjärd och Moderaterna tänkt sig att alla de problem som Jessica Polfjärd listar ska lösas genom avveckling av en myndighet?

Anf. 136 JESSICA POLFJÄRD (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Anna Johansson!

Det är under den här regeringen som antalet brott har ökat och handlingar om sexuella brott har lagts på hög. Man har anmält brott, men det har inte lett till någon utredning. De kvinnor som sitter och väntar på att

det ska finnas en möjlighet till upprättelse kommer att vänta förgäves därför att ni inte har prioriterat det här.

Det är möjligt att jämställdhetspolitiken kanske inte bara förs inom vårt utgiftsområde. Vi har massor av förslag som handlar om jämställdheten på flera politikområden, därför att vi ser att det här är någonting som vi behöver föra genom de många utskotten och de många utgiftsområdena för att det ska få kraft och genomslag i politiken och få riktig verkan.

Jag tycker att man kan börja med att se det som sker och erkänna att det finns hedersproblematik, att det finns människor i vårt land i dag som inte tar del av och har tillgång till jämställdheten.

Jämställdhetsmyndigheten var en lösning. Vi sa aldrig att vi trodde att det var den perfekta organisatoriska möjligheten för jämställdheten att få ett kraftigt och stort genomslag. Vi sa från början att vi tyckte att det var bättre att fördela uppdragen på de aktörer som redan besitter kompetens och har möjlighet att samverka. Och Anna Johansson vet att det möjligen kan vara så att en regering när den tillträder har möjlighet att samordna detta. Man kan organisera det på ett annat sätt.

Jag tror på samverkansmodeller och på möjligheten till kunskapsöverföring. Men jag tror också att det måste ske ett samarbete mellan flera departement och politikområden för att vi ska få riktig kraft att genomföra jämställdheten på riktigt.

(Applåder)

Anf. 137 ANNA JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Ja, Jessica Polfjärd, det var precis därför Jämställdhetsmyndigheten inrättades, inte för att ta över något arbete utan för att skärpa upp det.

Jag noterar igen att jag inte får svar på mina frågor från Jessica Polfjärd. Nu ska jag ställa en väldigt konkret fråga.

Vi har förändrat lagstiftningen när det gäller sexualbrott, vi har infört en ny samtyckeslagstiftning, vi har skärpt straffen för flera sexualbrott och så vidare. Vi för till nya pengar till polisen, och vi hade också ett förslag om att öka anslagen till att motverka mäns våld mot kvinnor. Mycket är vi alltså överens om. Det finns ingen i den här kammaren som inte ser att det finns hedersrelaterat förtryck och som inte vill motverka det.

Min fråga är: På vilka anslagsområden hittar vi de 40 miljoner som försvinner från Jämställdhetsmyndigheten, så att jämställdhetsarbetet kan fortsätta i alla andra organisationer som Jessica Polfjärd ser framför sig? På vilka anslagsområden hittar vi pengarna?

(Applåder)

Anf. 138 JESSICA POLFJÄRD (M) replik:

Fru talman! Det är märkligt, Anna Johansson, att i de delar i jämställdhetspolitiken där Moderaterna och Alliansen har varit pådrivande kan vi vara överens, men där vi tycker att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gått i fel riktning har vi ingen som helst gemensam syn.

Vi har drivit på hela tiden för straffskärpningar och att vi ska arbeta med hedersrelaterat våld. Vi har från Alliansens sida varit tydliga där hela tiden. Ni har egentligen under galgen sagt att ni också ska ge mer resurser till polisen.

Vi har sagt att vi vill avveckla Jämställdhetsmyndigheten på ett ansvarsfullt sätt. Vi tycker att de åtaganden och uppdrag man har i dag ska fasas ut och organiseras på ett annat sätt, läggas ut på andra aktörer.

Du vet lika väl som jag, Anna Johansson, att det inte finns en regering på plats. Men när en regering kommer på plats tycker jag att den ska ge ett tydligt uppdrag att överföra myndighetens åtaganden på andra aktörer.
(Applåder)

Anf. 139 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Grunden för ett framgångsrikt jämställdhetsarbete är insikten om alla människors lika, unika och okränkbara värde. Kvinnor och män ska ha lika villkor att forma sitt liv utifrån sina egna önskemål. Det är en viktig uppgift att undanröja traditionella föreställningar, fördomar, strukturer och juridiska hinder som försvårar och förhindrar jämställdhet mellan kvinnor och män. Detta gäller familjeliv, arbetsliv och samhällslivet i övrigt. Ett tecken på bristande jämställdhet är exempelvis osakligt motiverade löneskillnader mellan kvinnor och män. Bakom lönesättningen ligger ofta uppfattningen om värdet av olika typer av arbeten. Det är oacceptabelt att fördomar får värdera någon människas insats på arbetsmarknaden.

Det är oacceptabelt, fru talman, att nästan en tredjedel av Sveriges kvinnor i dag känner otrygghet när de går ut på kvällarna och att en del till och med väljer att därför stanna inne. Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsmätningar visar att kvinnors otrygghet aldrig har varit så här stor.

Det är oacceptabelt att drygt var femte person i Sverige någon gång i sitt liv utsatts för brott i en nära relation. I trygghetsundersökningen framkom att för kvinnor är en närstående involverad i 40 procent av misshandelsfallen. Samtidigt är frågan om våld i nära relationer betydligt mer komplex och mångfasetterad än vad man ofta gör den till. Det finns exempelvis en rad studier som visar på mäns utsatthet för våld i nära relationer. Det som skiljer är den typ av våld som används när kvinnor utsätts för grövre våld och att de är mer utsatta för kontrollerande beteende.

Kontroll är också ett kännetecknande karaktärsdrag för hedersproblematiken. Att få sin frihet beskuren för att möta släktens krav är tyvärr en verklighet för alltför många människor i Sverige i dag. Hederskultur och förtryck är inte förenligt med ett fritt och demokratiskt samhälle. Våld i nära relationer och hedersförtryck är brott som ofta hamnar utanför brottsstatistiken, och mörkertalet är därmed utbrett.

Fru talman! Kampen mot hedersförtrycket behöver intensifieras och hämta inspiration från brittiska och norska lösningar som är betydligt mer verksamhets- och departementsöverskridande. Kristdemokraterna vill också permanenta Länsstyrelsen i Östergötlands nationella arbete rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Deras arbete har i allra högsta grad bidragit till att kunskapsnivån i landet har ökat och blivit mer likvärdig. Det var väldigt nära att den här verksamheten skulle läggas ned i och med tillsättandet av en särskild jämställdhetsmyndighet, men den har fått en viss respit.

Fru talman! Vi tror inte på att samla alla jämställdhetsmål under ett och samma tak. När Jämställdhetsmyndigheten startade fanns det redan fungerande strukturer. Att resurser tagits från dessa tycker vi inte var en klok prioritering. För Kristdemokraterna har det i stället varit angeläget att

stärka fungerande verksamheter. Jag har nämnt det hedersrelaterade arbetet på Länsstyrelsen i Östergötland, men även verksamheten på Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, i Uppsala drabbades, så också samordningen som Länsstyrelsen i Stockholms län bedrivit i det viktiga arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål.

I det betänkande som vi debatterar här i dag understryks att den nya regeringen ska se över hur de viktiga uppdrag som samlats hos Jämställdhetsmyndigheten kan överföras och återföras till lämpliga myndigheter och aktörer. De aktörer som jag nu har nämnt är minst sagt lämpliga. En övergång ska också ske på ett sätt som gör att kunskaper och erfarenheter inte går förlorade.

För att nå ökad jämställdhet behövs reformer och insatser på alla områden. Det krävs reformer som gör att fler kvinnor kan försörja sig själva, att kvinnors trygghet börjas tas på allvar och att de senaste årens ökning av sexualbrotten möts med kraftfulla åtgärder, inte läggs på hög.

Pojkar kan lyckas lika bra i skolan som flickor. Arbetet för jämställdhet hänger inte på att vi bara har en myndighet som tar hand om jämställdheten åt oss.

Fru talman! Kristdemokraternas utgångspunkt för nyanlända invandrades etablering är att människor som har kommit till vårt land ska ges förutsättningar att ta ansvar för sina egna liv. Staten ska medverka till att underlätta och skapa förutsättningar, inte ta död på den egna drivkraften genom alltför lång väntan och passivitet.

Det är alldeles uppenbart att det krävs ökade insatser för att fler människor som kommit till Sverige så snabbt som möjligt ska lära sig det svenska språket och få ett arbete med en egen lön att leva på. Trots att vi befinner oss i en högkonjunktur och att det finns stor efterfrågan på arbetskraft har tudelningen på arbetsmarknaden ökat. Vi ser en hög arbetslöshet bland utrikes födda, samtidigt som arbetsgivare får allt svårare att hitta arbetskraft.

Att Sverige lyckas med integrationspolitiken och får fler människor i arbete är avgörande för att vi ska kunna pressa tillbaka det utanförskap och den segregation som trots högkonjunkturen har fördjupats. Det är avgörande för migrationspolitikens legitimitet.

Det krävs fler flexibla lösningar för att bättre matcha kompetens med lediga jobb. De alliansgemensamma förslagen om inträdesjobb och en utveckling av RUT-avdraget är reformer som ökar förutsättningarna för att fler jobb skapas och kan öka sysselsättningen bland främst nyanlända.

Fru talman! En välfungerande integration kräver vissa sociala och värderingsmässiga skyldigheter. De som flytt krig och förtryck och har kommit till vårt land ska känna sig välkomna att skapa sig ett gott liv i friheten här och bli en del av samhällsgemenskapen. Jobb och språk är avgörande delar, men det måste också vara tydligt hur vårt samhälle fungerar och vilka värden det bygger på. Det är uppenbart att vi inte har klarat balansgången mellan tolerans och tydlighet.

Segregationen i Sverige i dag innebär att det finns en stor grupp människor som inte försörjer sig själva och som har ganska lite kontakt med det svenska samhället över huvud taget. Det finns förskolor där det talas så lite svenska att barn riskerar att inte klara skolan.

År 2018 blir ett rekordår för dödsskjutningar i Sverige. Det finns barn i vårt land som lever i områden där otrygghet och grov brottslighet är en

del av vardagen. Polisen talar om 23 särskilt utsatta områden, och dessa bedöms bland annat utifrån rättssäkerhet, polisens möjlighet att utföra sitt uppdrag och parallella samhällsstrukturer. Det säger mycket om segregationen och utanförskapet i stort. Vi kan inte längre fortsätta i samma hjulspår.

Det är uppenbart att segregationsproblemet i allra högsta grad har med arbetslöshet, ojämställdhet, låga skolresultat och kriminalitet att göra. För att motverka segregationen krävs därför reformer som gör att fler människor kan leva i trygghet och jämställt, kan ha ett jobb att gå till, kan lära sig svenska och kan gå ut skolan med fullständiga betyg.

Det är detta staten ska prioritera i sina utgifter, inte öka olika typer av projektmedel. Vi ser det därför som en rimlig prioritering att anslaget för åtgärder mot segregation tas bort och att Delegationen mot segregation läggs ned.

Det som behövs är mer pengar till polisen och rättsväsendet samt ökade jobbmöjligheter för nyanlända, utökad samhällsorientering, språkförskola för nyanlända barn och fler kvalificerade lärare till utsatta områden. Alla barn i vårt land måste få samma livschanser. Vår budget innehåller detta, och vår budget innehåller en ny riktning för Sverige.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 140 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Sofia Damm talar engagerat om osakliga löneskillnader, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Hon talar om att hämta inspiration från utlandet för att motverka hedersrelaterat våld.

Tidigare i dag pratade jag med Jämställdhetsmyndigheten, som berättade om sitt arbete med att göra just det som Sofia Damm önskar att någon ska göra. Nyligen hade man en internationell konferens med deltagare från bland annat Storbritannien för att lära sig hur vi i Sverige ska bli bättre på att förebygga och motverka och på att agera när förtrycket har lett till brott. Därför är det överraskande att Sofia Damm vill lägga ned Jämställdhetsmyndigheten i dag.

Hon talar om att uppdragen ska flyttas till någon annan. Pengarna flyttas till RUT-avdrag. Det finns inga pengar som flyttas till Länsstyrelsen Östergötland, till lärosätena eller till någon annan instans i den budget som Kristdemokraterna ihop med Moderaterna och Sverigedemokraterna har röstat igenom i denna kammare.

Jag ställer samma fråga till Sofia Damm som jag ställde till Jessica Polfjärd: Av vem och med vilka pengar menar du att detta viktiga arbete ska bedrivas vidare? De pengar ni anslår räcker ju inte ens till avvecklingen.

Anf. 141 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Tack, Annika Hirvonen Falk, för att du lyssnade så uppmärksamt på mitt anförande!

I sitt anförande talade Annika Hirvonen Falk mycket om att vi bedriver symbolpolitik. Men vem är det egentligen som bedriver symbolpolitik? Ni försöker nu bilda sätta att jämställdhetsarbetet i vårt land står och faller med Jämställdhetsmyndigheten.

Prot. 2018/19:33

19 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Det handlar om hur jämställdhetsarbetet organiseras, och vi var ju emot en jämställdhetsmyndighet från början. Jag har därför svårt att se hur ni kan bli så överraskade av att vi inte tycker att detta är rätt prioritering.

Låt oss komma ihåg att den utredning som ledde fram till myndigheten kom till genom att alliansregeringen satsade historiskt mycket medel på jämställdhetsinsatser. Att utredaren kom fram till att en myndighet behövdes har jag respekt för, men vi får inte glömma bort att flera tunga instanser kom med hård kritik och menade att detta kanske inte var rätt väg att gå. Samordning behövdes men kanske inte ett övertagande av arbetsuppgifter från redan befintlig verksamhet. Det är detta vi motsätter oss, Annika Hirvonen Falk. Vi vill i stället stärka redan fungerande myndigheter.

Vi skriver tydligt i budgeten att det är regeringen som ska se över hur det ska säkerställas att detta överförs och återförs till lämpliga myndigheter och aktörer. Givetvis kan vi inte återföra detta utan en påse pengar, och Annika Hirvonen Falk är väl medveten om att en regering har möjlighet göra denna typ av omprioritering.

Anf. 142 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Jag är väl medveten om att Kristdemokraterna motsatte sig att ta verksamheter från andra platser och flytta dem till Jämställdhetsmyndigheten. Désirée Pethrus, som då tog debatten, var orolig för det kompetenstapp som en sådan flytt skulle innebära. Det talades om alternativa lösningar då också.

Men nu när allt redan har flyttats förstår jag inte varför Kristdemokraterna vill slå sönder det som finns utan plan och konsekvensanalys. Jag i min naivitet trodde att Kristdemokraterna tyckte att dessa verksamheter var så viktiga att de inte skulle störas av en massa omorganisation. Men det är ju det ni nu gör. Det är det jag menar med symbolpolitik.

Anf. 143 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Annika Hirvonen Falk för att hon ytterligare betonar Miljöpartiets syn att allt står och faller med denna myndighet. Jag är övertygad om att det inte är så utan att den verksamhet som fortfarande finns, även om den till viss del har drabbats, kommer att sköta detta alldeles ypperligt.

Jag tror att det finns en fara i att ha en specifik myndighet, för då kan man säga: Ja, ja, detta sköter ändå den myndigheten. Vi har ju ändå en jämställdhetsmyndighet, så låt dem ta hand om detta.

I sin första replik var Annika Hirvonen Falk inne på att jag sa att vi ska ta inspiration från utlandet. Det handlar om att jobba mycket mer departements- och myndighetsöverskridande för att integrera detta på ett bättre sätt än att lämna det till en enda myndighet.

Och vad beträffar att vi i dag vill ta bort denna myndighet som har funnits så kort tid är det väl bättre att det görs nu och att det görs rätt än att vi låter detta fortgå.

Anf. 144 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag inleder med att hänvisa till det gemensamma yttrande som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har i arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 1.

Detta beror på att Sverige har en övergångsregering, vilket har framförts från denna talarstol inte bara i denna debatt utan i samtliga budgetdebatter och kommer att höras ett par gånger till fram till jul.

Regeringen har efter överläggningar med riksdagens partier kommit fram till principer för hur en övergångsbudget bör se ut och lagt fram en sådan. Efter detta har ett antal partier valt att väcka egna motioner i stället för att invänta en regering med förslag på reformer. Sedan har dessutom tre partier valt att göra gemensam sak via reservationer i finansutskottet och röstat fram en illa genomtänkt och uselt förberedd budget. Detta, fru talman, är ett agerande som är ansvarslöst och oseriöst.

Motivet för det här agerandet har varit att Sverige står inför stora utmaningar och att de förslag som man lägger fram inte kan vänta på att en regering tillträder. Förslagen gäller alltså sådant som måste ske här och nu. Jämställdhetsmyndigheten måste med andra ord läggas ned här och nu. Det kan inte vänta. Det kan inte förberedas. Det kan inte utredas. Det kan över huvud taget inte ske under några som helst ordnade former. Jämställdhetsmyndigheten måste omedelbart läggas ned.

Då infinner sig frågan: Hur tänkte moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater? Det är det, fru talman, som jag tänkte se om det möjligen skulle kunna gå att få någon ordning på.

I arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 1 skriver man: ”Mot denna bakgrund föreslår utskottet att Jämställdhetsmyndigheten läggs ned och upphör som myndighet den 31 december 2019. För 2019 tillförs anslaget 3:2 Jämställdhetsmyndigheten drygt 41 miljoner kronor. Utskottet vill här uppmärksamma att ändamålet med anslaget 3:2 ändras till att användas för Jämställdhetsmyndighetens förvaltningsutgifter för att fullfölja ingångna åtaganden och för att avveckla myndigheten. Det får bli en uppgift för regeringen att se över hur de viktiga uppdrag som nu samlats hos Jämställdhetsmyndigheten på bästa sätt kan tas om hand och överföras och återföras till lämpliga myndigheter och aktörer. Utskottet vill understryka vikten av att denna övergång sker på ett sätt som gör att kunskap och erfarenhet på området inte går förlorad. Det är naturligtvis angeläget att värna om befintliga verksamheter som är betydelsefulla för jämställdhetsarbetet.”

Det är exakt så man skriver i det betänkande som vi debatterar här i dag. Jag upprepar: ”Det får bli en uppgift för regeringen att se över hur de viktiga uppdrag som nu samlats hos Jämställdhetsmyndigheten på bästa sätt kan tas om hand och överföras och återföras till lämpliga myndigheter och aktörer.”

Fru talman! Man kan inte anklaga moderater, kristdemokrater eller sverigedemokrater för att krångla till det. Tvärtom gör man det lätt för sig. Man gör det väldigt lätt för sig. Man gör det ansvarslöst lätt för sig. Man gör det oseriöst lätt för sig. Hur har man tänkt att det här ska gå till?

Tyvärr kan det bli en liten upprepning av Annika Hirvonen Falks frågor. Men eftersom de aldrig får något svar menar jag, fru talman, att det ändå är värt att ta upp kammarens tid med att fråga: Hur?

Utöver de uppgifter som regleras i Jämställdhetsmyndighetens instruktion har myndigheten en rad uppdrag i regleringsbrev och annat. Men utöver dessa uppdrag tillkommer en rad uppdrag till andra myndigheter där Jämställdhetsmyndigheten utpekats som samverkanspart. Jag ska ta ett litet axplock: jämställdhetsintegrering i myndigheter, jämställdhetsinte-

grering vid universitet och högskolor, samordning av arbete mot människohandel och exploatering av barn, uppföljning av de jämställdhetspolitiska målen, våldsförebyggande arbete, uppdrag gällande sexuella trakasserier, internationell konferens om män och jämställdhet, rapporter om länsstyrelsernas strategier för jämställdhetsintegrering, uppdrag att främja ekonomisk jämställdhet och levnadsvillkor för kvinnor med funktionsnedsättning, metodutveckling för myndighetsgemensam kontroll för att motverka regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet, uppdrag att erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd till universitet och högskolor i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer samt uppdrag angående effektiva arbetssätt och metoder för informationsspridning gällande könsstymning av flickor och kvinnor.

Eftersom det här är arbetsmarknadsutskottets debatt och betänkande vill jag ta upp att jämställdhetsintegrering på integrations- och arbetsmarknadsområdet är oerhört viktiga frågor att ha fortsatt fokus på, fru talman. Detta lyfter också Annika Hirvonen Falk fram med anledning av rapporten från Riksrevisionen, som även jag fick i min brevlåda i dag medan jag satt och sammanställde det här anförandet. Det är många stora och tunga uppgifter som nu hamnar i limbo. Detta, fru talman, avfärdar kristdemokrater, sverigedemokrater och moderater med ett lättvindigt, ansvarslost och oseriöst ”det får bli en uppgift för regeringen”. Hur då?

När jag skrev det här anförandet, fru talman, måste jag erkänna att jag ställde frågan ”hur då?” retoriskt. Men nu har jag ju fått möjlighet att lyssna på Jessica Polfjärd när hon försökte besvara Annika Hirvonen Falks fråga: Hur? Jessica Polfjärd, den moderata företrädaren, svarade: ”Vi tror att denna samordning kommer att kunna fungera ändå.” Det finns väl inte någon som lyssnar på det här som kan ta det på allvar? Frågan är: Hur då? Svaret är: Vi tror att det kommer att fungera ändå.

Annika Hirvonen Falk har också lyft fram frågan om att det anslag som man har lämnat kvar är oansvarigt av ett annat skäl, nämligen att det inte ens räcker till att utföra de uppgifter som man lägger på myndigheten. Då skulle jag bara, fru talman, vilja påminna dem som lyssnar på det här om att det kan finnas anledning att läsa de motioner som har lämnats in med anledning av betänkandet och särskilt studera Kristdemokraternas motion, för de lämnade inte kvar en krona. De strök allt. Om man kan anklaga Moderaterna för oseriositet och oansvarighet skulle jag säga att den tävlingen faktiskt vinnas av Kristdemokraterna. Det är inte dåligt att slå Moderaterna i oansvarighet och oseriositet.

Regeringen ska alltså få i uppdrag att utreda detta. Är det detta som är svaret? Vad förväntar ni er – en servettskiss? Vi socialdemokrater, som tar politik på allvar och ser seriöst på jämställdhetsfrågor, kommer inte att släppa den här frågan. Vi kommer att arbeta vidare i utskottet för att det djupt olyckliga beslutet om nedläggning av Jämställdhetsmyndigheten ska ändras. Vi tänker inte ge oss förrän frågan hanterats ansvarsfullt. Det är ett löfte, fru talman.

Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och så jämställdhet. Det finns någonting som skaver här. Att dessa partier finner varandra i jämställdhetsfrågan kanske inte är så förvånande. Men det är riktigt skrämmande, fru talman.

Moderaterna! Vi har i dagarna startat ett 100-årsfirande av demokratins genombrott. Moderaterna har historiskt alltid motarbetat jämställdhet, alltifrån genomförandet av allmän och lika rösträtt fram till dagens budgetdebatt, även om man kanske i dag utstrålar mer likgiltighet i frågan. Man har till och med ägnat sig åt historierevisionism och försöker ibland hävda att man hållit jämställdhetsfanan högt. Men vi vet, fru talman – och det manifesteras här i dag – att man har gått från aktivt motstånd mot jämlikhet till passiv likgiltighet. Det är Moderaternas resa på 100 år.

Kristdemokraterna! Tanken om 50-talet, hemmafrun och den lyckliga patriarkala familjen kan ju verka idyllisk. Men verkligheten är en annan. Verklig jämställdhet förutsätter kvinnors deltagande på en jämlik arbetsmarknad under samma förutsättningar och villkor som för män. Kvinnors inkomster och pensioner släpar fortfarande efter, och om framtida generationers kvinnor ska ta sig ur detta är arbetsmarknadspolitik och familjepolitik helt avgörande. Då kan vi till exempel inte ha vårdnadsbidrag. Med anledning av det här betänkandet diskuterar vi även integrationspolitik, och den kristdemokratiska jämställdhetspolitiken misslyckas naturligtvis också med integrationen.

Jag läser från Kristdemokraternas motion: ”Kristdemokraterna vill underlätta för familjer att kombinera familjeliv och arbetsliv. Vi vill ge familjer fler valmöjligheter att välja hur de vill leva sitt liv och vilken barnomsorgsform som passar dem bäst.” Så står det, och det låter fint. Men vi vet vart det leder.

Fru talman! Slutligen till Sverigedemokraterna. Sverigedemokraterna är ett parti med rötterna i nazismen, som ni alla vet. Det gäller också deras politik och deras syn på ras och kön.

”Jämställdhet mellan könen är ett värde som ofta tas för givet. Samtidigt är det inte ovanligt att begreppet innebär olika saker för olika personer. Dessutom finns delade meningar gällande vilken roll politiken ska ta i att forma ett jämställt samhälle.”

Så inleder, fru talman, Sverigedemokraterna sin motion i ämnet. Läser man den kan man bara instämma. Begreppet jämställdhet innebär inte samma sak för anständiga partier som för Sverigedemokraterna.

Längre fram i texten kan man läsa att det är ”oacceptabelt att formulera ett mål om att enkelriktat eliminera mäns våld mot kvinnor, eftersom det faktiska problemet inte är kopplat till kön på vare sig offer eller förövare”.

I andra sammanhang som när det gäller att koppla ras och etnicitet till våld är man mycket angelägen att koppla det till såväl offer som förövare. I Sverigedemokraternas värld, fru talman, är offret en svenskfödd kvinna och förövaren en man född i utlandet.

Sverigedemokraterna är ett parti med en politik som anständiga partier inte kan samarbeta med. Sverigedemokraterna har dessutom företrädare som gör det omöjligt, eller borde göra det omöjligt.

I en motion som gäller Jämställdhetsmyndigheten och som har lämnats in av fem sverigedemokratiska män kan man ta del av Sverigedemokraternas syn på frågan om jämställdhet.

Jag citerar ur motionen: ”Sverigedemokraterna anser att regeringen omedelbart bör lägga ned Jämställdhetsmyndigheten. Begreppet ’jämställdhet’ har i den politiska och mediala debatten förfelats och i det närmaste blivit likställt med att män och kvinnor förväntas göra exakt samma

saker, i exakt samma utsträckning genom hela livet. Skillnader mellan könen försöker man bortförklara med att dessa enbart skulle handla om sociala konstruktioner och föreslår potentiellt destruktiva åtgärder för att försöka fylla godtyckligt fastställda statistiska kvoter eller experimentera med barns personliga utveckling.”

Att denna motion inte skrivits av någon som brinner för jämställdhet står klart och tydligt för den som tar sig besväret att läsa det som Sverigedemokraterna producerar.

Längre fram i motionen kan man läsa: ”Därtill är det överlag direkt stötande med myndigheter som har till uppgift att uppfostra medborgarna i frågor som rör individens rätt till filosofisk och politisk frihet.”

Att Sverigedemokraternas företrädare skulle behöva uppfostran i såväl filosofiska som politiska frågor men framför allt anständighet måste väl vara dagens understatement.

En av de sverigedemokratiska riksdagsledamöter som skrivit under motionen är den person som på sitt konto på internet låter kvinnohatet flöda fritt. Genomgående på det här kontot kallas kvinnor för sliddjur, hyn-dor och horor. Man kan också läsa tips om hur kvinnor ska våldtas och hur man köper sex.

När den sverigedemokratiska riksdagsledamoten avslöjas i Dagens Nyheter förklarar han det hela med att det var ”ett typiskt omoget språkbruk”. Den enda förklaringen låter också den sverigedemokratiska partiledningen sig nöja med.

Fru talman! Sverigedemokraterna är inte ett parti som vi socialdemokrater skulle drömma om att samarbeta med. Det finns nämligen tre problem med Sverigedemokraterna: partiet, politiken och företrädarna.

Fru talman! Vi socialdemokrater tror att vi tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna kan göra skillnad i svensk politik. Det gäller till exempel Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetspolitiken är ett område där det blir väldigt tydligt att vi aldrig får låta Sverigedemokraterna ha något inflytande. Den utveckling vi ser här i Sveriges riksdag att moderater och kristdemokrater öppnar upp för samarbete med Sverigedemokraterna måste stoppas.

(Applåder)

Anf. 145 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! Jag vill naturligtvis börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Äntligen har vi kommit fram till utgiftsområde 13, som rör jämställdhet och nyanlända invandrades etablering. Det är verkligen glädjande att så många finner de frågorna så viktiga att det är hela 17 föranmälda talare i dag. Det visar på vilket engagemang som finns i de frågorna.

Som jämställdhetspolitisk talesperson gör det mig extra glad. Det visar också på att ambitionsnivån i jämställdhetsfrågorna inte är låg trots att Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Det visar på att vi inte nöjer oss utan att vi vill vidare, vill bli ännu bättre och leva upp till titeln som föregångsland. Det är mycket glädjande.

Jag tycker att vi ändå kan ta en liten stund och vara lite stolta över oss själva för att vi trots allt lever i ett land som är ett av världens mest jäm-

ställda. Det är ett land som länge legat i framkant när det kommer till jämställdhet mellan könen. Det är ett land som har säkrat bland annat kvinnors rättigheter genom kvinnofridslagstiftning under många år.

Men trots dessa meriter på papperet finns det dessvärre ett antal orosmoln på himlen som är väl värda att ta på allvar. Jag hänvisar delvis till Brottsförebyggande rådets senaste nationella trygghetsundersökning. Den visade att i åldrarna 16–24 år har över 34 procent av kvinnorna under 2017 varit utsatta för någon typ av sexualbrott. För den som är snabb på matematik motsvarar det var tredje ung kvinna.

Samtidigt har hedersförtrycket etablerat sig som ett fenomen i vårt land. Det är ett fasansfullt fenomen som skördar liv och inskränker kvinnors och mäns rättigheter. Det är rättigheter som de fräntas när det kommer till att själv bestämma vem de ska ingå äktenskap med, vilka de får umgås med eller om de över huvud taget får gå ut själv på stan. Det rimmar väldigt illa att det förhåller sig på det sättet i ett av världens mest jämställda länder.

Med en bakgrund i ungdomspolitiken i ett par års tid har jag inte minst under den senaste valrörelsen där dessa frågor varit ständigt aktuella träffat just den grupp som är mest utsatt. Det är min egen grupp, kvinnor i åldern 16–24 år. Många av dem bekräftar dessvärre den bild som målas upp i statistiken. De känner sig rädda, de känner sig otrygga och vågar inte gå hem själva. De väljer aktivt att inte göra detta. De gånger de inte har något val går de med en mobil eller nyckel i handen ifall det värsta skulle inträffa. De har nyckel för att försvara sig, mobil för att ringa efter hjälp.

Det finns några saker som jag har reflekterat över efter dessa möten. Det första är hur väl jag tyvärr känner igen mig i deras berättelser. Hur jag själv, när jag går hem ensam, ständigt ser mig om över axeln för se efter om någon går bakom mig och om det i sådana fall är en person som uppträder hotfullt.

Det andra som jag har reflekterat över är att både jag och de tjejer som delger mig sina berättelser inte längre tycker att det här är några konstigheter. De gör det av vana och för att de tror att de måste. När det onormala blir det nya normala är det någonting som har gått väldigt snett.

Fru talman! Det är en skam. Det är en skam att vi i Sverige inte kan garantera grundläggande trygghet för alla våra medborgare. Det handlar om att kvinnor och män inte kan vistas i det offentliga rummet på samma villkor och att endast några, och inte alla, i Sverige är fria.

Tryggheten är så grundläggande för friheten att om den inte finns är resten inte så mycket värt. Det är därför av yttersta vikt att vi bedriver en jämställdhetspolitik som syftar till att öka och återskapa tryggheten.

Det krävs kraftigt skärpta straff för sexualbrott för att brottsoffer inte ska behöva möta gärningsmannen på gatan bara ett par år efter att brottet har begåtts.

Det krävs fler poliser som utreder brott för att brottsanmälningar inte ska läggas på hög, och det krävs att vi utvidgar de jourverksamheter som gör ett fantastiskt arbete med att ta emot samtal från personer som har utsatts. De lyssnar på deras berättelser, de erbjuder stöd och de verkar som ett hjälpande första steg för att människor ska berätta vad de har utsatts för. Alla de här åtgärderna, och många fler därtill, krävs om vi ska återupprätta tryggheten i vårt land för alla medborgare.

Fru talman! Det blir dock ganska lätt så att man fastnar här – i det konkreta, det som man kan se och ta på och det som vi också kan stifta lagar

om i denna församling. Men jämställdheten går bortom det vi kan se med blotta ögat och det vi kan ta på; det handlar också om hur vi ser på varandra. Det handlar om hur vi bemöter varandra i samhället och hur vi ser på kvinnor kontra hur vi ser på män. Det handlar om hur vi värderar olika val som enskilda individer gör och om huruvida vi förenklar eller försvårar för enskilda individer att göra sina egna val. Det handlar om hur väl vi lever upp till devisen om att det är möjligheterna, och inte utfallet, som spelar roll.

Sverigedemokraterna strävar efter en jämställdhetspolitik som utgår från just detta: devisen att det är möjligheterna som spelar roll och inte utfallet. Det handlar om möjligheter att skapa sig det liv man vill leva, där ens egna beslut är det som i slutändan avgör utfallet. Vi vill ha ett samhälle där varje individ kan skapa sig det liv man vill ha utifrån sina egna förutsättningar, drömmar och ideal. Ingen ska skuldbeläggas för de val man gör, oavsett om man väljer att leva i enlighet med rådande normer eller väljer att leva efter sina egna.

Det är först när vi sätter tilltro till människor som de kan börja växa. Det är först när vi vågar lita på att människor är kapabla att fatta sina egna beslut som vi kan komma bort från politikens pekpinnar. Det är först när vi har uppnått detta som vi tillsammans kan krossa glastak på riktigt.

(Applåder)

Anf. 146 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Det var många fina ord från Ebba Hermansson men väldigt få åtgärder för att uppnå den vision om jämställdhet som även Ebba Hermansson säger sig se framför sig.

Hon säger att hon är stolt. Jag är också stolt. Jag är stolt över den kamp som feminister före mig har bedrivit. Jag ska återge vad en av dem brukar säga: Mäns våld mot kvinnor är inte en naturkatastrof som vi bara behöver förhålla oss till. Det är något som vi kan förändra. Det är ett beteende som går att förändra. Vi kan förändra både de normer och de våldskulturer som finns. I ett jämställt samhälle behöver vi inte längre förhålla oss till det här. Vi behöver varken ha nycklar redo i handen eller göra andra olika insatser när våldet redan har skett och när våldtäkterna redan är begångna.

Fru talman! Det är därför vi behöver ett strukturerat, organiserat arbete för att förebygga våld och sexuella trakasserier och för att arbeta för andra viktiga jämställdhetsfrågor. Det vill Sverigedemokraterna avveckla helt och hållet i er budget, Ebba Hermansson. Det går inte ihop med de fina orden. Er budget kommer inte att uppnå visionen om ett jämställt samhälle där alla människor kan göra sina egna livsval på lika villkor. Den kommer inte att leda till att unga kvinnor slutar att känna sig otrygga på väg hem på kvällen.

Anf. 147 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för repliken, Annika Hirvonen Falk! Jag ställer mig lite förbryllad och undrande till exakt vad det är Annika Hirvonen Falk syftar på när hon pekar på olika saker i vår budget, så hon får gärna återkomma och konkretisera det.

Sett till den debatt som vi har haft tidigare antar jag dock att Annika Hirvonen Falk syftar på Jämställdhetsmyndigheten, varför jag kommer att bemöta det. Jag tror att jag och ledamoten Annika Hirvonen Falk delar

ganska många synsätt när det kommer till problembeskrivningen. Men vi har landat i en annan slutsats där de rödgröna partiernas lösning på olika problem nästan alltid består i att man startar en ny myndighet. Jag tror inte att det nödvändigtvis kommer att lösa problem som finns vare sig på jämställdhetsområdet eller inom andra områden, utan jag och Sverigedemokraterna ser att det kan finnas många andra lösningar för att få bukt med de problem som finns.

Några av dessa nämnde jag i mitt anförande, bland annat skärpta straff. Det signalerar inte minst till dem som utsätts att detta är någonting som vi tar på allvar. Detta är ingenting vi sopar under mattan. Jag nämnde också hedersjourerna och att vi behöver utvidga deras verksamheter och ge dem anslag för att de ska kunna bedriva det viktiga arbete de gör. Detta är några av de åtgärder som vi har föreslagit på området.

Annika Hirvonen Falk är jättevälkommen att också ta del av det åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen som vi har lagt fram och som finns att läsa på riksdagens hemsida.

Anf. 148 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Det är visserligen viktigt med kvinnojourernas och hedersjourernas arbete. Det är också viktigt med tydliga straff. Bland annat därför var jag med och införde samtyckeslagen, något som Sverigedemokraterna var starka motståndare till.

Det jag inte hör är vilka åtgärder Sverigedemokraterna har för att förebygga att våldtäkterna begås så att kvinnor inte behöver söka sig till jourerna och så att ingen behöver begå det där brottet som ska straffas. De åtgärderna är viktiga om vi vill få slut på våldet och om vi vill att kvinnor ska kunna känna sig trygga.

Anf. 149 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för detta förtydligande! Jag utesluter inte att man behöver göra förstärkningar inom just det förebyggande arbetet, och jag tycker också att det är ett område som ofta hamnar lite i skymundan. Man är väldigt inriktad på vad som händer när brottet väl har begåtts. Det håller jag med dig om; där tycker jag att du har en bra poäng.

Jag tror återigen att man kommer åt detta genom det som jag nämnde i mitt anförande: att jobba med hur vi ser på varandra och hur vi väljer att bemöta varandra i samhället. Hur ser vi på varandra? Respekterar vi varandra eller gör vi det inte?

Även om straffet i sig handlar om någonting som sker när brottet väl har begåtts tror jag att det i sig är ett viktigt arbete. Det är viktigt att vi ser till att skicka ut signaler redan nu från statligt håll om att detta är någonting vi tar på allvar och någonting vi prioriterar och inte accepterar. Rådande ordning är ju att straffen i dag är så pass låga att de inte alls står i proportion till brottet. Och vad skickar det ut för signaler?

Anf. 150 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! I mitt första anförande här i kammaren valde jag att tala om tillit – mer explicit om tilliten som urholkas. Det handlar om tilliten till oss politiker, till våra institutioner, till medier och ytterst om tilliten till varandra.

Jag uttryckte min oro över den polariserande samhällsutveckling som sker just nu både här hemma och runt om i världen. Jag uppmanade oss då att ta tag i de strukturproblem som göder urholkandet av den tillit som har byggt Sverige starkt under åren. Det är samma strukturproblem som göder främlingsfientligheten, populismen och nationalismen.

Tyvär har vi i stället haft en höst som inte har innehållit annat än spelteorier, grävande av skyttegravar och ett kollektivt misslyckande med att förvalta det valresultat som väljarna gav oss.

En stökig höst och en övergångsregering till trots har ungefär 400 000 människor beviljats uppehållstillstånd i Sverige de senaste tre åren. Det är en siffra som lär se likadan ut de närmaste åren. Vissa av de här människorna är flyktingar eller anhöriga till dessa, och andra är arbetskraftsinvandrare eller studenter. Vad man än tycker om den tidigare förda migrationspolitiken är det hög tid att nu lägga den debatten åt sidan och i stället fokusera på hur vi tillsammans ska lösa integrationen. Att gamla lösningar inte får förhindra nya lösningar är alltid min utgångspunkt.

Men frågorna som uppstår är följande: Vad menar vi egentligen med begreppet integration? Vad innebär det att vara integrerad? Räcker ett jobb för att man ska kvalificera sig till Sverigedemokraternas definition av integrerade människor? Eller ska man behöva fläska i sig julskinkan och ta en nubbe till den i jul, äta tacos på fredagar, titta på Mellon på lördagar och besöka Ikea på söndagar för att kvalificeras som integrerad? Vad innehåller den värdegemenskap som alla nationalisterna vurmar så mycket för? Vad strävar vi efter – assimilerings? Inte ens det begreppet verkar det nämligen finnas konsensus kring.

Är det inte dags för en bredare samhällsdebatt om vilka förväntningar och krav vi har på människor som tar sig hit så att vi har en gemensam målbild, någonting som går att hålla i och sikta mot? Vad ska jag som utrikesfödd göra för att bli accepterad? Hur skapar vi denna acceptans och förståelse, och hur överbryggar vi rädslor? Hur möter vi varandra? Det måste finnas ett djup i den här diskussionen. Vi kan inte, och vi får inte, längre acceptera att *ett* parti målar upp bilden av ett samhälle i totalt förfall och att vi andra följer efter i den alternativa verklighetsbeskrivningen, om än med våra egna utgångspunkter.

Fru talman! För mig handlar integration i grunden om möten mellan människor, om kunskap, förståelse och tillit. Det är inget som kan ordnas genom politiska direktiv. Politiker kan inte och ska inte lösa allt. Men det finns saker som vi faktiskt kan göra här och nu.

Till exempel börjar tiden nu bli mogen för en parlamentarisk utredning för att ta ett helhetsgrepp kring hur våra system samverkar i den nyanländes resa från första dagen i Sverige till att vara integrerad. Där finns det många lärdomar att hämta, vill jag lova. Först då och endast då kan vi se hela pusslet och sätta in rätt åtgärder, i rätt fas och för rätt målgrupp.

Gruppen nyanlända är som bekant inte en homogen grupp. Där finns högutbildade läkare, sjuksköterskor och ingenjörer men också en stor grupp människor som inte ens har en gymnasial utbildning. Det säger sig självt att insatserna måste få skilja sig åt. Men det finns också delar som förenar dessa människors resa in i det svenska samhället: språket, kunskapen om hur det svenska samhället fungerar och rättigheter och skyldigheter.

Vi i Centerpartiet har i vår budgetmotion många förslag för att på djupet ta itu med de utmaningar som Sverige står inför. Men för att Sverige ska klara integrationen krävs även ett nytt förhållningssätt i politiken. Sverige ska kunna förvänta sig mer av de nyanlända, och de nyanlända ska kunna förvänta sig mer av Sverige. Det svenska samhället måste ge nyanlända en möjlighet att påbörja sitt nya liv i Sverige och via jobb och språk stå på egna ben.

Integrationspolitiken behöver ställa högre krav och bli mer intensiv och effektiv. Tyvärr räcker inte tiden i dag för att jag ska fördjupa mig i alla våra förslag, men jag kommer att ta upp de delar som rör arbetsmarknaden i morgondagens anförande.

Fru talman! Man ska avsluta i dur, sägs det. Jag funderade länge på hur jag ska göra det, givet läget, och kom då att tänka på när jag i förra veckan hade en klass i årskurs 5 på besök här i riksdagen. Ett av stoppen längs rundturen var Kvinnorummet här utanför kammaren, och där finns en spegel med en skylt under där det står: Är du Sveriges första kvinnliga statsminister?

I det rummet fick jag frågan om jag trodde att jag skulle bli riksdagsledamot när jag var i deras ålder. Den frågan väckte starka känslor i mig, och jag försökte hålla tårarna tillbaka. Svaret var självklart nej. När jag var elva år bodde jag i ett annat land, växte upp under svåra förhållanden och bar på många trauman. Inte trodde jag då att jag en dag skulle få möjlighet att stå här i kammaren och få vara med och påverka beslut som kan komma att göra skillnad i andra människors liv.

Att jag står här i dag trots min uppväxt i Tensta, ett så kallat utanförskapsområde, måste ju ändå vara bevis på att allt faktiskt är möjligt och att vi gör och har gjort många saker rätt här i vårt land. Om vi fortsätter att tro på oss själva, vår liberala demokrati och vår kapacitet att ge människor chansen att förverkliga sig själva kommer framtiden att vara ljus. Men det kräver att vi ökar tilliten i vårt samhälle till våra institutioner och framför allt till varandra.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Qarlssoon (C).

Anf. 151 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det har framgått av debatten i dag och är värt att påminna om igen att de budgetramar från Moderaterna och Kristdemokraterna som har gått igenom tidigare har gjort det för att de har varit anpassade till, och därför har fått stöd av, Sverigedemokraterna.

Budgeten är en hafsigt sammansatt produkt kryddad med offergåvor till detta nyfascistiska parti och dess grumliga omland. Det är ett omland som för all del numera också utövar mycket stark påverkan på och inom de andra ytterlighetspartierna på den konservativa högerkanten, alltså Moderaterna och Kristdemokraterna.

Flera talare har i den här debatten, inte minst Annika Hirvonen Falk och min partikamrat Ciczie Weidby, tagit upp nedläggningen av Jämställdhetsmyndigheten. Det är ett slags hej då-present, kan man väl säga, till bland annat den Flashbackaktivist och SD-ledamot som vi i dagarna har sett avslöjas ligga bakom diverse misogynia tips och trix på nätet och som

också, som andra nämnde tidigare, innan dess har hunnit motionera om nedläggning av just Jämställdhetsmyndigheten.

Jag vill bara säga en sak om den process som har varit. Det är en ganska häpnadsväckande beredningsprocess som vi har sett. Vi är flera som i utskottet bland annat har frågat saker som: Var ska uppgifterna som man har flyttat från andra myndigheter följas upp? Svaret har varit att det får vi ta i debatten i kammaren. Nu har vi haft den här debatten i kammaren en stund, och då vill jag fråga företrädarna för Moderaterna: Hur tycker ni själva att det gick med att leverera de svaren? De lyser med sin frånvaro här – det är nästan så att man blir bländad.

Jag tänkte ta upp andra saker på det här området. Det finns i den här kaosbudgeten från högerkanten, som också släpptes igenom av de så kallade mittenpartierna Centern och Liberalerna, andra försämringar av samma karaktär. Det handlar om signalpolitik riktad mot de mest reaktionära strömningarna i vårt samhälle som samtidigt också innebär nedskärningar som får stora, konkreta negativa följder för det seriösa arbetet med att göra Sverige till ett rättvisare och mer inkluderande land. Inom det här utgiftsområdet drabbas åtgärderna mot segregation. Dels tas omfattande resurser för flera hundra miljoner kronor årligen bort, dels läggs en annan myndighet, Delegationen mot segregation, ned.

Jag vill göra en liten avstickare som också ger exempel på den här oseriösa och hafsiga processen. Under utskottets hantering fick vi höra att plötsligt hade Moderaterna och kanske också några andra som hängt på kommit på att de här sakerna som man vill ta bort bidragen från redan har fått en del av bidragen utbetalade eller utlovade, och det måste man hantera på något sätt. På sittande möte kom man sedan på att man kan flytta 100 miljoner från ett anslag till ett annat. Det får man väl säga är minst sagt ganska oseriöst.

Dessutom ska de utbetalade resurserna hanteras av myndigheten Delegationen mot segregation, som ska läggas ned. Det blir en skojig uppgift för personalen där; medan de arbetar med sin egen avveckling ska de också följa upp tidigare utbetalade bidrag. Det är som sagt ganska anmärkningsvärt.

Tillbaka till det faktiska innehållet. Det handlar alltså om nedläggning av Delegationen mot segregation och om att ta bort 378 miljoner, som det kanske blir då, från arbetet som skulle vara långsiktigt och till för att förbättra situationen i socioekonomiskt utsatta områden. Det skulle göras på ett långsiktigt sätt för att man skulle kunna följa upp och lära sig nya saker. Det tycker högergänget här att man kan stryka; det är ingenting att ha.

Det är förstås fullt möjligt att göra andra prioriteringar i politiken. Det är liksom lite det det går ut på. Det är också möjligt och fullt rimligt att tänka sig att man ska göra saker med andra myndighetsstrukturer – fine! Men det ska gärna vara saker som man har tänkt igenom och som man argumenterar för på ett begripligt sätt. Men icke! Titta bara i betänkandet som styr det som händer här i dag. Det är inte direkt eftertanke som präglar den servettskiss som budgetreservationen består av.

Vi kan gå igenom argumenten. De är ganska få och ganska korta. Man kan egentligen hitta dem i en och halv mening i betänkandet.

Moderaterna, som har levererat politiken som har gått igenom, ”anser att segregation bör motverkas genom reformer som leder till att fler människor arbetar”. Jaha, tänker man, det var roligt att höra. Vad är det för reformer? Det står det inte något om i betänkandet.

Om man läser resten av budgetreservationen kan man dock komma på att det handlar om att sänka skatten. Detta eviga panacea ska lösa alla problem, oavsett vilka de är, trots att vi inte ser någonstans – varken i Sverige eller internationellt – att lägre skatter löser alla problem. Man kompletterar dessutom skattepolitiken med omfattande neddragningar på arbetsmarknadsområdet och andra åtgärder.

Ett annat argument man kan hitta är satsen ”och genom förbättrad integration”. Det är intressant att segregationen, alltså dålig integration, ska hanteras genom bra integration. Wow! – som ungdomarna skulle säga.

Vad går det här ut på då? När det gäller integration – om vi förstår det rätt – kan människor som flyttar till vårt land över tid närma sig levnadsstandard, arbetsmarknadssituation och inkomster för de som redan bor här.

All moderat politik man kan hitta, både den som finns i budgeten och den som ligger i pipelinen, går ut på motsatsen. Det är skattepolitik för vidgade inkomstklyftor. Det är en välfärdspolitik som går rakt in och minskar inkomsterna för dem som redan har det dåligt ställt och behöver extra stöd. I det här fallet handlar det också om kraftiga nedskärningar på Arbetsförmedlingen, vilket drabbar just dem som står långt bort från arbetsmarknaden.

Till sist finns det ett argument till, nämligen ”att fler lär sig svenska och att fler går ut skolan med fullständiga betyg”. Det är jättebra. Jag tänker inte dra upp de debatter som har varit här tidigare i dag på utbildningsutskottets område, men låt oss konstatera att den marknadsfundamentalism som har lett till mycket stora problem i svensk skola, särskilt när det gäller likvärdigheten, inte är något som den kanten vill dra tillbaka – tvärtom. Det är något man hurrar för, omhuldar och vill ha mer av. Dessutom är inte sfi, svenska för invandrare, något som man vill ge tidigt eller värderar kvaliteten av.

Inte ens allt detta, alla de här argumenten – som kan hittas på en och halv rad – håller för en närmare granskning. De faller platt. Det här är inte bara oseriöst. Det är ganska illasinnat.

I stället för konkreta åtgärder vill man satsa på ett slags politiskt-religiösa förhoppningar om att både explicita och beprövade församlingar, på de områden som man själva nämner, ska leda till förbättringar. Det ska ske genom någon sorts mystiska dynamiska effekter som i princip endast har kunnat observeras på väckelsemöten hos Timbro och likasinnade församlingar. Det är inte okej.

Det här är inte värdigt svensk politik i allmänhet och inte jämställdhets- och integrationspolitiken i synnerhet.

Vänsterpartiet deltar naturligtvis inte i beslutet. Vi hänvisar till vårt särskilda yttrande som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

(Applåder)

Anf. 152 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Jämställdhetsmyndigheten har varit i fokus de senaste dagarna. Den har även varit i fokus i den här debatten. Då måste vi ställa oss frågan: Behöver Sverige verkligen en jämställdhetsmyndighet 2018?

I ganska raljerande ordalag har det i den offentliga debatten pratats om bidrag till menscertifiering av arbetsplatser, pengar till ett mer jämställt samtal om kärnvapen och så vidare. Är det verkligen där tonvikten i samtalet om jämställdhet ska ligga? Det är i själva verket ett fördummande av debatten.

Fru talman! Vad Sverige behöver är ett fungerande arbete mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer. Kunskapsspridning om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer låg inom ramen för Jämställdhetsmyndigheten.

Uppdrag att bedriva arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål låg också inom ramen för Jämställdhetsmyndigheten.

Även nationell kunskapsutveckling och strategiska övergripande frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck låg inom ramen för Jämställdhetsmyndigheten.

Det är inget arbete som kan viftas bort med begrepp som genusflum. Det handlar om kvinnors reella och faktiska utsatthet. Den utsattheten skär genom alla samhällsklasser och alla områden.

Fru talman! Liberalerna har varit pådrivande i arbetet för att Jämställdhetsmyndigheten skulle bildas. Vi vidhåller att den fyller en viktig funktion som statlig expertmyndighet och därmed behöver finnas kvar. I Liberalernas budgetalternativ fanns den också kvar.

Liberalerna lade fram en egen budgetmotion. Liberalerna röstade också på sin egen budgetmotion. Liberalerna driver liberal politik, ingenting annat.

Om myndigheten skulle avvecklas är det angeläget att de uppdrag som har överförts till myndigheten återförs till de myndigheter som tidigare hade ansvaret. Man måste också säkerställa att ingen kompetens eller erfarenhet går förlorad.

Till skillnad från andra välkomnar jag Jessica Polfjärds och Sofia Damms anföranden här i dag och de besked som har lämnats. Jag tackar för det.

Fru talman! Det finns också andra områden inom jämställdhetspolitiken. Att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck har med rätta kallats vår tids största jämställdhetsutmaning. Att inte kunna välja vilka kläder man har på sin kropp, vad man gör på sin egen fritid eller sin partner är den yttersta ofriheten.

Vi i Liberalerna föreslog därför i vår budgetmotion att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck skulle prioriteras genom en särskild satsning på en halv miljard under fyra år.

Fru talman! Mycket har rört sig kring jämställdheten i den här debatten. Jag vill ta tillfället i akt och lyfta fram ett annat viktigt område som vi beskriver i vår budgetmotion.

Vi har alla sett reportagen på tv om medarbetare på till exempel apotek som återkommande blir utsatta för påhopp, diskriminering och ren rasism. Detta är delvis en arbetsmiljöfråga som framför allt arbetsgivaren har ett

ansvar för att hantera, men som vi alla medmänniskor har ett ansvar för att motverka.

Alla oavsett bakgrund ska ha samma möjlighet att nå sin fulla potential utan att hållas tillbaka av fördomar eller diskriminering.

Därför behövs det ett mer effektivt arbete mot diskriminering. Därför är verksamheten hos Diskrimineringsombudsmannen central för ett samhälle fritt från diskriminering. I vår budgetmotion betonar vi vikten av att säkerställa att DO:s verksamhet bedrivs rättssäkert och effektivt och att fler individer som utsätts för diskriminering får möjlighet till upprättelse.

Fru talman! Den nuvarande diskrimineringslagen har snart funnits i tio år. Det finns skäl att göra en utvärdering för att undersöka om lagen är ändamålsenligt utformad eller om det finns skäl att göra förändringar för att stärka den enskildes möjligheter att hävda sin rätt.

(Applåder)

Anf. 153 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att jag inte för en sekund beivlar vare sig Maria Nilssons eller Liberalernas engagemang i de här frågorna. Vi vet ju att det var er jämställdhetsminister som tillsatte den utredning som sedan förverkligades i och med Jämställdhetsmyndigheten.

Det som jag ställer mig frågande inför är hur Liberalerna kom fram till den praxis som man nu har bildat. Under den tid som vi har en övergångsregering lägger varje parti fram sin egen budget. Sedan låter man den största konstellationen – i det här fallet det konservativa blocket – få sin vilja igenom, trots att det inte finns en regering på plats, i stället för att samlas kring principer för en övergångsbudget utan nya reformer – detta i ett läge där det får dramatiska konsekvenser på viktiga områden.

En stor del av den statliga jämställdhetspolitiken slaktas nu utan konsekvensanalys och plan. Samma sak gäller miljöpolitiken. Det görs också fullständigt ansvarslösa nedskärningar på Migrationsverket som bara kommer att öka statens kostnader och människors lidande och så vidare.

Min andra fråga är: Vad hörde Maria Nilsson i Jessica Polfjärds och Sofia Damms – nu är de inte kvar i kammaren – anförande som jag missade? Någonting var det som Maria Nilsson välkomnade, men jag missade vad de sa som var så bra för jämställdhetspolitiken.

Anf. 154 MARIA NILSSON (L) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Annika Hirvonen Falk!

Det här är mitt första replikskifte, så jag ska göra mitt bästa för att hantera det hedervärt.

Jag är statsvetare. Jag är inte jurist. Jag må vara statsvetare, men jag vet fortfarande inte riktigt hur jag ska svara på frågan om övergångsbudgeten.

En övergångsbudget är inte en neutral budget. Det är en fortsättningsbudget som den föregående regeringen har lagt fram. Den är ju socialdemokratisk och miljöpartistisk med stöd av Vänsterpartiet.

Ni talar om att det skulle vara praxis att bryta mot detta. Såvitt jag vet står vi inför ett parlamentariskt läge som vi aldrig har haft tidigare. Att då bryta mot praxis är svårt eftersom vi inte har någon befintlig praxis.

Jag kan inte ge Annika Hirvonen Falk ett bättre svar än detta. Jag vill understryka att liberaler driver liberal politik. Det var därför vi la vår egen budgetmotion. Det var därför som vi röstade på vår egen budgetmotion.

Anf. 155 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Maria Nilsson har ju helt rätt i att det inte finns någon praxis. Det finns en del formuleringar som ändå talar för tanken att det ska vara en övergångsbudget som inte innehåller några nya politiska initiativ.

Naturligtvis finns det ingenting här i världen som är neutralt. Men resultatet av den praxis som nu är bildad är att övergångsbudgetar inte kommer att gå igenom. Då röstar kammaren fram en budget som ska hanteras av en övergångsregering som inte får avgå utan som tvingas genomföra en politik som är hafsigt framtagen. Oavsett vilket parti det är som tar fram den är en motion till riksdagen inte är gjord för att bli statens ekonomiska politik. Finansdepartementet jobbar ju i tio månader varje år med att ta fram statens ekonomiska politik.

Min andra fråga gällde det som Jessica Polfjärd och Sofia Damm sa. Vad var det som var så himla bra?

Anf. 156 MARIA NILSSON (L) replik:

Fru talman! Eftersom det här är ett nytt läge finns det de facto ingen praxis att bryta emot. Jag tror att jag ska stanna där.

Jag vill ogärna prata om företrädare som inte sitter i salen. Jag uppfattade dock att Jessica Polfjärd och Sofia Damm var tydliga med att de ville att dessa uppdrag ska återgå till tidigare uppdragsgivare – Länsstyrelsen i Stockholm och så vidare – och att de ville lämna det till en regering att besluta hur det ska till. Men jag lämnar det till Jessica Polfjärd och Sofia Damm att ytterligare förklara detta. Jag kan bara stå för vad jag hörde.

Anf. 157 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! I mitt anförande tänkte jag fokusera på de delar som handlar om segregation. Våra politiska motståndare verkar inte ta utvecklingen på allvar. De borde anta utmaningen och göra något åt situationen.

Vi behöver en seriös analys av varför insatserna hittills har misslyckats med att bryta segregationen. Det behövs här en seriös diskussion. Det finns några problem som återkommer hela tiden.

För det första handlar det om kortsiktighet. Huvuddelen av insatserna har skett i projektform och under en begränsad tid. Projekt kan vara bra när nya metoder ska testas eller utvecklas, men det är en misslyckad form för att lösa strukturella problem.

För det andra handlar det om sena insatser. Många av samhällets insatser sätts in när det redan har gått snett. Ofta blir det dyrt och det är svårt att vända en utveckling som har pågått länge.

För det tredje handlar det om bristande samverkan. Staten, kommunerna och det civila samhället gör av och till insatser för att bryta segregationen. Tyvärr sker det sällan tillräckligt koordinerat och kraftfullt.

Fru talman! Därför anser vi socialdemokrater att det behövs långsiktighet, tidiga insatser och ökad samverkan. Arbetet mot segregation har inte en början och ett slut efter några år. Det är ett långsiktigt arbete som krävs.

Vi behöver mer av förebyggande insatser så tidigt som möjligt, redan från förskolan och framåt. Jag studerade väldigt noga Sverigedemokraternas kommittémotion för att förstå hur SD tänker bekämpa segregationen. Därför blir SD:s förslag om obligatorisk förskola enbart för tre- till femåringar väldigt svårbegripligt för mig. Det är ett förslag som de själva inte riktigt tror på. Man skriver:

Förhoppningsvis ska detta kunna leda till att barn får med sig språket och en ökad känsla för det svenska samhället. Man ska inte uppleva samhället som något främmande, utan man ska få en relation till det när man har växt upp.

Det vore intressant att veta hur SD tänker. Förhoppningsvis ska det bidra till att 3–5-åringar får en ökad känsla för att förstå majoritetssamhället och bidra till att få bort segregationen. Någon från SD får gärna förtydliga detta och göra mig klokare.

Jag tänker på alla barn som är ett till tre år och alla sexåringar. Hur har Sverigedemokraterna kommit fram till att det enbart är tre- till femåringar som ska gå i förskola och sedan få med sig detta i resten av livet?

Man behöver också fråga SD om segregation finns. Hur tänker de hantera den?

Staten, kommunen, civilsamhället och näringslivet måste gå åt samma håll. Det är orimligt att samhällsservicen minskar i socialt utsatta områden samtidigt som kommunen och andra aktörer har identifierat större behov av samhällets närvaro.

Fru talman! Mot bakgrund av detta presenterade den socialdemokratiska ledda regeringen 2016 ett reformprogram för åren 2017–2025. Det syftade till att minska segregation och lyfta de socialt utsatta områdena. Det var det första i sitt slag och visar att vi tar problemet på största allvar.

Vad innehåller då programmet? Jo, det fokuserar på fem områden:

1. bekämpa brottsligheten
2. knäcka långtidsarbetslösheten
3. lyfta skolor och elevernas resultat
4. stärka samhällsservicen och minska bostadssegregation och trångboddhet
5. stödja civilsamhället och arbetet för demokratiska värderingar.

Till detta arbete har regeringen avsatt 2,2 miljarder årligen från 2020 till 2027 för att få ned segregationen i Sverige.

Min hemkommun Botkyrka är 1 av 32 kommuner som får pengar av regeringen för att minska segregationen under en tioårsperiod. Jag vet att kommunerna är centrala aktörer i arbetet mot segregation. Många kommuner bedriver liksom min hemkommun redan ett aktivt och strategiskt arbete mot segregation och för ökad jämlikhet. Det handlar framför allt om olika sociala och arbetsmarknadsmässiga insatser som hjälper till att lyfta människor genom jobb och utbildning. Med ytterligare statliga resurser kan kommunerna utveckla sitt arbete.

Fru talman! Det finns – för att använda statsminister Stefan Löfvens ord – ingen quick fix för att minska segregationen, utan detta är ett arbete som måste göras grundligt för att komma åt allt som bidrar till ökade klyftor i vårt samhälle.

Moderaterna och Kristdemokraterna vill med hjälp av Sverigedemokraterna dock avveckla detta arbete och minska insatserna mot segregationen i vårt land. För mig är det helt ofattbart att dessa partier talar om trygghet när de i sin budget tar bort den största riktade satsningen för att komma åt och förebygga framtida otrygghet och bekämpa segregation.

Segregation är inte bara en budgetpost. Det handlar om människor och deras möjligheter att delta i samhällslivet och att bygga sina liv. Det handlar om barn med hela framtiden framför sig, men kriminella krafter väntar likt rovdjur på rätt tillfälle att dra barnen med sig. Detta måste vi ta på största allvar, bekämpa och hantera.

Fru talman! Jag anser att det är oansvarigt att avveckla stödet till socioekonomiskt utsatta områden som är utformat för att stärka kommunernas långsiktiga arbete, såsom tidiga insatser för barn och unga, satsningar på utbildning, ökad trygghet och ökad sysselsättning samt insatser för att stärka demokratin och det civila samhället.

Fru talman! Avslutningsvis: Vi behöver inge hopp och framtidstro – det sas tidigare här i talarstolen, och jag vill understryka det – till alla de ungdomar som växer upp i fattigdom, till dem som står utanför arbetsmarknaden och till dem som utestängs från bostäder och utbildning på grund av trångsynthet. På allvar måste vi bekämpa diskrimineringen och rasismen i samhället och på arbetsmarknaden. Jag anser därför inte att lösningen är sänkta skatter.

(Applåder)

Anf. 158 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Jämställdhetsmyndigheten har blivit ett slagträ i debatten, som om en myndighet är det enda rätta svaret på frågan om man vill ha ett jämställt samhälle eller ej.

Centerpartiet står inte bakom Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation. Vi står heller inte bakom regeringens inrättande av Jämställdhetsmyndigheten.

När regeringen 2016 beslutade att en ny jämställdhetsmyndighet skulle inrättas lämnade Statskontoret inför beslutet in förslag på hur en strategisk, tydlig och hållbar styrning, organisering och ansvarsfördelning kunde uppnås avseende de nationella uppdrag som Socialstyrelsen, Nationellt centrum för kvinnofrid, Länsstyrelsen i Stockholms län och Länsstyrelsen i Östergötlands län hade på delmålsområdet mäns våld mot kvinnor.

Statskontoret bedömde att det fanns flera risker med att förändra organisationen och ansvarsfördelningen för de berörda myndigheternas uppdrag, såsom minskad produktivitet och effektivitet. Man såg en överhängande risk att uppbyggd kompetens skulle gå förlorad och att samverkansformerna skulle behöva byggas upp på nytt igen. I översynen fanns inget om att vinsterna med en förändring av ansvaret för frågorna skulle överväga riskerna. Regeringen följde över huvud taget inte Statskontorets analys och förslag.

Det tar tid att bygga upp expertkunskap och att etablera samverkan och nätverk mellan myndigheter. Därför finns det starka skäl för en regering att ta vara på den kompetens, de samverkansformer och strukturer för kunskapspridning som har byggts upp under de senaste 10 eller upp till 25 åren i befintliga organisationer. Centerpartiet instämde därför i Statskontorets slutsats.

Vid införandet lyssnade regeringen inte på sin egen myndighet gällande vilka risker man tog. Genom att inte förankra och utforma förslaget brett frångick man dessutom ett arbetssätt som gagnat jämställdhetsfrågorna i decennier.

Jag försökte via samtal i utskott och andra möten, med interpellationer i kammaren och artiklar få ministern att inte riva den verksamhet som fungerade utan i stället bygga vidare på det som redan fanns och komplettera med strategiskt ansvar för övriga jämställdhetsmål i andra redan befintliga myndigheter. Historiskt sett har kvinnorörelsen varit duktig på att förankra brett så att arbetet inte blir politiserat och försvinner vid ändrade majoriteter.

Den dåvarande ansvariga ministern lyssnade tyvärr inte, justerade inte förslaget och förankrade inte det hela brett.

Fru talman! Hur blev det då? Generaldirektören för myndigheten gästade oss i utskottet för ett tag sedan. Det som presenterades var arbete som utförts eller utförs på andra enheter, med skillnaden att Jämställdhetsmyndigheten tar åt sig äran för det arbete som andra enheter gör. Det gäller till exempel Länsstyrelsen i Stockholms läns arbete mot prostitution och trafficking, som har flyttats, genussekretariatets arbete med jämställdhet inom myndigheterna, som har flyttats, och Nationellt centrum för kvinnofrids arbete, som dock tack vare hård strid inte flyttats men decimerats.

De övriga jämställdhetspolitiska målen berördes inte vid generaldirektörens presentation hos oss i utskottet. Där händer fortfarande ingenting. Var finns då mervärdet? Generaldirektören beskrev myndighetens arbete med att ”verksamheten kan liknas med att planet byggs medan vi flyger”. Ansvaret för detta kan inte läggas på myndigheten; det läggs såklart på ansvarig regering som har infört detta under sådana förutsättningar.

Det handlar alltså verksamheter som enligt Statskontoret levererade produktivitet och effektivitet som har raserats, och inget nytt har tillkommit. Dessutom har myndigheten dragits med en mängd andra problem såsom att över 70 procent av de anställda på den nya myndigheten riskerar att bli sjuka av jobbet, enligt en intern kartläggning. Det brister i ledningen, konstaterar fackförbundet ST.

Vi i Centerpartiet är inte nöjda med att myndigheten inrättades, ej heller med myndighetens ”flygtur” så här långt.

Fru talman! Vad vill Centerpartiet i stället se? Tidigare fanns det inget sammanhållande ansvar för måluppfyllelse och uppföljning av de jämställdhetspolitiska målen. Det ansvaret behövde tydliggöras. Så långt instämde och instämmer Centerpartiet i analysen. Vi anser däremot att arbetet med jämställdhet ska vara integrerat i alla myndigheter med ett tydligt uttalat ansvar och tydliga delmål som kopplas till de jämställdhetspolitiska målen, formulerade av ansvarigt departement.

Centerpartiet vill inte införa ytterligare en myndighet utan i stället integrera arbetet och ansvaret i redan befintliga myndigheter, alltså inte i den nya Jämställdhetsmyndigheten. Det ska synliggöras och hållas ansvar i alla delar av statens verksamheter. Stor del borde läggas på till exempel Arbetsmiljöverket.

Fru talman! Medlingsinstitutet skulle kunna vara lämpligt som ansvarigt för det mål som rör ekonomisk jämställdhet. På liknande sätt bör ansvaret för de olika delmålen sättas in där arbete för delmålen pågår. Det blir då en annan tyngd hos det arbete som måste göras.

Det arbete som regeringen försökte flytta över eller vingklippa genom inrättandet av den nya myndigheten vill vi återföra. Det handlar bland annat om Nationellt centrum för kvinnofrids viktiga uppdrag som kompetens- och resurscentrum för målet om våld. Detta arbete och ansvar anser vi ska utökas. Vi vill också gärna se om det är möjligt att återföra och permanenta Länsstyrelsen i Stockholms läns tidigare uppdrag mot prostitution och trafficking och att permanenta och utveckla Länsstyrelsen i Östergötlands läns nationella uppdrag att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Med en sådan struktur tror vi på bättre och snabbare resultat för jämställdheten, trots att ingen av de ingående myndigheterna har jämställdhet i namnet.

Fru talman! Ojämställdheten finns med genom hela livet, i hela samhället. Elever begränsas av traditionella könsnormer vid studie- och yrkesval. Makt och inflytande är ojämnt fördelade mellan könen, och vi har könsrelaterade skillnader i lön och karriär. Obetalt arbete, lägre livsinkomst och därmed pensioner, social utsatthet, sjukskrivningar och självmord – konsekvenserna skiljer, men gemensamt är att ojämställdhet kostar.

För att de jämställdhetspolitiska målen ska nås behöver vi arbeta strukturerat med att integrera jämställdhet i *alla* myndigheters uppdrag. Jämställdhet måste bli en del av deras ordinarie arbete.

Eftersom Centerpartiets budgetalternativ föll i rambeslutet och budgetbesluten bygger på ett sammanhållet alternativ avstår Centerpartiet i de beslut som gäller anslagsanvisningen, inte bara i denna del utan i alla utgiftsområden.

(Applåder)

I detta anförande instämde Martin Ådahl (C).

Anf. 159 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Jag trodde inte att jag skulle uppleva det bakslag som det innebär att man lägger ned Jämställdhetsmyndigheten av det skälet att aktivt jämställdhetsarbete kan utföras på många olika ställen inom myndigheter, universitet och så vidare. Då har man inte lärt något av historien. Det behövs en blåslampa på detta område – någon som ser till att arbetet bedrivs aktivt på de olika ställena, för det är för diskrimineringsgrunden jämställdhet som för de övriga: Många är inte medvetna om hur man behandlar jämställdhetsfrågorna, som det gäller i det här fallet, alltså relationerna mellan kvinnor och män.

Vi har sett behovet under en tidigare vända. Jämställdhetsarbetet och kvinnors makt och inflytande växte fram för hundra år sedan, när vi fick rösträtt, fram till andra världskriget. Sedan stannade det av under kriget, och under 50-talet fick vi hemmafruidealet. Då växte det fram en vrede över att arbetet avstannade. Det var Grupp 8, och det var läkare och tandläkare som slöt sig samman i många olika grupper som sa att nu måste något göras.

Det växte fram en idé, att vi måste ha lagstiftning. Jämställdhetslagen, som liberalerna Gabriel Romanus och Karin Ahrlund var de främsta pådrivarna för, kom 1980. Man såg dock att för att lagen verkligen skulle få effekt måste man ha en central institution – Jämställdhetsombudsmannen. Den första var Inga-Britt Törnell, som jobbade aktivt här under sju år.

Bland annat den tidigare så förkastliga genusforskningen fick en blomst-
ringsperiod. Det var viktigt att se varför det var så ojämnt mellan kvin-
nor och män. Det var osynliga strukturer inom hälso- och sjukvården och
alla sektorer som låg bakom.

Sedan fick vi en ändring i lagstiftningen 2009. Vi fick diskriminerings-
lagen, som skulle täcka alla diskrimineringsgrunder. Men Diskrimine-
ringsombudsmannen fick inte de muskler som behövdes för att tydliggöra
vikten av att driva arbetet framåt, inte bara inom jämställdhetsområdet
utan också för de övriga diskrimineringsgrunderna. Det är detta som ligger
bakom behovet av att skapa en jämställdhetsmyndighet. Låt vara att jag
var kritisk mot att en del uppgifter från Nationellt centrum för kvinnofrid
lyftes in där, men jag var inte kritisk till idén.

Myndigheten har nu verkat i knappt ett år. Ja, den har mött motigheter
och svårigheter, men jag hyser ingen tvekan om att dessa kan lösas. Att
avveckla Jämställdhetsmyndigheten, som vi behöver som blåslampa för
att jämställdhetsarbetet ska fortskrida på alla områden och inom sam-
hällets alla sektorer, tycker jag är fel.

Senast i morse kom Riksrevisionens rapport, där det ytterligare under-
stryks att integreringsarbetet måste stärkas. Vi har en myndighet som kan
göra detta.

(Applåder)

Anf. 160 MARIA ARNHOLM (L):

Fru talman! För nästan ett år sedan på dagen samlades vi i denna kam-
mare för en metoo-debatt. Vi diskuterade utifrån det faktum att ojämnt-
heten i vårt land hade blivit brutalt synlig och vad vi tillsammans kunde
göra för att ändra på det. Det var en väldigt engagerad och ovanligt sam-
stämmig debatt om att vi inte skulle släppa jämställdhetsfrågorna utan fort-
sätta att arbeta för ökad jämställdhet tillsammans. Detta gjorde vi också
under året som följde.

I stor enighet antog vi en ny sexualbrottslag som bygger på samtycke,
och den 1 januari startade en ny expertmyndighet för jämställdhet. Där
jobbar i dag ett femtiotal personer. Det är poliser, socionomer, journalister
och åklagare – en lång rad kompetenser som är i färd med att bygga upp
ett arbete för ökad jämställdhet. Det är en viktig sak.

Sedan den svenska jämställdhetspolitiken, som Barbro Westerholm be-
skrev, gick in i sin andra fas och på 70-talet började arbeta aktivt har det
funnits en ständig akilleshäl, och det har varit bristen på uthållighet. Till-
fälliga projekt och satsningar har avlöst varandra. En permanent expert-
myndighet kan lösa detta.

Jag talar av egen erfarenhet, för jag har som statsråd i en alliansregering
varit ansvarig för att samordna, hålla koll på och inspirera departement och
myndigheter och trycka igenom en fråga som ingen har överst på dagord-
ningen. Det spelar ingen roll vilken myndighet eller departement det är:
Det är alltid något annat som är viktigare. För mig är detta, precis som
Barbro sa, att förneka vad vi har lärt oss.

Jämställdhet handlar väldigt mycket om engagemang men också om
kunskap, forskning, metoder, uppföljning och mål. På vilket annat område
ställer vi oss alla bakom ett antal mycket viktiga mål som ingen följer upp
och kollar? För Liberalerna är det ett stort bakslag när vi ser att denna
expertmyndighet hotas att kvävas i sin linda.

Prot. 2018/19:33

19 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Jag tycker också att det är värt att påpeka att vi har fått en kvittens av dem som vi representerar om att jämställdhetsfrågor är väldigt viktiga. I den senaste vallokalsundersökningen som gjordes i samband med valet i september har jämställdheten som en av de viktigaste frågorna klättrat med 10 procentenheter och är på tredje plats.

Jag och Liberalerna tycker att när riksdagen nu fattar ett beslut som innebär att myndigheten läggs ned blir det en mycket tydlig signal i vårt land, utanför vårt land och till våra väljare om att vi sänker våra ambitioner på jämställdhetsområdet. Jag vill gärna betona att det som vi hittills har gjort har varit bra, men det har inte räckt. Det har inte samordnats, och det har inte funnits någon struktur.

Det finns fantastiska verksamheter, och många har nämnt dem. Det var nämligen en viktig sak för oss i Liberalerna när myndigheten bildades att det nationella kompetensteamet för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland skulle finnas kvar. Vi ser stora möjligheter i att permanenta den. Vi har avsatt resurser till detta arbete. Det finns många andra verksamheter som inte står i motsatsställning till en jämställdhetsmyndighet. Det handlar inte om att vi behöver göra lika mycket eller mindre. Vi behöver göra mer, och vi behöver göra det bättre och mer strukturerat.

Liberalerna kommer att arbeta vidare för att det djupt olyckliga riksdagsbeslutet om att lägga ned Jämställdhetsmyndigheten ska ändras.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen Falk (MP).

Anf. 161 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Jag är så trött. Vad är jag trött på? Jag är inte trött för att jag har sovit dåligt, utan jag är faktiskt trött på att lyssna på Vänsterpartiet, på Miljöpartiet och på Socialdemokraterna. De framställer hela tiden sig själva som de goda och som de som står för jämställdhet. Och de som är jätteelaka det är tydligen vi moderater. Som har framkommit i denna debatt är det ungefär som att vi vill lägga ned all jämställdhetspolitik över huvud taget. Det är naturligtvis helt fel.

Jag kan som exempel ta brott mot kvinnor. Vi satsar alltså 2 miljarder kronor mer nästa år på rättsväsendet, och det mesta går till polisen. Varför? Jo, det gör det därför att våldtäktsutredningar läggs på hög. Det är inte jämställt att våldtäktsoffer får vänta på att våldtäkterna ska utredas. Det går så lång tid att bevisning försvinner, och man får skriva av utredningar.

Innan jag kom in i riksdagen jobbade jag 30 år som polis i Göteborg. Jag har utrett grova kvinnofridskränkningar, och jag har utrett brott mot barn. Där var det väldigt många invandrarkvinnor som blev misshandlade och utsatta för grov kvinnofridskränkning i sina hem. Det sorgliga var att vissa hade varit i Sverige i 10–20 år, men de kunde inte svenska. Det är en riktig kvinnofälla att inte kunna svenska. Vi har förslag om att man ska lära sig svenska snabbare.

Utöver detta vill vi när det gäller rättsväsendet öka straffen för våldtäkter när det gäller normalgraden och för grova kvinnofridskränkningar. Vi vill att man ska använda kontaktförbud med fotboja oftare. Det ville till exempel inte Vänsterpartiet när vi tog beslut förra mandatperioden. De tyckte mer synd om gärningsmannen, och detta skulle inskränka på hans

frihet. Vi vill kriminalisera moralpoliserna, vi vill ha specialutbildade poliser när det gäller hedersbrott och när det gäller våld mot kvinnor. Vi vill ta bort mängdrabatten. Om någon begår tre våldtäkter blir det fullt straff för den första. Sedan får man rabatt redan vid den andra, och vid den tredje är det nästan gratis. Det tycker vi är helt galet. Vi vill att man ska ha fullt straff för de tre grävsta brotten.

Sedan har sexualbrotten ökat väldigt mycket. Det har också framkommit i olika utredningar att det är väldigt många utländska män som gör sig skyldiga till sexualbrott. Vi vill att fler av dem ska utvisas.

Jag observerar också att man lite hånfullt talar om RUT-avdraget, ungefär som att det är bara de rika som använder sig av det. Men vilka är det som får dessa RUT-jobb? Jo, det är ofta invandrarkvinnor som inte har utbildning och som inte kan språket. Det är deras chans att komma ut i arbetslivet, tjäna egna pengar och lära sig svenska. Då har de mycket större chans att lämna ett våldsamt hem där de blir slagna. Det är jämställdhetspolitik på riktigt. Så tala inte föraktfullt om RUT-avdrag! Det är verkligen de som behöver jobben som får dessa jobb, och det är jämställdhet på riktigt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Hansson (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

§ 15 Kommunikationer

Trafikutskottets betänkande 2018/19:TU1
Utgiftsområde 22 Kommunikationer (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 162 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi debatterar nu utgiftsområde 22 Kommunikationer i förslaget till statsbudget. Detta är ett viktigt utgiftsområde med utgifter på närmare 60 miljarder kronor. Det handlar om viktiga satsningar för att kommunikationerna i vårt land ska fungera. Inte minst handlar det om investeringar i en hållbar transportsektor som ska göra att vi når våra klimatmål, i synnerhet målet om att minska utsläppen från transportsektorn med minst 70 procent till 2030. I dagsläget ligger vi långt från detta mål. Trafikverket bedömer att vi behöver minska våra utsläpp med 8 procent årligen för att nå målet. I dagsläget minskar vi utsläppen med blott 2 procent.

Detta är ett viktigt mål, eftersom transporterna står för ungefär en tredjedel av Sveriges totala utsläpp. Det är viktigt, eftersom världens klimatexperter återigen har konstaterat att det är mycket bråttom att minska utsläppen om vi ska hålla ökningen av den globala uppvärmningen under 1,5 grader Celsius. Vi måste minska utsläppen för våra barns och barnbarns skull.

Men det är fullt möjligt att nå våra klimatmål på transportområdet. Inom detta utgiftsområde handlar det till exempel om att göra kollektivtrafiken billigare och bättre och om att flytta över godstransporter från väg

Prot. 2018/19:33
19 december

-----
*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Kommunikationer

till järnväg och sjöfart. Vi behöver också öka antalet persontransporter på järnvägen. Vi behöver investera mer i både ny järnväg och underhåll av befintlig. Vi behöver bygga höghastighetsbanor och knyta ihop våra svenska järnvägslinjer med de europeiska. Vi behöver ge SJ nya ägardirektiv, där de uppdras att köra nattåg till kontinenten och ombesörja utlandsbiljetter. Ett ensidigt vinstfokus behöver också ersättas med fokus att köra mer tåg till rimliga biljettpriser. Marknadsexperimentet i järnvägsunderhållet måste få ett slut. Målet ska vara att få en järnväg av schweizisk klass avseende punktlighet, service och turtäthet. Detta kommer förstås att kosta. Men det går att finansiera, bland annat genom en höjd flygskatt och avgift på långa lastbilstransporter.

Vi behöver också se cykling som ett transportslag, där cykelinfrastruktur byggs ut i sammanhängande nät. Det behövs fler cykelparkeringar och lånecykelsystem, och cykeln ska kunna tas med på tåget.

Vår personbilsflotta behöver elektrifieras. Därför vill vi i Vänsterpartiet ha ett försäljningsförbud mot nya personbilar som drivs på fossila drivmedel. Överlag måste bilnormen brytas.

Vänsterpartiet vill inte att det byggs nya dyra motorvägar som ökar bilismen och utsläppen. Våra städer måste planeras för gång-, cykel- kollektivtrafik, inte utifrån bilens behov. Biobränsle kommer att behövas främst för de tunga transporterna. Men även här kommer elektrifiering att vara nödvändig. Mer investeringar behöver också göras för att skapa en hållbar sjöfart med hållbarare drivmedel.

Detta är bara några exempel på frågor som sorterar under det utgiftsområde som vi nu debatterar.

Det budgetförslag som har lagts fram av övergångsregeringen lever inte fullt ut upp till de reformer som vi i Vänsterpartiet anser vara nödvändiga. Vi i Vänsterpartiet står dock bakom övergångsregeringens budget som det enda rimliga i den nu rådande situationen, där en övergångsregering styr fram till dess att vi har en ny regering på plats.

Det som nu har skett är dock att Moderaternas och Kristdemokraternas hastigt ihopskissade budgetreservation i förra veckan röstades igenom med stöd av Sverigedemokraterna. Det handlar om ett hafsvverk på 28 sidor, vilket kan jämföras med övergångsregeringens budget på ca 3 800 sidor om vi räknar med alla bilagor. På grund av sitt politiska innehåll har Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas budgetreservation med rätta utnämnts till en katastrofbudget.

Moderaterna, KD och SD sänker skatter för redan välbärgade med 20 miljarder kronor. Detta finansieras med drakoniska nedskärningar på arbetslösa, biologisk mångfald, klimatinvesteringar, solceller och elektriska fordon, indraget stöd för byggnation av klimatsmarta hyresrätter, höjda kostnader för barn som vill gå i kulturskolan, indragen fri entré på våra museer och – som vi hörde i den tidigare debatten – en nedläggning av Jämställdhetsmyndigheten. Ja, det här är bara några exempel på konsekvenserna av den här budgetreservationen. M, KD och SD! Varför ska skattesänkningar för de rikaste finansieras med neddragningar på barn, arbetslösa och klimatomställningen?

Mer specifikt för vårt område handlar det om nedskärningar med 489 miljoner kronor. Det handlar om neddragningar på kollektivtrafik på landsbygden, försämrat vägunderhåll på Gotland och mindre pengar till Trafikverket och Transportstyrelsen. På vårt utgiftsområde hittar vi också

referensen till den av M, KD och SD avskaffade flygskatten. Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna! Vilken planet lever ni på? Att mitt under brinnande klimatkris avskaffa flygskatten utan andra alternativ är som att hålla bensin på elden. Varför gör ni så?

Den kraftigaste försämringen på det här utgiftsområdet är dock att M, KD och SD stoppar den mycket uppskattade satsningen på gratis kollektivtrafik för barn och unga under sommarlovet. Jag har själv träffat på mängder av ungdomar som stolt har viftat med sitt SL-kort – kollektivtrafikkortet heter så här i Stockholm – för att sedan kliva på pendeltåget till badplatsen med vännerna eller ta bussen till fotbollsträningen. Att kunna röra sig fritt i kollektivtrafiken tycker jag ytterst är en demokrati- och rättvisefråga. Plånbokens storlek ska inte avgöra om du ska kunna följa med kompisarna och bada eller åka på träning.

Ett ökat kollektivtrafikresande är också en miljöfråga. Ju mer vi vänjer våra barn vid att resa kollektivt, desto mer kommer de att göra det i framtiden. Utsläpp sparas också när ungdomarna kan resa själva i kollektivtrafiken i stället för att bli skjutsade och hämtade av bilkörande föräldrar. Jessica Rosencrantz, Magnus Jacobsson och Jimmy Ståhl – Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna! Varför ska inte alla unga ha samma möjlighet att resa i kollektivtrafiken? Varför försämrar ni för miljön? Varför gör ni sommarbadet till en klassfråga?

Det finns ytterligare en viktig kommentar till den budget som nu håller på att röstas igenom, och det gäller formen för hur Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna nu agerar. Det hela skulle kunna liknas vid en fotbollsmatch: Vi har två lag, och matchen ska börja klockan tre på eftermiddagen. Plötsligt dyker det ena laget upp en kvart tidigt, springer ut på planen och sparkar in ett antal mål. Precis så är det med M-KD-SD-budgetreservationen. Vi har ju vissa spelregler, alltså principer för framtagandet av övergångsbudgeten, som våra sju partier är överens om. Så fort de kan väljer dock M, KD och SD att bryta mot de här spelreglerna.

M och KD har lämnat en gemensam budgetreservation som är full med ny politik – i strid med den överenskommelse vi har mellan partierna. De springer med andra ord ut på fotbollsplanen en kvart tidigt och börjar matchen utan motspelare. Det andra laget, det vill säga den rödgröna majoriteten, får inte ens underkänna det här fuskspellet. Stefan Löfven och hans regering får inte ens avgå. Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna tycker att övergångsregeringen ska administrera deras nedskärningsbudget. Jessica Rosencrantz, Magnus Jacobsson och Jimmy Ståhl! Vad är fair play i detta?

Jag vänder mig särskilt till dig, Jessica Rosencrantz, och Moderaterna. Ni moderater är ju valets stora förlorare. Ni tappade 170 000 röster. Ni är det mindre blocket. Ni är inkapabla att bilda regering. Ändå vill ni tvinga Stefan Löfven att sänka skatten för de allra rikaste, sparka på sjuka och arbetslösa, avskaffa flygskatten, ta bort gratis kollektivtrafik, halvera klimatinvesteringarna och stänga Jämställdhetsmyndigheten över en natt. Är det så man är den vuxne i rummet, Jessica Rosencrantz? Svara gärna på det.

Fru talman! Jag ska avsluta mitt anförande. Det rimliga hade förstås varit att invänta en ny regering. Då kunde de politiska partierna lägga fram

sin ekonomiska politik som antingen regeringsbildare, förhandlingspart eller opposition. Jag beklagar djupt att utskottet nu föreslår att flera viktiga anslag ska minskas i förhållande till övergångsregeringens förslag. Detta innebär en lägre ambitionsnivå för vårt utgiftsområde och att det blir svårare att nå våra viktiga målsättningar. Det gäller inte minst möjligheten att nå sektorsmålet om att minska växthusgasutsläppen med minst 70 procent till 2030.

Jag beklagar att Sverige nu får en budget som är helt och hållet oansvarig till både form och innehåll. Av det skälet deltar Vänsterpartiet inte i beslutet om det här utgiftsområdet. Jag hänvisar till vårt särskilda yttrande, som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, och jag yrkar avslag på Centerpartiets reservation i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 163 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för det jag kanske inte ska kalla frågor utan möjligen attacker! Det var väldigt höga toner här från Jens Holm – och en del krokodiltårar, får jag väl också säga. Jag finner ändå anledning att gå upp och bemöta en del av dem.

Till att börja med kan jag ju konstatera att det är ganska märkligt att säga att det görs neddragningar på Trafikverket och Transportstyrelsen när Jens Holm förhoppningsvis är medveten om att detta är en följd av att man i budgetpropositionen har förlängt en del insatser som annars inte skulle ha förlängts under 2019. Vi gör helt enkelt de justeringarna i enlighet med de principer som har legat bakom övergångsbudgeten.

Det andra jag vill ta upp är avgiftsfri kollektivtrafik för unga under sommaren. Vi tycker inte att det är ett träffsäkert sätt att hjälpa familjer med låga inkomster. Vad vi däremot gör är till exempel att vi återinför fritidspengen till hushåll med ekonomiskt bistånd, för att säkerställa att de barnen får ta del av extra bidrag för att kunna få samma möjligheter som andra barn. Det rör sig alltså om mer specifika och träffsäkra insatser. Vi sänker även skatten på arbete, vilket jag är stolt över, för att fler människor – och absolut inte bara höginkomsttagare, som Jens Holm låter antyda – ska kunna tjäna pengar på att arbeta och få mer ekonomisk frihet.

Vad gäller kollektivtrafik för unga ska jag också säga att vi ger landsstingen 1,5 miljarder i statsbidrag. Det är därför upp till varje landsting som så vill att fortsätta att prioritera den här reformen, om det är den avgiftsfria kollektivtrafiken man vill fortsätta med. Det är alltså 1,5 miljarder i allmänna bidrag till landstingen, och det finns alla möjligheter att fortsätta den satsningen.

Anf. 164 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Tack för de kommentarerna, Jessica Rosencrantz! Det är obestridligt att era skattesänkningar främst gynnar höginkomsttagare; det så kallade jobbskatteavdraget har ju den effekten att ju mer pengar du tjänar, desto större avdrag får du göra och desto mer pengar får du kvar i plånboken. Det är också så att de som inte har ett jobb – de som är sjuka eller arbetslösa – är de verkligt stora förlorarna. De får nämligen inga pengar alls kvar i plånboken med er politik, utan de får bara försämringar.

Jag tycker att gratis kollektivtrafik för barn och unga var en fantastisk reform som band ihop det röda, det vill säga rättvisa, med det gröna, det

vill säga miljö- och klimatomställningen. Det är så många ungdomar som har vittnat om att det har varit en frihetsreform för dem. Jag tänker till exempel på Iman Amiri, som är 15 år och kommer från Flemingsberg. Hon sa så här till tidningen Mitt i om hur reformen fungerade för henne: ”Det betyder jättemycket. Man kan åka ut med sina vänner, åka och bada om det är varmt, till stan, åka och bowla. Det är bra också för dem som sommarjobbbar.”

Iman Amiri bor i Flemingsberg, som ligger i Stockholms län. Jag konstaterar att det var moderatledningen där som var med och införde denna gratis kollektivtrafik för barn och unga, som finansierades med pengar från regeringen.

Jag måste fråga: Varför ska ni försvåra för Iman och andra ungdomar att röra sig fritt i Stockholmsregionen och alla andra regioner i Sverige bara för att ni ska spara 350 miljoner kronor?

Anf. 165 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Med risk för att upprepa mig finns det även fortsättningsvis alla möjligheter för landstingen runt om i Sverige att erbjuda avgiftsfri kollektivtrafik för unga under sommaren, eftersom vi ger stora generella bidrag till landstingen på 1,5 miljarder. Det finns alltså alla möjligheter för Jens Holm att ta upp denna fråga med sina partikamrater eller exempelvis Miljöpartiet, som är med och styr här i Stockholms län, och rikta frågan till dem om de anser att det är en prioriterad åtgärd just i Stockholms län.

Men vad vi också gör, som jag sa och som jag tycker är mer träffsäker politik, är att rikta in våra resurser på de mest utsatta – på familjer med barn, med låga inkomster eller med ekonomiskt bistånd. Till exempel återinför vi nu en fritidspeng och utökar den till att omfatta sommarlovsaktiviteter. Det tycker jag är träffsäker politik på riktigt.

Anf. 166 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att om man sänker skatter med ungefär 20 miljarder kronor, som Moderaterna, KD och Sverigedemokraterna gör med denna budget, är det tyvärr mycket som man inte har råd med. Det blir drakoniska neddragningar på miljöbudgeten – den debatten hörde vi i går. Det blir också stora neddragningar för arbetslösa.

Som vi kan konstatera på detta utgiftsområde har ni inte ens råd att finansiera gratis kollektivtrafik för våra barn och unga under sommaren. Detta är en fantastisk frihetsreform som gör att ungdomar kan röra sig mycket friare och vara oberoende av föräldrar som annars måste skjutsa och hämta. Dessutom grundlägger vi ett beteende där man får en relation och en vana att resa kollektivt, vilket är någonting som man förhoppningsvis har med sig när man blir vuxen. Det är alltså även en stor miljöreform som ni nu tyvärr slaktar med er budgetreservation. Det beklagar jag.

Anf. 167 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera trafikutskottets betänkande 1.

Ni vet att den budgetproposition som lämnades till riksdagen den 15 november beslutades av övergångsregeringen. Vi tog fram särskilda principer tillsammans med sju av riksdagens åtta partier. Vi socialdemokrater har tagit ansvar och fortsätter att ta ansvar för denna administrativt

korrekta budget i väntan på den budget med reformer som kommer att läggas fram när Sverige får en ny handlingskraftig regering.

Jag trodde att andra partier skulle ta samma ansvar, men efter att riksdagen ställt sig bakom andra utgiftsramar än dem som övergångsregeringen föreslagit avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 22 och lämnar i stället ett särskilt yttrande i betänkandet.

Fru talman! Människor ska kunna leva och arbeta i hela vårt land. Att vi kan transportera rikedomar som finns runt om i landet är en förutsättning för att svensk ekonomi ska fungera, och att man ska kunna ta sig tryggt, säkert och i tid till jobbet eller till skolan är lika viktigt.

Därför gjorde vi under den förra mandatperioden, utöver den infrastrukturplan som då gällde, extrasatsningar på järnvägs- och vägunderhåll.

Därför satsade vi så att nattågen nu går till Jämtland varje natt. Fru talman och alla andra: Ni är hjärtligt välkomna!

Därför satsades miljarder på bredbandsutbyggnad. Det sattes också ett nytt mål om att hela landet ska ha tillgång till bredband. Vi vet att tillgång till detta är lika viktigt som el och vatten för våra företag, för vår sjukvård, för vår skola och för dig och mig, vare sig vi bor i glesbygd eller i storstad.

Därför införde vi en tonnageskatt för en konkurrenskraftig och hållbar sjöfart, och nu kan vi äntligen se en ökning av inflaggningsen.

Därför satsade vi på sjysta villkor inom transportbranschen. Vi införde en sanktionsavgift för de åkeriföretag som bryter mot cabotagereglerna samt högre böter för brott mot kör- och vilotider. Vi har gjort det möjligt för polisen att låsa fast hjul på lastbilar – det som kallas klampning – och att beslagta fordonsnycklar och registreringsskylt för att hindra fortsatt färd om inte sanktionsavgiften betalas eller om lastbilen är i trafikodugligt skick.

Nu har vår infrastrukturminister Tomas Eneroth tillsammans med transportministrarna i EU enats om ytterligare skärpningar. Det handlar om att lastbilar måste stanna utanför Sverige i minst fem dagar innan de kan köra nya cabotagetransporter i Sverige. Det handlar om nya smarta färdskrivare som kommer att introduceras för att säkerställa effektivare kontroller. Enligt de nya reglerna får man inte ta veckovila i fordonet, och dessutom tas undantaget för kombinerade transporter bort. Allt detta är viktigt på riktigt för att skapa ordning och reda och konkurrenskraft i transportbranschen.

Därför har vi också satsat på trafiksäkerhet och fattat beslut om till exempel automatiserade nykterhetskontroller – det vi kallar alkobommar – som kommer att införas i hamnar för att minska rattfylleriet i trafiken.

Vidare har vi infört vinterdäckskrav på lastbilarnas samtliga hjul när vinterväglag råder. Detta gäller både svenska och utländska ekipage som kör på svenska vägar.

Vi har infört förbud mot att prata eller surfa med mobilen i handen när man kör bil. Vi har under dessa fyra år också satsat på många fler områden.

Fru talman! Vi har en stor utmaning, och den brådskar. Det gäller vårt klimat.

Transportsektorn står för en tredjedel av Sveriges utsläpp, som vi i denna riksdag har beslutat ska minska med 70 procent till 2030. Det krävs handlingskraftiga reformer för att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer.

Det har hänt positiva saker runt om i landet, inte minst tack vare regeringens införande av stadsmiljöavtalen och Klimatklivet, som innebär en storsatsning på kollektivtrafik, cykel och laddstolpar.

Förra gången vi hade ett klimatinvesteringsprogram, alltså innan den borgerliga regeringen tog över 2006 och lade ned det, investerade vi i Jämtland i laddinfrastruktur. Det fortsatte vi sedan med, och det blev den längsta väg som hade laddinfrastruktur. Den heter Green Highway och går mellan Sundsvall och Trondheim.

Fru talman! Det är verkligen smart politik att stödja kommunernas initiativ.

För att ställa om Sverige har regeringen lyssnat och gjort stora strukturella satsningar som riktar sig både mot industrin och mot transportsektorn. Bränslebytet är ett viktigt styrmedel som handlar om att successivt byta ut bensin och diesel i tanken mot hållbara bränslen, exempelvis biodrivmedel. Jag kan även peka på testet med elväg i Sandviken eller Autopiloten i Kista, med helautomatiserade och elektrifierade minibussar i allmän trafik.

Vi ser flaggskeppet Viking Grace, som trafikerar Åbo, Åland och Stockholm och drivs av både LNG och vindkraft. I Öresund har man precis invigt världens första batteridrivna färjelinje i internationell trafik.

Vi har också fattat ett stort, härligt och viktigt beslut, nämligen att infrastrukturplanen för 2018–2029 innehåller 100 000 miljoner kronor mer än den borgerliga regeringen måttade med.

Det är klart – det krävdes faktiskt en hel del. Vi har gått från att ta över det underskott på 60 miljarder som den borgerliga regeringen lämnat efter sig efter att man lånat pengar till skattesänkningar till att nu ha utrymme för att göra såväl reformer som infrastruktursatsningar.

Men efter fyra år med en socialdemokratisk och miljöpartistisk regering har Sverige fram till precis nu – för Moderaternas och Kristdemokraternas budget, med stöd av Sverigedemokraterna, har ju ännu inte börjat verka – ordning och reda på statens finanser. Vi har den lägsta statsskulden sedan 70-talet. Vi har haft den högsta sysselsättningen i EU. Vi har haft en hög takt i bostadsbyggandet, en ökande export och ett skolresultat som äntligen vänt uppåt. Det är 100 000 fler som är anställda i välfärden och 300 000 fler som går till jobbet.

Det finns nu ett stort överskott att investera i reformer för att bygga hela Sverige starkare.

För oss socialdemokrater är utgångspunkten att det vi gör ska vi göra för att knyta ihop landet från Abisko till Österlen genom att bygga Norrbotniabanan och bygga fler spår mellan flackar på Arlöv. Vi vill göra satsningar som stärker vår konkurrensförmåga med tydliga näringspolitiska prioriteringar, men framför allt vill vi att vi ska klara den utmaning som vi signerat genom Parisavtalet.

Fru talman! Döm om min förvåning när Moderaterna och Kristdemokraterna tillsammans med Sverigedemokraterna förra onsdagen röstade igenom en budget som tydligt visar att man har lägre ambitioner på infrastrukturområdet än övergångsregeringens administrativt korrekta budget som inte får innehålla reformer. Man väljer att prioritera bort pengar till gratis kollektivtrafik för unga. Det har varit en väldigt uppskattad reform. När de gula västarna i Frankrike sätter fingret på att klimatpolitiken måste upplevas som rättvis av alla grupper, då väljer Moderaterna och Kristdemokraterna tillsammans med Sverigedemokraterna att dra in på just den

reform som både gynnar låginkomsttagare och styr mot ett mer klimat-smart resande.

Återigen går Moderaternas och Kristdemokraternas tillsammans med Sverigedemokraternas skattesänkningar före det som bygger ett starkt, hållbart och framtidsinriktat Sverige där vi håller ihop. När man nu har lagt nya reformer för en massa miljarder finns det inget att återfinna i trafikutskottets betänkande. Man prioriterar i år att till och med sänka anslaget till utgiftsområde 22 med totalt 489 miljoner. Låt det sjunka in!

Jag vill passa på att önska fru talmannen och övriga ledamöter i trafikutskottet en riktigt god jul.
(Applåder)

I detta anförande instämde Denis Begic, Johan Büser, Elin Gustafsson och Jasenko Omanovic (alla S).

Anf. 168 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, Anna-Caren Säterberg! Det var lite av ett testamente över det, tycker jag, med allt förträffligt som har hänt.

Först Anna Johansson, sedan avlöst av Tomas Eneroth, beredde och tog fram en infrastrukturproposition som vi fattade beslut om här i riksdagen. Det blev direktiv från regeringen. Propositionen remissbehandlades och beslutades av regeringen Löfven-Löwin i juni i år.

Liksom motsvarande beslut två gånger tidigare fattade av alliansregeringen ökade omslutningen med drygt 100 miljarder, så det var inget exklusivt för den här planen, vill jag säga, fru talman. Dock är en effekt som påpekats av självaste Trafikverket av det nationella beslut som fastställdes av regeringen i juni i år – Trafikverket är ju expertmyndigheten – att det kommer att bli utomordentligt svårt att vidmakthålla standarden på vägar av klass 5 och 6. Vägar av klass 5 och 6 är den mest finmaskiga och lågtrafikerade delen av det statliga vägnätet. Sådana finns det väldigt många av i Säterbergs valkrets Jämtland, kan jag tala om för fru talmannen.

Då blir min fråga till Anna-Caren Säterberg: På vilket sätt mötte övergångsregeringen de krav som framställdes av vägupproret med flera liknande rörelser, apropå gula västar? På vilket sätt möttes de mycket berättigade kraven från Jämtland och andra delar av landet på en bättre vägstandard för att upprätthålla vardagen i ledamotens hemlän?

Anf. 169 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Anders Åkesson, en mycket viktig fråga! Jag bor verkligen vid vägnäten 5 och 6. Jag bor där pothålen är stora och där underhåll behövs mer än någonsin.

Du frågar hur vi socialdemokrater mötte detta. Vi gick faktiskt till val på att satsa 500 miljoner mer på landsbygdens vägar från och med i år, om vi hade kunnat göra det – en övergångsregering kan ju inte lägga fram reformer – fram tills infrastrukturplanens period är slut. Vi mötte verkligen upp detta som socialdemokrater, Anders Åkesson.

Ett intresse som jag tror att du och jag verkligen delar är landsbygdens vägar, framkomligheten och att Sverige ska hålla ihop.

Anf. 170 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Men, Anna-Caren Säterberg, jag känner till potthålen både i Jämtland och i Småland. I Jämtland sticker ju till och med stubbar upp ur vägen.

Ni gick till val på 500 miljoner kronor extra. För någon minut sedan, Anna-Caren Säterberg, berömde ni er för den enorma satsningen omslutande 7 000 miljoner kronor i den senaste nationella planen. När ni hade den reala möjligheten, inte i en budget, att fatta ett beslut kring en nationell transportplan blev det inte mer utan mindre pengar till det finmaskiga vägnätet med stora problem, uppmärksammade av Trafikverket. Varför gjorde ni ingenting när ni satt på 7 000 miljoner kronor medan ni nu lovar att göra någonting med låtsaspengar, 500 miljoner kronor? Svara på frågan!

Anf. 171 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Anders Åkesson, igen!

Varför gjorde vi ingenting? Jag tror att både du och jag vet att det finns en stor underhållsskuld i Sverige totalt. Den har funnits väldigt länge. Jag tänker inte skylla på en borgerlig regering. Jag tycker att vi alla i den här kammaren får ta på oss den skulden.

Vi vet också att järnvägsunderhållet behöver uppgraderas rejält, och det är en stor satsning. Vi lade till de 500 miljonerna till landsbygdens vägar därför att vi ser det som oerhört viktigt att hela infrastrukturen ska fungera. Jag tror att både du och jag och alla andra här skulle önska att det fanns mer pengar till infrastruktur än vad vi ser i infrastrukturplanen.

Anf. 172 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Anna-Caren, för anförandet!

Jag måste dock säga att jag häpnar lite när jag hör detta brandtal för att värna svensk landsbygd. När man tittar lite närmare på den politik som den rödgröna regeringen har fört på transportområdet de gångna fyra åren kan man ganska snabbt konstatera att kraftigt höjda bränsleskatter och en nationell flygskatt snarare är saker som har försvårat för människor och företag på svensk landsbygd.

Alliansregeringen lämnade efter sig en påbörjad utredning om tyngre lastbilar som skulle kunna effektivisera för skogsnäringen och för andra transporter runt om i Sverige. Det tog väldigt lång tid innan den rödgröna regeringen gick vidare med utredningen, som föreslog saker som också hade kunnat underlätta för företag på landsbygden och till exempel skogsnäringen som är så viktig för att få fram fler biobränslen.

Hur, undrar jag, fru talman, kan man påstå att den rödgröna regeringen har fört en landsbygdsvänlig politik? I stället för att införa smarta styrmedel för till exempel flyget med krav på inblandning av biobränsle har man valt att rakt av lägga en allmän straffskatt på den som väljer att flyga – utan klimatstyrning i åtgärderna.

Fru talman! Jag undrar genuint hur man kan påstå att detta är en landsbygdsvänlig politik.

Anf. 173 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Jessica, för frågan!

Jag satt ju i den parlamentariska landsbygdskommittén. Socialdemokraterna var det enda parti som hade någon ledamot som bodde norr om

Dalälven, och det var jag. Där kom vi enigt fram till många saker, som servicekontor som nu byggs ut, som att sluta med storstadsfixeringen och flytta ut både myndigheter och statliga jobb från Stockholm – det är väl i alla fall 2 000 som är utflyttade nu. Vidare enades vi om extrapengar till kollektivtrafik på landsbygd, extrapengar som hela den här mandatperioden har gått till landsbygdens vägar och järnväg på landsbygden och till glesbygdshandeln så att man kan ha kvar sin handel i glesbygd. Jag vet inte var Jessica var under förra mandatperioden, men är det något som har börjat vända är det landsbygdspolitiken.

I den parlamentariska landsbygdskommittén var vi helt eniga om att reseavdraget behövde ändras för att bli mer träffsäkert för dem som har de avstånd vi har på landsbygden. Men dagen efter sa gruppledaren för Moderaterna att det inte gick eftersom ändringen skulle innebära att bara avståndet betydde något och inte tiden, trots att vi vet att reseavdraget på grund av sin utformning till största del hamnar i Stockholm.

Min fråga till Jessica Rosencrantz är därför: Ska vi fortsätta att ha ett reseavdragssystem som inte gynnar klimatresande och som straffar oss som bor på landsbygden?

Anf. 174 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Anna-Caren Säterberg för frågorna.

Jag tror att det finns all anledning att se över reseavdraget, men då ska det givetvis göras på ett sådant sätt att vi fortfarande säkerställer att det finns rimliga möjligheter för människor med långa avstånd och långa resor till och från arbetet.

Men en första sak vad gäller just reseavdraget är att Skatteverket uppskattar att det även med det nuvarande systemet fuskas för upp till 1 miljard kronor årligen. Vårt första besked i denna fråga är att säkerställa att de som är berättigade till avdraget ska få avdraget och att det inte ska gå att fuska.

Jag är ändå lite nyfiken, Anna-Caren. Gör kraftigt höjda bensin- och dieselskatter som ökar mer än inflationen varje år det enklare eller svårare för människor att bo på svensk landsbygd?

Anf. 175 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Jessica!

På landsbygden älskar vi bilen men inte bensinen. Därför är det viktigt att reseavdraget utformas mer för oss som bor på landsbygden och som har stora avstånd och måste köra långt och inte för dem som vill köra en kort sträcka i Stockholm för att minska tiden. Det är skillnaden, och därför är utredningen om reseavdraget, som jag hoppas att vi ska besluta om i kamraren när den är klar, väldigt viktig för oss på landsbygden.

Anf. 176 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Även jag blev lite förvånad när jag lyssnade på Anna-Caren Säterbergs redogörelse av läget i riket. Jag växte själv upp nära landsbygden. Uddevalla är ingen stor kommun, och i de flesta kommuner runt oss är alla beroende av fordon. Ungefär 82 procent av dem som kommer till Uddevalla centrum åker bil. Och att beskriva riket som nära nog himmelriket, får jag väl säga som kristdemokrat, blir lite jobbigt med tanke på bränsleskatter och annat.

Jag blir också förvånad över den allmänpolitiska ekonomidebatten. 350 miljoner i busskort är pengar. 100 miljoner i kulturpengar är också pengar. Men varför nämner ni inte de 100 miljoner i fritidspeng vi tillför, eller de 3,5 miljarder vi ger i fria pengar till kommunerna? Jag är gammal kommunpolitiker, och är det något vi tycker illa om så är det pekade pengar. Nu får kommunerna 3,5 miljarder i fria pengar, och då kan de möta de behov de känner för att möta.

Vad gäller vårt budgetområde är det korrekt. Vi pekar inte med en massa pengar här, och det beror på att de trillar in på andra ställen. Forskning får 300 miljoner, och laddstolpar, att utveckla och sätta ut teknikneutralt, får 250 miljoner. När det gäller bränslet – en debatt som vi säkert kommer att ha igen, och jag kommer att tala om det i mitt anförande – lägger vi 100 miljoner på forskning så att man lättare kan använda miljövänligt bränsle. Vi gör alltså grejer även på detta område.

Jag är dock framför allt förvånad över den rosenröda beskrivningen av verkligheten. Jag är inte säker på att alla väljare som står i kö i sjukvården delar den uppfattningen.

Anf. 177 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Jacobsson!

Det finns givetvis stora utmaningar, och sjukvården är en sådan. Men man får inte sjukvård för att man inför ett jobbskatteavdrag på 10 miljarder kronor eller höjer brytpunkten med 5 miljarder kronor. Det är inte det som kommer att fixa sjukvården.

Vad gäller gratis kollektivtrafik tänker jag berätta för Magnus Jacobsson att jag 2010 skrev en motion till fullmäktige i Åre kommun, och i januari 2012 infördes gratis årskort för barn mellan 6 och 19 år. Varför gjordes det? Jo, inte för att man skulle ge vissa en liten fritidspeng utan för att lära alla att resa kollektivt och klimatsmart. Ett resultat var att föräldrarna började åka med barnen i stället för att ta bilen.

Samtidigt var det en stor frihetsreform. Barnen kunde helt plötsligt åka runt i kommunen och gå på hockeyskola och ridskola och åka skidor, som vi alla älskar, eller göra annat.

Det var alltså en frihetsreform men givetvis också en omställningsreform, för vi insåg att vi inte kan ha alla dessa bilar på vägen utan att vi i stället måste ordna med kollektivtrafik.

Statens bidrag var på 350 miljoner, och ni gör skattesänkningar på 20 000 miljoner. Varför prioriterar ni en sådan reform helt annorlunda än ett enigt kommunfullmäktige i Åre gjorde?

Anf. 178 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag måste erkänna att jag blir lite förvånad över Åre. Menar Anna-Caren Säterberg verkligen att alla i Åre kunde använda sig av kollektivtrafik? Det är ju jättefint att göra reformer som gynnar dem som bor där kollektivtrafiken går.

Men vi kristdemokrater tycker att man ska bedriva en politik som gör att alla kan använda sig av reformerna. Du skojar lite föraktfullt om fritidspengen, men jag vet ungdomar i min hemkommun som knappt har råd att köpa tennisskor. Att ha ett fritidskort så att de kan vara med på fotbolls- eller hockeyträningen är minst lika viktigt som att kunna åka buss.

Jag är helt övertygad om att när Sveriges kommunpolitiker nu får 3,5 miljarder kommer de att göra avvägningar utifrån hur deras kommuner ser ut. Jag är inte helt säker på att just Åremodellen skulle funka i Uddevalla, men jag vet att fritt kapital som kommunen och medborgarna kan använda tillsammans ger frihet. Därför ska vi sänka skatten för människor så att de kan göra det de vill och ge mer pengar till kommunerna så att de kan stötta på bästa sätt.

Anf. 179 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Jacobsson!

Jag menade inte att vara hånfull, utan jag menade att en satsning på gratis kollektivtrafik till alla unga styr mot ett annat beteende. Det är både klimatsmart och rättvist.

Magnus Jacobsson sa att Sveriges 290 kommuner får 3,5 miljarder. Vi har inte sett hela budgeten än, men om jag förstår rätt dras pengar av för andra specialdestinerade statsbidrag. Jag undrar därför hur mycket extraresurser Sveriges 290 kommuner egentligen får med den budget som Moderaterna och Kristdemokraterna med stöd av Sverigedemokraterna har röstat igenom i Sveriges riksdag.

Anf. 180 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan riktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 22 och hänvisar till vårt särskilda yttrande.

Fru talman! Sverigedemokraterna har satsat stort på infrastrukturen. Tyvärr vann inte vår budget i omröstningen. Jag vill ändå passa på att prata lite om de satsningar vi sverigedemokrater hade genomfört om vår budget hade vunnit i kammaren.

Det finns frågor som man ställs inför dagligen: Var är jag? Vart ska jag? Hur tar jag mig dit? Att ta sig dit man vill och komma i tid ska bara fungera.

På senare tid har dessa frågor blivit alltmer aktuella för medborgarna. Aldrig tidigare har det talats så mycket om infrastruktur som i dag. Folk litat inte på att de kommer fram i tid. Tyvärr är det många gånger så att transporter blir försenade och anslutningar inte fungerar, vilket ställer till det oerhört mycket.

Det är viktigt att man tänker på helheten när man pratar om infrastruktur. Med helhet menar jag både gods- och persontrafik och hur man fraktar något från punkt A till punkt Ö. Tyvärr finns det en del som ser i stuprör och koncentrerar sig på ett trafikslag. Då missar man helheten i infrastrukturen.

En resa kan starta med att man går till bussen som tar en till tåget, flyget eller kanske ett kryssningsfartyg. Väl framme blir det troligen så att ytterligare en buss, taxi, tunnelbana eller någonting annat tar en fram till slutmålet. Hela kedjan måste fungera. Likadant är det med en godstransport, som ofta startar vid en fabrik. Godset lastas upp på en lastbil eller ett tåg, körs ut till en hamn, fraktas på ett fartyg till ytterligare en hamn och lastas sedan kanske upp på ett tåg eller en lastbil för att köras till fabrik eller butik.

Fru talman! Jag tänkte rikta in mig djupare på sjöfarten. Med det blir infrastrukturen mer komplett. Mina kollegor kommer att tala om vägtrafik, järnväg och flyg senare.

Nu en djupdykning i sjöfarten, som har haft det tungt under lång tid! Det är nu dags att ge sjöfarten lite flyt. Sverigedemokraterna har satsat stort på sjöfarten för att göra den konkurrenskraftig. Genom att stärka sjöfarten och infrastrukturen runt sjöfarten skapas större möjligheter till att gods kan flyttas från de hårt trafikerade vägarna och den hårt belastade järnvägen.

Det som är slående är att vi inte använder oss av de inre vattenvägarna för att frakta gods. Utmed kusterna har vi 50 hamnar, och de flesta bor nära vattnet. Varför använder vi oss inte av dem? Vattnet finns – inga konstigheter! Hamnarna finns – inga konstigheter där heller! Vad är det då som gör att vi inte fraktar mer gods på vattnet? Det är bra för miljön, det korkar inte igen vägarna och man kan lasta enorma mängder gods på varje fartyg. För mig är det faktiskt en gåta att inte mer gods fraktas genom sjöfart.

Sjöfarten är inte bara större fartyg som seglar över oceanerna eller de härliga kryssningsfartyg som trafikerar våra närliggande grannländer. Vi kan bli så mycket bättre på att använda sjöfarten, och det är vad Sverigedemokraterna kämpar för. År 2014 gavs möjligheten att bedriva trafik på de inre vattenvägarna, trafik som kan avlasta vägtrafiken med ungefär 50 000 lastbilar årligen på sträckan mellan Väneren och Göteborg. Vad har hänt sedan dess? I stort sett inget alls. Vad beror det på? Är det en ovilja från regeringen? Jag vill inte tro det, med tanke på de vinster vi får med ökad trafik till sjöss.

Det vi vet är att avgifterna är på tok för höga. De inre vattenvägarna borde det inte finnas avgifter på över huvud taget. Då skulle man få igång denna trafik. Att få igång kusttrafik med gods är en annan möjlighet som också hålls tillbaka av avgifter. Med tanke på det långa kustband Sverige har finns enorma möjligheter att frakta gods till sjöss.

Problemet i dag är att Sjöfartsverket har en avgiftsmodell som slår hårt mot sjöfarten. För att spara pengar bygger rederierna större fartyg, vilket genererar färre anlöp till svenska hamnar. Detta ger i sin tur mindre inkomster till Sjöfartsverket genom farledsavgifter. För att få ekonomin i balans höjs dessa avgifter, och de små rederierna har svårt att bedriva sjöfart. Tyvärr blir det en negativ spiral där det sista fartyget tar hela kostnaden.

Sverigedemokraterna satsar 1 miljard årligen på att minska och på sikt ta bort farledsavgifterna. Vi vill se om Sjöfartsverkets kostym. Sverigedemokraternas ambition är att Sjöfartsverket ska bli anslagsfinansierat i stället för att som i dag vara ett affärsverk.

Vi vill även påtala vikten av att påskynda arbetet med att bygga nya slussar som möjliggör trafik på Göta älv mellan Göteborg och Väneren. I samband med detta vill vi även jordskredssäkra älven med de massor man spränger för att spara kostnader, i stället för att göra detta till två olika projekt.

Med hjälp av digitalisering finns även möjligheter att se över hur man kan effektivisera lotsverksamheten och se om det går att använda sig av fjärrlotsar på vissa sträckor i stället för fysiska lotsar, som i alla väder kör ut till fartygen och tar sig upp på bryggan för att säkert föra fartygen till hamn.

Sverigedemokraterna satsar 50 miljoner på att utöka möjligheten för fler fartyg att ingå i tonnageskattesystemet. Vi satsar även 250 miljoner på att hjälpa till att finansiera farledsfördjupningar för att kunna ta emot de större fartyg som byggs. Göteborgs hamn och Luleå hamn är två projekt där det verkligen behöver muddras för att klara av att ta mer gods.

Sverigedemokraterna har även en satsning på att ISPS-säkra dryports, det vill säga terminaler som inte ligger kustnära utan som kan agera som hamnar inne i landet. Där kan gods förtullas och vara skeppningsklart som om det vore ute i hamnen. Vi ser även vikten av att förbättra de kommunala vägarna, som bland annat leder till och från hamnar, för att få bättre flöde i logistikkedjan.

Genom dessa satsningar som vi gör på sjöfarten blir logistikkedjan mer komplett. Detta kommer att generera fler svenskflaggade fartyg, vilket leder till nya arbetstillfällen och minskad miljöpåverkan.

Fru talman! Det finns bara vinnare på att man stärker svensk sjöfart.
(Applåder)

Anf. 181 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Jimmy Ståhl, för ditt anförande! Jag tycker om att du pratar mycket om sjöfart och brinner för den frågan.

Men när man läser Sverigedemokraternas budgetmotion, och kanske ännu mer när man läser ert särskilda yttrande, där det står om mer resurser till torrhamnar, alkobommar, en marknadspott för sjöfarten och farledsfördjupning, förstår man att det liksom bara är hittepå. Förra onsdagen röstade du nämligen här i riksdagen igenom en reservation som Moderaterna och Kristdemokraterna hade skrivit. Där är anslagsökningen till vårt område 500 miljoner mindre än i budgeten från den övergångsregering som inte ens får lägga reformer i sin budget. Det är en skillnad på 3 miljarder mot Sverigedemokraternas budgetmotion, där det står att det görs en satsning på 2 ½ miljard. Du har röstat igenom en budget där man i stället sänker anslaget.

Behövs inte dessa satsningar? Finns det inget behov? Var det viktigare att rösta igenom dessa skattesänkningar – mest till dem som tjänar mest – än att tillgodose behoven i infrastrukturen?

Anf. 182 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Det stämmer att våra budgetar skiljer sig när det gäller utgiftsområde 22.

Vi sverigedemokrater lade fram en egen budget som var 2 ½ miljard högre än regeringens framlagda budget. Vi hade en ambition, en dröm, en önskan om att vår budget skulle vinna gehör i kammaren. När vår budget föll hade vi ett val. Det var att släppa igenom övergångsregeringens budget eller rösta på M-KD:s. Vi jämförde dessa två budgetar i sin helhet, och då föll valet på M-KD:s budgetförslag.

Tittar man på budgeten som helhet vet vi att det satsas på rättsväsendet och försvaret. Migrationspolitiken ligger närmare vår. Det satsas på hälsovård, sjukvård och social omsorg. Det ligger i paritet med att ta bort flygskatten, precis som är vår ambition. Vi kände oss mycket mer nöjda med den budget M-KD hade.

Anf. 183 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Jimmy Ståhl, för svaret!

Då är ni alltså mycket nöjdare med att det blir 3 miljarder mindre i infrastruktur det kommande året än vad ni själva hade önskat.

Jag vet att Sverigedemokraternas partiledare tydligt har deklarerat att om inte ni allihop ges inflytande över politiken kommer ni inte att rösta fram en statsminister. Det vet Moderaterna och Kristdemokraterna. Är det Jimmy Ståhls uppfattning att ni haft inflytande över den budget som ni röstat igenom som sänker era ambitioner med 3 miljarder kronor?

Anf. 184 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! När det gäller budgeterna, Anna-Caren Säterberg, kände vi att de mer låg i vår linje än vad övergångsregeringens budget gjorde. Ja, den är inte på alla plan likadan. Jag hade gärna sett en mycket högre ambition när det gäller utgiftsområde 22. Det kan jag tillstå.

Tittar man på helheten och hur utvecklingen har gått under Socialdemokraternas styre kan man se att det dödliga våldet har ökat med 30 procent, personrånen har ökat med 100 procent, brott mot vapenlagen har ökat med 25 procent och sexualbrotten har ökat med 80 procent. Det har hittills i år varit 44 skjutningar med dödlig utgång. Det har varit hela 100 handgranatsexplosioner under mandatperioden. Det vill vi inte ha.

Anf. 185 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Priset man betalar om man aktivt röstar för ett förslag är att man står bakom det förslaget. Det är någonting som Jimmy Ståhl och Sverigedemokraterna uppenbarligen inte vill låtsas om.

Jag lyssnade väldigt noga på Jimmy Ståhls anförande. Jimmy Ståhl berättade om de stora satsningar på bland annat sjöfarten och andra områden som partiet vill göra. Men problemet är, precis som anfördes av Anna-Caren Säterberg, att de satsningarna inte finns. Sverigedemokraterna har aktivt valt att lägga dem åt sidan för att aktivt stödja Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation.

Därför finns det inga satsningar på sänkta farledsavgifter, som Ståhl pratar om. Det finns inga 250 miljoner kronor till farledsfördjupningar. Det finns inga extra stöd till kommunala vägar. Det finns inga extra stöd till alkobommar. Det finns inget extra stöd till säkerhetsklassade torrhamnar och så vidare. Det är allt det som Sverigedemokraterna påstår finns i deras förslag. Ni har aktivt röstat för en annan budget.

Det ni har röstat för är inte satsningar på ytterligare 2,5 miljarder kronor på utgiftsområdet utan nedskärningar på en halv miljard kronor. Det blir alltså 3 miljarder mindre, Jimmy Ståhl, jämfört med ert budgetförslag eftersom ni aktivt har röstat på Moderaternas och Kristdemokraternas budget.

Därför vill jag fråga Jimmy Ståhl följande: Förnekar Jimmy Ståhl att Jimmy Ståhl och Sverigedemokraterna aktivt röstade på Moderaternas och Kristdemokraternas budgetramar förra veckan? Förnekar ni att dessa ramar får konsekvenser på alla andra utgiftsområden inklusive vårt eget utgiftsområde 22?

Anf. 186 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Det är riktigt, Jens Holm. Vi röstade aktivt på M-KD:s budget. Det tänker jag inte förneka. Vi ville att vår budget skulle gå igenom. Vår budget för utgiftsområde 22 innehåller enorma satsningar på infrastrukturen. Stora delar ligger på sjöfarten. Det är viktigt att belysa dessa. Tittar man till exempel på Jens Holms och regeringens förslag kan jag över huvud taget inte se några större satsningar på sjöfarten.

När det gäller budgeten handlar det inte bara om ett utgiftsområde. Det handlar om mängder med utgiftsområden. Vi gör vad vi tycker är bäst för våra väljare. Om man jämför dessa två budgetar har vi resonerat fram att när vår budget föll var M-KD:s budget den bästa för våra väljare. Vi tar ansvar för vad våra väljare vill att vi ska göra. Då var M-KD:s budget det bästa alternativet.

Anf. 187 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vi har förstått att Sverigedemokraterna tycker bättre om M-KD:s budgetreservation. Men då måste man också vara ärlig och berätta att satsningarna på 2,5 miljarder inte finns på utgiftsområdet, utan det blir nedskärningar på en halv miljard.

Det blir inget extra vägunderhåll på Gotland. Det blir inga extra satsningar på kollektivtrafik i landsbygden. Det blir nedskärningar på Trafikverket och Transportstyrelsen, och det blir ingen gratis kollektivtrafik för barn och unga under sommarlovet.

Det borde Sverigedemokraterna vara ärliga och berätta för sina väljare. Det är priset som Sverigedemokraterna är beredda att betala för att man ska finansiera stora skattesänkningar för de rikaste. Uppenbarligen tror de sig ha fått en hårdare migrationspolitik. Jag förstår inte annars varför de har röstat på en KD-M-budgetreservation.

Varför, Jimmy Ståhl, är ni inte ärliga och berättar sanningen för era väljare om den politik som ni driver?

Anf. 188 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Jag kan stå här stolt och säga att vi kommer att få en budget som skapar ökad trygghet. Förhoppningsvis kommer vi att få slut på det dödliga våldet. Vi kommer att få se krafttag mot brottslighet. Förhoppningsvis slutar skjutningarna. Vi skapar trygghet så att våra äldre vågar gå ut.

Man måste se budgeten som en helhet. Jag tror att de som sitter och tittar på det här programmet förstår att vår budget inte vann. Jag tror att väljarna är så pass vakna att de ser vilka satsningar vi hade gjort. I detta skeende hänvisar jag till att vi hade gjort dessa satsningar.

Om Jens Holm och hans parti och Socialdemokraterna inklusive Miljöpartiet hade valt att rösta på vår budget hade vi fått en bra budget.

Anf. 189 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Centerpartiets budgetmotion gentemot övergångsregeringens budgetproposition syftar till att uppnå tre saker.

För det första måste Sverige hålla ihop. Då måste arbetsmarknaden öppnas för dem som står utanför. Den regionala klyvningen som ställer landsändar mot varandra måste brytas upp. En rejält utbyggd och väldigt

väl underhållen transportinfrastruktur i hela landet, och inte bara i fläckar av landet, måste till.

Det måste bli mindre krångligt att vara företagsam och att driva små företag. Vi vet alla att fyra av fem nya jobb, som i sin tur ger välfärd, kommer till i de små företagen.

För det andra måste tryggheten vara verklig och på riktigt i hela landet. Var man än bor och var man än arbetar i Sverige måste man kunna känna sig trygg. Det kräver i sin tur en välfärd som både fungerar och levererar och som finns i hela landet och en polis och en rättskedja som klarar av både vardagsbrott och grövre brottslighet.

För det tredje måste den gröna omställningen skyndas på. Vi är alla överens om att Sverige ska kunna vara ett föredöme i miljö- och klimatpolitiken. Centerpartiet är övertygat om att det går att förena en ökad tillväxt i landet med minskade utsläpp och en minskad klimatpåverkan. Transporterna, som vi särskilt diskuterar i detta betänkande och vars utsläpp nu inte minskar tillräckligt snabbt, måste givetvis ställas om. Därför behövs bland mycket annat en grön bilbonus för personbilar, premier för transporter som minskar utsläppen och krav på biobränsleinblandning, elektrifiering och annat för både flyg och tunga transporter.

Fru talman! Till dess att en ny regering har tillträtt styrs Sverige av en övergångsregering. Den har nu presenterat sin övergångsbudget. Övergångsbudgeten har i sin tur tagits fram utifrån ett antal principer som har stämts av med partierna i Alliansen. Centerpartiets bedömning är att budgetpropositionen i stort sett avspeglar dessa principer och att övergångsregeringen alltså har agerat på ett sätt som är förenligt med dess mycket begränsade mandat.

Det betyder däremot inte att budgeten innehåller de reformer som Centerpartiet anser att landet så väl behöver. Budgeten är egentligen bara en förlängning av tidigare regeringars beslut. Det stora reformbehovet för att klara ett land som håller ihop, för att klara att tryggheten byggs och för att klara den gröna omställningen kvarstår.

Fru talman! Riksdagen har i den process vi är inne i nu i sitt första steg av budgetprocessen ställt sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomster än dem som Centerpartiet har föreslagit. Därmed följer Centerpartiet den praxis som råder och avstår från att delta i beslutet om anslagens fördelning.

I stället väljer jag här att beskriva den fördelning av anslagen och inriktning för politiken inom vårt utgiftsområde, kommunikationer, som förordas i Centerpartiets anslagsmotion och den politik som Centerpartiet avser att driva i Sveriges riksdag under den kommande tiden.

I Centerpartiets budgetmotion framhåller vi följande inriktningar för den långsiktiga politiken avseende kommunikationer. Vi konstaterar att det grundläggande är att en väl fungerande, tillgänglig och framför allt pålitlig och hållbar transport- och it-infrastruktur är en absolut förutsättning för att det över huvud taget ska gå att bo, leva, verka och utföra arbete i hela landet. Denna syn gäller inte enbart persontransporter, utan godstransporterna är precis lika viktiga.

Centerpartiet vill inte heller ställa olika transportslag mot varandra. Ett transportslagsövergripande synsätt måste alltid tillämpas i all trafik- och samhällsplanering. Ibland, fru talman, ställs i den politiska debatten vägar

mot järnvägar, sjöfart mot flyg och så vidare. I det verkliga livet, för människor och företag, är insikten stor om att för att hela livet ska kunna fungera måste hela kedjan av olika transportslag fungera från dörr till dörr och från punkt A till punkt B.

Givetvis står Centerpartiet fullt ut bakom beslutet att Sverige ska uppnå en fossiloberoende fordonsflotta. Enligt Centerpartiets uppfattning gör teknikutveckling, effektivisering, digitalisering, regelförenklingar och en omställning till bland annat elektrifierade transporter och biobaserade drivmedel att kommunikationerna även i fortsättningen kan utvecklas och vara goda i hela landet utan att miljö- och klimatpåverkan därmed behöver öka. Tvärtom går det att minska den.

Det är till och med så att en ökad rörlighet och mer transportarbete inte på något vis är oförenligt med högt ställda klimatmål. Att välja en politik där man möter klimatutmaningen med att hindra människor och varor från möjligheten att röra på sig och förflytta sig är enligt mitt och Centerpartiets sätt att se det helt fel väg att gå.

När det gäller ett av transportslagen, järnvägen, noterar vi att förväntan på att leverera punktliga transporter eroderar. Det duger inte. Centerpartiet prioriterar därför i sitt budgetförslag både ett ökat underhåll och en utbyggnad av den svenska järnvägen.

För att kunna beta av behovet och även för att kunna tidigarelägga investeringar i vår gemensamma transportinfrastruktur, oavsett om det handlar om järnväg eller något annat transportslag, måste vi dock finansiera detta på ett smartare sätt än i dag. Vi har i vår motion kallat det för alternativa finansieringslösningar, som kan innehålla olika sätt. Men jämfört med i dag, då vi klämmer in allting – investeringar, drift och underhåll – i den årliga löpande driftsbudgeten innebär detta att vi tidigare än annars kan göra nödvändiga investeringar. Annars, mina vänner, kommer vi alltid att ligga minst en generation efter de behov som finns i svensk transportinfrastruktur.

Centerpartiet värnar hela landets utveckling, och därför är det av största vikt att de resurser som vi nu bestämmer oss för att satsa också fördelas rimligt över hela landet.

Avslutningsvis, fru talman: Med den hänvisning till budgetpraxis jag tidigare gjorde anmäler jag att Centerpartiet står bakom det särskilda yttrande vi har avlämnat i samband med utskottsbehandlingen. Men för att det ska finnas någonting att votera om i morgon även på den här punkten yrkar jag bifall till Centerpartiets avlämnade reservation som är kopplad till betänkandet. Det är ett yrkande som i princip handlar om att Trafikverket ska få disponera anslagen för drift och underhåll friare över kalenderår än de medges göra i dag. Jag är övertygad, fru talman och vänner, om att det skulle underlätta Trafikverkets arbete med att mer och bättre än i dag kunna planera och utföra underhåll.

(Applåder)

Anf. 190 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag beklagar att riksdagen inte ställer sig bakom Liberalernas miljövänliga och framåtriktade budgetmotion. Vi kommer därför inte att delta i det budgetbeslut om dessa anslag som ska fattas senare – förmodligen i morgon.

Fru talman! Ett lands transportmöjligheter är en grundbult för att landet ska kunna utvecklas framåt. Därför är det viktigt att vi sätter våra infrastruktursatsningar i ett helhetsperspektiv och också tänker långsiktigt på vad vi gör. Våra politiska beslut på transportområdet har jättestor påverkan på vår vardag, på våra städer och olika orter och inte minst på våra företag och därmed på möjligheterna att utveckla vår välfärd.

Liberalerna vill inte begränsa möjligheterna att resa eller transportera gods. Vi tror att det främjar Sverige att människor möts och att företag har möjlighet och tillgång till tillförlitliga transporter. Vi fokuserar i stället på hur vi ska kunna få till dessa tillförlitliga transporter och samtidigt nå våra ambitiösa miljö- och klimatmål. Det handlar också om målet om en fossilfri fordonsflotta till 2030.

Det finns en övertro inom politiken på att man kan subventionera fram de nya lösningarna. Liberalerna tror inte att det är vi politiker som sitter på lösningarna eller vet vad som är bäst framöver för att lösa miljöproblemen. Vi tror att det är de olika aktörerna inom transportområdet som gemensamt kan hitta de bästa vägarna framåt för att nå de gemensamma målen. Därför säger vi att politiken måste stötta en mångfald av lösningar, för vi vet inte riktigt vilka lösningar det är som kommer att ge verklig påverkan.

Transportsektorn måste dock ställa om för att bli en fossilfri fordonsflotta. Bilarna är en hörnsten i vårt transportsystem, men tyvärr står de fortfarande för en stor del av utsläppen av växthusgaser. Omställningen går inte tillräckligt snabbt. På grund av det vill vi fokusera på hur omställningen kan underlättas.

Liberalernas väg är inte att via subventioner av inköp skapa en bättre miljö, utan vi tror att vi i stället ska låta dem som står för utsläppen betala så att det därmed blir olönsamt att smutsa ned vår värld. Vi föreslår därför en omvänd miljöbilsbonus som innebär att i stället för att vi subventionerar elbilar ska den som köper en bil som går på fossila bränslen betala mer än den som köper en elbil.

Samtidigt måste vi politiker nu fokusera på vilka infrastruktursatsningar som snabbt ger effekt på klimatutsläppen. Rapporten från FN:s klimatpanel är förskräckande och kräver kraftfulla åtgärder. Därför vill Liberalerna bland annat satsa pengar på laddinfrastrukturen längs i första hand våra huvudvägar i Sverige för att möjliggöra en snabbare övergång från fossilberoende bilar till eldrivna transporter och därmed minska utsläppen.

En annan åtgärd är att underlätta för resenärer att kunna göra klimatsmarta val. Vi vill utveckla en nationell digital plattform för resor för att underlätta användandet av olika transportslag när man ska färdas någonstans så att man kan välja mellan exempelvis kollektivtrafik, bilpooler och hyrbilar. Då blir det lättare när man planerar sin resa. Det tror vi är en väldigt viktig väg framåt. Nu är det mycket mer av olika delar som inte är kompatibla med varandra.

Vi vill som sagt inte begränsa resandet, och det gäller också flyget. Vi vill öka flygbolagens incitament att minska sina utsläpp genom en avgift på flygets koldioxidutsläpp i stället för att beskatta själva flygstolen. Vi tror att det har större effekt på klimatet. Det är viktigt att hitta de åtgärder som verkligen ger effekt nu fram till 2030.

Fru talman! Låt mig nu slutligen vara lite mer personlig. I måndags firade vi demokratins hundraårsdag. Den viktigaste delen i en demokrati är den allmänna rösträtten. Jag är väldigt stolt över att min morfar, Emil

Lagerkvist, var med i den debatten och tog beslutet om allmän rösträtt. Därför var det extra intressant för mig att i måndags lyssna på seminariet om vad som kommer att hända framöver om hur den framtida demokratin kommer att se ut. Där konstaterade man att vikten av kunskap och att alla i hela landet kan ta del av vad som händer i samhället är några av de viktigaste sakerna för att vi ska kunna bibehålla vår demokrati.

Det är en av anledningarna till att Liberalerna satsar extra på att hela landet ska ha god tillgång till bredband, vilket inte är fallet i dag. Det skiljer sig väldigt mycket åt. Där det bor mycket folk är det mer lönsamt, men det finns stora delar av landet som inte har tillgång till bredband. Att ha tillgång till bredband påverkar inte bara hur vi kommunicerar och hur vi kan ta till oss information, utan det ger också större möjlighet att driva företag i hela landet. Att man ska kunna leva och jobba på vettiga villkor runt om i Sverige är förutom den allmänna rösträtten en av de viktigaste delarna i vår demokrati.

(Applåder)

Anf. 191 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! När vi nu debatterar utgiftsområde 22 Kommunikationer är det viktigt att ha med sig att den budget som Miljöpartiet ställt sig bakom, det vill säga *Budgetpropositionen för 2019*, även kallad övergångsbudgeten, inte är en politisk budget. Det är en budget som vilar på de principer som övergångsregeringen i samråd med andra partier har lagt fram för hur en övergångsbudget ska tas fram. Men den svarar inte upp mot något partis politiska viljeinriktning egentligen.

Det skulle dock ha varit rimligt att denna budget hade fått gå igenom för att ge förutsättningar för en kommande regering att få forma sin politik. Tyvärr hindras det nu effektivt av Moderaterna och Kristdemokraterna som, med stöd av Sverigedemokraterna och med Centerpartiets och Liberalernas passiva överseende, har röstat fram andra budgetramar.

Om Miljöpartiet hade lagt en politiskt färgad budget skulle vi ha velat se en budget som på ett kraftfullt sätt styrt mot en mer hållbar och fossilfri transportsektor. De budgetramar som Moderaterna och Kristdemokraterna med stöd av Sverigedemokraterna drivit igenom innebär en omfattande försämring av förutsättningarna att minska utsläppen av växthusgaser och att nå Parisavtalets målsättningar om att vi ska klara en temperaturökning som ligger väl under 2 grader och eftersträva att den ska stanna vid 1,5 grader. Budgetramarna försvårar också uppnåendet av vårt eget sektorsmål för transportsektorn om att minska växthusgasutsläppen från sektorn med 70 procent till 2030.

Precis som sas här tidigare skulle vi enligt Trafikverket behöva minska våra utsläpp med 8 procent årligen för att nå målet. Men i dag ligger vi enbart på en minskningstakt på 2 procent. Dessutom prognosticerar Trafikverket stora ökningarna av trafiken, vilket kommer att göra det svårare att nå målsättningarna.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna har under den föregående mandatperioden vidtagit en rad åtgärder för att Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland. Vi har infört bränslebytet, det vill säga en reduktionsplikt, bonus–malus, flygskatt, elfordonspremie och klimatinvesteringar genom

Klimatklivet. Vi har satsat på utökad underhåll av järnvägen och stadsmiljöavtal som för första gången möjliggör statlig medfinansiering i kommunal infrastruktur för kollektivtrafik och cykel.

Självkärl behövs ytterligare åtgärder – åtgärder som vi vill se en kommande regering vidta. Det handlar om åtgärder för att förbättra möjligheterna att resa med tåg genom satsningar på höghastighetståg samtidigt som underhållet på det befintliga järnvägsnätet ökar så att en nollvision om tågstrul kan uppnås. Det handlar också om åtgärder som i en större utsträckning förbättrar förutsättningarna att resa med kollektivtrafik och cykel och åtgärder som gör att den sista droppen fossilt bränsle kan säljas år 2030. Det handlar därtill också om åtgärder som gör att mer gods kan flyttas över från väg till järnväg och sjöfart.

När Moderaterna och Kristdemokraterna nu lägger fram en partipolitiskt färgad budget väljer de att i stället försäkra förutsättningarna att minska klimatutsläppen. De tar bort flygskatten så att flyget återigen inte tar ansvar för sina klimat- och miljökostnader. Själva avskaffandet av flygskatten beslutas visserligen inte under detta utgiftsområde, men det nämns i utskottets betänkande då Moderaterna och Kristdemokraterna som en följd av avskaffandet drar in det stöd som funnits till icke-statliga flygplatser i Norrland.

Jag vill också nämna att Moderaterna och Kristdemokraterna skär bort hälften, 840 miljoner, av klimatinvesteringsprogrammet Klimatklivet som är det centrala programmet för att minska Sveriges utsläpp. Stödet går till hundratals projekt för att ställa om Sverige: laddstolpar för elbilar, cykelbanor, biogasanläggningar, värmeåtervinning med mera.

De projekt som har införts hittills leder till att Sveriges klimatutsläpp sänks med ca 1,6 miljoner ton koldioxid per år. Det motsvarar utsläpp från 750 000 personbilar.

Totalt skär man ned med 40 procent på Naturvårdsverkets samlade verksamhet för natur, miljö och klimat. Det här ligger inte heller under det här utgiftsområdet, men det påverkar förutsättningarna för transporter och kommunikationer.

Man väljer att avskaffa elfordonspremien och ladda-hemma-stödet. Det rasar nu Bil Sweden över. Det är lite komiskt; det är inte alltid en aktör som står på samma sida som Miljöpartiet. Men vi är tacksamma för att även den har uppmärksammat detta.

De största försämringarna för klimatet ligger som sagt kanske inte inom just det här utgiftsområdet. Men om man ser till helheten och vad som påverkar klimatet och transporterna måste man ändå nämna dem i sammanhanget.

När det gäller det här utgiftsområdet är det anmärkningsvärt att det som Moderaterna och Kristdemokraterna prioriterar är att avskaffa den satsning på gratis kollektivtrafik för ungdomar under sommarlovet som regeringen har genomfört. Det handlar om 350 miljoner kronor om året och har gjort stor nytta för ungdomars möjligheter till utökad rörlighet. Det har såklart påverkat möjligheten att transportera sig till såväl sommarjobb som fritidsaktiviteter.

Jag vill understryka att det är viktigt att tidigt etablera en vana att använda kollektivtrafiken. Det ger förutsättningar för ett mer medvetet och hållbart transportbeteende senare i livet.

Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår vidare att anslaget till Trafikverket ska minskas med 5 miljoner, eftersom man inte vill se en förlängning av översynen av förutsättningarna för fossilfrihet för statligt ägda fartyg.

Vi vet att ekobonusen kommer att stoppas.

De föreslår också att anslaget till Transportstyrelsen ska minskas med ytterligare 5 miljoner, eftersom man inte ska ha någon förlängning av satsningen på regelefterlevnad vid miljözoner.

Totalt innebär den moderata och kristdemokratiska budgeten nedskärningar på 489 miljoner under det här utgiftsområdet.

Miljöpartiet ser med stor oro på möjligheterna för en ny regering att göra insatser för att minska klimatutsläppen i tillräcklig omfattning. Tyvärr kommer det att bli svårt för en ny regering att i en ändringsbudget klara de åtaganden Sverige har för att möta klimatförändringarna och minska utsläppen, eftersom skatteintäkterna har sänkts kraftigt.

Vi behöver vända utsläppskurvorna nedåt för att klara av att begränsa temperaturökningen. Precis som också har nämnts tidigare kan man bli mörkrädd av IPCC:s rapport om möjligheterna att nå 1,5-gradersmålet. Den visar att konsekvenserna blir stora om vi inte klarar av att uppnå den målsättningen.

Fru talman! Utanför riksdagen i dag fick jag ett flygblad i handen av en äldre dam. Kanske var det fler som fick ett sådant flygblad. I det stod det: Vi älskar våra barn och barnbarn. Ett allt varmare klimat utgör ett hot mot deras framtid.

Det är precis det som det handlar om: våra barns och barnbarns framtid. Glöm inte det!

Eftersom budgetpropositionens ramar för området var större än de ramar som Moderaterna och Kristdemokraterna med stöd av Sverigedemokraterna har beslutat om har vi i Miljöpartiet och Socialdemokraterna i utskottet inte kunnat reservera oss. Av det skälet deltar Miljöpartiet inte i beslutet om utgiftsområdet. Vi hänvisar i stället till det särskilda yttrandet från Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Jag yrkar också avslag på den reservation från Centerpartiet som finns i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 192 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Emma Berginger för anförandet. Jag delar det stora engagemang för klimat och miljö som Miljöpartiet och Emma Berginger ger uttryck för. Centerpartiet delar det av all vår kraft. Jag noterar dock att vi i den praktiska politiken ibland söker olika vägar för uppnå gemensamma mål. Men det är väl därför vi är olika partier i Sveriges riksdag.

Fru talman! När det gäller en sak är jag dock lite petig. Det gäller budgetprocessen. Jag kan givetvis ha hört fel, men jag tyckte nog att Emma Berginger sa i sitt anförande att den budgettram som vi nu har att ta ställning till kom till med Centerpartiets och Liberalernas passiva stöd. Jag kan ha hört fel, och då ska Emma Berginger givetvis rätta mig.

Det var på det här sättet, vilket jag också sa i mitt anförande, att riksdagen i det första steget av budgetprocessen ställde sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomster än Centerpartiet hade föreslagit.

Därför följer vi praxis och avstår från att delta i beslut om anslagens fördelning, vilket vi också gjorde i rambeslutet. Vi röstade gult. Vi röstade på vårt eget förslag. Sedan röstade vi gult. Det är praxis.

Fru talman! Om jag inte hörde fel vill jag be att få en förklaring till hur Miljöpartiet får det till att vara ett passivt stöd.

Anf. 193 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att Anders Åkesson hörde fel. Det jag sa var att det var under Centerpartiets och Liberalernas passiva överseende som den hade röstats fram av då nämnda partier – Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Det är faktiskt inte samma sak.

Jag kan också konstatera att den praxis som Anders Åkesson hänvisar till har brutits på ett tydligt sätt av Sverigedemokraterna som var uppe i talarstolen tidigare och talade för en budget som man sedan inte röstar på.

Anf. 194 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Då hörde jag fel, vilket jag är glad över, men inte fullt så fel som jag kanske skulle förmås att tro. Även att påstå att det var ett passivt överseende är nog att gå lite långt i sin värdering av hur partier agerar i riksdagen, när partier följer inrutad praxis sedan början av 90-talet, det vill säga röstar på sin egen budget och om den faller röstar man gult. Man avstår.

Att få det till passivt överseende samtidigt som man tidigare har kunnat avnjuta ett anförande av mig i vilket jag påpekade vilka satsningar Centerpartiet egentligen avser att göra är att gå lite långt. Men då har vi kanske mötts på mitten.

Anf. 195 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Jag är ändå positiv till att Anders Åkesson uttrycker ett sådant engagemang för klimatet som han inledde replikskiftet med. Det hade varit positivt om vi båda hade kunnat få lite mer genomslag i en budget som riksdagen faktiskt hade beslutat om.

Anf. 196 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Eftersom Sverige har en övergångsregering var utgångspunkten för budgetpropositionen 2019 den budget som riksdagen beslutade för 2018. Det överensstämmer helt med de principer som vi har kommit fram till. Men det skulle samtidigt innebära att nödvändiga beslut skulle fördröjas och att en del rödgrön politik skulle förlängas.

Samhällsproblemen har inte tagit paus för att Sverige saknar en verklig regering, och vår uppfattning är att Sverige inte kan vänta på reformer. Vi behöver stärka svensk ekonomi, jobbskapande och grundfunktioner i samhället. Därför har Moderaterna och Kristdemokraterna lagt fram ett gemensamt budgetförslag. Jag är glad över att riksdagen har ställt sig bakom dess ramar och nu också utskottet vad gäller utgiftsområde 22.

Vi har hört hur vissa partier försöker vilseleda och påstå att detta skulle vara en servettskiss, som jag tror att statsministern inte fullt så statsmannamässigt uttryckte det häromveckan. Budgetförslaget är tvärtom seriöst,

väl genomarbetat och bygger i huvudsak på regeringens budgetproposition. Det vet naturligtvis de rödgröna partierna. Men de väljer att inte nämna det.

Däremot har vi gjort ändringar på ett visst antal viktiga punkter där Sverige behöver en annan och bättre politik här och nu.

Det hade naturligtvis varit fritt fram också för de rödgröna partierna att i riksdagen lägga sina egna budgetförslag, det hade vi inte vänt oss emot. Sverige har en övergångsregering. Vi har inte en övergångsriksdag.

Fru talman! Låt mig konstatera att Sverige är ett glesbefolkat land i norra Europas utkant med långa avstånd och en stark urbanisering till stora och små städer. En fungerande infrastruktur lägger grunden för jobb och tillväxt och är en förutsättning för att Sverige och svenska företag ska stå sig väl i en hård global konkurrens. Vi behöver väg, järnväg, sjöfart och flyg för att binda ihop vårt land.

Samtidigt har transportsektorn stora utmaningar, och utsläppen från inrikestransporter står för en tredjedel av Sveriges utsläpp. Vi måste bryta beroendet av fossila bränslen, främja teknikutvecklingen och använda mer järnväg och sjöfart för att nå våra klimatmål. Moderaternas och Kristdemokraternas budget innehåller därför de näst största satsningarna i statens budget på klimat och miljö någonsin i Sveriges historia.

Vår politik måste samtidigt ta hänsyn till att Sverige ser olika ut. Jag ska ta upp ett konkret exempel. Jag och min man bor i Stockholm. Vi har precis sålt vår bil eftersom vi kan göra det. Vi har nära tillgång till kollektivtrafik och till bilpool. Mina svärföräldrar, som bor två mil utanför Ockelbo i Gävleborgs län, är helt beroende av bilen och skulle inte kunna göra samma sak. Politiken behöver ta hänsyn till att människor ska kunna leva och utvecklas både i våra städer och på landsbygden.

Den tidigare regeringens transportpolitik har ställt trafikslag mot varandra och i många fall stad och land mot varandra, och det har bidragit till att fördyra våra transporter. Det är en politik som Sverige och svenska företag inte har råd med.

I stället behövs kloka investeringar i infrastruktur och smarta styrmedel med hjälp av ny teknik och bränslen så att vi kan transportera oss grönare samtidigt som vi värnar vår konkurrenskraft. Vi har inte tid eller råd med symbolpolitik som inte tar oss närmare klimatmålen. När oberoende experter säger att sju av åtta av regeringens insatser på klimatområdet är ineffektiva tar vi det på allvar.

För att nå klimatmålen är det viktigt att vi ställer om vår fordonsflotta. I tillägg till bonus–malus och reduktionsplikt med krav på inblandning av biodrivmedel, som vi står bakom fullt ut, har Moderaterna och Kristdemokraterna i sin budget ett riktat stöd för utbyggnad av laddinfrastruktur längs våra vägar på 50 miljoner kronor 2019 och 100 miljoner kronor under de kommande åren. Det är viktig politik för att fler ska våga investera i exempelvis en elbil.

Fru talman! På perronger runt om i Sverige fryser människor i väntan på tåg som är försenade eller inte kommer alls. Om fler vågar ta tåget bidrar det kraftigt till att nå våra klimatmål. Efter decennier av underinvesteringar i järnvägsunderhåll dubblerade alliansregeringen järnvägsunderhållet och i dag finns en politisk samsyn om att det är viktigt att satsa på järnvägen, vilket jag välkomnar. Moderaterna och Kristdemokraterna räknar också upp anslagen till järnvägen under de kommande tre åren.

Samtidigt kan jag beklaga att den rödgröna regeringen inte har gått vidare med de viktiga frågor som handlar om hur vi styr järnvägens organisation, eftersom allt inte handlar om pengar. Den utredning på över 1 000 sidor som alliansregeringen tog fram om järnvägens organisation gömdes i en byrålåda på Näringsdepartementet av den rödgröna regeringen. Det är bara att beklaga.

Det stämmer, som har framförts med emfas från talarstolen, att vi i vårt budgetförslag tar bort 350 miljoner kronor för avgiftsfri kollektivtrafik för unga på sommaren, som Vänsterpartiet fick igenom i sin budgetförhandling med MP och S. Men vi ger 1,5 miljarder kronor till landstingen i generella bidrag. Vi ger också 3,5 miljarder i generella bidrag till kommunerna så att de själva kan besluta om prioriteringar. Önskar man då fortsätta med satsningen på gratis kollektivtrafik för unga kan man gärna göra det.

Vi återinför också fritidspengen till hushåll med ekonomiskt bistånd och utökar den till att också omfatta sommarlovsaktiviteter.

Fru talman! Flyget är avgörande för att binda ihop vårt avlånga land också med vår omvärld. Den rödgröna regeringens ineffektiva flygskatt har enligt många experter begränsad klimatnytta. Den flyttar många av de inrikes transporterna till bil och flyttar många av de utrikes transporterna till Kastrup i Köpenhamn.

Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår därför att flygskatten avskaffas från den 1 juli 2019. I stället hoppas vi på ett krav på inblandning av biodrivmedel också i flygplanens tankar. Vi vill också ha olika start- och landningsavgifter beroende på vilket bränsle man använder. Det är smart klimatpolitik som tar sikte på att minska utsläppen, inte på att minska flygandet.

Fru talman! Många som bor på landsbygden saknar en fungerande kollektivtrafik och har påverkats i hög utsträckning av den rödgröna regeringens höjda bränsleskatter där bensin- och dieselskatter årligen har räknats upp mer än inflationen. Dessa skattehöjningar vill Moderaterna och Kristdemokraterna frysa. Alla som är beroende av bilen för jobb och försörjning ska inte missgynnas för att de bor utanför storstäderna eller långt ifrån en tågstation.

Fru talman! Det svenska trafiksäkerhetsarbetet och vår vision om noll allvarligt skadade eller döda i trafiken är ett föredöme i resten av världen. En grund till många allvarliga olyckor är alkohol. Under alliansregeringens tid infördes försöksverksamhet i flera av våra hamnar med alkobommar, vilket kraftigt minskade antalet rattfulla förare som körde in i landet.

Det påstods i talarstolen tidigare att Moderaterna och Kristdemokraterna inte gör någon förstärkning på det här området, vilket inte är sant. Tvärtom innebär vår budget 9 miljoner kronor i just förstärkning för att man ska kunna införa automatiserade nykterhetskontroller i flera av våra hamnar för att säkerställa att vi fortsätter att värna vårt viktiga trafiksäkerhetsarbete. Ingen ska kunna köra in i Sverige onykter.

I en modern värld där allt fler tjänster är beroende av uppkoppling är den digitala infrastrukturen lika viktig som den fysiska. Därför är det avgörande att säkerställa en fortsatt fiberutbyggnad men också infrastruktur för den nya generationens internet 5G. En kommande regering måste säkerställa snabb auktionering av de spektrumband som krävs för att bygga ut 5G-näten i Sverige och därmed möjliggöra för uppkopplade människor,

företag och produkter, inklusive självkörande bilar inom transportområdet. Moderaterna vill och vet att Sverige kan bli ett digitalt föregångsland.

Fru talman! Sverige har inte råd att vänta på reformer. Jag är övertygad om att med rätt politik kan vi säkra ett pålitligt transportsystem, värna svensk konkurrenskraft och människors möjlighet att bo i hela landet samtidigt som vi gör transporterna gröna och hållbara. Sverige kan genom att kombinera tillväxt och hållbarhet bli ett föredöme för andra länder, men det förutsätter just både och om fler ska vilja ta efter.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Hansson (M).

Anf. 197 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Jessica Rosencrantz, för ditt anförande! Det finns mycket som jag delar när det gäller det som vi måste vidareutveckla. Där emot ser jag inte att Jessica Rosencrantz har mer resurser i sin budget.

Jag skulle vilja citera en person som sa så här den 31 mars 2018: ”Vi behöver bra och säkra vägar så att människor kan ta sig till jobbet och företag få sina varor levererade, oavsett var i landet man bor. Nu ser vi att våra vägar blir sämre och att pengarna inte räcker till för underhåll och snöröjning. Det duger inte. Moderaterna lovar därför 500 miljoner kronor per år till bättre vägar. Det är en kraftig investering i vårt gemensamma vägnät. Det handlar dels om underhåll av vägar och broar, men också om vintervägunderhåll under årets kallare månader.”

Satsningen omfattade 500 miljoner kronor per år under den här mandatperioden, alltså totalt 2 miljarder kronor. Min fråga till Jessica Rosencrantz blir då: Vem var det som lovade svenska folket det i årets val?

Anf. 198 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan! Det låter som en klok person. Jag tror att det var jag själv.

Vi hade mer pengar till vägunderhåll i Moderaternas budget. Men två olika partier skulle komma överens om olika prioriteringar och nu har vi landat i ett gemensamt budgetförslag, som ser ut på ett visst sätt.

Jag sticker inte under stol med att jag tror att mer pengar behövs till vägunderhåll. Jag tror att vi får återkomma hit till kammaren i en nära framtid och se hur vi ytterligare kan förstärka den svenska väginfrastrukturen.

Jag kan dock konstatera att människor som är beroende av vägnätet och vägtransporter runt om i landet är väldigt trötta på en rödgrön politik som bara gör det dyrare och svårare att använda vägnätet. Jag tror nog att Anna-Caren Säterberg ska ha lite lägre tonläge i just denna fråga.

Anf. 199 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Jessica Rosencrantz, för svaret!

Jag tycker ändå att det är anmärkningsvärt att Moderaterna går till val på att satsa 500 miljoner kronor mer till landets vägar. Det är en satsning på 2 miljarder, som man stolt talade om och som fortfarande finns angiven på Moderaternas hemsida.

Är ditt svar att Kristdemokraterna har starkt stått emot satsningen på vägar? Förstod de inte, som du gjorde, att man behövde detta?

Oavsett detta vill jag säga något om den servettskiss som du kallade genomarbetad. Långsiktighet och förutsägbarhet vill såväl företag som myndigheter och människor ha. Det budgetkaos som inte bara har rått i trafikutskottet visar inte på att den var väl genomarbetad.

Anf. 200 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Det har varit kaos i Sveriges riksdag, och ingenting är i ordning när Socialdemokraterna inte får igenom sin politik. Jag förstår att detta är en bildsättning som de rödgröna partierna gärna vill driva.

Faktum är att vartenda utskott har haft en gedigen process om detta. De har bjudit in personal från Regeringskansliet, som har fått ge sina synpunkter på de olika budgetförslagen. Vi har uppfyllt beredningskraven i dess olika delar. Jag tycker därför att det är anmärkningsvärt att man vill sprida en felaktig bild av att det har varit kaos i Sveriges riksdag, bara för att man inte får igenom sin egen budget.

När det gäller det förstnämnda kan jag bara upprepa vad jag sa. Ibland måste man göra prioriteringar bland flera olika viktiga anslag. I detta fall landade budgeten på detta vis. Jag är dock stolt över att få företräda en budget som på riktigt fokuserar på att vi behöver alla slags transporter i Sverige och som inte har som uttryckligt syfte att bekämpa vissa trafikslag. Det var ju den tidigare regeringens uttryckliga mål.

Anf. 201 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Moderaterna var valets stora förlorare. Inget parti tappade så många väljare – 170 000 – som Moderaterna. I mina ögon agerar Moderaterna nu alltmer som ett desperat, skadskjutet djur.

Först misslyckas man totalt med att bilda en ny regering. Sedan testar man budgetspåret i stället. Man kräver att övergångsregeringen inte ska få lägga en budget med några nya politiska reformer alls. I nästa veva lägger man fram en egen budget som är full av politiska förslag. Man kräver att statsminister Stefan Löfven, som inte får avgå eftersom han leder en övergångsregering, ska administrera en budget från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna.

Jag tycker inte att detta är särskilt ansvarsfullt, och det kommer för Moderaternas del att straffa sig.

När det gäller innehållet i denna budget är det djupt problematiskt att Moderaterna avskaffar gratis kollektivtrafik under sommaren för barn och unga.

Camilla Bunke från Skånetrafiken säger på följande vis om hur gratis kollektivtrafik för unga har fungerat i Skåne: ”Vi har fått många rapporter om att det har varit mycket uppskattat och att Skånes ungdomar verkligen tagit chansen att prova på kollektivtrafiken.”

Precis så tror jag att det har varit runt om i hela landet. Äntligen har ungdomar vant sig vid att resa kollektivt. Jag tror att det är ett beteende som kommer att följa med dem i vuxenlivet. Det kommer att vara bra för dem själva, och det kommer också att vara bra för miljön.

Jag lyssnade noga på Jessica Rosencrantz anförande. Hon sa många fina saker om klimatet. Men hur ska vi kunna rädda klimatet när ni avskaffar reformer som strävar i en sådan riktning, som exempelvis reformen med gratis kollektivtrafik för unga?

Anf. 202 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för frågan!

Sju av åtta partier i Sveriges riksdag är överens om målen, men vi är inte överens om medlen för hur vi exakt ska nå klimatmålen. När sju av åtta av regeringens åtgärder bedöms vara ineffektiva, enligt olika experter som exempelvis Konjunkturinstitutet, tycker jag att det finns anledning att ifrågasätta om 1 miljard till elcykelpremie, 350 miljoner till riktad stöd för avgiftsfri kollektivtrafik för unga eller en ineffektiv flygskatt är rätt reformer. I bästa fall är det symbolpolitik, och i värsta fall utgör vissa förslag en politik som leder i helt fel riktning.

Jag är stolt över att vi genom vårt budgetförslag kan bygga ut laddinfrastrukturen längs med vägnätet för att möjliggöra för fler människor att våga investera i exempelvis en elbil.

Jag är stolt över att vi har förslag om hur vi på riktigt ska kunna byta ut bränslet i flygplanen i stället för att komma med pekpinnar till människor som har lång väg till närmaste stad eller arbetsplats och säga att de inte borde ta flyget eftersom vi inte tycker att man ska flyga i det här landet. Vi säger tvärtom att vi ska byta ut bränslet.

Jag är stolt över att vi ökar medlen till forskning om biodrivmedel för flyget. Jag är stolt över att vi länge har drivit på och står bakom reformer som bonus–malus och reduktionsplikt med krav på inblandning av biodrivmedel till bilarna.

Jag är på en mängd områden väldigt stolt över vår miljö- och klimatpolitik. Som jag sa är detta den näst största miljö- och klimatbudget som Sverige någonsin har haft.

Lyssnarna kan nog ta uttalanden som ”slakt”, ”kraftig nedskärning” och allt vad vi hört från de rödgröna med en viss nypa salt. Det är bara retorik och inte så mycket mer.

Anf. 203 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det där stämmer inte alls. På exempelvis klimatinvesteringsområdet halverar ni investeringarna genom denna budget. Ni vill avskaffa flygskatten, som minskar utsläppen med ungefär 180 000 ton. Det är lika mycket som de samlade utsläppen från Malmö stads bilar. Kom då med ett bättre förslag! Men ingen har hittills sett något sådant.

Moderaterna drömmer om en biobränsleinblandning, som inte finns här och nu. Därför behövs flygskatten.

Den gratis kollektivtrafiken för unga ledde till att 3,5 miljoner nya kollektivtrafikresor gjordes bland barn och unga bara i Skåne län, tack vare att vi gjorde kollektivtrafiken gratis på sommaren för barn och unga.

Det är reformer som dessa som Moderaterna och Kristdemokraterna med stöd av Sverigedemokraterna avskaffar. Detta är inte att ta ansvar för Sveriges framtid.

Anf. 204 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Med 1,5 miljarder i generella statsbidrag till landstingen finns det som sagt alla möjligheter att fortsätta denna satsning på kollektivtrafiken om man tycker att det är prioriterat.

Vad gäller flygtrafiken riktade denna kammare ett tillkännagivande till regeringen om att den måste säkerställa att få verktyg på plats för att få fram biobränslen till flyget. Innan tillkännagivandet gjordes var flygskatten det enda vi hade sett från regeringens sida. Det förekom inga seriösa diskussioner om hur vi skulle kunna byta ut bränslet. Det var denna kammare som riktade tillkännagivandet till regeringen.

Sent omsider tillsattes en utredning under ledning av Maria Wetterstrand. Den kommer i mars nästa år, och jag ser mycket fram emot att få läsa dess slutsatser. Jag hoppas att vi strax därefter kan gå vidare och få smarta styrmedel på plats för att sänka utsläppen från flyget. Men då har vi redan avskaffat den ineffektiva och skadliga flygskatt som den tidigare regeringen införde.

Anf. 205 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Det är en mörk bild av Sverige som Jessica Rosencrantz målar upp. Hon säger att vi är ett glesbefolkat land i det nordliga hörnet av Europa, trots att den sydliga delen av Sverige är minst lika tätbefolkad som stora delar av Europa i övrigt.

Jag har svårt att förstå vad Jessica Rosencrantz har emot Kastrup, som är den regionala flygplats som de flesta skåningar vill vända sig till. Men det var inte därför jag tog replik, utan jag är på riktigt nyfiken på hur Moderaterna vill arbeta för att minska våra klimatutsläpp, nu när man väljer att ta bort flygskatten utan att ha en ordentlig plan för hur flygets utsläpp ska kunna hanteras i övrigt. Vi vet att de biodrivmedel som Jessica Rosencrantz hänvisar till inte kommer att vara tillräckliga och att vi kommer att se problem när det gäller kvaliteten på den biologiska mångfalden i Sveriges skogar, som vi behöver värna.

Jag undrar också hur de 50 miljoner kronorna till laddinfrastruktur ska kunna svara upp mot de 840 miljoner som man väljer att dra ned Klimatklivets investeringar med och som i stor utsträckning har gått till just laddinfrastruktur. I betänkandet nämns att man helst hade velat avskaffa Klimatklivet helt men att man hade vissa delar upptecknade sedan tidigare.

Min fråga är som sagt: Hur vill ni få en effektiv klimatpolitik som sänker utsläppen av växthusgaser, särskilt med tanke på att ni vill skattebefria flyget och investera kraftigt i vägar?

Anf. 206 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Emma Berginger!

Jag kan gläda Emma Berginger med att det tar längre tid än två minuter för mig att beskriva hela vår miljö- och klimatpolitik, för den är ganska omfattande.

Låt mig ändå stolt konstatera att vi till exempel tillför 1 miljard till de gröna näringarna, som är otroligt viktiga för att få fram det biobränsle som Emma Berginger beskrev. Vi tillför också 1 miljard i multilateralt klimatbistånd, utöver den rena miljö- och klimatbudgeten.

När det gäller exempelvis flyget, om man nu ska svara på just den frågan, finns det enormt många åtgärder att vidta. Till exempel finns ett gemensamt europeiskt luftrum, som enligt olika bedömare sägs kunna sänka utsläppen med 15 procent när vi plötsligt kan börja flyga rakare i stället för att ta omvägar i de olika nationella luftrummen, det finns krav på inblandning av biobränsle och det finns den norska modellen med olika start- och landningsavgifter beroende på bränsle.

Jag tar också fasta på vad EU:s forskningschef för flyget säger. Han beskriver att vi inom tio år nog kommer att kunna ha elflygplan också, vid sidan av flygplan med inblandning av biodrivmedel. Jag har en tilltro till att tekniken kommer att lösa en del av utmaningarna, men jag har också en övertygelse om att politiken måste driva på med rätt verktyg. En väg är då bland annat inblandning av biodrivmedel.

Anf. 207 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Jag ser också fram emot den utredning som Maria Wetterstrand leder om biobränslen i flyget. Samtidigt kan jag konstatera att vi med den kunskap vi har i dag vet att biomassan inte räcker om vi ska fortsätta att öka flyget i den takt vi gör. Då vet vi att klimatnyttan av att blanda in biobränsle kommer att vara uppslukad till år 2030.

Jag tycker att vi ska arbeta med de styrmedel som vi har tillgängliga i dag. Flygskatten har varit ett sådant styrmedel. Sedan hade Miljöpartiet önskat att de klimatstyrande effekterna av flygskatten hade blivit ännu högre. Jag kan konstatera att det är oerhört problematiskt att man väljer att ta bort den indexering av bränsleskatterna som Jessica Rosencrantz nämnde tidigare, då ett borttagande av indexeringen faktiskt gör att skatten urholkas.

Anf. 208 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Som jag sa i mitt anförande tror jag att det är viktigt att säkerställa att människor både på landsbygden och i våra städer kan få ihop sin tillvaro och ta sig till och från arbetet. Då krävs genomtänkta styrmedel.

Jag är medveten om att Miljöpartiet ganska ofta utformar sin politik utifrån vad som fungerar i Stockholms stad. För mig som bor här kan jag konstatera att det funkar alldeles utmärkt, men Sverige ser annorlunda ut. Jag tror att exempelvis kraftigt höjda bensin- och dieselskatter slår hårt mot dem som saknar kollektivtrafik. Då tycker jag inte att det är en framkomlig väg att varje år höja dessa skatter med mer än inflationen.

Jag tror inte att det är en framkomlig väg, om man vill nå riktig klimatnytta, att ha en skatt på flygplansstolen men inte på flygplansbränslet. Det är bland annat det senare vi vill åstadkomma genom att omförhandla Chicagokonventionen så att det blir möjligt att beskatta flygbränsle men också värna om den globala överenskommelse som nu finns om flyget, där vi kan sänka utsläppen på riktigt. Sverige står ju för en ganska liten andel av utsläppen.

Anf. 209 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att det är väldigt orättvist: Jag har en stark supporter i denna debatt. Det är min dotter, tolv år, som har roat sig med att sitta här och lyssna på oss. Men jag ska gå över till mitt tal.

Under större delen av vår historia var det sjöar, älvar och hav som var våra huvudsakliga handels- och transportleder. Byar, köpingar och städer växte fram där olika vattendrag mötte vägar. Under 1800-talet förändrades detta då järnvägen skapade helt nya transportleder, men grundprincipen fanns kvar: Där järnvägen mötte vattendrag och vägar fortsatte städerna att utvecklas.

T-Fordens inträde på marknaden i kombination med billigt bränsle var 1900-talets stora trafikreform, som gjorde att handel kunde utövas på allt större sträckor. Varje nytt trafikslag förändrade förutsättningarna för oss människor samtidigt som själva grundprincipen aldrig förändrades, nämligen att det är handel och inte arbete som skapar välfärd.

Under inledningen av 2000-talet har en del av handeln flyttat ut på näringsutskottet, men även där gäller samma universella principer. De länder, städer, byar och företag som har väl fungerande it har bättre förutsättningar än andra att bedriva handel. Det finns således ett mönster där nya innovationer leder till nya handelsplatser. Vi i Sverige har varit förhållandevis duktiga på att fånga upp dessa innovationer. Vi skapade handelskompanier som handlade med Kina under 1700-talet, vi lånade pengar och byggde järnväg under 1800-talet, vi förbättrade våra vägar under 1900-talet och vi var förhållandevis framgångsrika med digitaliseringen under början av 2000-talet. Allt detta har bidragit till att vi i dag har en välfärdsstat som ger våra medborgare utbildning, vård, pension med mera.

Fru talman! I dag diskuterar vi utgiftsområde 22. Dagens beslut kommer att påverka oss alla, och det kommer att ge våra barn och barnbarn förutsättningar för välfärd. Ibland när vi träter om olika budgetramar eller enskilda sträckningar på en väg eller järnväg bör vi lyfta blicken och fråga oss hur vår framtid kommer att påverkas. Vad får satsningen för ekonomiska, ekologiska och sociala effekter?

Fru talman! Kristdemokraterna och Moderaterna lägger fram en gemensam budget för 2019. Till stora delar sammanfaller den med övergångsbudgeten. Hos oss har vi tittat lite på detta: Det är 2 ½ procents skillnad. Jag är inte säker på att världen rasar ihop för denna ”oerhörda” skillnad mellan våra budgetar.

Däremot är det så att vi avskaffar gratis kollektivtrafik för unga samt avvecklar flygskatten i dess nuvarande form. Därför tar vi också bort den extra kompensationen till mindre flygplatser som infördes samtidigt med flygskatten. Enligt vår uppfattning är nuvarande flygskatt ineffektiv och drabbar framför allt dem som bor utanför våra stora städer.

Det är angeläget att Sverige fortsätter att ligga i framkant i den gröna omställningen av flygtrafiken. Vi föreslår därför, tillsammans med Moderaterna, att det införs krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle i alla flygbränslen. Vi anser även att start- och landningsavgifterna bör vara miljö- och klimatstyrande för att premiera dem som använder effektiva motorer eller mer förnybart bränsle.

Vi vill att Sverige tar ledartröjan för att omförhandla de internationella avtal som i nuläget sätter stopp för mer generella flygskatter i exempelvis Europa. Vi avsätter 100 miljoner inom utgiftsområde 20 för att rikta satsningar på forskning och utveckling av biobränslen för flyget.

För att minska koldioxidutsläppen satsar vi på att bygga ut laddstolpar, vilket underlättar för omställningen av fordonsflottan. Vi är alla medvetna om att vi måste minska våra koldioxidutsläpp. Detta förutsätter dock att vi har medborgarnas stöd för dessa förändringar. När man exempelvis straffbeskattar landsbygden via höga bränslekostnader på de fordon som människor är tvungna att ha för att sköta sitt arbete eller skjutsa barnen till olika former av fritidsaktiviteter blir det fel.

Fru talman! I stället för att straffbeskatta landsbygdens befolkning vill vi kristdemokrater genomföra strukturella förändringar. Genom att elektrifiera våra större vägar i södra Sverige kan vi halvera koldioxidutsläppen från den tunga lastbilstrafiken. Bygger vi ny höghastighetsjärnväg, dubbelspår mellan Stockholm, Karlstad och Oslo samt mellan Oslo, Uddevalla, Göteborg, Malmö och Köpenhamn kan vi flytta gods från lastbil till tåg och få fler att välja tåg i stället för flyg inom Norden.

Kristdemokraterna är medvetna om att strukturella investeringar kräver nya finansieringsmodeller. På samma sätt som vi inte klarade av att bygga ut järnvägen under 1800-talet via statliga anslag kommer vi inte att klara av att bygga allt det som vi önskar med dagens finansiering. Samverkan mellan kommuner, regioner och stat kommer att var norm snarare än undantag. Olika former av bompeng för att finansiera bestämda sträckor kommer att vara nödvändiga. Om vi inte hittar andra finansieringslösningar riskerar vi att fastna i fråga om bra projekt bara därför att delar av beslutsprocessen inte kan vara med och finansiera den enskilda sträckan. Detta har skett bland annat i Stockholm, där de flesta är överens om att man behöver bygga färdigt ringleden genom att bygga Östra länken. Men på grund av olika politiska låsningar kommer man inte till skott. Det är ett exempel på en vägsträcka som hade kunnat lösas genom exempelvis en bompeng. Jag tror att en del funderar över begreppet bompeng. Men jag bor så nära Norge att jag vet hur den fungerar.

Fru talman! Utöver dessa projekt anser Kristdemokraterna att det är viktigt att vi arbetar med de projekt som är nära brukarna. Utvecklad kollektivtrafik, kommunal och regional cykelstrategi, stöd till enskilda vägar samt åtgärder för smärre förändringar inom trafiksystemet är sådant som underlättar människors vardag. Det är bland annat därför som vi avsätter 3,5 miljarder kronor till kommunerna och 1,5 miljarder kronor till regioner och landsting. Därför är det viktigt att våra myndigheter fångar upp dessa vardagsbehov. Det är i det vardagliga som vi vinner förtroende för infrastrukturpolitiken. Det är också det som gör att vi sedan kan göra de större strukturella förändringarna. Alla som bor och bygger i Sverige påverkas av de åtgärder som vi vidtar inom trafiksystemet.

Fru talman! Kristdemokraterna anser att sjöfarten är en viktig del av transportsystemet. Godsflöden mellan olika länder och kontinenter ökar. Vi måste därför ha en sjöfartsstrategi som uppmuntrar till inflaggning, långsiktighet, stabilitet för näringen samt utveckling av våra hamnar. Framtidens sjöfart kommer att kräva moderna hamnar som fungerar som logistikcentrum, där omlastning mellan båt, järnväg och lastbil fungerar på ett bra sätt. Det är viktigt att våra myndigheter arbetar för samordning av de olika trafikslagen när Sveriges hamnar utvecklas.

Fru talman! Ett område som måste omnämnas i denna debatt är trafik-säkerheten. Vi är många som rör oss i trafikmiljön. Därför måste vi ständigt arbeta för att utveckla säkerheten för våra trafikanter. Gång- och cykelvägar inom och mellan kommuner ökar säkerheten för trafikanterna. Återkommande trafik- och alkoholkontroller ökar säkerheten för oss alla. Ombyggnation och förnyelse av våra vägnät, där man tar hänsyn till alla trafikanter inklusive motorcyklar, bidrar till minskade skador och dödsfall. Många av de trafiksäkerhetsåtgärder som jag nämner har inte bara den effekten att de ökar säkerheten, utan de är också bra för miljön.

Fru talman! Jag är glad för att vi har kunnat göra upp med Moderaterna om årets budget. Jag är till och med stolt över det. Jag tycker att det är glädjande. Dock hoppas jag att framtida budgetar ska förhandlas tillsammans med alla allianspartier. Vi har samarbetat under det senaste decenniet, och vi har förutsättningar för att samarbeta även i framtiden. Jag gillar mina alliansvänner. Jag är stolt även över dem. Därför yrkar jag bifall till förslaget i detta betänkande.

(Applåder)

Anf. 210 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag försöker förstå varför det är så viktigt för Kristdemokraterna att avskaffa flygskatten. Då sa Magnus Jacobsson att den är ineffektiv och att det finns andra åtgärder som man kan vidta, till exempel att använda sig av biobränsle, och att man överlag kan forska på ny teknik.

Jag kan hålla med om att flygskatten inte är tillräcklig för att vi ska kunna komma till rätta med flygets utsläpp. Och vi ska komma ihåg att detta är Sveriges, västvärldens och kanske hela världens snabbast växande utsläppskälla. Om vi inte gör någonting nu mot flygets utsläpp har vi en gökunge som kommer att växa sig så stor att denna utsläppskälla kommer att vara större än någon annan. Då tycker jag att en flygskatt i alla fall är ett sätt att komma till rätta med dessa utsläpp. Den minskar de facto utsläppen med 180 000 ton – lika mycket som Malmö stads bilar. Jag tycker att Kristdemokraterna då får visa på ett effektivare sätt att minska flygets utsläpp här och nu. Drömma om biobränslen kan man göra. Men de finns inte här och nu. Biobränslen har också den problematiken att de konkurrerar med andra saker som man vill göra på den mark där biobränslen odlas.

Magnus Jacobsson sa att man i stället vill ha en start- och landningsavgift. Det låter inte som någon dum idé. Men då får Kristdemokraterna presentera en start- och landningsavgift som är minst lika effektiv som den befintliga flygskatten. Vi ska också komma ihåg att Kristdemokraterna ville avskaffa flygskatten redan från och med den 1 januari. Men jag ser inga som helst konkreta alternativ från Kristdemokraterna för att minska flygets utsläpp från och med den 1 januari. Vad har ni för förslag här och nu och inte drömmar i framtiden?

Anf. 211 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Man måste se trafiksystemen som en helhet. Genomgående för Vänsterns politik är att man missgynnar landsbygd och gynnar dem som bor i städer. Det gäller oavsett om vi talar om busskort, flygskatt eller ökade bränslekostnader. Genomgående har de en och samma effekt, nämligen att landsbygden drabbas och att de som bor i städerna tjänar på dem.

Flyget står för ungefär 3 procent av koldioxidutsläppen. Vi kan givetvis jaga dessa 3 procent hur mycket som helst. Eller också gör man som jag gör i mitt anförande och konstaterar att Sverige har varit extremt duktigt under de senaste århundradena på att ta till sig ny teknik. Här tror jag att vi skulle kunna komma väldigt långt tillsammans om vi exempelvis börjar samtala om koldioxidutsläppen i sin helhet. Då är det antagligen mycket mer effektivt att se om vi kan hitta finansiella lösningar för att elektrifiera fler av våra vägar än att hålla på och straffbeskatta landsbygden. Det är denna typ av systemtänk, när ni går in i det lilla och inte tar hänsyn till vem som drabbas, som missgynnar den svenska miljöpolitiken. Vi måste jaga koldioxidutsläppen i stort. Då ska vi gå in där det är effektivt utan att straffbeskatta landsbygden.

Anf. 212 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag förstår faktiskt ingenting. Vi måste göra saker som är effektiva. Ja, här har vi ett effektivt styrmedel, och Kristdemokraterna säger att man ska göra andra saker men presenterar inte ett enda konkret förslag. Jag förstår inte heller talet om att landsbygden straffas när det är Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna som i sin budget under detta utgiftsområde drar ned öronmärkta satsningar på kollektivtrafik i landsbygd. Det är också Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna som drar ned på öronmärkta satsningar på gratis kollektivtrafik för barn och ungdomar över hela landet, som är någonting som gör att ungdomarna själva kan resa kollektivt så att föräldrarna inte behöver skjutsa dem kors och tvärs. Det är någonting som Magnus Jacobsson själv var inne på i sitt anförande. Jag hör ingenting om konkreta förslag från Kristdemokraterna om hur vi ska minska utsläppen från flygsektorn eller andra områden. Det gör mig, fru talman, en smula besviken.

Anf. 213 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är helt uppenbart att vi talar förbi varandra. Jag tar det sakta. Inom flygets område talar vi om mer bränsle och om att man kan beskatta på ett annat sätt. Vi är alltså beredda att vidta åtgärder även på flygets område. Men vi är inte beredda att vidta åtgärder som drabbar stora delar av landsbygden. Det är samma sak när det gäller att höja bränslepriserna. Vi är beredda att titta på modeller som kan vara effektiva när det gäller att flytta från transporter med miljöfarligt bränsle till transporter med miljöbra bränsle, exempelvis el. Men vi är inte beredda att straffbeskatta landsbygden.

Om vi menar allvar med det som jag tar upp i mitt anförande, alltså att man på ett seriöst sätt – gärna tillsammans och gärna över blockgränserna – tittar på hur vi skulle kunna komma framåt med en elektrifiering, på samma sätt som vi på 1800-talet byggde järnväg kommer det att krävas mer el. Då är egentligen frågan: Kommer Vänsterpartiet att blockera kärnkraftsutveckling?

Anf. 214 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påpeka att det inte bör ställas frågor i en avslutande replik. Men jag noterar att Jens Holm ville svara och inte fick svara.

Anf. 215 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Jag blir lite nyfiken. Jessica Rosencrantz lovade i valet en satsning på landsbygdens vägar med 500 miljoner kronor, och hon sa i replikskiftet med mig att det var en hård förhandling. På andra sidan stod naturligtvis Magnus Jacobsson. Det gör att jag blir lite nyfiken och måste fråga: Vad har Magnus Jacobsson emot en satsning på vägarna med 500 miljoner kronor?

Anf. 216 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tror att vi får vara lite mer ärliga mot varandra; riktigt så går väl inte budgetförhandlingar till hos er heller, utan jag misstänker att ni har en budgetgrupp som sitter och förhandlar. Jag har inte riktigt varit delaktigt i varje enskilt kommatecken i den här förhandlingen, ska jag i all ödmjukhet konstatera.

Precis som Moderaterna har vi dock givetvis haft ett antal områden som vi har fokuserat på. För oss har det varit vårdfrågor. En fråga som har varit jätteviktig för oss är biståndet, och en annan viktig fråga har varit att säkerställa att kommuner ska kunna se till att flyktingar kan bo kvar i sina bostäder. Jag är oerhört glad att just SD, av alla, röstade för detta. Vi har alltså haft frågor som vi har drivit.

Sedan är det så – det vet alla som sitter här, och det är likadant i kommun- och landstingsvärlden – att vi lägger fram en ettårsbudget. Men i finansutskottet pekar vi ändå på en treårsbudget, och de stora investeringarna kommer 2020 och 2021. Jag hoppas givetvis att vi får till en regering som kommer att kunna verkställa dem 2020 och 2021. När det gäller 2019 års budget är det dock helt korrekt att Moderaterna inte har fått igenom detta. Vi har fått igenom andra grejer, exempelvis 2 miljarder till att korta köer i vården. Det har vi kristdemokrater prioriterat.

Vi har prioriterat de mjuka värdena – men också säkerställt att infrastrukturen inte skadas.

Anf. 217 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack för din ärlighet, Magnus Jacobsson!

Magnus Jacobsson sa också i sitt anförande att man ökade det generella bidraget till Sveriges 290 kommuner och att det, om jag förstår det rätt, skulle vara ett tillskott på 3,6 miljarder. Men då måste jag fråga Magnus Jacobsson: Är det verkligen ett tillskott, eller äts det upp av att man tar bort specialdestinerade statsbidrag till våra 290 kommuner? Vad är egentligen tillskottet till Sveriges 290 kommuner?

Anf. 218 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Nu har jag inte alla utskottens sammanställningar, men om jag minns rätt är det ungefär 600–700 miljoner i riktade stöd som tas bort. Sedan för man tillbaka 3 ½ miljard, så det blir väl 2,8 miljarder. Sedan har vi 1,5 miljarder till region och landsting och 2 miljarder som riktas för att korta köerna i sjukvården, vilket enligt oss kristdemokrater är ett av de riktigt stora misslyckandena. Till det kommer givetvis åtgärder som polis, rättsstat, tull och mycket annat som är viktigt för oss i trafikutskottet.

Det är alltså ett plus, även om jag inte kan säga exakt om det är 600 eller 700 miljoner som är återtagna; i så fall måste jag titta på varje utskott

för sig. Men det är ett kraftigt plus, och därför blir debatten så konstig. Man skäller om 100 miljoner när vi de facto för in betydligt mer pengar.

Anf. 219 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag tänkte börja med att säga att jag känner stolthet när jag tittar ut över den här kammaren – och framför allt när jag åker utomlands för att representera Sverige. Fru talmannen och jag har nyligen varit i Georgien, och när man besöker andra länder och ser vilka politiska problem som finns där känner man faktiskt stolthet över riksdagen och vårt parlament. Vi har nämligen principer, och vi står för stabilitet i vårt samhälle.

Eller så kände jag fram till nu när vi ska besluta om den här budgeten, ska jag säga.

Nu är det nämligen så att en del partier här – till exempel Moderaterna, som på åtta år har tappat var tredje väljare – känner att de måste agera trots att vi har kommit överens om en del principer. De bara måste agera, och så skriver de ihop sig med en del andra och får stöd långt högerut ifrån. De får stöd för någonting som egentligen inte står för den svenska principen eller svenskheten i den här församlingen.

Därmed har jag lättat mitt hjärta lite grann kring detta, fru talman. Nu ser man alltså sådant som kan hända i andra länder även i det svenska parlamentet. Det är en liten del, men man ser att det händer här också.

Fru talman! Jag känner inte bara stolthet som riksdagsledamot, utan jag känner stolthet också som socialdemokrat. Under den förra mandatperioden åstadkom vi nämligen fantastiskt mycket på det här området. Vi har åstadkommit så konkreta saker som exempelvis cabotagebrott, klampning och sanktionsavgift. Man har till och med ökat klampningstiden till 36 timmar. Vi har tagit saker och ting och gjort något ordentligt, på många områden.

Det finns dock en del saker som kännetecknar hur vi jobbar i vårt samhälle, och det är att vi har tagit fram fyra strategier. Det är cykelstrategin, och det är en maritim strategi. Vi har tagit fram en flygstrategi, och vi har tagit fram godsstrategin. Detta är viktigt, fru talman, för det handlar om att myndigheter, branscher och intresseorganisationer tillsammans arbetar fram en strategi. Vi kommer tillsammans överens om någonting på ett område.

Här har vi alltså satt upp ett antal målsättningar, där vi är överens om att vi kommer att arbeta på det här området utifrån de förutsättningar vi gemensamt har kommit fram till. Till exempel godsstrategin är ett område där vi efter många år nu har en klar och tydlig målsättning för hur vi ska få transporter att fungera. Det handlar om hur vi ska flytta transporter från till exempel vägar till sjöfart och om hur vi ska jobba med de här frågorna. Det är jätteviktigt för att vi ska kunna uppnå en minskad klimatpåverkan från våra transporter.

Vi har dock inte bara gjort saker och ting när det gäller strategier. Nu hör man plötsligt moderater och kristdemokrater säga i debatten att de har varit för landsbygden. Ja, vi investerade 800 miljoner i utveckling av kollektivtrafiken på landsbygden under den förra mandatperioden – 200 miljoner varje år. Vi har investerat och investerat, år efter år, för att utveckla kollektivtrafiken på landsbygden. Vi har dessutom satsat på gratis kollektivtrafik för ungdomar.

När Moderaterna och Kristdemokraterna talar om landsbygden talar de om att man ska flyga till Stockholm, eller vart de nu menar. Men vi behöver faktiskt också få vardagen att fungera på landsbygden, vilket innebär att man ska ta sig till jobbet och tillbaka. Det är inte bara att man ska flyga från landsbygden till storstäderna. Det är faktiskt så att storstadsbor använder flyget mer än folk på landsbygden. Nu är det sagt, så att ni förstår det.

Gratis kollektivtrafik till alla ungdomar i hela landet är en fantastisk åtgärd, men jag förstår att man tar bort den. När vi under den förra mandatperioden diskuterade självkörande bilar tog Sverigedemokraterna upp epatraktorer, och det är förmodligen epatraktor som blir alternativet till kollektivtrafik ute i landet. Jag tycker att det är oseriöst att avskaffa denna möjlighet. Vi försöker ju få ungdomar att förstå vikten av att åka kollektivt och att ge dem möjligheten att använda kollektivtrafiken och få in den vanan. Men man säger nej till denna åtgärd. Förmodligen är det epatraktor som är alternativet.

Fru talman! Vi har väldigt många utmaningar framför oss. Vi har ju sagt att vi kommer att fatta beslut om den största satsningen på infrastruktur i modern tid; 712 miljarder ska investeras på 10–12 år.

För att vi ska kunna göra det behöver vi kompetens. Vi behöver utbilda människor för att bygga ut infrastruktur, och vi behöver även arbetskraft för att använda alla transportslag. För det behövs resurser, fru talman. För att utbilda och bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen och högskoleutbildningar behöver man resurser. Då behöver man inte 20 miljarder i skattesänkningar.

Fru talman! En annan utmaning som finns med i våra strategier, som jag nämnde tidigare, är att vi behöver en utbyggnad när det gäller biobränsle. Vi har en del efterfrågan på biodrivmedel, men vi behöver bygga ut produktionen. Det kan man inte göra om man har den syn som Moderaterna, KD och Sverigedemokraterna har på våra samhällsbehov. (Applåder)

I detta anförande instämde Denis Begic, Johan Büser, Elin Gustafsson och Anna-Caren Säterberg (alla S).

Anf. 220 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag blev förvånad när jag stod och lyssnade.

Jag har haft förmånen att sitta i kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland samt i regionala utvecklingsnämnden och har även varit kommunpolitiker i en halvstor kommun ute på landet med något mindre grannkommuner.

Satsningen på kollektivtrafik är jättevacker, men den har ju ingen effekt för dem som inte har en buss som går från punkt A till punkt B. Det är ju här det blir så dumt! Ni står och beskriver hur oerhört positivt detta är. Visst är det synnerligen bra för dem i Göteborg, men det har ingen effekt för dem som åker från en landsbygdskommun till en annan kommun när bussen inte går eller när den sista bussen hem går klockan nio eller något liknande.

Det har inte haft sådana effekter, utan det har helt klart varit en satsning för storstäder och mellanstora städer. Återigen: Det har varit en satsning där landsbygdens befolkning inte kan ta del av effekten.

Det är där som en del av vår kritik ligger. Det kommer inte att vara möjligt att i alla mindre kommuner ha ungefär lika bra kollektivtrafik som i Stockholm. Det kommer inte att fungera så. Det är därför det blir så orättvist när man höjer bränslepriserna för dem som är tvingade att ha bil. Samtidigt ger man stora rabatter till dem som bor i städer, där kollektivtrafiken finns. Ni har ju slitit itu landet! Det är ingen god politik ur ett rättviseperspektiv.

Anf. 221 JASENKO OMANOVIC (S) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Magnus Jacobsson riktigt har förstått vad detta handlar om. Vi har ju investerat så mycket på landsbygden i förhållande till både den tidigare alliansregeringen och det ni nu gör i denna budget. Vi har investerat så mycket pengar i möjligheten till kollektivtrafik. Där det finns kollektivtrafik i kommunen ska man själv, utifrån den kollektivtrafik man har, försöka utveckla metoden så att fler kan nyttja kollektivtrafiken.

I min egen hemkommun har man gått mycket längre än så här. Det kostar 50 kronor – man köper ett kort och kan åka hela månaden för 50 kronor. Detta har gjort att bussarna nu plötsligt är fyllda med folk; de åker inte längre tomma utan är fyllda med folk.

Därför är det viktigt att de 800 miljoner som vi under den förra mandatperioden avsatte för att investera inte kom ur ett ovanifrånperspektiv. Det var inte så att vi sa: ”Nu får ni göra så här”. Man skulle i stället kunna utgå från sina egna förutsättningar och utveckla det man har.

Fru talman! Visst finns det, som Magnus Jacobsson sa, skillnader mellan kommuner och mellan regioner. Det råder olika förutsättningar. Därför investerade vi pengar för att man utifrån sina egna förutsättningar skulle kunna investera för att bygga bättre kollektivtrafik.

Anf. 222 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vill vara noga här: Jag ifrågasätter inte era goda intentioner, Jasenko Omanovic. Jag ifrågasätter inte er vilja eller er önskan att göra gott. Jag ifrågasätter bara effekten.

När man har lagt in ett system för att konsekvent höja bränslepriserna samtidigt som man för 2019 har 350 miljoner för fria resor, vilket givetvis leder till att några fler åker under sommaren än vad som annars hade varit fallet, leder det till att de som inte har en fungerande kollektivtrafik – och det är stora delar av Sverige som har väldigt mycket mindre kollektivtrafik än i Stockholm, Göteborg och Malmö och andra större städer – missgynnas av denna politik. De straffbeskattas, och det är bland annat därför vi har varit så kritiska till just detta.

Anf. 223 JASENKO OMANOVIC (S) replik:

Fru talman! Jag måste säga till Magnus Jacobsson att den investering som görs med 350 miljoner för ungdomar, eller den investering som vi gjorde så att man utifrån sina egna förutsättningar skulle kunna skapa bättre fungerande kollektivtrafik för invånarna där man befinner sig, är mycket bättre för landsbygden än skattesänkningar för dem som tjänar över 42 000 kronor i månaden.

Det du erbjuder, Magnus Jacobsson, är skattesänkningar för dem som tjänar över 42 000 kronor i månaden. Det hjälper inte de flesta ute på landsbygden. Det hjälper inte undersköterskor som bor ute på landsbygden. (Applåder)

Prot. 2018/19:33

19 december

Kommunikationer

Anf. 224 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Det är ganska intressant att höra Jasenko Omanovic stå här och raljera över Moderaternas valresultat. När jag senast tittade på val.se sjönk Socialdemokraterna som en sten – 13 mandat försvann. Sverigedemokraterna plockade hem dessa 13 mandat, vilket vi är mycket tacksamma för.

Apropå raljerandet över epatraktorer på landsbygden tycker vi att detta är en bra satsning. Det är en satsning som gynnar landsbygden. Sist jag tittade slutade bussarna på landsbygden att gå väldigt tidigt, och då finns inte många alternativ för ungdomar att ta sig hem. Då är bussen kanske inte det alternativ som står högst på dagordningen, för då får de välja att gå.

Därför har vi sverigedemokrater satsat just på A-traktorer och epatraktorer för att ungdomar ska kunna färdas mycket snabbare i en mycket trygg miljö.

Sedan har jag en liten fråga till Jasenko Omanovic. Jag har noterat att Jasenko bor i Västernorrland. Hur tar sig Jasenko till sitt arbete här i Stockholm? Jag misstänker att han inte åker tåg, som jag gör från Göteborg. Men det hade varit intressant att veta.

Som sagt var behöver vi mängder av olika transporter. Men att försvåra för flyget, som jag misstänker att Jasenko använder, är ingen bra idé för dem som bor på landsbygden.

Jag ser att det också går snabbtåg upp till Härnösand, och det tar fyra och en halv timme.

Anf. 225 JASENKO OMANOVIC (S) replik:

Fru talman! Tack, Jimmy Ståhl, för frågan!

Först vill jag säga att jag inte har något emot epatraktorn. Men er politik är att ni investerar 20 miljarder i de rika. En epatraktor kostar i dag över 100 000 kronor, och ingen undersköterska eller brandman har möjligheter att köpa en till sina barn. Det är bara de som har råd, de som ni öser pengar över, som kan köpa epatraktor. Men den ungdom som inte har föräldrar som är förmögna är hänvisad till att antingen åka kollektivt eller, om det finns möjlighet, att cykla.

Den politik ni för är väldigt orättvis, orättvis mot arbetarbarn och orättvis mot landsbygden, för de som ni öser skattesänkningar över finns ju här på Östermalm i mycket större utsträckning än någonstans ute på landsbygden. Därför är det väldigt orättvist.

Fru talman! Jag ska svara på Jimmy Ståhls andra fråga om hur jag personligen åker hit. I måndags kom jag hit med tåg från Härnösand. Det tar fyra och en halv timme. Det går mycket fortare med flyg. Om jag inte har tidsutrymme använder jag absolut flyget, för vi har ju både flyg och tåg. Utifrån förutsättningarna använder jag det som är möjligt för mig. Men framför allt vill jag såklart använda tåg om jag kan göra det tidsmässigt.

Anf. 226 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Det är ganska intressant att stå här och lyssna på Jasenko Omanovic. Jag ser och hör att Jasenko har tagit över vänsterns retorik: Det är fult att arbeta och fult att tjäna pengar. Den logiken går inte ihop. Det är klart att man ska tjäna pengar om man arbetar.

Jag är jätteglad att Jasenko väljer att ta tåget när han har tid.

Jag är också glad att kunna tala om för Jasenko Omanovic att det faktiskt finns epatraktorer som inte kostar hundratusentals frågor och som ungdomarna själva kan bygga ihop för en rätt billig penning.

Anf. 227 JASENKO OMANOVIC (S) replik:

Fru talman! Jag kan bara beklaga att Jimmy Ståhl inte har förstått att hans skattesänkningar bara gynnar de rika och inte de som bygger egna epatraktorer – arbetarnas barn.

Jimmy Ståhl har sagt här i talarstolen att man tittade både på vår budget och på Moderaternas och Kristdemokraternas budget och tyckte att deras passade bättre. Därför röstade man på M- och KD-budgeten. Jag undrar varför folk egentligen röstar på Sverigedemokraterna när de direkt kan rösta på M och KD, för SD röstar ju ändå på deras budget.

Anf. 228 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 22.

Sverigedemokraterna understryker vägtrafikens roll i det svenska samhället. Vår strategi för en konkurrenskraftig svensk väginfrastruktur sträcker sig dock inte enbart till vägar som transportmedel, då vi menar att alla trafikslag bör vara inkluderade och tas med i en heltäckande transport- och infrastrukturplanering.

I vårt budgetförslag fanns satsningar på en rad viktiga områden, satsningar som var mer långtgående än övergångsregeringens budgetförslag. Jag ska ta upp några områden som vi ser som viktiga för ett konkurrenskraftigt väginfrastruktursystem.

I ett väl fungerande och hållbart samhälle bör rätt förutsättningar skapas för att vägnätet ska kunna samverka med andra trafikslag, oavsett om vi talar om leveranser av livsmedel till en lokal butik på den svenska landsbygden, tunga transporter till industrin eller regionala gods- eller persontransporter. Men även viktiga samhällsfunktioner som försvar, räddningstjänst, sjukvård och polis är i stort behov av fungerande vägar.

Fru talman! Jag är en av få i den här kammaren som har haft döden som uppdragsgivare. Under mina år vid trafikpolisen hann jag utreda ca 300 svåra trafikolyckor med döda eller svårt skadade människor. Jag har suttit med skadade och chockade människor och försökt trösta dem när de har varit med om någonting fasansfullt. Av egen erfarenhet vet jag hur svåra olyckor påverkar dem som drabbas, deras anhöriga och nära vänner. Jag har träffat barn som har förlorat föräldrar, och jag har träffat föräldrar som har förlorat barn. Dessa upplevelser har givetvis påverkat mina kollegor och inte minst mig själv.

Min tid hos trafikpolisen har ökat mitt engagemang för att öka trafiksäkerheten, och jag hoppas givetvis att fler i den här kammaren ska engagera sig för ökad trafiksäkerhet.

Enligt den senaste rapporten jag läste angående samhällets kostnad för varje individ som omkommer i vägtrafiken är den hela 46,6 miljoner kronor. 46,6 miljoner kronor är samhällskostnaden för varje människa som omkommer! Men de mänskliga kostnaderna låter sig inte räknas i pengar, ty förlusten av en familjemedlem, vän eller kollega är långt mycket större.

Vägarna har sedan 60-talet blivit säkrare, och antalet dödsolyckor har minskat betydligt genom olika åtgärder. Sverige har i ett historiskt perspektiv gjort stora insatser för att öka trafiksäkerheten.

Den positiva trend vi har sett i olyckstalen har tyvärr stannat upp, och signaler tyder på att antalet olyckor ökar, vilket kommer att ge ett dystert resultat för 2018. Vid november månads utgång var antalet dödade i trafiken hela 287 personer. Det kan jämföras med 2017, då 253 personer omkom i trafikolyckor.

Vi ser också en ökande trend när det gäller drogpåverkade förare i samband med olyckor. Under 2017 omkom 81 personer i alkohol- eller drogrelaterade olyckor. Det är ungefär 32 procent av de omkomna.

För att öka trafiksäkerheten finns inte en enkel och snabb lösning, utan här måste flera åtgärder vidtas. Vi sverigedemokrater föreslog i vår budgetmotion 345 miljoner kronor utöver regeringens budgetförslag. Vi föreslog också 500 miljoner riktat till de kommunala vägarna – pengar som skulle ha gjort stor nytta i arbetet med höjd trafiksäkerhet.

Sverigedemokraterna föreslår också satsningar på en särskild enhet för kontroll av den yrkesmässiga trafiken, en enhet med specialutbildade tjänstemän som besitter en kompetens i trafiklagstiftningen som den reguljära polisen saknar.

Svensk transportnäring har under flera år utsatts för en osund konkurrens. Seriösa företagare inom transportsektorn får allt svårare att utöva sitt företagande, och flera företag har också gått i konkurs till följd av den rådande situationen. Orsaken till konkurserna är inte ett dåligt företagande, utan svaret finner vi i den osunda konkurrenssituation som råder.

De kriminella nätverken, vilket det ofta är fråga om i de här fallen, ”flyger” helt ostört under myndigheternas radar och kan lugnt bedriva sin brottsliga verksamhet. De kriminella har också på ett effektivt sätt nästlat sig in i våra logistikflöden, ty transporter är en viktig del i den brottsliga verksamheten.

Ett annat problem inom transportnäringen är manipulerade färdskrivare. Det är ett brott mot regelverket som ökar dramatiskt och ett fusk som sätter konkurrensen ur spel. Inte minst får det allvarliga konsekvenser för trafiksäkerheten. Tänk er själva en förare som har suttit bakom ratten på ett tungt fordon och bokstavligen talat kört dygnet runt. Vilka konsekvenser får det för trafiksäkerheten?

Vid ett tillfälle medan jag var kvar på trafikpolisen i Skara och var ute på kontroll av den yrkesmässiga trafiken stoppade vi en förare som hade kört i 55 timmar utan godkänd dygnsvila. 55 timmar! Och med dagens digitala teknik erbjuds stora möjligheter att släcka ut färdskrivaren helt och hållet, vilket gör att man i princip kan köra dygnet runt utan att någonting händer.

I slutet av november publicerades en artikel i flera tidningar där polisen konstaterar att ett fordon med manipulerad färdskrivare kan köra in mellan 500 000 och 600 000 kronor extra. Det är lätt att förstå hur lockande det är för mindre seriösa åkerier att plocka dessa lågt hängande frukter. Risken för upptäckt är i princip noll eftersom antalet kontroller av den tunga trafiken är ytterst begränsad. Tala om att snedvrیدا konkurrensen!

Ett annat förslag vi sverigedemokrater har lagt fram är en återflytt av kontrollerna i företagens lokaler från Transportstyrelsen till en vägkontrollgrupp. Sedan Transportstyrelsen övertog dessa kontroller den 1 januari 2011 har man gång på gång visat att man inte är kompetent att göra dem. Man når helt enkelt inte det medvetna fusket. Ska det medvetna fusket tas måste det tas ute på vägarna.

Både buss- och åkerinäringen har vid upprepade tillfällen påtalat hur fel dessa kontroller slår då myndighetens kontrollmetoder inte fångar dem som fuskar.

Med en särskild vägkontrollgrupp som har till uppgift att kontrollera den yrkesmässiga trafiken kan man snabbt och effektivt kontrollera och vid behov lagföra dem som ägnar sig åt färdskrivarfusk eller annan kriminell verksamhet. Med en särskild vägkontrollgrupp säkerställer man också att personalen har rätt kompetens för uppdraget. En särskild vägkontrollgrupp kan snabbt gå in i ett företag och utföra en så kallad företagskontroll när de upptäcker oegentligheter vid en vägkontroll.

Jag kan inte låta bli att kommentera detta med A-traktorer eftersom jag kommer från en bygd som bokstavligt talat är nedludad av A-traktorer. Ett av de uppdrag jag hade när jag jobbade på trafikpolisen var just att kontrollera dessa. En A-traktor kostar inga 100 000 kronor, utan det är oftast en gammal Volvo som är ombyggd av ungdomar. Det är i och för sig ganska bra att de sysselsätter sig med lite mekaniska kunskaper, men ibland blir det lite fel. Men en A-traktor kostar inga 100 000.

Anf. 229 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Digitaliseringen för människor närmare varandra, och den digitala infrastrukturen är nödvändig för att vi ska kunna bo, leva och arbeta i hela landet. För Centerpartiet är it det femte transportslaget, som jämte vägar, järnvägar, sjöfart och flyg möjliggör just boende, arbete och sysselsättning i hela landet.

För att vi ska kunna nå bredbandsmålen som är uppsatta behöver vi öka takten. Ett sätt är att Trafikverket ska få ökat ansvar för just bredbandsfrågor i den stora infrastrukturplaneringen – detta för att man på ett tydligt och bra sätt ska få in planeringen av it i bland annat förstudier och utredningar och i fyrstegsprincipen.

Tack vare teknikutvecklingen ökar användningsområdena för telefoner och surfplattor. Ökad täckning och allt högre överföringshastighet efterfrågas för att möjliggöra att de internetbaserade tjänsterna ska kunna användas överallt.

Framför allt i glesbefolkade områden kan just mobiltäckningen vara till stor hjälp innan fiber har kunnat byggas ut helt och hållet. En väl fungerande infrastruktur för mobiltelefoni- och bredbandstjänster är en förutsättning för att fortsätta att ge möjlighet för människor att bo kvar, driva företag, kanske delta i undervisning, utöva kultur – kanske i bygdegårdar

eller Folkets Hus – och för att kunna ha kvar sociala kontakter också i landsbygdsdelarna av vårt land.

Inom Landsbygdsprogrammet avsattes 3,25 miljarder kronor för en utbyggnad av bredband på landsbygden. Dessa pengar skulle användas mellan åren 2014 och 2020. Så kallade byalagslösningar och fiberföreningar har startats upp med stor ideell kraft över hela landet. Detta har drivit på och inneburit en kostnadseffektiv utbyggnad. Intresset för dessa pengar har varit stort, vilket resulterat i att avsatta medel inte har räckt till mer än två tredjedelar av ansökningarna.

För att den pågående digitaliseringen av hela Sverige ska kunna fortsätta har Centerpartiet föreslagit att ytterligare 1 miljard kronor ska avsättas för en förbättrad bredbandsinfrastruktur i hela landet.

Fru talman! Något vi inte varit inne på än i kvällens debatt är frågan om postmarknad och paket. Som vi alla vet genomgår postmarknaden en betydande förändring. Teknikskiften och snabbare kommunikation har förändrat behovet av stora brevvolymer. Snabb elektronisk kommunikation har bidragit till ett minskat antal brevöversändelser. Samtidigt skickas det allt fler paket. På grund av denna förändring behöver de brev som skickas kanske inte komma fram efter en dag, utan det kanske räcker att de kommer fram efter två eller tre dagar.

För att kunna möta denna förändring skulle samdistribution av post, paket och tidningar vara både tids- och kostnadseffektivt. Det skulle också vara positivt ur miljösynpunkt då färre transporter behövs. Tidningar och brev har i dag olika tidpunkt för leverans till kund. Vårt förslag innefattar att den gemensamma distributionen sker enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsordning. Förslaget skulle även bidra till att vidmakthålla och kanske också öka servicen på landsbygd och i större tätort.

Fru talman! Centerpartiet deltar inte i beslutet om fördelningen av budgetanslagen eftersom riksdagen redan beslutat en budgetram som är en annan än den vi vill ha. Centerpartiets syn på fördelningen av anslag framgår av det särskilda yttrandet i vårt budgetärende.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Åkesson (C).

Anf. 230 PATRIK JÖNSSON (SD):

Fru talman! Uttrycket ”det går som tåget” är ett vedertaget begrepp och en liknelse för något som går bra och som går undan. Men med tanke på hur illa ställt det är med den svenska järnvägssektorn är frågan om inte uttrycket i stället borde vara ”det går som bilen”.

Numera är jämförelser med tåg mer att se som något negativt än positivt. På stationerna klingar utropen om spårfel, kontaktledningsfel, spårledningsfel, spårspring, inställda tåg, tågmöte och växelfel. Ja, listan kan göras väldigt lång.

Vi kan se hur regering efter regering använt järnvägsunderhåll och järnvägsinvesteringar som någon form av budgetregulator. Det är något som fått bli lidande i jakten på medel för att finansiera den kostsamma massinvandringen. Något som också blivit lidande är antalet arbetare i spåret, ute i verkligheten. Samtidigt som antalet chefer och administratörer ökat på Trafikverket har antalet arbetare ute i infrastrukturen under en lång

tid i stället minskat. Utöver att detta går ut över underhåll och investeringar påverkar det även snöberedskapen.

Även om alla viktiga växlar är försedda med element vid växeltungorna mäktar de inte med snöoväder. De mäktar inte med isklumpar som trillar ned i tungan. Växeln kan då inte läggas om. Det går inte att göra i kontrollen. Dessa klumpar måste manuellt avlägsnas av personal. När man då år efter år minskar på antalet arbetare ute i spåren är det inte bara underhållet som blir lidande, utan även snöberedskapen.

Enligt Trafikanalys minskade antalet arbetare i infrastrukturen från att vara 2 708 år 2012 till att vara 1 789 år 2015. Alltså försvann ungefär en tredjedel av arbetarna på denna korta tid. Detta är inte en hållbar utveckling. Därför vill Sverigedemokraterna skära i Trafikverkets administration till förmån för att öka antalet spårarbetare och antalet utbildningsplatser inom järnvägssektorn. Vi vill också öka kontrollen och rådigheten över järnvägen med ett återtaget underhåll i egen regi.

I Sverigedemokraternas budget finner man kraftiga satsningar på direkta förbättringar av järnvägsnätet. Vi har anslagit 1 miljard årligen till en så kallad marknadspott. Syftet är att kunna genomföra insatser utöver den nationella planen. Denna järnvägsbiljard har sitt ursprung i industrins önskemål om resurser för att snabbt kunna möta marknadens transportbehov. Det kan röra sig om att bygga bort flaskhalsar, att bygga mötesspår, att anlägga dubbelspår och liknande åtgärder.

Vi sverigedemokrater är också oroade över den forcerade etableringen av ERTMS på den för vår malmexport så viktiga Malmbanan. Det är den som står näst på tur. Under flera år har barnsjukdomarna drabbat Botniabanen i mycket stor omfattning, och vi befarar att samma öde kommer att gå Malmbanan till mötes. Att skjuta på det här införandet vore önskvärt.

Fru talman! I Sverigedemokraternas Sverige ska man kunna lita på att tågen går och att de går i tid. Därför anslår vi utöver den årliga miljarden också upprustningspengar på 25 miljoner årligen till ett förstärkt kontaktledningsunderhåll. På många ställen finns det fortfarande kontaktledning som är 50–60 år gammal och skulle ha varit bytt för 15–20 år sedan. Slitage från tåg och väder gör att kontaktledningen brister. Takten för utbyte måste höjas.

Vi vill också se kraftiga satsningar på säkerheten genom suicidprevention. Flera mil av hägnader måste till. Flera mil har redan byggts, men det finns mycket kvar att bygga. Vi vill bygga bort fler obehövade övergångar och olycksdrabbade plankorsningar. Varje personolycka är en tragedi och skapar stora störningar i tågtrafiken.

Några andra saker i vår politik som jag vill lyfta fram är bättre mobiltäckning utmed våra järnvägssträckor, nej till Sverigeförhandlingen, höjda straff för sabotage mot järnvägsanläggningar, såsom kopparstölder, höjt straff för spårspring samt att SJ ska åläggas att öppna sitt bokningssystem för övriga tågoperatörer. Det sistnämnda är väldigt viktigt för att andra operatörer än SJ ska kunna klara av situationen; de har inte tillgång till den här säljkanalen.

Fru talman! Det är med stor glädje jag kan konstatera att flygskatten kommer att avskaffas med Sverigedemokraternas hjälp. Inte bara i vår utan även i Moderaternas och Kristdemokraternas budget är det en viktig punkt. Flyget är viktigt för såväl den inhemska trafiken som utrikestrafiken. Den skattepålaga lade sig som en våt filt över flygbranschen. Vi har redan

sett hur Norwegian lagt ned två USA-linjer och hur linjen Stockholm–Skellefteå samt SAS Gotlandstrafik varit akut hotade.

Vi ser ett behov för flera flygplatser att bygga ut kapaciteten och att möjliggöra trafik av större flygplan. För att Sverige ska hävda sig internationellt behöver vi kunna hantera framtidens trafikvolymen men även den kommande generationens flyg, som ökar i storlek. Vi ser Arlandas betydelse som Sveriges största flygplats. Arlanda är ett nav gällande internationella och nationella affärsresor och är därmed även ett nav i Sverige som tillväxtmotor. Sverigedemokraterna har därför föreslagit ett investeringsstöd på 500 årliga miljoner till flygplatserna för nödvändiga anpassningar. Vi vill också utöka resurserna till polisen på flygplatser för att stärka säkerheten. För att stärka säkerheten vill vi också anslå mer resurser för att anpassa oss till US preclearance. För detta vill vi lägga 25 miljoner om året.

Fru talman! Slutligen vill jag säga några ord om bonus–malus, som också har varit på tapeten här. Den rödgröna regeringen har i riksdagen fått igenom ett nytt system för fordonsskatt på bilar, lätta bussar och lätta lastbilar, det så kallade bonus–malus-systemet. Syftet är mer eller mindre att skapa så stora kostnader för hushållen att man tvingas köra i små och effektsvaga bilar samt såklart att dra in mer pengar till statskassan.

Detta vänder vi oss kraftigt emot. Vi vill avskaffa det här systemet, som pungslår hushållen. Fordonsskatten gräver ett djupt hål i ekonomin för den som ska köpa ny bil. Dessutom kommer sällan bonusen barnfamiljerna till godo, då den typ av bil som efterfrågas sällan svarar mot familjernas krav när det gäller elbilar. Bonusen kommer i stället de rika till del, som har råd att lägga 100 000–300 000 kronor mer på att införskaffa en batteridrivna bil. En subvention av dessa elbilar riskerar också att motverka syftet, då subventionen i sig kan leda till att priset inte pressas nedåt.

Dessutom leder den här subventionen till helt oönskade effekter. Var femte elbil som exporterats i år har lämnat landet inom sex månader efter att den först registrerades i fordonregistret. Vissa företag har kammat hem miljoner i supermiljöbilspremier för att efter så kort tid som 13 dagar exportera bilarna ut ur landet. Det visar den undersökning av elbilsexporten som gjorts av SVT:s program *Plus*.

För att tydliggöra effekterna av bonus–malus ger jag ett par exempel. En helt vanlig Škoda Octavia 1,8 TSI får en årlig skatt på 5 976 kronor. En fyrhjulsdreven och dieseldrivna Opel Insignia Tourer får en fordonsskatt om 11 728 kronor om året. För bilentusiasten som vill införskaffa en Ford Mustang skulle fordonsskatten landa på över 21 000 kronor om året. Vanligen kör man de här bilarna korta sträckor, 200–300 mil om året. Detta motsvarar alltså en kostnad på mellan 50 och 100 kronor milen för de här bilarna. Lagg därtill ständigt höjda bränslepriser!

I Sverigedemokraternas värld ska en familj kunna ha råd att äga en större och säkrare familjebil, som klarar av att dra en husvagn, kan göra säkra omkörningar och är rymlig, utan att det gräver stora hål i familjeekonomin. Därför lägger vi i vårt budgetförslag fram ett avskaffande av bonus–malus-systemet.

Vi vänder oss kraftigt emot Socialdemokraternas och Miljöpartiets skattepolitik. Ni vill bestraffa de svenska hushållens bilägande. I vårt Sverige är det inte bara de välbesuttna som har råd att äga en bil. Bilan är en nödvändighet som vi anser att alla som behöver ska ha råd att inneha.

Eftersom riksdagsmajoriteten slog fast en mindre budgetram än Sverigedemokraternas gällande trafikutskottet väljer vi att avstå från att delta i beslutet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelser

2018/19:22 Riksrevisionens rapport om Riksgäldskontorets användning av ränteswappar

2018/19:24 Riksrevisionens rapport om staten som inköpare av konsulttjänster

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelser skulle förlängas till och med *fredagen den 18 januari 2019*.

Socialutskottets betänkande

2018/19:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 21.19.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 37 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 81 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 114 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 145 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 180 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om faktagpromemoria	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 5 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 6 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 7 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU2	2
Anf. 1 TERESA CARVALHO (S).....	2
Anf. 2 ANNE OSKARSSON (SD)	4
Anf. 3 SOLVEIG ZANDER (C)	5
Anf. 4 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	7
Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (C) replik	9
Anf. 6 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	9
Anf. 7 SOLVEIG ZANDER (C) replik	9
Anf. 8 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	10
Anf. 9 BARBRO WESTERHOLM (L).....	10
Anf. 10 MARIA FERM (MP)	11
Anf. 11 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	12
Anf. 12 TERESA CARVALHO (S) replik.....	14
Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	14
Anf. 14 TERESA CARVALHO (S) replik.....	14
Anf. 15 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	15
Anf. 16 HANS EKLIND (KD).....	15
Anf. 17 TERESA CARVALHO (S) replik.....	17
Anf. 18 HANS EKLIND (KD) replik.....	17
Anf. 19 TERESA CARVALHO (S) replik.....	18
Anf. 20 HANS EKLIND (KD) replik.....	18
(Beslut fattades under § 13.).....	18
§ 8 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	18
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU3	18
Anf. 21 EMILIA TÖYRÄ (S)	18
Anf. 22 LINDA LINDBERG (SD).....	20
Anf. 23 EMILIA TÖYRÄ (S) replik	22
Anf. 24 LINDA LINDBERG (SD) replik	23
Anf. 25 EMILIA TÖYRÄ (S) replik	23
Anf. 26 LINDA LINDBERG (SD) replik	23
Anf. 27 SOLVEIG ZANDER (C)	23
Anf. 28 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	25
Anf. 29 SOLVEIG ZANDER (C) replik	27
Anf. 30 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	27
Anf. 31 SOLVEIG ZANDER (C) replik	27
Anf. 32 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	28
Anf. 33 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik	28
Anf. 34 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	28
Anf. 35 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik	29
Anf. 36 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	29

Anf. 37 ANN-SOFIE ALM (M) replik	29
Anf. 38 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	29
Anf. 39 ANN-SOFIE ALM (M) replik	30
Anf. 40 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	30
Anf. 41 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L).....	30
Anf. 42 MARIA FERM (MP)	31
Anf. 43 ANN-SOFIE ALM (M)	32
Anf. 44 EMILIA TÖYRÄ (S) replik.....	34
Anf. 45 ANN-SOFIE ALM (M) replik	34
Anf. 46 EMILIA TÖYRÄ (S) replik.....	35
Anf. 47 ANN-SOFIE ALM (M) replik	35
Anf. 48 PIA STEENSLAND (KD)	35
(Beslut fattades under § 13.)	37
§ 9 Utbildning och universitetsforskning.....	38
Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU1	38
Anf. 49 MATILDA ERNKRANS (S).....	38
Anf. 50 ERIK BENGTZBOE (M) replik	41
Anf. 51 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	41
Anf. 52 ERIK BENGTZBOE (M) replik	42
Anf. 53 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	42
Anf. 54 ROGER HADDAD (L) replik	42
Anf. 55 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	43
Anf. 56 ROGER HADDAD (L) replik	43
Anf. 57 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	44
Anf. 58 JIMMY LOORD (KD) replik	44
Anf. 59 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	44
Anf. 60 JIMMY LOORD (KD) replik	45
Anf. 61 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	45
Anf. 62 PATRICK RESLOW (SD) replik	45
Anf. 63 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	46
Anf. 64 PATRICK RESLOW (SD) replik	46
Anf. 65 MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	47
Anf. 66 PATRICK RESLOW (SD)	47
Anf. 67 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	50
Anf. 68 PATRICK RESLOW (SD) replik	50
Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	51
Anf. 70 PATRICK RESLOW (SD) replik	51
Anf. 71 NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	51
Anf. 72 DANIEL RIAZAT (V).....	54
Anf. 73 ERIK BENGTZBOE (M) replik	57
Anf. 74 DANIEL RIAZAT (V) replik	57
Anf. 75 ERIK BENGTZBOE (M) replik	58
Anf. 76 DANIEL RIAZAT (V) replik	58
Anf. 77 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	58
Anf. 78 DANIEL RIAZAT (V) replik	59
Anf. 79 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik	59
Anf. 80 DANIEL RIAZAT (V) replik	59
Anf. 81 ROGER HADDAD (L).....	60
Anf. 82 DANIEL RIAZAT (V) replik	62
Anf. 83 ROGER HADDAD (L) replik	62
Anf. 84 DANIEL RIAZAT (V) replik	62

Anf. 85	ROGER HADDAD (L) replik.....	63
Anf. 86	ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	63
Anf. 87	ROGER HADDAD (L) replik.....	63
Anf. 88	ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	64
Anf. 89	ROGER HADDAD (L) replik.....	64
Anf. 90	ANNIKA HIRVONEN FALK (MP).....	64
Anf. 91	ERIK BENG TZBOE (M).....	66
Anf. 92	JIMMY LOORD (KD).....	69
Anf. 93	ROBERT STENKVIST (SD).....	70
Anf. 94	ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	73
	(Beslut fattades under § 13.).....	74
§ 10	Studiestöd	74
	Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU2	74
Anf. 95	PIA NILSSON (S).....	74
Anf. 96	MICHAEL RUBBESTAD (SD)	76
Anf. 97	FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	78
Anf. 98	DANIEL RIAZAT (V).....	80
Anf. 99	ANNIKA HIRVONEN FALK (MP).....	81
Anf. 100	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	82
Anf. 101	PIA NILSSON (S) replik.....	83
Anf. 102	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	83
Anf. 103	PIA NILSSON (S) replik.....	84
Anf. 104	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	84
Anf. 105	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	84
Anf. 106	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	85
Anf. 107	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	85
Anf. 108	MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	85
Anf. 109	JIMMY LOORD (KD).....	86
Anf. 110	PIA NILSSON (S) replik.....	87
Anf. 111	JIMMY LOORD (KD) replik.....	87
Anf. 112	PIA NILSSON (S) replik.....	87
Anf. 113	JIMMY LOORD (KD) replik.....	88
	(Beslut fattades under § 13.).....	88
§ 11	Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering.....	88
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU1	88
Anf. 114	ANNA JOHANSSON (S)	88
Anf. 115	HENRIK VINGE (SD).....	90
Anf. 116	GULAN AVCI (L) replik.....	92
Anf. 117	HENRIK VINGE (SD) replik	93
Anf. 118	GULAN AVCI (L) replik.....	93
Anf. 119	HENRIK VINGE (SD) replik	94
Anf. 120	TREDJE VICE TALMANNEN	94
Anf. 121	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	94
Anf. 122	HENRIK VINGE (SD) replik	95
Anf. 123	MARTIN ÅDAHL (C) replik.....	95
Anf. 124	HENRIK VINGE (SD) replik	96
Anf. 125	TREDJE VICE TALMANNEN	96

Anf. 126 MARTIN ÅDAHL (C).....	96
Anf. 127 CICZIE WEIDBY (V)	99
Anf. 128 GULAN AVCI (L).....	100
(forts. § 14).....	103
Ajournering.....	103
Återupptaget sammanträde.....	103
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 december	103
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	103
NU3 Utgiftsområde 21 Energi	103
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde.....	103
SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	103
SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	103
UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	103
UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd	103
§ 14 (forts. från § 11) Jämställdhet och nyanlända invandrares	
etablering (forts. AU1)	104
Anf. 129 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP)	104
Anf. 130 JESSICA POLFJÄRD (M)	105
Anf. 131 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	107
Anf. 132 JESSICA POLFJÄRD (M) replik	108
Anf. 133 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	108
Anf. 134 JESSICA POLFJÄRD (M) replik	109
Anf. 135 ANNA JOHANSSON (S) replik.....	109
Anf. 136 JESSICA POLFJÄRD (M) replik	109
Anf. 137 ANNA JOHANSSON (S) replik.....	110
Anf. 138 JESSICA POLFJÄRD (M) replik	110
Anf. 139 SOFIA DAMM (KD).....	111
Anf. 140 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	113
Anf. 141 SOFIA DAMM (KD) replik.....	113
Anf. 142 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	114
Anf. 143 SOFIA DAMM (KD) replik.....	114
Anf. 144 PATRIK BJÖRCK (S).....	114
Anf. 145 EBBA HERMANSSON (SD).....	118
Anf. 146 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	120
Anf. 147 EBBA HERMANSSON (SD) replik.....	120
Anf. 148 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	121
Anf. 149 EBBA HERMANSSON (SD) replik.....	121
Anf. 150 ALIREZA AKHONDI (C).....	121
Anf. 151 ALI ESBATI (V)	123
Anf. 152 MARIA NILSSON (L)	126
Anf. 153 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	127
Anf. 154 MARIA NILSSON (L) replik	127
Anf. 155 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	128
Anf. 156 MARIA NILSSON (L) replik	128
Anf. 157 SERKAN KÖSE (S)	128
Anf. 158 ANNIKA QARLSSON (C).....	130
Anf. 159 BARBRO WESTERHOLM (L).....	132

Anf. 160	MARIA ARNHOLM (L)	133
Anf. 161	ELLEN JUNTTI (M)	134
	(Beslut skulle fattas den 20 december.)	135
§ 15	Kommunikationer	135
	Trafikutskottets betänkande 2018/19:TU1	135
Anf. 162	JENS HOLM (V)	135
Anf. 163	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	138
Anf. 164	JENS HOLM (V) replik	138
Anf. 165	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	139
Anf. 166	JENS HOLM (V) replik	139
Anf. 167	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	139
Anf. 168	ANDERS ÅKESSON (C) replik	142
Anf. 169	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	142
Anf. 170	ANDERS ÅKESSON (C) replik	143
Anf. 171	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	143
Anf. 172	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	143
Anf. 173	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	143
Anf. 174	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	144
Anf. 175	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	144
Anf. 176	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	144
Anf. 177	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	145
Anf. 178	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	145
Anf. 179	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	146
Anf. 180	JIMMY STÅHL (SD)	146
Anf. 181	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	148
Anf. 182	JIMMY STÅHL (SD) replik	148
Anf. 183	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	149
Anf. 184	JIMMY STÅHL (SD) replik	149
Anf. 185	JENS HOLM (V) replik	149
Anf. 186	JIMMY STÅHL (SD) replik	150
Anf. 187	JENS HOLM (V) replik	150
Anf. 188	JIMMY STÅHL (SD) replik	150
Anf. 189	ANDERS ÅKESSON (C)	150
Anf. 190	HELENA GELLERMAN (L)	152
Anf. 191	EMMA BERGINGER (MP)	154
Anf. 192	ANDERS ÅKESSON (C) replik	156
Anf. 193	EMMA BERGINGER (MP) replik	157
Anf. 194	ANDERS ÅKESSON (C) replik	157
Anf. 195	EMMA BERGINGER (MP) replik	157
Anf. 196	JESSICA ROSENCRANTZ (M)	157
Anf. 197	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	160
Anf. 198	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	160
Anf. 199	ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	160
Anf. 200	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	161
Anf. 201	JENS HOLM (V) replik	161
Anf. 202	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	162
Anf. 203	JENS HOLM (V) replik	162
Anf. 204	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	163
Anf. 205	EMMA BERGINGER (MP) replik	163
Anf. 206	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	163
Anf. 207	EMMA BERGINGER (MP) replik	164

Anf. 208	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	164
Anf. 209	MAGNUS JACOBSSON (KD)	164
Anf. 210	JENS HOLM (V) replik	167
Anf. 211	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	167
Anf. 212	JENS HOLM (V) replik	168
Anf. 213	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	168
Anf. 214	TREDJE VICE TALMANNEN	168
Anf. 215	ANNA-CAREN SÅTHERBERG (S) replik	169
Anf. 216	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	169
Anf. 217	ANNA-CAREN SÅTHERBERG (S) replik	169
Anf. 218	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	169
Anf. 219	JASENKO OMANOVIC (S)	170
Anf. 220	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	171
Anf. 221	JASENKO OMANOVIC (S) replik	172
Anf. 222	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	172
Anf. 223	JASENKO OMANOVIC (S) replik	172
Anf. 224	JIMMY STÅHL (SD) replik	173
Anf. 225	JASENKO OMANOVIC (S) replik	173
Anf. 226	JIMMY STÅHL (SD) replik	174
Anf. 227	JASENKO OMANOVIC (S) replik	174
Anf. 228	THOMAS MORELL (SD)	174
Anf. 229	MIKAEL LARSSON (C)	176
Anf. 230	PATRIK JÖNSSON (SD)	177
	(Beslut skulle fattas den 20 december.)	180
§ 16	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	180
§ 17	Kammaren åtskildes kl. 21.19.	180